

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**ВП «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ»**

II Всеукраїнська науково-практична конференція

**«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ НАУКИ В
УКРАЇНІ»**

Збірник тез доповідей

Частина II

Миколаїв, 2016

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

**ВП «МИКОЛАЇВСЬКА ФІЛІЯ КИЇВСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ КУЛЬТУРИ І
МИСТЕЦТВ»**

II Всеукраїнська науково-практична конференція

**«СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ НАУКИ В
УКРАЇНІ»**

Збірник тез доповідей

Частина II

Миколаїв, 2016

УДК 930.85(477)(042.5)

ББК 71.04Укр

Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні»: Збірник тез доповідей (II частина). – Миколаїв: ВП «МФ КНУКІМ», 2016. – 186 с.

Збірник містить тези доповідей магістрантів та студентів, представлених на II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні»

Робочими мовами конференції є українська, російська та англійська.

Організаційний комітет не несе відповідальності за зміст наукових статей.

© ВП «МФ КНУКІМ», 2016

З М І С Т

Антонюк М.О. Духовні скарби українського народу крізь призму творчості Андрія Антонюка	8
Alla B. Artjuh The development of amateur performances in kherson region in time of «thaw»: brief overview	16
Асадова О.Р. Історія закладів культури с.Мурахівка Березнегуватського району Миколаївської області у постатях	20
Безверхня А.В. Подорож Франковими місцями Львова	24
Білоножко М.С. Інноваційні методи формування культури читання користувачів дитячої бібліотеки	29
Богачова Я.С. Камерно-інструментальний жанр у культурі міста Миколаєва: сюїта «Facets» О. Таганова та аспекти її інтерпретації	31
Бондаренко О.С. Українські дизайнери одягу на світовому подіумі	35
Бурміс І. В. Вивчення книжкових прикрас в Україні: історіографічна спадщина	38
Васильєва Ж.В. Історія наукового стилю тексту в культурологічному аспекті	40
Волошин Ю.В. Спортивно-оздоровчий туризм: державне та муніципальне регулювання	42
Волчо А.Ф. Етнокультурний діалог народів Болгарии и Украины в контексте деятельности Болгарского культурно-просветительного центра «Търновка»	49
Гончар А.В. Самобутність Українського мистецтва в творчості Марії Примаченко	54
Гуцаленко В.В. Специфіка використання лексики у творчості Ірени Карпи	58
Іванова Л.О. Аналіз поняття «текст» у культурологічному та лінгвістичному аспектах	62
Івершина М.В. Аматорське театральне мистецтво як складова частина культури України	64
Ігнатенко А.О. Особливості паркової культури країн далекого сходу (на прикладі Японії)	68
Игнатьева А.С. Роль символіки в формуванні дизайну реклами	71
Казакевич Т.А. Культурологічний аспект твору Юрія Винничука «Танго смерті»	74
Калмикова Н.О. Український народний костюм як джерело творчості в сучасному дизайні одягу	78
Камінська І.О. Сучасні форми розвитку читання молоді	82
Карпенко К.О. Прес – кліпінги як інноваційні електронні документи	85

Ковач І.М. Бібліотечна складова медіаосвіти	88
Короленко К.С. Костел св. Йосипа, як образ католицької архітектури	91
Крижановська Н.М. З історії розвитку музичних видань в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)	94
Крилова Є.І. Професійна культура працівників сфери готельного сервісу	96
Крисенко К.О. Роль кольору в інформаційному сприйнятті логотипу	99
Кругликова Я.В. Стрит-арт и его таинственный лидер Бэнкси	102
Кузнецова В.В. Розвиток садово-паркового мистецтва в просторі сучасного міста	107
Курченко К.Г. Самовизначення флейти як концертно-сольного інструменту	111
Малеванова К. М. Энди Уорхол как знаковая фигура в искусстве XX столетия	114
Михайлов П.А. Іван Франко - могутня постать української / європейської культури	119
Ощепкова В.Р. Життєві істини у драмі Лесі Українки «Лісова пісня»	123
Пономар Є.О. Культурні традиції національних меншин миколаївщини (на прикладі болгарської громади)	126
Попович М.Б. Аналіз діяльності центрів дитячо-юнацького туризму в Україні	130
Прокопів Х.І. Аналіз стану і використання фортифікаційних споруд Івано-Франківської області	134
Рожкова Н.О. Питання кадрового забезпечення сучасних бібліотек	137
Руденко Л.В. «Історія України-Русі» М. Грушевського – свідок історичної гідності та величі культури українського народу	140
Семенова Я.В. Історико-культурний туризм міста Миколаєва: сучасний стан і перспективи розвитку	145
Сенета Т.В. Редагування як напрям діяльності майбутнього фахівця-документознавця	147
Сербін Г.М. «Текст» у контексті сучасних лінгвістичних та редакторських досліджень	149
Смик І.Є. Імперативи формування туризму в Івано-Франківській області	151
Стасюк Н.І. Генії української мови / культури: Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко	154
Таджибаєва Е.О. Еда как феномен культуры	158
Тілабова А.М. Регіональні українські народні традиції та їх вплив на формування національної свідомості (на прикладі миколаївської та чернівецької областей)	164
Хованська В.В. Життєстверджувальні мотиви у поезії Лесі Українки «Contra spem spero!»	168

Челоусова В.О. Специфіка діяльності дозвілєвих центрів: зарубіжний та вітчизняний досвід	172
Швайковник О.М. Нанотехнологічний дизайн – переваги та недоліки	176
Яковлева Н.С. Парки Уолта Діснея як туристична атракція	178
Янкович А.О. Буктрейлер як іноваційна форма репрезентації книги в сучасних бібліотеках	181

М.О. АНТОНЮК,

студентка 5 курсу факультету
менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.М.ЧЕБОТАЄВА, кандидат

історичних наук, доцент, завідувач

кафедри культурно-дозвіллевї діяльності

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м.

Миколаїв

ДУХОВНІ СКАРБИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ТВОРЧОСТІ АНДРІЯ АНТОНЮКА

2016 рік є вельми щедрим на ювілейні дати цілого ряду видатних діячів української культури – тих яскравих особистостей, чий творчий доробок визначає координати України на загальній мапі духовної культури людства. Це і 160-річчя від дня народження І.Я. Франка, і 150-річчя від дня народження М.С. Грушевського, і 145-річчя від дня народження Лесі Українки. Їхня інтелектуальна та художня спадщина належить не тільки Україні, а й цілому світу. Хоча конкретні події та обставини життя пов'язані переважно з Києвом та Західною Україною. В контексті теперішніх дискусій стосовно децентралізації України все більшої актуальності набуває потреба виявлення специфіки духовно-культурного формату кожного її регіону, визначення їх місця в процесі творення сучасної розвиненої та успішної країни. У зв'язку з цим, ми обрали предметом свого дослідження творчу спадщину нашого славетного земляка - великого Майстра, ще за життя визнаного класиком сучасного українського живопису, народного художника України, лауреата Шевченківської премії Андрія Даниловича Антонюка. Територіально його творчість щільно пов'язана з Півднем України, з Миколаївщиною, проте, значення її виходить далеко за межі краю та набуває щонайменше загальнонаціонального масштабу.

А.Д. Антонюк народився 15 жовтня 1943 року в Богополі (нині місто Первомайськ Миколаївської області). Дитинство художника пройшло на мальовничих берегах річки Синюхи. Тут він навчився захоплюватися красою рідного краю, вперше взявся за пензель і почав опановувати мистецтво живопису. Цікава обставина: майбутній митець, що надзвичайно виразно втілював в своїх творах архетипи української ментальності, зростав серед єврейських сімей в умовах полікультурності. З дев'яти будинків на вул. Спартака тільки один був українським – будинок Антонюків. Навчався художник в єдиній на той час у Богополі українській школі, що знаходилася на вулиці, названій на честь класика єврейської літератури Шолом-Алейхема. Це вже, як казав Андрій Данилович, «був початок хохм мого життя» [1, с.7].

Єврейська культура, гумор цього народу завжди були поруч. Антонюк говорив: «Я вдячний Богу, що єврейська маца була в моєму будинку, а наша паска була в будинку сусідів». І цей вплив не міг пройти безслідно. Все життя майстер знаходив сюжети з життя того народу, серед якого виріс. Тому серед персонажів полотен художника ми зустрічаємо і нащадків козацтва, характерних представників українського етносу, і звичайних богопольських євреїв.

Професійну освіту художника А.Д. Антонюк здобував в Одеському художньому училищі ім. М. Грекова, де захопився технікою європейських постімпресіоністів. Після закінчення училища в 1962 році працював на Закарпатті, в місті Мукачеві, де познайомився з видатними майстрами закарпатської школи живопису. Певний вплив на Андрія Антонюка мав народний художник України Федір Манайло - консультант славнозвісного кіношедедру «Тіні забутих предків», сповненого самобутністю аутентичної культури карпатських гуцулів. У 1965-1971 роках Андрій Данилович працював в Одеському художньому фонді, а в 1971-му переїхав до Миколаєва, де і прожив останні 42 роки свого життя. Саме тут, у Миколаєві, склався специфічний авторський стиль Андрія Антонюка, який фахівці-мистецтвознавці визначили як **український міфологізм**. Коріння Антонюкового міфологізму сягає до фольклорних часів – того періоду, коли культура праукраїнців тільки-но формувала своє підґрунтя, своє специфічне етнокультурне світовідчуття і світобачення, що втілювалися в зміст полотен нашого славетного земляка. «Це художник феноменальний, оскільки в його особі маємо творця, який розбудив у собі **підсвідомість, її глибинні шари**. Він – художник в народі, для народу – і поза народом його уявити неможливо», – слушно зауважував мистецтвознавець Володимир Підгора [8, с.54], визначаючи найважливіші джерела творчої самобутності Майстра.

Картини Андрія Антонюка цілком оригінальні й, в той же час, рясно наповнені великою кількістю символів – архетипів традиційної народної культури. Наприклад, в картині «Рідний край» білий кінь уособлює Свободу, Волю, Силу Добра майже так само, як і в славнозвісних народних картинах про козака Мамаю. У картині «Червоні хмари» біла чаша символізує причетність усіх людей до пам'яті про полеглих воїнів, які у всі віки боронили Вітчизну [9, с.13]. Картина «На Синюсі» показує сивого вершника, яким став сам Андрій, а прозора річка, в якій голі хлопчики ловлять сіткою рибу, перетворилася на річку життя. Коли розглядаємо картини Антонюка, то пересвідчуємось, яку важливу роль в них відіграють озера, річки та моря, бо чи не всі найважливіші події його життя відбуваються на водному просторі річки Синюхи та Південного Бугу. Вода в його мистецтві – багатозначний образ. Це жіночій початок Світу, його першоматерія, символ плодючості Матінки – Природи, а також символ плинності земного життя, плинності часу.

Надзвичайну роль в становленні особистості та світогляду митця відіграла його мати – проста сільська жінка, образ якої – персоніфікований й, одночасно, узагальнююче схематизований – зустрічаємо в багатьох творах

Андрія Антонюка. Мама прищепила синові любов до старовинних народних звичаїв, спрямованих на гармонізацію життя людини з навколишньою природою і людьми. Вона ж в часи тотального атеїзму залучила Андрія до основ християнської віри. Тому через всю творчість Майстер, за його власним зізнанням, намагався «пронести світло маминої молитви» [1, с.13]. Біблійно-євангельським духом сповнені такі твори митця як «Животворящий хрест», «Через віки», «Перезва», «Покрова на Богополі» та інші. Картина «Покрова на Богополі» народжена духовним баченням живописця й населена живими людьми та тими, що пішли у вічність. У композиції показано дві символічні арки, розташовані по різних берегах річки, що означає плинність часу. Праворуч в нижній частині полотна, – старий у вінку – символі вічного коловороту життя і смерті. Жестом він спрямовує нас до входу в золоту арку. В центрі полотна показана червона, увінчана золотим куполом арка. Ліворуч змальований вершник, готовий в дорогу. Під ним напис – «Андрій».

Арки на картині – це входи в **сакральні простори Божого поля**. Такі символічні ворота ми можемо бачити як на кожному сільському подвір'ї, так і в конструктивних особливостях нашої найдавнішої християнської пам'ятки – храму святої Софії Київської. Чимало аналогів зустрічаємо й в багатьох інших культурах світу: пригадаймо хоча б Мадонн великого Леонардо да Вінчі, зображених на фоні арочних вікон («Мадонна Літта», «Мадонна Бенуа», «Мадонна з гвоздиною»), або вписаних в арочне склепіння «Мадонну в скелях» та «Мадонну в гроті». Що ж до жіночих образів в творчості Андрія Антонюка, то вони, безперечно, виступають узагальнюючими символами духовності й, разом з тим, втілюють індивідуальні риси та якості його матері, бабусі та дружини [12, с.119].

Твори А. Антонюка вміщують в себе значно більше, ніж можливо передати за допомогою обмеженого раціонального мислення. Своє розшифрування найуживанішої в них символіки наводимо у *додатку 1* до тез даної доповіді.

Про свої духовні орієнтири сам митець говорив наступне: «Бог дав можливість пізнати Христа і бути охрещеним, я пізнав і цю сторону вічності. Живи так, ніби це твій останній день, і живи так, ніби в тебе попереду вічність. У вічному просторі космосу наші діяння вічні. Тому у мене немає страху перед смертю та проблемами життя. Я вірю, що випробування життєві нам послані з небес, і за ті краплі кращого, що мені вдалося зробити, я зобов'язаний випробуванням» [13].

Душа художника була відкрита, тому його персональні виставки відрізнялися щирістю й гостинністю. Вони завжди збирали і продовжують збирати величезну кількість позитивних відгуків. За своє життя художник написав понад тисячу картин. Андрій Данилович Антонюк – художник зі світовим ім'ям. Роботи його зберігаються в приватних колекціях, музеях світу. Майстер отримав високе звання народного художника України (2007), став лауреатом Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка (1994) та премії ім. Василя Стуса (1993), лауреатом премії «Золотий Тризуб» (1986), Міжнародного

фестивалю «Український світ» (1997). Нагороджений срібною та золотою медалями Національної академії мистецтв України, Санкт-Петербурзької академії мистецтв Росії та дипломом «Золота фортуна» (2001). У 1996-му та 1998 роках був удостоєний почесного звання «Городянин року», а в 2006-му – «Людина року» [16].

Але сам художник говорив, що його біографія не в датах: «Моя біографія – то мої картини. Химерні чи реальні, хороші чи погані, – судити не мені. Але вони – перед вами, як душа митця перед лампадою. Прийміть їх, моїх рідних дітей!»[1,с.9]. Картини Андрія Даниловича надихнули на написання прекрасних віршів багатьох миколаївських поетів. Дуже проникливо висвітлювали творчість художника Дмитро Кремінь, Валерій Бойченко, Валерій Золотухін, Анна Олейникова, Еміль Январьов. Дмитро Кремінь присвятив своєму найкращому другу вірш «На тему Андрія Антонока» [4, с.11-12].

Отже, вважаємо, що творчість Андрія Даниловича Антонока є виразною мистецькою візитівкою Миколаївщини та й всієї України. То ж, варто було б подбати відповідним управлінським структурам та громадськості про гідне відзначення 75-річного ювілею митця в 2018 році. Найкращою пам'яткою славетному землякові, що пішов з життя 16 квітня 2013 р., могла б стати постійно діюча експозиція його творів в одному з музейних залів нашого міста. Важливим завданням для дослідників є також складання повного наукового каталогу творів митця з відповідною їх хронологічною, тематичною, стилістичною класифікацією. На цій основі в перспективі могла б бути написана узагальнююча монографія, присвячена життю та творчості Майстра. Висловлюємо надію, що така актуальна культурологічна робота не залишиться поза увагою молодих культурологів та мистецтвознавців.

Символіка творів Андрія Антоюка

№	Символ	Його зміст	Використано в творі
1.	Арка	Небесне склепіння життя і смерті	«Срібне благословення», «Перезва», «Свято на воді», «Вояж», «Золоті ворота» «Почута молитва»
2.	Бандура	Надія і сподівання селян на щастя, правду, волю	«Молодий кобзар», «Чорна хмара», «Сліпий бандурист»
3.	Верба	Весна, Україна	«Прошу прощення»
4.	Вінок	Життєдайна сила Землі. Молодість, жіноцтво, відродження природи	«Жива вода» «Благовіщення»
5.	Вогонь	Первісна матерія, що, поєднавшись з водою і світлом, утворила все на землі. Жива, вічно голодна й очищувальна сила	«Кирило та Мефодій», «Одинока зоря», «Ангел з кобзою», «На чистій воді», «Пророк», «Освячення світлом»
6.	Вода	Здоров'я, чистота. Цілющі властивості. Очищення від гріхів. Сподівання на благодать від богів чи милість від добрих духів	«На Сюнюхі», «Жива вода», «Біла хмара», «Біля журавля», «Це наше з тобою, Дмитре, джерело!», «На чистій воді», «Зоряна розмова»
7.	Ворона	Гріх, зло, нещастя, смерть, війна, відношення до царства мертвих	«Великий плуг»
8.	Глечик	Єднання Землі і Сонця. Хатній достаток. Вмістилище духу всієї родини і душі кожного її члена	«Тарасова книжка», «Блакитний очіпок», «Чекання Воскресіння», «Святковий вечір», «Учителю, хто ми?»
9.	Голуб	Любов, ніжність, чистота. Небесний вісник і символ душі померлого	«Молодий кобзар», «Біла хмара», «Милосердіє», «Лампада над Синюхою», «На чистій воді», «Заквітчана», «Свято на воді»
10.	Гуси	Плин життя, щасливе дитинство, чистота, вірність, добробут в сім'ї	«Молодий кобзар», «Це наше з тобою, Дмитре, джерело!», «Вояж»

11.	Двері	Межа між сімейно-родинним та зовнішнім загальнолюдським світом. Через двері приходять добро, але може проникнути й зло. Оберіг від злих сил, котрі перебувають у зовнішньому ворожому світі та намагаються проникнути в родинну оселю.	«Милосердіє», «Ангел з кобзою»
12.	Кадило	Молитва, спрямована до Бога	«Несуча світло», «Животворящий хрест», «Лампада над Синюхою», «Гонило», «Срібне благословення», «Учителю, хто ми?»
13.	Кінь	Сонце, степ, життєва сила, свобода, воля, сила добра, достаток	«На Сюнюхі», «Благословенна Земля», «Біла хмара», «Біля журавля», «Це наше з тобою, Дмитре, джерело!», «Лампада над Синюхою», «Пророк»
14.	Корова	Родючість, добробут, терпіння	«Чиста вода», «Гонило», «Бог у всьому»
15.	Скатертина	Хатній достаток, порядок в домі. Талант, працьовитість та бачення краси хатнім жіноцтвом	«Милосердіє», «Ім'я тобі – Данило», «Чекання Воскресіння», «Свято»
16.	Сорочка	Чистота душі і тіла, кохання і вірність	«Благословенна Земля», «Ім'я тобі – Данило»
17.	Стрічка рожева	Благополуччя	«Молодий кобзар», «Свято моєї душі», «Перезва»
18.	Стрічка синя	Вода, небо, що надають силу та здоров'я	«Молодий кобзар», «Свято моєї душі», «Деся її доля...», «Перезва»
19.	Теля	Жертвоприношення. В християнській іконографії уособлює Христа	«Тарасова книжка», «Селянський Христос»

20.	Хата	Рідна земля, Батьківщина, свій рід. Тепло і затишок, захист і допомога. Це сімейний храм	«Ангел з кобзою» , «Блакитний очіпок», «Гонило», «Ім'я тобі – Данило», «Деся її доля...», «Учителю, хто ми?»
21.	Хрест	Спасіння через страждання. Оберег проти хвороб, нещасних випадків	«Україна – Русь – непереможна», «В життя вічне», «Животворящий хрест», «Через віки»
22.	Човен	Може символізувати і материнське лоно, що виношує нове життя, і бути символом-засобом розлуки. Може означати силу, яка оберігає від усього лихого і гарантує безпеку. Човен виступає образом «перевізника» на «той бік»... до царства покійних	«Ніч на Купала», «На чистій воді», «Ясновидяща», «Свято на Воді», «Почута Молитва», «На човні»
23.	Яблуко	Родючість, здоров'я, любов, краса; емблема шлюбного союзу та здоров'я нащадків	«Зоряний хлопчик», «Тарасова книжка», «Одинока зоря», «Животворящий хрест», «Святковий вечір», «Вояж», «Золоті ворота»

Список використаних джерел:

1. Антонюк Андрій Данилович – живописець, заслужений художник України [Текст] // Хто є хто в Україні, 1997: біогр. словник. – К., 1997. – С. 13.
2. Антонюк, А. Д. Лампада над Синюхою: альбом-антологія [Текст] / А. Антонюк, Д. Кремінь. – Миколаїв, 2007.
3. Бойченко, В. Учителю, хто ми? [Текст] / В. Бойченко // Вечерний Николаев. – 2003. – 16 октября.
4. Всесвіт Андрія Антонюка [Текст]: біобібліогр. покажч. / Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Гмирьова; склад.: М. Тасинкевич, А. Шевченко; вступ. ст. Т. Креміня; ред.: Т. Астапенко, Л. Голубенко. – Миколаїв, 2013. – 50 с.
5. Кремінь, Д. Учителю, хто ми? [Текст] / Д. Кремінь // Радянське Прибужжя. – 1997. – 15 липня.

6. Креминь, Д. Феномен Андрея Антоноука [Текст] / Д. Креминь // Аргументы и Факты. Украина. – 1996. – № 18. – С. 7.
7. Підгора, В. Його український міфологізм [Текст] / В. Підгора // Малярство: альбом / А. Антоноук; ред.-упоряд. М. Маричевський. – К., 2004. – С.4-7.
8. Підгора, В. Міфологія Андрія Антоноука [Текст] // Образотворче мистецтво. – 2002. – №1. – С. 53-56.
9. Пільчук, Н. Символіка і суть А.Антоноука [Текст] // Жінка.–1995. – №5. – С.13.
10. Сайковський, А. Осередок сили [Текст] / А. Сайковський // Вечерний Николаев. – 2014. – 14 октября.
11. Скрипник, А. В Києві відкрилась виставка Андрія Антоноука [Текст] / А.Скрипник // Вечерний Николаев. – 2011. – 12 ноября.
12. Тарасенко, А. Ясновидючі очі А. Антоноука [Текст] // Образотворче мистецтво – 2007. – №4. – С. 118-121
13. Андрей Антоноук: ссылка в Николаев длиною в жизнь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://niklife.com.ua/fashion/36401>. – Название с экрана.
14. Боже поле Андрія Антоноука [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rp.mk.ua/2014/04/17367/> – Назва з екрана.
15. Креминь, Т. Реквієм по Андрію Антоноуку [Электронный ресурс] / Т.Креминь // Преступности нет. – 2013. – 17 апреля. – Режим доступа <http://news.pn.ru/public/79424>– Назва з екрана.
16. Персональная выставка А. Антоноука «Божье поле» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://familyface.net/article.php?id=837>– Название с экрана.

ALLA B. ARTJUH

2nd year student, gr. BLB-124M,
Faculty of Management and Business
academic adviser:

DENYS O. SHPAK

Ph.D. in History, Associate Professor of
department of Social and
Humanitarian disciplines
Mykolajiv branch of Kiev National
University Culture and Arts, Mykolaiv

THE DEVELOPMENT OF AMATEUR PERFORMANCES IN KHERSON REGION IN TIME OF «THAW»: BRIEF OVERVIEW

After the XX Congress CPSU party considerably strengthened attention to ideological education of the soviet people, especially to the younger generation. For this reason it was widely used all means of ideological and political influence on the mass: propaganda, agitation, press, radio and television, cultural and educational organizations and institutions, science, literature and art.

The audit of ideological and cultural work among young people, the state of rest and leisure was the all-USSR Festival of Youth, declared 1956. Central Committee L.Y.C.L.S.U. (Leninist Young Communist League of the Soviet Union), the All-Union Central Council of Trade Unions, and the Ministry of Unions' Culture. XXI Congress of the Communist Party of the Soviet Union was the beginning of a new period in the development of our country – the period of full-scale construction of communist society, showed ambitious program of powerful growth of the economy, science, culture and material welfare and spiritual level of the entire Soviet people. Evaluation of this congress was the role of amateur performances in educating workers in the communist spirit and determination of its ability to serve people at the high level along side with state concert organizations and entertainment companies which contributed the creation of new forms of individual amateur teams.

On the way of amateur art groups in further development, had been used pre-acquisition practices and creative research, were found new forms and methods of ideological and artistic activities among the population. That corresponded with the guidelines of the XX CPSU Congress and the USSR Council of Ministers Resolution from 11th November 1957 «On improvement of cultural and educational institutions in the village».

Organization of theaters of folk art, folk theaters, philharmonic societies and other mass forms of workers aesthetic education had created considerable artistic prestige of amateur art and contributed to its involvement the series of new refilling. In January 1, 1956 in Ukraine were 77,409 groups of amateur, which involved 1,132,717 people, at the end of 1960, had more than 117,000 groups in which there were about two million participants [1, p. 44].

The activity of these theaters was due to special regulations for display according definite plan to the wide audience (listeners) the best concerts and performances. Thus, the right to play in such theaters was given to winners of art contest for the best repertoire and excellent performance. In fact, in theaters of folk art were held constant existing local amateur performances that contributed the growth and improvement of the creative amateur teams, because for each new debut were prepared new program or new play, which were later discussed. The oldest drama group of the House of Culture of combine plant named after G. I. Petrovskyi was very popular in the Kherson region. Amateur actors successfully put Ukrainian and Russian classics plays, the best soviet playwrights. In their repertoire – works by Maxim Gorkyy, Alexander Ostrovskyy, Taras Shevchenko, Marko Kropivnitskyy, Boris Lavrenev, Oleksandr Korniychuk [2]. Talented amateur team awarded the title of People's Theatre. Its performances were always held in a crowded hall. People's Theatre often went to the village area. Significant sign of that time was the development of community foundations in the cultural construction as a sign of moral and political maturity of our people – builder of communism. That had affected many areas of cultural and educational activities, and in particular the mass musical work. Thousands of Soviet intellectuals – managers' of amateur performances teams in cities, villages, farms operated on a voluntary basis.

In regions of the republic were set up regional interagency councils of culture that helped the development of amateur. They were also operated on a voluntary basis. In Tsyurupynsk was well known cultural enthusiast volunteer Ivan Oleksiyovych Kravtsov. On his own initiative in the District House of Culture were conducted classical evenings of Russian and Ukrainian music and also evenings devoted to the works of contemporary Soviet and foreign composers. Musical works were recorded on the tapes of the advance-designed program. Lecturers-musicologists accompanied them by the brief explanation.

On the eve of the XXI Congress of the CPSU were originated universities as art community organizations which were designed to inculcate musical and aesthetic tastes in the mass audience. Significant role in them, particularly in the departments of music, played amateur music (choirs, orchestras, ensembles, soloists) which illustrated the musical lectures. The regional Philharmonic created musical lectures with the purpose of wide propaganda. In collaboration with the creative team of the musical-drama theater the artists of Philharmonic acted in workshops enterprises, on improvised scenes in the yards of large residential areas. Known in the Kherson region and far beyond vocal and choreographic young ensemble Philharmonic «Freckle» (1960) had in its repertoire national Ukrainian and Russian songs and dances, modern soviet, foreign and also classic and choreographic works [3, p. 57]. The team consisted mainly of amateur actors who later underwent great school of creativity.

Amateur of Soviet Ukraine had a repertoire of many works of classical heritage. It also was updated with the works of contemporary composers. Which were written not only by professionals but also by amateurs. Life showed them the themes, the labor enthusiasm of the people, their achievements. Works of amateur songwriters had found the recognition and are popular both among amateur and professional artistic groups. They were heard on the radio, recorded on gramophone disc, published in separate

collections or in special copyright issues. Success of amateur songwriters was strongly bonded with their lives. This thematic relevance had reflected in their works the heroic work or individual life events and the way of life of our society. Most are either themselves involved in those events that were described in their works or with their own eyes had seen labor feats of working people who live and work next to them.

Lyrics were written not only by amateur composers-singers, but by some teams. From time to time were organized public records of amateur-singers, where they performed their own works of art previously discussed at the meetings in the Regional House of Folk Art. Repertoire of amateur regularly updated with new works of Ukrainian composers, with the best creative examples of people in our homeland and abroad. Great benefit in this regard brought «Repertory collection» that since 1950 had begun to issue every 2 months the magazine «Socialist culture» (Kyiv). It published the latest original works of various genres. Especially the great need for new repertoire appeared in the eve of outstanding artistic events. Central House of Folk Art along with the Union of Writers and the Union of Composers of Ukraine periodically announced competitions for the best repertoire for amateur.

In 1959 in Kherson was established a branch of the Union of Ukrainian Writers. In the regional center and in the areas worked dozens of literary associations and groups. As far as education, general rise of culture contributed broad disclosure abilities of each person. Hundreds and even thousands of people of different professions, ages tried their forces at literary work. Associations and groups, whose work was managed by branch of the Union of Writers, helped beginners in their work. Their pieces were often published in local regional and district newspapers, were transmitted on the radio and television. A lot of young writers already had their books.

Continued to develop traditional form of vocal and instrumental music – choir and ensemble of bandura players. Such genre of musical performances gained its popularity among women. Popular among Kherson citizens amateur Culture House of boat builders. On the professional level were held performances of that choir. For many years were singing in the chapel mechanic F. Afanasenko, technician L. Samotesova, technologists Drobnych V., N. Byallo. There were also a drama team of boat builders, which also had many talented amateur artists. Among them – turner B. Shepel, ship builder S. Arinshteyn, engineers and technical workers Kazachok B., S. Chudnovsky [4].

Prospects for the development of amateur and its role in the harmonious education of workers, especially the younger generation, with great depth specified in the Program of the CPSU adopted at XXII CPSU congress: In the transition to communism creative activity in all fields of culture become particularly fruitful and accessible for all members of society. Soviet literature, music, painting, film, theater, television, all kinds of arts would reach new heights in the development of the ideological content and artistic mastery. Widely would be spread national theaters, mass amateur, technical invention and other forms of folk art. The rise of artistic and creative activity of the mass would promote new talented writers, artists, musicians and actors. The development and enrichment of the artistic treasure of society is achieving through the combination of amateur mass and professional art.

Kherson State Musical College one of the oldest in Ukraine before revolution there were taught sons and daughters of the rich, the poor were not allowed even for the threshold. And the children of workers or peasants could not study there. Was it even possible for them to have at home piano, and to pay for the training? It was a lack of money for bread. Today here study for free 270 future teachers-musicians, and even get a scholarship. Many graduates of college now continue their education at the conservatory.

After the XXII Congress amateur got even more extensive development: supplemented and updated repertoire, thematically intended for increasing demands of mass listeners and the audience; expanded volunteers in amateur, appeared more and more amateur drama groups, choirs, orchestras, ensembles, which by their artistic level awarded the honorary title of «people's»; preserved and developed folk tradition of identifying talents that fill in the educational art establishments. 1964 was special for total progressive mankind. According to UNESCO was celebrated the 150th anniversary of the Ukrainian poet and democrat-revolutionary Taras Shevchenko.

In the republican review of the theaters plays on contemporary themes, which took place in January and February 1964, staff of the Kherson musical-drama theater was the winner. This was undoubtedly the great success of Kherson artists. Among the many events of celebration the anniversary one of the most significant was the Republican review-competition of village amateur, which was held from 18 to 24 December 1964. Survey showed the increase of mass village amateur according to the Regional House of Folk Art in regional surveys after the previous two selections (local, city, district) attended 56,000 people [5].

Prominent place in the performances of choirs, ensembles, soloist-singers took works of soviet composers, including Ukrainian, wonderful original songs and their arrangements, as well as the classics. Female ensemble Verhniorohachynskyy House of Culture in Kherson region (F. Savchuk) was noted for its high artistic results.

But not entirely satisfactory condition of the repertoire of folk and brass bands showed the lack of original orchestral works of Ukrainian composers. These teams used mainly not always of high art quality arrangements.

Mastered peaks of artistic culture, the collective village got on a level of artistic amateur as the city had in repertoire, in wealth of artistic genres and performance skills.

References:

1. Носов, Л. Музична самодіяльність Радянської України (1917–1967) [Текст] / Л.І. Носов. – К.: Музична Україна, 1968. – 175 с.
2. Попов В. Розквітає культура Херсонщини [Текст] / В. Попов, М. Халин. – Одеса: Маяк, 1965. – 42 с.
3. Носов, Л. Музична самодіяльність Радянської України (1917–1967) [Текст] / Л.І. Носов. – К.: Музична Україна, 1968. – 175 с.
4. Скороход, А. Херсон: вчора и сьогодні [Текст] / А. Скороход // Гривна. – 2006. – №20 (235). – С.14.
5. Аляб'єва, С. «Об'єднаємося ж, брати мої» [Текст] / С. Аляб'єва, О. Степанова // Наддніпрянська правда. – 2007. – 6 лип. (№44). – С. 4–5.

О.Р. АСАДОВА,

студентка факультету менеджменту і
бізнесу ВП «Миколаївська філія
КНУКіМ» Науковий керівник:

Д.О.ШПАК,

к.і.н., доцент з/н кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ІСТОРІЯ ЗАКЛАДІВ КУЛЬТУРИ с. МУРАХІВКА БЕРЕЗНЕГУВАТСЬКОГО РАЙОНУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У ПОСТАТЯХ

На території Мурахівської сільської ради Березнегуватського району Миколаївської області розташований сільський Будинок культури. Збудований у 1972 році двоповерховий будинок на 400 місць [1]. Будівництво проводилось майже чотири роки. Першим директором сільського Будинку культури був Шульженко Олександр Опанасович, який пропрацював на цій посаді 25 років [2, арк. 7]. Дуже любив свою роботу, за що неодноразово був нагороджений грамотами обласного та районного відділу культури. Майже одночасно з відкриттям Будинку культури почала працювати художнім керівником Лавриненко Таміла Дмитрівна [3, арк. 8]. Все своє життя працювала на цій роботі. Організувала вокально-хоровий ансамбль, акомпанував сам директор Будинку культури. Цей ансамбль брав участь у районних конкурсах. Згодом у 1984 році за спеціальністю хореографа прибула для роботи в сільському Будинку культури донька Лавриненко Людмила Георгіївна [4]. Молода, енергійна дівчина захопила до свого танцювального гуртка велику кількість молоді, в основному це були дівчата. Концерти в селі стали більш різноманітними, захоплюючими. У Будинку культури під час проведення святкових концертів не вистачало місць для глядачів.

Також у ті часи проводилась дискотека для молоді, під живу інструментальну музику, яку виконували самі ж жителі сіл. Багато глядачів приходило на перегляд кінофільмів. Кіномеханіками працювали: Далєбіга Павло, Висоцький Олександр, Верескун Борис [5, арк. 10]. Але був час, у зв'язку з фінансовою кризою, коли сільський Будинок культури не працював – було відключено опалення та електроенергію. У теперішній час, незважаючи на відсутність опалення в приміщенні, директор Будинку культури – Рибка Наталя Анатоліївна все ж таки зуміла організувати і налагодити там роботу.

Художнім керівником сьогодні працює Бахута Наталя Миколаївна, – співом якої любуються всі односельці. Її донька, Райкова Маргарита, також виконує пісні на сільській сцені Будинку культури. На концертах бере активну

участь Медвідь Світлана та Кондратенко Алла, які також мають великий талант до співу.

Працюють такі гуртки: драматичний, хореографічний, читацький, бісероплетіння.

Директор Будинку культури Рибка Н. А. разом з завідуючою бібліотекою Медвідь Світланою Василівною організують зустрічі односельців з воїнами-афганцями, учасниками АТО, чорнобильцями. Під час проведення святкування дня села, директор Рибка Н. А. організовує виставки творчих робіт односельців, наприклад виставку вишиванок представили такі господині: Даменцова Ольга, Джам Галина, Апостолова Любов, Сайченко Ліля, Кісіль Галина, Троян Наталя.

Проводяться в Будинку культури урочисті обряди одруження, випускні шкільні вечори, зустрічі з керівниками району, області, сільські збори та святкові концерти присвячені Новому Року, Дню святого Валентина, 8 березня, Дню Перемоги, дню людей похилого віку, дню села тощо.

Мурахівська бібліотека почала працювати в другій половині ХХ років; була створена хата-читальня, де була зібрана невеличка бібліотека. Хата-читальня була центром культурного розвитку села. Молодь села тягнулась до освіти, до культури, до книги. Тому цей заклад відіграв на той час значущу роль у вихованні молоді. На жаль, ніяких відомостей про бібліотеку довоєнних часів, часів війни не збереглося.

Після Великої Вітчизняної війни почалася відбудова села. З роками село зростало, розширювалось. У 1948 році в с. Мурахівка була створена сільська бібліотека. Першим бібліотекарем була Омельчук Ніна Сергіївна, яка пропрацювала до 1953 року [6, арк. 21]. За часів її роботи бібліотека була однією з кращих у районі, займала почесні місця в соціалістичних змаганнях.

З 1953 по 1964 рік в бібліотеці пропрацювали: Прохорова М. Ф., Веденко Л. І., Ацехівська Л. Д.

У 60-х роках влада приділяла велику увагу роботі бібліотек, як центрів виховної і освітньої роботи, тому організовується робота бібліотек з подовженим робочим днем. Саме в цей час на роботу до бібліотеки приходять Шульженко Лідія Марківна, яка пропрацювала завідуючою 24 роки [7]. Саме нею впроваджується відкритий доступ до фонду. Потяг людей до знань, до освіти з кожним роком збільшувався. Про це говорить ріст читачів в Мурахівській сільській бібліотеці. На кінець 60-х років їх було 500, серед них в основному колгоспники, робітники, учні, молодь. Книжковий фонд становив близько 7000 примірників друкованих видань, книговидача – 8486 примірників творів друку, за рік у бібліотеці проводилось до 30 масових заходів. Бібліотека співпрацювала з сільською радою, з клубом, зі школою. Щорічно вшановували людей праці, не забували загиблих героїв. Проводились читацькі конференції, тематичні вечори, усні журнали тощо.

На початку 70-х років рішенням райкому профспілки і відділу культури визначались бібліотеки відмінної роботи. Серед них неодноразово була і Мурахівська бібліотека. Бібліотека продовжує і надалі свою виховну і просвітницьку місію. Бібліотекар працює, щоб наблизити книгу до сільського

трудівника. На тваринницькій фермі, тракторній бригаді працюють пункти видачі літератури, читачі обслуговуються через бригадний абонемент.

У 1977 році бібліотеки району об'єднались в централізовану бібліотечну систему, до якої ввійшла і Мурахівська бібліотека-філія. Книжковий фонд бібліотеки на той час налічував 12551 примірники, читачів – 300, книговидача близько 4000 примірників.

У кінці 90-х років настали тяжкі часи для бібліотек, у тому числі і для Мурахівської сільської бібліотеки. Не вистачало коштів на поповнення книжкових фондів, на зарплатню. Саме в 1999 році після виходу Шульженко Л. М. на заслужений відпочинок, завідуючою бібліотекою стає Должок Любов Сергіївна, прийнявши на свої плечі труднощі бібліотечної роботи. Та Должок Л. С. достойно працювала і бібліотека з часів її завідування (до 1999 року) була однією з кращих у районі [8].

З 1999 року і по 2011 рік в Мурахівській сільській бібліотеці працювала Мельник Любов Борисівна. З 2014 року бібліотекарем була Кадієва Карина Еврїківна, а з 2015 року почала працювати Медвідь Світлана Василівна.

В останній час змінився характер послуг, що надає сільська бібліотека. Серед них і тематичний підбір матеріалів для написання рефератів, курсових та дипломних робіт. Сьогодні бібліотека-філія є центром інформації і дозвілля для дітей, молоді та дорослих. Її фондами користується 530 читачів. Щорічно читачам видається 8300 примірників творів друку. Книжковий фонд налічує 7798 примірників. Значну увагу бібліотека приділяє пошуку нових форм роботи. Поетичні та краєзнавчі години, музичні калейдоскопи, уроки ввічливості викликають великий інтерес у читачів. У своїй повсякденній роботі бібліотека підтримує тісний зв'язок зі школою, сільською радою, Будинком культури, місцевою громадою, ЗМІ. Бібліотека робить усе можливе, щоб надалі якнайповніше відповідати своєму призначенню.

Історико-краєзнавчий музей села, який знаходився при сільському Будинку культури, було створено за рахунок творчих робіт жителів села. Дуже кропітка робота була передана до музею колгоспним плотником Солиганом Теодором (переселенцем з Польщі). У двох, трьох, чотирьох та п'ятилітрових скляних пляшках з вузькими горловинами були виготовлені сувеніри – мініатюрні музеї та палаци. Зроблені дерев'яні деталі мініатюрних споруд майстер обережно пінцетом викладав у горловину пляшки. Ці роботи своєю красою вражали всіх відвідувачів музею. Цей майстер також передав до сільського музею так вироби з дерева як: сопілка, прядка, колеса для возів, коромисла, ночви, ложки та багато інших цікавих виробів. Цю людину згадують односельці до цього часу, бо майже в кожній родині залишився пам'ятний виріб цього майстра. Також односельцями до музею було передано багато вишитих рушників, одягу, посуду, картин та ін. Цікаві експонати з морських глибин передав до музею мореплавець Прохоров Олександр.

Організовував та збирав експонати до музею директор сільського Будинку культури Шульженко Олександр Опанасович. Згодом затвердили завідуючою сільським музеєм Стрілець Людмилу Дмитрівну (у минулому –

голова сільської ради). Вона продовжувала збирати до музею речі та документи, які становили історичну цінність. Та на превеликий жаль, у зв'язку з тяжким фінансовим становищем, цю посаду було скорочено, деякі експонати музею були передані до шкільного музею, де зберігаються до цього часу.

Жителі Мурахівки ревно зберігають свої національні та культурні традиції, що передаються з покоління в покоління. Організація культурно-дозвілдової діяльності, залучення молоді з сіл до культурно-масової діяльності та різних гуртків, збереження та відродження народних звичаїв, обрядів – основні завдання роботи сільського Будинку культури!

Список використаних джерел:

1. Жовтневий державний районний архів Миколаївської області. – Ф.40. – Оп.1. – Спр.8. – Арк.21.
2. Архів Мурахівської сільської ради (далі – Архів МСР). – Оп.3. – Спр.12. – 61 арк.
3. Там само.
4. Матеріали історико-краєзнавчого гуртку Мурахівської ЗОШ І-ІІІ ступенів.
5. Архів МСР. – Оп.3. – Спр.12. – 61 арк.
6. Там само.
7. Матеріали історико-краєзнавчого гуртку Мурахівської ЗОШ І-ІІІ ступенів.
8. Архів МСР. – Оп.3. – Спр.12. – 61 арк.

А.В. БЕЗВЕРХНЯ,

студентка 1 курсу

факультету менеджменту і бізнесу ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

В.С. ДОНІЙ, викладач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ПОДОРОЖ ФРАНКОВИМИ МІСЦЯМИ ЛЬВОВА

*Ми мусимо навчитися чути себе українцями — не галицькими, не
буковинськими українцями, а українцями без офіціальних кордонів.*

І. Франко

У сучасному світі ми як ніколи потребуємо духовного та культурного розвитку. Пізнаючи нашу історію ми розвиваємо в собі дух патріотизму і гордість за нашу державу. Ми як для себе так і для інших розкриваємо усю самотню красу нашої держави, її солов'їну мову та безмежну силу духу.

Нині все більшої популярності набуває літературний туризм. Адже, це можливість відвідати та пізнати батьківщину улюбленого автора чи вигаданого персонажа. Сам по собі літературний туризм, або ще «книжковий» туризм – «це і є різновид туризму, метою якого є відвідування місцевостей, пов'язаних з всесвітньою літературною творчістю» [3]. Багатьох захоплює одна лише думка, що будь-який турист може пройти дорогою, по якій ходив улюблений герой, побачити те, що бачив він, і зрозуміти його почуття.

Дуже важливо зараз вміло розвивати внутрішній літературний туризм, адже завдяки цьому ми розширюємо свої кордони. Даємо можливість і громадянам України, і її гостям прослідувати шляхами відомих українських письменників, чи поетів. Сьогодні це дуже важливо, адже, з'являється ще одна можливість поповнити свої знання з літератури власної і торкнутися невичерпного джерела слова.

Одним із вічних борців за свободу нашої нації був і залишається Іван Якович Франко. У свої творах він закликав до боротьби за краще майбутнє для нашого народу, уславлював велич і красу України. І зараз особливої актуальності набула тема посилення духу патріотизму і потреба духовного розвитку молоді.

Україна багата на надзвичайної краси міста. Кожне місто чи місцевість тут особливі і неповторні, у кожного велика та цікава історія. Унікальне місце в історії України займає чудове місто Львів. Яке з давніх часів славилось своєю красою і культурою. Львів – це одна з найбільших «перлин» України. Своєю історією, чи красою він не поступається жодному місту сучасної Європи.

Не минуло це місто стороною талановитого українського письменника Івана Яковича Франка. Зі Львовом його зв'язує багато різних подій. У Львові І. Франко прожив 40 років із шестидесяти. Тут відбувались його перші кроки у творчій діяльності і тут він залишив цей світ. Він згадував та майстерно описував Львів у своїх творах. І справді, Львів був містом серця Івана Франка.

Сучасник Івана Франка Денис Лук'янович досліджував зв'язки Франка зі Львовом у статті «Мандрівка Івана Франка по львівських квартирах», в якій вперше описав його життя в різних куточках міста. Це дослідження було надруковано у львівському журналі «Жовтень», №6 за 1945 р. Це є яскравим підтвердженням цікавого та довгого шляху письменника у Львові.

Метою нашої наукової розвідки є огляд львівських місцин, пов'язаних з життям та творчістю І. Франка.

Життєвий шлях І. Франка, дійсно, дуже тісно пов'язаний зі Львовом, хоч він і народився на хуторі Слобода у селі Нагуєвичі. Саме там у 1856 році у сім'ї Якова Франка і його дружини Марії з Кульчицьких народжується їх перший син, майбутній письменник Іван Франко. Проживши 19 років і закінчивши Дрогобицьку гімназію імені Франца Йосифа (нині у кількох спорудах цієї гімназії розташований Дрогобицький педагогічний університет), у 1875 році він приїжджає до Львова і вступає до Львівського університету на філософський факультет. Але з цим містом він себе зв'язав на рік раніше, навесні 1874 року юний поет, надіслав свої вірші до журналу «Друг», де вони були надруковані вже в травні того ж року.

Переїхавши до Львова письменник кожного дня прогулюється вузькими вулицями міста. Бачить неймовірної краси місцеві собори та храми. Буває у різноманітних кав'ярнях, парках, театрах. Захоплюється таким загадковим духом міста. До речі, щодо парків, то напроти сучасної споруди Львівського національного університету імені Івана Франка возвеличується символ Франкового Львова – пам'ятник Великому Каменяреві. Саме там 28 грудня 1879 р. молодий письменник був учасником загальноміських зборів робітників, і тепер цей парк носить його ім'я.

Звичайно він, напевно, чув велику кількість історичних та романтичних подій, які відбувались тут, розповіді про дуелі, про нещасне кохання та багато інших цікавих історій. Все це захоплювало Франка, Львів магнетично притягував до себе.

Вступивши до Львівського університету на філософський факультет. За адресою вулиця Грушевського, 4, яка у 1871 р. носила назву Св. Миколая, починається студентське життя Івана Франка. Поруч знаходиться вулиця Академічна і він часто прогулюється нею, дивиться з Святоіванівського мосту на поєднання двох потоків Пасіки і Сороки, які утворюють єдине русло Полтви і закохується у Львів все більше. Та окрім цього, вулиця пов'язана з каварнею «Центральною», в якій часто бував Франко, і чудово проводив час у товаристві львівської «еліти».

Іван Франко часто відвідував львівські каварні і зазвичай вирішував важливі справи саме за філіжанкою кави. Він часто бував у таких каварнях як:

«Метрополь», «Монополь» (нині кам'яниця Шпрехера (Будинок книги)), у каварні Шнайдера на Академічній вулиці, «Центральній» та у інших.

Першим помешканням у Львові для Франка була Бойківська кам'яниця, яка знаходилась на Пл. Галицькій, 7 (будинок не зберігся) – початок 1876 року. Галицька площа. Саме тут на першому поверсі письменник мешкав з іншими студентами. У 1880 році до приїзду Франца Йосифа бойківська кам'яниця була знищена. У підвалах будинку синьовидські бойки зберігали яблука та груші. Саме тут І. Франко написав драму «Три князі на один престол».

21 березня 1876 року у готелі «Жорж», на Пл. Міцкевича, 1. У старій споруді готелю була зала «Фронзін», що не збереглася, саме там було поставлено п'єсу «Три князі на один престол», одну з ролей виконував сам Іван Франко.

Із січня 1877 року Іван Франко – винаймач однієї кімнати на Бенедиктинській площі № 1. Саме тут письменник був щасливим, він кохав Ольгу Рошкевич та мав надії на благословення її батька. У березні того ж року Іван Якович опиняється у Кармелітській тюрмі, через активну громадсько-політичну, видавничу діяльність, листування з Михайлом Драгомановим, його звинуватили у належності до таємного соціалістичного товариства. У в'язниці І. Франко написав нищівну сатиру «Сморгонська академія» та вірш «Товаришам з тюрми». Після звільнення з тюрми і втративши наречену Ольгу, яку батько примусив вийти заміж за іншого, він оселяється у помешканні Михайла Павлика на вул. Каменярів, 4 (вул. Кляйнівська), тут він займає фронтову кімнату з кухнею. Напроти будували дім, і, можливо, тому з'явилося оповідання «Муляр», згодом поезія «Каменярі». Звідси Іван Франко пішов на недовгу військову службу. Після військової служби Іван Франко співпрацює з газетою «Ргаса», редактором якої був Йосип Данилюк. Студенти знали про потужну франкову бібліотеку і у той час коли він жив на вулиці Кляйнівській, вони часто звертались до нього з проханням позичити різноманітну літературу. На той час усім було добре відомо, що Франко голодував, але ніколи не відмовляв собі у книжках.

Упродовж 1861-1882 років Іван Франко живе у селі Нагуєвичі. а у січні 1883 року остаточно переселяється до Львова, працює в газеті «Діло», журналі «Зоря» і через три роки він одружується в Києві з Ольгою Хорунжинською, і вони разом повертаються до Львова.

Вул. Голубова, 9 (тепер вул. Л. Глібова) – це була перша квартира, у якій оселилося молоде подружжя Франків. Сама Ольга була з Києва, Франко познайомився з нею у 1885 році, а вже у травні 1886 року у церкві Колегії Павла Галагана відбулося вінчання. Через складне життя непристосованої Ольги у Львові, відсутність служниці, маленькі статки спричинили до серйозної психічної хвороби. Однак, не зважаючи на це, Ольга залишалася вірним другом і порадиником своєму чоловіку, і виховала чудових дітей

У жовтні 1887 року родина Франків переїжджає у будинок на вул. Стрийській, 6. Тут у поета народився перший син Андрій, у серпні 1880

року вийшла збірка віршів «З вершин і низин». На жаль, будівля не збереглася, зараз на цьому місці будівлі початку ХХ ст.

Та окрім щасливих хвилин, у Львові Франко переживає дуже важкі часи. Франко, будучи доктором філософії, клопотався про надання йому посади доцента кафедри української мови і літератури у Львівському університеті, але так її і не отримав.

У помешканні на вул. Зиблікевича, 10 (тепер вул. І. Франка, 32) народилися діти поета – сини Тарас, Петро та донька Ганна. Тут же Іван Франко редагував журнал «Народ», приймав на гостину своїх гарних друзів – Лесю Українку, Михайла Коцюбинського тощо.

А поміж цього влітку 1889 р., Франка у третє заарештовують і причина цьому – звинувачення у шпіонажі на користь Росії. Відбував своє ув'язнення у в'язниці «Бригітки» на вул. Городоцькій. За розповідями це була страшна в'язниця, у подвір'ї якої здійснювали езекуції і покарання в'язнів.

У 1900 році Іван Франко викупив на околиці Львова, яку називали Софіївкою, на вулиці Вінцента Понінського, 4,9 сотих землі і розпочав будівництво своєї вілли. Вілла поета була занедбана, двір у бур'янах і смітті, але є одне головне для Франка багатство у будинку, це чудова бібліотека.

Франко часто хворів через перевтому і нервові розлади. Адже, він перший український письменник, який жив працею своїх рук, працюючи каменярем, геть забув через це про своє здоров'я. Ще більш підкосила Івана Яковича смерть у 1913 році його помічника сина Андрія, якого Франко особисто проводжав в останню путь на Личаківське кладовище.

Не обійшла стороною Франкова доля у Львові і Пл. Св. Юра, Митрополіччі палати. Там, напередодні Першої Світової війни Іван Франко зустрівся з Митрополитом Андрієм Шептицький. Між ними відбулася жвава дискусія на тему дослідження про Йосафата і Варлама.

Під час Першої Світової війни позбавлений засобів до існування, тяжкохворий Франко мешкав в домі шкільного товариша, а взимку 1915 року потрапив до шпиталю для українських січових стрільців, яка знаходилась на вул. Петра Скарги, 2а (тепер вул. Є. Озаркевича). Саме тут він написав свій останній вірш «Не мовчи, коли гордо пишаючись». Тоді як сини Петро і Тарас перебували в Армії, дружина – в психіатричній лікарні, а дочка поїхала до Києва.

Останній рік життя Франка був під опікою племінника Василя. Перед самою смертю він босоніж разом із племінником повернувся до рідного дому на Софіївці, де і помер 27 травня 1916 року. Був похований на Личаківському кладовищі.

Пособі залишив такі слова: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими, а українцями без офіціальних кордонів».

Таким сповненим яскравих та, на жаль, у більшій мірі похмурих подій було життя великого письменника у Львові. Він майже все своє життя мігрував вулицями міста і залишив по собі великий скарб своєї творчості, хоча сам помер у бідності. Львів, дійсно, відіграв значну роль у становленні Франка як

письменника, науковця і громадського діяча. Усе його життя було суцільним боєм за краще майбутнє, для себе, для своїх рідних та для рідного краю. Львів став для нього «роковим» місцем, яке він і ненавидів, і обожнював водночас.

Список використаних джерел:

1. Журнал «Жовтень», №6 за 1945 р., 54-58с.
2. Іван Франко і Львів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.br.com.ua/referats/s1399/27561.htm>. – Назва з екрана.
3. Літературний туризм [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Літературний_туризм. – Назва з екрана.
4. Франковими місцями Львова, Біографічні дані [Електронний ресурс] / Франковими місцями Львова, Біографічні дані. – Режим доступу: <http://studepedia.org/index.php?vol=1&post=51874>. – Назва з екрана.

М.С. БІЛОНОЖКО,

студентка 2 курсу

факультету менеджменту і бізнесу ВП

«Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

С.О. ШУЛЯК,

кандидат педагогічних наук, професор

кафедри документознавства та

інформаційних систем ВП

«Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЧИТАННЯ КОРИСТУВАЧІВ ДИТЯЧОЇ БІБЛІОТЕКИ

У наш час, за умов зростання обсягу інформаційного потоку найефективнішим засобом процесів читання стають новітні інформаційні технології. Вони допомагають створенню в бібліотеці інформаційного середовища для формування культури читання користувачів, виховання людини читаючої, людини успішної.

Перед дитячими бібліотеками актуалізуються проблеми їх результативної діяльності в сьогочасній соціальній інфраструктурі. Передусім, вони стосуються запровадження інноваційних методів у процеси бібліотечного обслуговування, застосування Інтернету як середовища віртуального спілкування, розширення форм роботи і більш активного залучення дитини до читання.

Метою роботи є вивчення особливостей сучасних методів з формування культури читання користувачів бібліотеки. Без читання неможливі розвиток особистості, її освіта, професійне становлення. На початку ХХІ століття «методи роботи в бібліотеках зазнали значної трансформації. Крім традиційних методів, з'являються нові, невідомі раніше або відомі, але модернізовані, завдяки яким у читачів формується стійка звичка до читання і користування бібліотекою, сприймання цієї інституції, як життєво необхідної для навчання, дозвілля і розвитку» [3].

Книга залишається як джерелом освіти та самоосвіти. Крім того, слід зазначити, що «новий» читач зорієнтований не лише на традиційні книжки. Усе більшої актуальності набувають «електронні книжки».

Сучасною формою реклами книги є буктрейлер. Це короткий відеоролик за мотивами книги, кліп по книзі. Основне його завдання – яскраво і образно розповісти про книгу, зацікавити, заінтригувати читача, спонукати до читання. Буктрейлери застосовують у роботі Миколаївська обласна бібліотека для дітей ім. В. О. Лягіна, Херсонська бібліотека для дітей та ін [2].

Предметом різних інновацій формування культури читання користувачів можуть бути флешмоби, бібліоблоги, веб-уроки, віртуальні книжкові виставки, 3-D книжки, популярний нині букросинг та багато інших.

Важливість формування культури читання особистості цілком усвідомлена суспільством, про це свідчать різноманітні форми і нові методи, шляхи їх використання та збільшена кількість. Це відкриває широкі перспективи ефективного використання інформаційних ресурсів.

Впровадження інноваційних методів допомагає суспільству розвиватися. Недарма Платон назвав книгу «німим вчителем». Саме читання духовно збагачує людину, формує її рівень культури.

Список використаних джерел:

1. Інформаційна культура користувача-дитини — основа самовизначення в глобальному інформаційному просторі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chl.kiev.ua> – Назва з екрана.

2. Нахова, Т. Бібліотека для дітей як центр суспільних зв'язків, культурних і соціальних ініціатив [Текст] / Т. Нахова // Світ дитячих бібліотек. – 2008. – № 1(25)

3. Проценко, Т. Формування інформаційної культури користувачів [Текст] / Т. Проценко // Вісник Книжкової палати. – 2014. – № 3. – С. 2 – 5

Я.С. БОГАЧОВА,

магістрант Миколаївського
національного університету імені
В.О. Сухомлинського,
Науковий керівник:

О. М. ПЕТРЕНКО,

кандидат мистецтвознавства, доцент
кафедри музичного мистецтва та
соціальної роботи Миколаївського
національного університету імені
В.О. Сухомлинського,
м. Миколаїв

КАМЕРНО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ ЖАНР У КУЛЬТУРІ МІСТА МИКОЛАЄВА: СЮІТА «FACETS» О. ТАГАНОВА ТА АСПЕКТИ ЇЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ

Камерно-інструментальний жанр в історії європейської культури останніх трьох століть посів одне з провідних місць у професійному музичному мистецтві і освіті. Специфіка його полягає у багатогранності художніх втілень і використанні різноманітних виконавських складів – від інструментальних дуєтів, тріо, квартетів, квінтетів, секстетів тощо до камерного оркестру (переважно струнно-скрипкового), що налічує до 25 виконавців. Розглянути історичну ретроспективу розвитку камерно-інструментального жанру в Миколаєві та позначити аспекти його сучасної інтерпретації в сюїті миколаївського композитора Олега Таганова «FACETS» – постало за мету даних тез.

Історія розвитку камерно-інструментального жанру на Миколаївщині сягає кінця XIX століття, коли 1892 р. в місті Миколаєві були відкриті музичні класи при Імператорському Російському музичному товаристві. Перший директор музичних класів (з 1900 р. – училища при ІРМТ) Леонід Щедрин (за фахом – піаніст, оркестровий диригент, композитор) був яскравим представником вітчизняної школи фортепіанного і оркестрового виконавства. За його участю в Миколаєві щотижнево проходили концерти, під час яких, зокрема, виконувались його камерно-інструментальні твори. Наступним етапом розвитку камерно-інструментального виконавства і композиторської творчості стала діяльність Йосипа Карбульки (директор музичного училища з 1907 – по 1920 р.). Й. Карбулька, як блискучий соліст-скрипаль, альтист, ансамбліст, вихований на глибинних традиціях європейської школи камерного виконавства, фактично став яскравим пропагандистом камерного жанру в Миколаєві. Завдяки його діяльності в музичному училищі були запроваджені класи скрипкового унісону, струнно-смичкові дуєти, тріо, квартети, квінтети. Репертуар викладацьких і студентських концертів поповнився камерно-інструментальною музикою Ф. Й. Гайдна, В. А. Моцарта, Л. ван Бетховена, яку

виконував заснований Й. Карбулькою постійно діючий струнний квартет. Крім того в концертний репертуар скрипаля входили циклічні твори (сонати, сюїти), окремі п'єси для скрипки і фортепіано, що розвинуло на терені Миколаївщини окрему гілку камерно-інструментального жанру як виконавську і композиторську діяльність.

В історії розвитку камерно-інструментального жанру в Миколаєві на сьогодні важливо усвідомити постать Олександра Погодаєва, який з 1906 р. працював в місті викладачем музики (в гімназіях, Миколаївському учительському інституті, в музичному училищі, де з 1921 по 1924 рр. був його директором). Випускник Петербурзької консерваторії по класу скрипки і композиції (вчився у Л. Ауера), по музично-теоретичним дисциплінам (учень М. Римського-Корсакова), О. Погодаєв, як знавець камерно-інструментального жанру, залишив зразки камерно-інструментального жанру – це два квартети, написані на теми російських і українських народних мелодій. На сьогодні в музеї ДМШ № 1 імені М. А. Римського-Корсакова зберігається рукопис партитури та партій кожного інструменту струнного квартету О. Погодаєва з програмною назвою «Україна» (на українську тему, як зазначає автор під заголовком, а кожній частині передують стислі літературні програми).

В період з 1970 по 1990 рр. оркестром камерної музики Миколаївської філармонії керували Анатолій Чебаненко, Олександр Гоноболін, Віктор Підопригора. Більше 20-ти років колективом керував Дмитро Журавель – лауреат 10-ти конкурсів і фестивалів, який створив більше 200 аранжувань для даного складу. На сьогодні репертуар оркестру «Ars nova» Миколаївської обласної філармонії поповнюється шедеврами світової і національної класики, колективом диригують гастролери, відомі в Україні та за її межами, це диригенти – Оксана Мадараш, Вікторія Жадько, канадський диригент Іван Аріон Карст, що свідчить про високий рівень професійної майстерності колективу та їх універсальність в опануванні жанрів камерно-інструментальної оркестрової музики.

Велику роль в музичному житті Миколаєва відіграв Муніципальний камерний оркестр під керівництвом Володимира Терентьєва, який за багато років своєї праці ознайомив слухачів з творами видатних композиторів різних епох.

У Миколаївському державному вищому музичному училищі багато років функціонує студентський камерний оркестр, яким керує викладач Володимир Зав'ялов, у репертуарі якого класика і сучасність.

Камерно-інструментальний жанр – це не тільки виконавство, але й композиторська творчість наших земляків-миколаївців. Так, 30 березня 1994 р. на авторському концерті композитора Олександра Нежигая відбулася прем'єра його «Камерної симфонії», яку виконав новостворений на той час камерний оркестр «Крус віртуоз» (керівник Аркадій Сатановський).

Камерно-інструментальні жанри посідають значне місце в списку творів миколаївського композитора Владислава Коршунова. Це Концерт для струнних у 3-х частинах («Presto», «Andantino», «Allegro»), створений 2011 р., багато

творів для невеликих складів виконавців (для скрипки з фортепіано, для контрабасу з фортепіано, «Дивертисмент» для флейти, скрипки, віолончелі і клавесину в 5-ти частинах тощо, які були виконані на першому авторському концерт В. Коршунова в залі миколаївського державного вищого музичного училища (17.03. 2016 р.).

До творів камерно-оркестрового жанру відноситься сюїта миколаївського композитора Олега Таганова «FACETS» (завершена 2016 р.). Знайомство з її партитурою висуває питання жанрової типології твору, програмна назва якого (в перекладі з англійської – «Грані») налаштовує на сприйняття музичного змісту, заснованого на концептуальній єдності образних контрастів. Кожна з п'яти частин сюїти має «подвійні» назви, де позначення в дужках уточнює смисл першої назви – жанрової. Так, Перша частина «Toccata (Ruch)». За перекладом автора багатозначне англійське слово «ruch» відповідає поняттю «метушня», що акцентує смисловий наголос у розумінні автором даної частини. Тричастинна структура «Токати» співвідноситься з ідеєю «замкненості» образу, безвиході з ситуації. Такому сприйняттю відповідає комплекс елементів музичної тканини: образ метушні та настирливості утворюється засобами ритмічних *ostinato*, темброві рішення (витримані довгі звуки у віолончелей і контрабасів) сприймаються як символ безжалісного року, злої долі. Середній розділ форми за характером близький до образів, що нагадують танцювальні, а використання засобу *pizzicato* надає рис ірреальності звучанню.

Друга частина – «Song (Elegy)» – позначає лірико-споглядальний жанр музики (елегію). Жанрово-інтонаційна основа даної частини синтезує жанри піднесеної ліричної пісні, хоралу, чому сприяють відповідні музичні засоби: щільність фактури, використання специфічних тембрів (гра скрипок у високому регістрі під сурдину, гра біля грифу, тривалі трелі в різних голосах тощо). У такий спосіб у музичній тканині утворюються насичені соковиті співзвуччя, що повільно змінюють один одного й нагадують чарівні «звуки космосу». Отже дані характеристики надають можливості усвідомити образи даної частини як пошуки внутрішньої гармонії людини як створення уяви про «ідеальний світ».

Третя частина – «March (Sarkasm)». Засобами жанрових ознак маршу композитор створює образи сарказму, як «злої та уїдливої насмішки, як вищого ступеню іронії, тропу і комічності...» [1]. Потворний образ гротеску вирішується засобами композиції рондо, де інтонаційну основу рефрену складає лапідарний ритм з характерними грубими «притопами», на фоні якого звучить мелодія пародійного характеру. В епізодах рондо використані інтерпретовані в «лубочному» плані інтонації танго (перший епізод) і галопу (другий епізод).

Четверта частина – «Dance (Joy)» відповідає жанровому позначенню «танець» (у розмірі 5/4), який має уточнюючу характеристику «joy» (в перекладі з англійської тлумачиться у як радість, щастя, втіха, духовне задоволення). Образ, який створено в даній частині, відрізняється граціозністю, вишуканістю, життєрадісністю. У ньому відчутне яскраве «моцартіанське» начало, як втілення почуття щастя, повноти буття.

П'ята частина «Fugue (Intellect)» – фінал, жанрово-стильове рішення якого відповідає принципу побудови абстрактно-логічних композицій поліфонічної форми. Її засобами автор намагається втілити ідею цінності людського інтелекту як засобу пізнання світу й буття у світі. Тема фуґи близька до народних пісень, а її розвиток поєднує засоби імітаційної та підголоскової поліфонії.

Розглянуті жанрово-типологічні і змістовні характеристики музики сюїти О. Таганова засвідчують бажання автора побудувати власну концепцію сучасного буття в її онтологічно-ціннісному аспекті, де співіснують естетичні грані банального, піднесеного, прекрасного, примітивного й високого, де повинен перемагати інтелект людини.

Сюїта «FACETS» ґрунтується на традиціях мистецтва необароко, – це принцип образного контрасту частин, лаконізм передачі музичного змісту. Барочні і неокласичні композиційні засоби (три частинні форми, рондо, фуґа) музичний тематизм, переважно ладотональне гармонічне мислення, велика роль поліфонічних засобів – свідчать про спирання на традиції європейської музичної культури. Водночас п'яти частинна структура циклу відходить від архетипу танцювальної сюїти, створеної свого часу композиторами німецької школи (Й. Я. Фробергер, Й. С. Бах). Концепція твору О. Таганова відрізняється своєрідністю й націлена на відтворення граней сучасного буття на основі антитетичних образів. Вони сконцентровані в сюїті як у пентапризмі, через яку життєву реальність можна побачити й усвідомити лише в одночасному заломленні різних фокусів.

Даний огляд твору О. Таганова зовсім не вичерпує його характеристик, а тільки демонструє першу спробу наблизитись до «прочитання» партитури в загальнотеоретичному аспекті, заринутись в її текст, зрозуміти підтекст та усвідомити контекст написання твору.

Серед різних підходів щодо подальшого опанування партитури цього твору ми виділяємо такі як *музикознавчий аспект*, що аналізує художньо-образну концепцію твору, його інтонаційний зміст і тематизм, *виконавський*, який піднімає інтерпретаційний ракурс прочитання, *знаково-семантичний*, що актуалізує семіотичний дискурс аналізу, *культурологічний*, що піднімає порівняльно-історичні, архетипічні та інші аспекти бачення твору в контексті культури. Самостійним вбачається аспект *психології сприймання* сюїти, її емоційний вплив на слухачів та націленість інтонаційної форми на мистецьку комунікацію. Обраний нами аспект аналізу порушує тільки питання жанрової типології твору з його узагальненою програмою, твору, в якому використано жанрові і стильові синтези, класичні і неокласичні засоби. Усе це необхідно усвідомити як початок процесу наступного опанування музики нашого сучасника і земляка.

Список використаних джерел:

1. Сарказм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/сарказм>. – Назва з екрана.

О.С. БОНДАРЕНКО,

студентка 5 курсу

факультет мистецтв

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.Л. ТРИГУБ,

старший викладач кафедри дизайну ВП

«Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

УКРАЇНСЬКІ ДИЗАЙНЕРИ ОДЯГУ НА СВІТОВОМУ ПОДІУМІ

Мода в Україні виходить на перший план як стабільна рушійна сила культури. Дизайнери країни вже кілька сезонів поспіль демонструють успіхи на світовому рівні, прославляючи Україну як надійного партнера і джерело креативності для світу. Рушійною силою цього процесу є More Dash. У 2014 році міжнародне агентство і шоурум More Dash під керівництвом Наталії Моденової і Дар'ї Шаповалової підкорює модний сезон на чотирьох головних тижнях моди: проводить шоукейс у Нью-Йорку, показ у Лондоні, шоуруми в Мілані та Парижі.

Щорічно OPENING CEREMONY вибирає країну, моду і культуру якої, будуть підтримувати наступні два сезони, у 2014 році вибір баєрів рітейл-ресурсу упав на українських дизайнерів.

І мета цієї статті: проаналізувати українську індустрію моди на світовому подіумі та розкрити потенціал сучасних молодих талановитих дизайнерів одягу.

Щоб зрозуміти яку роль відіграють українські дизайнери на світовому подіумі, спочатку потрібно з'ясувати, що являє собою індустрія моди.

Індустрія моди – це сукупність творчої, економічної та управлінської діяльності, що представляє собою процес, який включає дизайн, виробництво, маркетинг і продаж fashion-продукту.

Подорожуючи Європою, байери легендарного магазину Сонг і Хаднатт відвідали концепт-стор, в якому була представлена колекція Лілі Літковської і гідно оцінили якість речей та інноваційний дизайн. OPENING CEREMONY зробили замовлення на ряд речей з асиметричними драпіровками з осінньо-зимової колекції 2014 Litkovskaya і вони були представлені в Токіо, Нью-Йорку і Лос-Анджелесі.

Становлення українських дизайнерів на світовому подіумі відбулося на першій модній події 2014 року – виставці Pitti Imagine з брендами Anna K і Omelya, які вже отримали замовлення на нові колекції, – More Dash відкриває для дизайнерів американський ринок. Колекції дизайнерів, які співпрацюють з More Dash, продаються більш, ніж в 40 магазинах в 25 країнах, у тому числі в італійському онлайн-гіганті Luisa Via Roma, французькому концепт-сторі

Colette, американському Opening Ceremony, китайському гіганті Lane Crawford. Слідом за розвитком українських дизайнерів, More Dash представляє бренди країн СНГ.

Презентації брендів Anna K і Ksenia Schnaider відбулися на головному американському професійному заході для баєрів і преси Coterie, який традиційно проходить після показів Mercedes-Benz Fashion Week New York. Колекції сезону осінь – зима 2015–2016 Anna K і Ksenia Schnaider будуть представлені поряд з такими марками як Ash, Anna Sui, Max Azria, Clover Canyon, Sonia by Sonia Rykiel, Theory, Zadig & Voltaire, Zac Pozen і багатьма іншими.

Усі учасники проходять ретельний відбір, вивчаючи розвиток бренду, рітейлерів, з якими працюють марки. У спеціальній секції для найбільш цікавих дизайнерів сезону TMRW.Coterie бренди Anna K і Ksenia Schnaider з 23 по 25 лютого представляли свої колекції у Нью-Йорку. Організатори виставки особисто відібрали Anna K і Ksenia Schnaider під час їх презентації на Pitti Guest Nation у Флоренції в січні 2014 року.

У лютому MORE DASH проводили також традиційний показ – шоукейс Mercedes-Benz Kiev Fashion Days на платформі Fashion Scout London під час тижня моди в Лондоні. 22 лютого о 10:30 історична будівля Freemasons 'Hall в серці Covent Garden відкривала двері інсайдерам fashion-індустрії, які першими побачили превью осінньо-зимових колекцій Anna K, Pentatonica і Dinara Nurlan.

За час роботи агентства результати були високо оцінені колегами зі світу моди, а дизайнери-клієнти More Dash у рази збільшили обсяги замовлень і географія продажів українських брендів поширилась від Північної Америки – через Європу, Центральний схід, Азію – до Австралії.

Українські дизайнери були представлені в таких магазинах як Colette (Франція), Luisa Via Roma (Італія), Lane Crawford (Китай), Opening Ceremony (США, Японія), Isetan (Японія), Restir (Японія), Deuxieme Classe (Японія), Revolve (США), Smets (Бельгія), Tuchuzy (Австралія) та багатьох інших, а публікації про бренди вийшли у всіх головних fashion-виданнях світу.

Vogue.com, Vogue.it, Vogue.ru, Vogue.co.uk, The Business Of Fashion, Financial Times, Wall Street Journal, W magazine, The Guardian, Nowfashion.com, Interview Germany, Interview Russia, Vice Magazine, Dazed Digital, Marie Claire USA, Marie Claire Italy, L'Officiel Italia, L'Officiel France, Sleek Magazine, Schon Magazine, Achtung-Mode знають імена кращих українських дизайнерів і стежать за їх розвитком і всіма новинами від More Dash.

Також серед відомих за кордоном українських дизайнерів, які підкорили світовий подіум слід виділити такого талановитого дизайнера як ANDRE TAN.

У 2006 році ANDRE TAN запатентував новий напрямок в fashion індустрії. Smart Couture – це в першу чергу комфортна розкіш. У цьому ж році Smart Couture визнав Париж. У відомому мультибрендовому бутіку з'являється одяг від ANDRE TAN. Колекція ANDRE TAN була вперше показана на Berlin Fashion Week, німецькі fashion-критики визнали українського модельєра кращим молодим дизайнером жіночого одягу pret-a-porte.

У цьому ж році ANDRE TAN і Roberto Cavalli створили вбрання для учасниць всесвітньо відомого конкурсу краси Miss Europe 2006. Жоден з українських дизайнерів на той час не мав такого досвіду співпраці з відомими брендами.

У період сьогодення українські дизайнери мають багато можливостей реалізуватись на теренах світової fashion-індустрії, яка вимагає від них креативності і свіжого погляду на моду, чим безперечно володіють наші вітчизняні модельєри.

Слід також додати, що політичні події в Україні також спровокували стрімкий розвиток творчості українських дизайнерів – і тепер про них знає світ. Словосполучення «модна революція» для України звучить по-особливому.

Список використаних джерел:

1. Телеканал новостей «24» 24 українских дизайнера, одежду которых носят за рубежом [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/ru/24_ukrainskih_dizajnera_odezhdu_kotoryh_nosjat_za_rubezhom_nb02376. – Назва з екрана.

2. Онлайн журнал «Фокус» 10 самых успешных украинских модельеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://focus.ua/society/27887>. – Назва з екрана.

3. Официальный сайт канала ICTV «Insider» Выход в свет: что нового у молодых украинских дизайнеров [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.theinsider.ua/lifestyle/vykhod-v-svet>. – Назва з екрана.

І. В. БУРМІС,

студентка 5 курсу факультету
менеджменту і бізнесу

ВП «МФ КНУКіМ»

Науковий керівник:

Г. Г. БОРОДІНА

кандидат історичних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційних систем

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ВИВЧЕННЯ КНИЖКОВИХ ПРИКРАС В УКРАЇНІ: ІСТОРІОГРАФІЧНА СПАДЩИНА

Питання вивчення книжкових прикрас завжди привертало увагу дослідників. Історіографія даної теми почала розвиватись у наукових розвідках XIX - початку XX ст.

Серед першій публікацій, в яких книжковим прикрасам приділено певну увагу, вирізняється ґрунтовне дослідження П. Гільдебрандта «Балабан Гедеон и его три книги» (Санкт-Петербург, 1903 р.). Автор подає детальний опис шрифту і оздоблення видань стратинської і кирилоської друкарень.

Значним внеском у дослідження даної теми є праця протоієрея Федора Титова «Типография Киево-Печерской лавры» (Київ, 1916 р.). Монографія містить велику кількість репродукцій лаврських видань XVII – початку XVIII ст.

У 20-х роках XX ст. створено сприятливі умови для всебічного вивчення мистецтва книги. Український науковий інститут книгознавства (УНІК), об'єднав науковців з різних галузей книжкової справи – історії, мистецтва, техніки, соціології, економіки книги та бібліографії. Інститут видавав періодичний журнал «Бібліологічні вісті» (1923 – 1930 рр.) і «Наукові записки» (1933–1935), було видано також низку монографічних праць, присвячених даній тематиці. Слід підкреслити багатоаспектність цих досліджень. Вивчались тенденції художнього оздоблення книг, українські стародруковані шрифти, джерела графіки, книжкові ілюстрації тощо. Серед них праці П. Попова, М. Макаренка, П. Клименка, Д. Щербаківського, С. Маслова та ін. Варто наголосити, що Данило Михайлович Щербаківський (1877–1927) – український мистецтвознавець, етнограф, науковий, громадський діяч 1924 року у часописі «Бібліологічні вісті» надрукував цікаву статтю «Золотарська оправа книжки в XVI – XIX ст. на Україні».

Маслов Сергій Іванович (1880–1957), автор близько 100 праць. Працюючи в УНІКу, присвятив низку робіт з історії книги. У 1920-х рр. ним було підготовлено найбільш значні праці історико-книгознавчого характеру:

«Друкарство на Україні в XVI–XVIII ст.», «Етюди з історії стародруків», «Українська друкована книга XVI–XVIII вв.».

1937 р. у Львові було видано монографію В. Січинського «Історія українського граверства».

Значну роботу з виявлення та наукового опрацювання української рукописної книги здійснив академік Яким Прохорович Запаско (1923–2007 рр.). Його праці присвячено історії української рукописної культури і мистецтва, питанням оформлення книги. Я. П. Запаско описав 128 манускриптів.

Вказана історіографічна спадщина далеко не повна. Згадані праці є своєрідним культурним та інтелектуальним взірцем для подальшого вивчення культурного надбання. Як не парадоксально, сьогодні у цьому напрямку нема жодного окремого дослідження.

Список використаних джерел:

1. В'юник А. Мистецтво оформлення видань Києво-Печерської Лаври XVII-XVIII ст. [Текст] / А. В'юник // Друкарство. – 2000. – №3-4. – С.16-19.
2. Запаско, Я. П. Доброписці тоді славні були / Я. П. Запаско. – Львів: Афіша, 2003. – 176 с.
3. Запаско, Я. П. Мистецтво книги на Україні [Текст] / Я. П. Запаско. – Львів: Видавництво Львівського університету, 1971. – 311 с.
4. Логвин, Г. Н. З глибин: гравюри українських стародруків XVI-XVIII ст. [Текст] / Г. Н. Логвин. – К.: Дніпро, 1990. – 406 с.: ілюстр.
5. Маслов, С. І. Українська друкована книга XVI–XVIII вв. [Текст] / С.І.Маслов. – К.: Державне видавництво України, 1925. – 76 с.
6. Огієнко, І. І. Історія українського друкарства / І. І. Огієнко. – К.: Либідь, 1994. – 448 с.
7. Степовик, Д. В Українська графіка XVI-XVIII ст.: еволюція образної системи [Текст] / Д. В. Степовик. – К.: Наукова думка, 1982. – 332 с.
8. Титов, Ф. И. Типография Киево-Печерской лавры. Исторический очерк. (1606-1616-1916 гг.). Т. 1. (1606-1616-1721 гг.) / сост. проф. протоиерей Федор Титов. – К. : Тип. Киево-Печер. Успен. лавры, 1916. – 506 с.

Ж.В. ВАСИЛЬЄВА,

студентка II курсу факультету
менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ» Науковий керівник:

Т.М. БОРКО,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційних систем ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ», м.Миколаїв

ІСТОРІЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ ТЕКСТУ В КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ АСПЕКТІ

Стиль літературної мови – різновид мови (її функціональна підсистема), що характеризується відбором таких засобів із багатоманітних мовних ресурсів, які найкраще відповідають завданням спілкування між людьми в даних умовах. Це своєрідне мистецтво добору й ефективного використання системи мовних засобів із певною метою в конкретних умовах й обставинах. Д. Свіфт влучно зауважив, що «стиль – це власне слова на власному місці».

Термін «стиль мовлення» слід розглядати в культурологічному аспекті як спосіб функціонування певних мовних явищ. Розрізнення стилів залежить безпосередньо від основних функцій мови – спілкування, повідомлення і діяння впливу [1].

Виникнення і розвиток наукового стилю пов'язано з еволюцією різних галузей наукових знань, різноманітних сфер діяльності людини. Спочатку стиль наукового викладу був близький до стилю художньої оповіді. Так, наукові праці Піфагора, Платона і Лукреція відрізнялися особливим, емоційним сприйняттям явищ. Відділення наукового стилю від художнього відбулося в Олександрійський період, коли в грецькій мові, поширивши свій вплив на весь тодішній культурний світ, стала створюватися стійка наукова термінологія. Згодом вона поповнилася за рахунок латини, яка стала інтернаціональною науковою мовою європейського середньовіччя. В епоху Відродження вчені прагнули до стислості і точності наукового опису, вільного від емоційно-художніх елементів викладу, які суперечать абстрактно-логічному відображенню природи [2].

Науковий стиль і його термінологія почали складатися ще в давній книжній українській мові частково за зразками й під впливом грецької та латинської мов, які викладалися тоді в усіх вищих школах України. З них перекладалися наукові книги, тому що латина була мовою наук усієї Європи. Почасти науковий стиль формувався з власне українських мовних засобів шляхом спеціалізації вжитку їх і термінологізації значень. Свідченням цього є наукові монографії, трактати, лексикони, прогностики, послання, бесіди, що готувалися й видавалися українськими вченими в Острозькій академії, Львівському братстві («Адельфотес»), Києво-Могилянській академії, Києво-Печерській лаврі та в інших

навчальних закладах, братствах, монастирях України. Відсутність українських наукових установ та вищих навчальних закладів в Україні за часів російського панування, постійні заборони царського уряду викладати й друкувати книги українською мовою негативно позначилися на розвитку наукового стилю. Науковий стиль нової української мови почав формуватися з середини ХІХ ст. спочатку як науково-популярний стиль.

Перша серйозна спроба поставити питання про науковий стиль української мови в теоретичному плані належить українському мовознавцю і лексикографу Павлу Гнатовичу Житецькому (1836–1911 рр.). Він накреслив перспективу його розвитку, брав активну участь у виробленні норм українського правопису, написав глибокі наукові дослідження з історії української мови, літератури, фольклору. Проте умов для практичної реалізації цього не було ще тривалий час.

Розвитку наукового стилю сприяли такі видатні українські вчені, як І. Франко, М. Драгоманов, К. Михальчук, С. Подолинський, А. Кримський, М. Сумцов, В. Гнатюк та ін.

З кінця ХІХ ст. більш-менш інтенсивно розгортається видання наукових праць, передусім науково-популярних, українською мовою переважно з гуманітарних дисциплін (історія, література), менше з економіки, права, філософії; поодинокі наукові праці з географії, біології, геології, медицини; майже не видавалися з фізики, математики, хімії. На кінець ХІХ ст. уже були вироблені загальнонаукова, гуманітарна й фахові термінології, що відображали рівень науки на той час.

Закінчення процесу формування наукового стилю української мови в усіх його жанрових різновидах припадає на ХХ ст. Він досягає такого рівня розвитку, що дає змогу передати найскладніші здобутки людської думки в будь-якій сфері наукових знань. В українській науковій мові виробилися власні принципи використання словесних і граматичних засобів загальнонаціональної літературної мови, а також у ній представлені й індивідуальні манери письма відомих учених. Усе це є показником її стилістичної зрілості та багатства [3].

Таким чином, розвиток наукового стилю української мови розпочався вже після того, як склався художній стиль. Функціонування наукового стилю української мови багато в чому завдячує діяльності наукових установ.

Список використаних джерел:

1. Городенська, К. Синтаксична специфіка української наукової мови [Текст] / Катерина Городенська // Українська термінологія і сучасність: збірник наук. праць. – К.: КНЕУ, 2001.–№ 4.– С. 11-14.
2. Найважливіші ознаки і характеристика наукового стилю мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uareferat.com/Характеристика_наукового_стилю_мовлення (Дата перегляду 20.03.2016). – Назва з екрана.
3. Становлення й розвиток наукового стилю української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://studall.org/all-33755.html> (Дата перегляду 20.03.2016). – Назва з екрана.

Ю.В. ВОЛОШИН

студентка IV курсу

факультету іноземних мов

ДВНЗ «Прикарпатський національний

університет імені Василя Стефаника»,

м. Івано-Франківськ

СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИЙ ТУРИЗМ: ДЕРЖАВНЕ ТА МУНІЦИПАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ

Науково-практичне дослідження організаційно-правових засад регулювання професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму в умовах євроінтеграційних процесів є надзвичайно актуальним для вітчизняної туризмології. Розв'язання проблем цієї галузі має важливе теоретичне й практичне значення для регулювання відносин, для вдосконалення чинного законодавства в даній сфері.

Ураховуючи актуальність проблеми становлення й розвитку спортивно-оздоровчого туризму, відсутність оптимальних моделей теоретичних і методичних засад професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму, темою даного наукового дослідження обрано —Спортивно-оздоровчий туризм: державне та муніципальне регулювання».

Метою роботи є розробка наукових положень і пропозицій з удосконалення нормативно-правової бази діяльності органів центральної виконавчої влади, органів місцевого управління у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму на основі теоретичного аналізу організаційно-правових основ регулювання спортивно-оздоровчого туризму в Україні.

Методологічною основою наукового дослідження є сукупність загальних методів наукового пізнання, а також методів, застосованих у туризмології.

Одним із них є діалектичний метод пізнання, що дозволив досліджувати стан чинної нормативно-правової бази України щодо організаційно-правового регулювання професійної підготовки майбутніх фахівців з спортивно-оздоровчого туризму. Методи дедукції та індукції дозволили сформулювати загальні положення правового забезпечення спортивно-оздоровчої діяльності на підставі нормативно-правового регулювання із застосуванням як загальних, так і спеціальних нормативно-правових норм. Використання методів емпіричного дослідження (порівняння й спостереження) дозволило виявити основні характеристики державного та муніципального управління у сфері спортивно-оздоровчого туризму. Для вирішення поставленої мети широко використовувалися методи пізнання: порівняльно-правовий і системно-функціональний методи правових досліджень для вивчення існуючих в Україні організаційно-правових відносин у сфері спортивно-оздоровчого туризму, а також для визначення можливостей і шляхів оптимізації чинного вітчизняного законодавства з європейськими нормативно-правовими актами. Водночас

знайшов своє застосування й історико-правовий метод для вивчення процесу виникнення й розвитку законодавства про спортивно-оздоровчий туризм.

На сьогоднішній день здійснюється активне становлення й розвиток сфери законодавства щодо підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму, яка є об'єднанням нормативно-правових документів у певних сферах правового регулювання суспільних відносин у процесі побудови громадянського суспільства, що характеризується єдністю змісту, форми й систематичними взаємозв'язками.

Водночас необхідно враховувати, що не будь-яка сукупність нормативно-правових документів складає галузь законодавства України. Для цього вони мають володіти певною специфікою, що не дозволяє включати їх до складу вже існуючих галузей права. Усі ці нормативно-правові документи повинні мати особливий об'єкт регулювання (у даному випадку спортивно-оздоровчий туризм), бути взаємозалежними, знаходитися в тісному взаємозв'язку, ієрархічній підпорядкованості тощо. У 2002-2014 рр. активність прийняття нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері спортивно-оздоровчого туризму, збільшилася. Незважаючи на цей факт, наразі весь комплекс цих нормативно-правових документів у науковій літературі з туризмології, на жаль, не досліджений. Крім того, не здійснена систематизація та аналіз відповідної законодавчої бази України.

Отже, говорити сьогодні про спортивно-оздоровче право як про сформовану комплексну галузь не має підстав. Розгляд чинного законодавства про спортивно-оздоровчий туризм і професійну підготовку фахівців для даної сфери в такому ракурсі дозволить найближчим часом якісно його вдосконалити.

В черговий раз підтверджено, що державне та муніципальне регулювання сфери професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму в Україні все більше схиляється до європейської моделі, незважаючи на відсутність положень, присвячених спортивно-оздоровчому туризму в Конституції України.

Для здійснення державою своїх функцій у сфері спортивно-оздоровчого туризму необхідна система органів державної влади та органів місцевого управління. Місцеве управління – складний різновид публічної влади, який може вводити як місцеві представницькі та виконавчі органи, так і державну адміністрацію на місцях, що зумовлює сполучення в інституті місцевого управління самоврядних і державних начал. Саме в такій якості місцеве управління повинно вливатися в державний управлінський механізм, зберігаючи при цьому свої значення й самостійність [2].

Органам місцевого управління та органам державної виконавчої влади властиві такі ознаки: від імені держави чи територіальних громад здійснювати завдання, функції допомоги певного виду діяльності; певна компетенція, тобто сукупність завдань, функцій, прав й обов'язків; володіння владними повноваженнями; певна організаційна структура тощо. Спортивно-оздоровчий туризм як самостійна сфера впливає на систему державних органів й органів

місцевого управління. Кожен із цих органів відповідно покладених на нього повноважень, виконує певні управлінські функції.

Державний контроль у сфері професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму – це діяльність компетентних органів, спрямована на додержання вимог чинного законодавства про спортивно-оздоровчий туризм, забезпечення гарантій реалізації відповідних правових норм та утвердження законності в спортивно-оздоровчих відносинах. Контроль дає можливість не лише виявити й усунути наслідки правопорушень і злочинів, але й застосовувати в разі нагальної потреби до порушників законодавства відповідні заходи.

З метою державного контролю повинна бути відповідність діяльності підконтрольних суб'єктів установленим вимогам законодавства про спортивно-оздоровчий туризм, спрямованим на організацію та провадження діяльності спортивних й оздоровчих організацій, а також забезпечення безпеки споживачів туристичних послуг. Основою для визначення принципів даного контролю за діяльністю у сфері спортивно-оздоровчого туризму є встановлені загальні принципи державного контролю, які мають свої особливості у зазначеній галузі, а також спеціальні принципи, притаманні сфері спортивно-оздоровчого туризму [2].

Законодавча регламентація державного контролю та контролю з боку органів місцевого управління у сфері спортивно-оздоровчого туризму не має обмежуватися лише посиленням на необхідність здійснення контролю, а має містити весь механізм його здійснення та наслідки контролювання.

Доведено необхідність регламентувати повноваження відповідних органів у законодавстві України, виходячи з принципів: органи місцевого управління беруть на себе турботу про розвиток спортивно-оздоровчого туризму на користь конкретної територіальної громади села, селища, міста, а органи державної влади забезпечують регулювання й розвиток спортивно-оздоровчого туризму відповідно до загальнонаціональних інтересів.

Закріплені положення в нормативно-правових документах мають бути доповнені повноваженнями органів місцевого управління у сфері спортивно-оздоровчого туризму, зокрема повноваженнями із прийняття рішень про політику зі створення умов для розвитку спортивно-оздоровчого туризму на відповідній території.

Правовим аспектам регулювання професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму приділяється також мало уваги як серед вітчизняних вчених, так і серед посадових осіб органів місцевого управління. Тому пропонується Міністерству освіти і науки України: створити робочу групу при міністерстві з питань упровадження в навчальний процес курсу, присвяченого правовим основам спортивно-оздоровчого туризму, для студентів туристичних, юридичних факультетів, а також студентів фізичного виховання і спорту, урахувавши, що робоча програма має розрізнятися з урахуванням наявних базових знань у сфері туризму, фізичної культури і спорту та державного управління, залежно від напрямку навчання; проводити роботу з

популяризації інформації відносно правових основ спортивно-оздоровчого туризму, використовувати для реалізації засоби масової інформації, організувати конференції, семінари, лекції-дискусії, присвячені правовим питанням у сфері спортивно-оздоровчого туризму, приділяти увагу розробці навчальних посібників із даного питання; створити систему професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму.

Державне та муніципальне регулювання спортивно-оздоровчого туризму формується виходячи з того, що держава не може бути осторонь від процесів, які відбуваються в цій сфері. Водночас її втручання має зберігати баланс між суспільним регулюванням, особистим вибором і контролем.

Сьогодні вже сформована галузь законодавства сфери професійної підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму. Разом із тим, комплекс цих нормативно-правових документів у туристологічній науці не досліджений, не здійсненна систематизація й аналіз відповідної законодавчої бази, що негативно позначається на розвитку цієї галузі законодавства.

Необхідно вдосконалити як управління у сфері туризму в цілому, так і спортивно-оздоровчий туризм, зокрема, на місцевому і державному рівнях, а також більш детально регламентувати повноваження відповідних органів державної влади й органів місцевого управління, виходячи із принципу: органи місцевого управління беруть на себе турботу про розвиток спортивно-оздоровчого туризму на користь конкретної територіальної громади, а органи державної влади забезпечують регулювання й розвиток спортивно-оздоровчого туризму відповідно до загальнонаціональних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Шикеринець, В.В. Становлення та тенденції розвитку місцевого управління в Україні [Текст]: монографія / В.В. Шикеринець / [за наук. ред. д. держ. упр., проф. О.Я. Лазора] / Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010 – С. 31.

2. Шикеринець, В.В. Організаційно-правові засади державного регулювання професійної підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму [Текст] / В.В. Шикеринець // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура і туризм. Івано-Франківськ: 2011. – Вип. 14. – С. 63–67.

А.Ф. ВОЛЧО,

студент 1 курса факультета менеджмента
и бизнеса ОП «Николаевский
филиал КНУКиИ» Научный
руководитель:

Д.А. ШПАК,

к.и.н., доцент кафедры социально-
гуманитарных дисциплин ОП
«Николаевский филиал КНУКиИ», г.
Николаев

ЭТНОКУЛЬТУРНЫЙ ДИАЛОГ НАРОДОВ БОЛГАРИИ И УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БОЛГАРСКОГО КУЛЬТУРНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬНОГО ЦЕНТРА «ТЪРНОВКА»

Диаспора (греч. «рассеяние») – часть народа, проживающая за пределами страны своего происхождения и образующая устойчивые этнические группы. Вне зависимости от вида диаспор и их различий, всех их объединяет один фактор, являющийся серьезной, по своей сути, дуалистической проблемой, и в её рамках приходится рассматривать такие антагонистичные друг другу явления, как: с одной стороны – интеграция в чужеродную, порой враждебную, ментальную и языковую среду; с другой – сохранение диаспорой своей этнической самоидентичности в данных условиях.

Главной составляющей формирования любого этноса как народа является язык. Язык объединяет группы людей в сообщности и формирует нации. История, вероисповедание, культурные традиции и обычаи, национальная кухня, архитектура, фольклор и верования предков... Всё это и многое другое также является неотъемлемой частью единого языкового и культурного поля, вспомогательным и в то же время необходимым условием сохранения полноценного существования и залогом успешного развития диаспоры как этнической единицы. Из опыта очевидно, что полноценно (опять же относительно) все эти потребности могут быть обеспечены лишь при условии компактного проживания диаспоры. Это даёт возможность носителям языка общаться в едином языковом поле, поддерживать традиции и обычаи, совместно отмечать народные и национальные праздники и иметь возможность конфессионального общения. Также это позволяет заключать браки внутри общины, и, таким образом, поддерживать языковую и культурную связь поколений, единую кровь этноса.

Очень важна как политика исторической родины диаспоры в её отношении, так и политика государства, в котором проживает диаспора, в отношении неё. Создание социальных институтов, культурно-образовательные программы по изучению родного языка и культуры, обмен культурным опытом, туристические и фестивальные программы в прародине, возможность получать

там образование – всё это положительно влияет на поддержку и развитие диаспоры, зачастую являющуюся своеобразным «резервом» нации. Это, в свою очередь, даёт подрастающему поколению базу моральных ценностей и понимание своего места в этом мире. Чувство гордости за своё происхождение, помогающее формировать полноценную, гармоничную личность, уважающую и любящую свой народ, свою культуру.

Обратной стороной медали данного вопроса является успешное взаимодействие диаспоры с отличной от своей, социокультурной, средой «принимающей стороны» и при этом сохранение и развитие своей этнической самобытности. И это при том, что правила поведения в новом для мигранта социуме зачастую сильно отличаются от привычного на исторической родине уклада жизни, а иногда и другим набором моральных ценностей.

Проблема интеграции с каждым годом увеличивающихся диаспор в тех или иных странах остро стоит перед современным миром, особенно на фоне непрекращающихся конфликтов на этнической почве. Залогом успешного существования, а иногда и просто выживания любой диаспоры, является её способность к адаптации в чужеродной среде. Это в свою очередь обусловлено различными факторами, такими, как особенность менталитета диаспоры и его соотношение на совместимость с менталитетом народа страны, в которой проживает диаспора; языковые, культурные, исторические, расовые, этнические, религиозные сходства, или различия; дипломатические и экономические отношения принимающей диаспору страны с государством „донором». Их заинтересованность – в сотрудничестве в культурном и образовательном направлениях. Зачастую из этого строится и политика принимающего государства в отношении национальных меньшинств. Их поддержка, или её отсутствие, также играет немаловажную роль в формировании общественного мнения граждан страны в отношении диаспоры, и соответственно возможности самой диаспоры полноценно существовать и развиваться. На основании проведенного анализа мы видим, что существующий вопрос является двухаспектным и для лучшего понимания своей сути требует более детального рассмотрения на конкретном примере. Оба аспекта проблемы взаимосвязаны и могут, и должны, быть рассматриваемы в таком контексте.

На северной окраине г. Николаева, на берегу р. Мокрая Терновка, расположен м-н Терновка, населенный компактно проживающим здесь с 1802 года болгарским населением – переселенцами из Странджанского края (юг современной Болгарии). В то время этот край входил в состав Османской империи, а переселение произошло в результате постоянных набегов так называемых „кырджалий» (по имени их главаря Кырджали) – разбойнических банд, орудовавших в конце VIII, начале XIX вв. на юге Балканского полуострова. Таким образом, терновская диаспора уже 213 лет проживает извне пределов прародины, и по определению является исторической.

До 1950-60 гг. население Терновки было моноэтническим. Браки заключались только между представителями одного этноса – болгарского.

Однако, вследствие приближенности Терновки к г. Николаеву, происходило постоянное укрупнение села за счет мигрантов, в основном из Николаевской области. В 1971 г. село было присоединено к Центральному району г. Николаева. Это дало как свои плюсы, так и минусы. С одной стороны, это позволило терновчанам пользоваться всеми преимуществами городских жителей: проложили асфальт, улучшилось транспортное сообщение с городом, медицинское обслуживание и уровень работы учреждений культуры и образования. С другой стороны, это обстоятельство усилило миграционные процессы, происходящие в Терновке, приводя её к всё большей потере моноэтничности населения микрораёна.

Сегодня в микрораёне проживает 11 000 человек, из которых около трети составляют жители болгарского происхождения. Еще треть – это украинцы, и на оставшуюся треть приходятся представители 30 национальностей. Соответственно, многие браки смешанные.

За счёт давности проживания нашей общины на территории Украины, а также единой религии, родственных языков и культур с преобладающим славянским населением Украины, наши болгары давно и успешно интегрировались в украинский социум. Тенденция к увеличению смешанных браков также благоприятствовала этому процессу. Из русского и украинского языков болгарами переняты некоторые слова и речевые обороты. В свою очередь, внутри общины, под влиянием болгарского языка, появились слова и выражения, поговорки, используемые в Терновке представителями всех национальностей. Также, это взаимовлияние можно заметить в народных обычаях и традициях, где часто переплетаются болгарские и украинские мотивы, легко перенимаемые всеми участниками внутриобщинного этнокультурного диалога.

Эти и другие факторы ставят определённые вызовы перед болгарской общиной м-на в вопросах сохранения национальной самоидентичности. Проанализировав складывающуюся ситуацию, в октябре 2013 г. группой единомышленников было принято решение создать Общественную организацию „Болгарский культурно-просветительский центр «ТЪРНОВКА». С самого начала цели и задачи организации заключались в сохранении и развитии культурного наследия терновских болгар. Укрепление культурно-образовательных связей с Болгарией и привлечение как можно большего количества людей любой национальности к болгарской культуре (этот пункт изначально прописан в уставе Организации). В целях предотвращения ассимиляционных процессов, приоритетной является передача культурной и языковой традиции подрастающему поколению посредством культурно-образовательных программ.

Для решения этой задачи мы применяем комплексный подход. С самого момента создания Организации при Центре работают бесплатные курсы болгарского языка, а с 2015 г. на базе Центра была создана Болгарская воскресная школа «Търновка», где по Национальной программе «Родной язык и культура за границей» Министерства образования Болгарии, дети изучают

родной язык и литературу, историю и фольклор, краеведение. При школе работает театральный кружок, ансамбли танца и песни. Также наши учителя готовят студентов к поступлению в вузы Болгарии. Нами был создан ансамбль болгарской песни «Чучулички», за три года ставший неоднократным лауреатом многих международных конкурсов и фестивалей в Украине и Болгарии, и давший вторую жизнь терновскому песенному фольклору. На протяжении уже трех лет, при непосредственной финансовой поддержке нашего Центра, существует Терновский музей болгарской культуры, что позволяет нам проводить постоянные экскурсии, знакомя терновчан и гостей м-на с историей Терновки, а также привлекать людей к исторической поисковой деятельности. С 1 января 2016 г. Центр начал издавать Терновский вестник «Малая Родина», призванный освещать социально-культурную жизнь м-на. Центр организывает и проводит большинство праздников м-на, а также устраивает выездные мероприятия как по Украине, так и в Болгарию.

Прежде чем рассматривать данный вопрос, следует обратить внимание на то, что болгарская диаспора в Украине является самой крупной болгарской диаспорой в мире и второй по численности после русской в Украине. По официальной переписи населения 2001 г., болгары в Украине насчитывают 204 000 человек. Благодаря этому факту, правительство Болгарии уделяет особое внимание украинским болгарам. Как поддержкой реализации различных культурно-образовательных программ среди диаспоры болгар Украины, так и крепкими партнерскими отношениями с украинской стороной во многих областях жизнедеятельности, и не в последнюю очередь в культурном направлении. Особую роль здесь играют болгарские общественные организации и церкви в Украине, на базе которых консолидируется диаспора. Они тесно сотрудничают с правительствами и частными организациями обеих стран, являясь своеобразным связующим звеном между ними.

Существуют различные программы, способствующие культурному обмену и укреплению добрососедских отношений Болгарии и Украины. Учащиеся Болгарских воскресных школ ежегодно ездят в вузы Болгарии на двухнедельные языковые курсы по программе Министерства образования Болгарии. На уровне университетов также существуют договоренности об обмене студентами для прохождения практик. Болгарские вузы каждый год выделяют бюджетные места в университетах Болгарии для этнических болгар, проживающих за пределами своей исторической родины. Большую роль играют и побратимские связи с городами и селами Болгарии – местом выхода тех или иных украинских болгар.

В целом, по Украине, и в частности в Терновке, этнокультурный диалог между болгарской диаспорой и другими этносами является конструктивным. Взаимопроникая друг друга, культуры разных народов растут творчески и духовно обогащаются, способствуя выработке у граждан уважительного отношения к другим народам. Мы поддерживаем тесные культурные связи с общинами армян, поляков, грузин, ромов и многими другими. Проводим совместные культурные мероприятия, такие как: открытые уроки, семинары,

праздники и фестивали. Наш центр проводит как болгарские, так и украинские праздники, зачастую совмещая их, и таким образом привлекая жителей Терновки самых различных национальностей для участия в культурной деятельности. В ансамбле болгарской песни „Чучулички“ больше исполнительниц с украинскими корнями, чем с болгарскими, что не вредит его высокому исполнительскому мастерству. Терновский вестник, издаваемый БКПЦ «Търновка», популяризирует любые культурные проявления на территории м-на, вне зависимости от их этнической составляющей. К тому же, вестник издаётся на трёх языках: украинском, русском, болгарском.

В данной работе рассмотрены только некоторые основные аспекты проблемы в общих чертах. Подводя итоги, можно констатировать, что успешное существование диаспор в условиях чуждой этнической и социокультурной среды, без потери своей этнической самоидентичности, процесс непростой, требующий всестороннего глубокого анализа в каждом конкретном случае и выработки на его основе многокомпонентной стратегии. Приведенные выше формулы и формы сохранения и взаимодействия проверены на практике, и доказали свою эффективность. Правильный подход к решению данной проблемы, в итоге, расширяет кругозор всех участников этнокультурного диалога и положительно влияет на консолидацию гражданского общества, формируя у его субъектов толерантное отношение ко всем этносам, проживающим на территории Украины, что является залогом мира и процветания.

Список используемых источников:

1. Гамза, В. Тернівка: історико-етнографічний нарис [Текст]: монографія / В.І. Гамза. –Миколаїв: Іліон, 2013. – 530 с.

А.В. ГОНЧАР,

студентка 2 курсу факультету мистецтв
Науковий керівник:

Л.С. ЄНГІС,

Заслужений діяч мистецтв України,
кандидат педагогічних наук, професор
кафедри дизайну ВП «Миколаївська філія
КНУКіМ»,
м. Миколаїв

САМОБУТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА В ТВОРЧОСТІ МАРІЇ ПРИМАЧЕНКО

*Роблю сонячні квіти тому, що людей люблю, творю на радість,
на щастя людям, щоб всі народи один одного любили, щоб жили вони, як
квіти по всій землі...
Марія Примаченко*

*Нашу країну прославляють видатні майстри – художники. Такою
видатною постаттю є Марія Овксентіївна Примаченко. Представниця
фантастичного мистецтва, котра увійшла в історію української культури та
залишилась в ній назавжди як самостійна, несамовита та особлива
майстриня.*

Актуальність даної теми полягає в тому, щоб показати на прикладі творчості М. О. Примаченко значущість видатних майстрів – художників України, які зробили свій внесок у розвиток країни.

Марія Овксентіївна Примаченко – художниця, творчість якої – прекрасне, дивовижне, утаємничене, і до кінця незбагнене явище, що упродовж майже століття привертає до себе увагу шанувальників мистецтва, дослідників, художників, культурологів, мистецтвознавців. Жінка з нелегкою долею, малописьменна, була визнана зіркою першої величини у «Всесвітній енциклопедії наївного мистецтва» (Белград, 1984 р.).

Творчість Марії Приймаченко безперечно може стати поруч із уславленими художниками минулого століття – Пікассо, Матіссом, Шагалом... «Приймаченко, – стверджував видатний художник М. Глущенко, – художник єдиний з-поміж свого роду. У ній уособлена естетика нашого народу». Злетівши до світових вершин, Марія Приймаченко залишилася саме українською художницею, яка об'єднала в собі витоки українського живописного і поетичного фольклору, що походить ще з сивої давнини українського родоводу. Неперервність традиції досягла в її творчості такої образної мови, що, здається, у ній зберігся досвід усіх незчисленних поколінь народних митців.

Талант Марії Приймаченко відкрила майстриня-ткаля і вишивальниця киянка Тетяна Флору. Саме вона запропонувала Марії поїхати до Києва, де при Всеукраїнському державному музеї були організовані Центральні експериментальні майстерні народного мистецтва з відділеннями ткацтва, кераміки, різьбярства, декоративного розпису. У 1936 році вони були реорганізовані в Школу народних майстрів, яку і закінчила Марія Приймаченко. Роки навчання і перебування у школі були наповнені творчою працею, новими враженнями і знайомствами. Життя в Києві було зовсім не схожим на її сільське повсякдення, тут Марія відкривала для себе нові обрії. Вона засиджувалася в майстерні і їй не можна було відірвати від творчої роботи. Спілкуючись із вчителями та слухачами школи, вона вперше відчула себе художником і зрозуміла, що головним в її житті буде мистецтво.

У Києві Марія Овксентіївна створила ряд видатних акварельних малюнків із зображенням фантастичних звірів і птахів, ілюстрацій до байок. Творчо експериментувала в кераміці. Втім, більше до душі Марійці припала гуаш – фарба яскрава, чиста, яка наче сама просилася на білий ватман. Її роботи відібрали на Українську республіканську виставку народного мистецтва, яка проходила в Києві у 1936 році. Самобутні, наївні, яскраві – вони привернули увагу журі та були відзначені дипломом 1-го ступеня. Це був великий успіх. У тому самому 1936 році малюнки Марії Приймаченко були представлені на Всесоюзній виставці народного мистецтва у Москві, потім у Ленінграді (Санкт-Петербурзі) – і знову нагороди. Про неї пишуть у газетах, говорять по радіо – Марія стає відомою у СРСР. Її роботи входять до складу значних виставок радянського мистецтва, які демонструвалися у Польщі (Варшава), Китаї (Пекін). У 1937 році малюнки Марії Приймаченко («Птах», «Коричневий звір» та інші) вразили відвідувачів першої міжнародної виставки у Франції (Париж). Серед тих, хто познайомився з живописом художниці, були – Пабло Пікассо, Марк Шагал, Луї Арагон. У Парижі Марію Приймаченко разом з Параскою Власенко та Іваном Гончаром нагороджують медалями.

Перед війною Марія повернулася додому – у свою Болотню. Вона вже була знаною художницею, упевненою в собі особистістю. Післявоєнний період життя Марії Приймаченко був важким, та вона, як і вся країна, поступово відновлювала сили. Ростила сина, доглядала стареньких батьків і створювала життєрадісні, яскраві панно. Поряд із нею були неначе два світи. Світ, у якому жили всі, і світ, який належав тільки Марії. У її світі жили чудернацькі звірі, співали дивовижні птахи, літали риби і коні, паслися барвисті корови з людськими очима, а добрий сильний лев захищав господиню від ворогів. А які квіти цвіли там у неї, з ними і поспілкуватись можна. От і ділилась художниця своєю радістю з усіма, зображуючи свій світ на папері. Прообразом її квітів, птахів, звірів є природа, яку художниця трансформує творчим генієм своєї неповторної індивідуальності. У 1960-ті роки у Марії Овксентіївни з'явилися перші учні, які стали приходити до неї вчитись малювати. Отже, на селі відкрилася студія. Художниця вчила дітей прислухатися до природи...

Цей період у житті був найбільш плідним: з-під її пензля вийшли найвідоміші роботи, більшість з яких зберігаються в музеях. Твори художниці з великим успіхом експонувалися на багатьох виставках у СРСР та за кордоном. І скрізь твори М. Приймаченко вражали глядачів, викликали у присутніх щире захоплення, полонили їхню увагу назавжди. У 1966 році М. Приймаченко за цикл — Людям на радість (1960–1966) удостоєна звання лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка. У 1970 році М. Приймаченко присвоєно звання заслуженого діяча мистецтв України, а у 1988 році – почесне звання народного художника України. Пізніше з'явилася книжка «Добрий лев Марии Приймаченко» (автор Г.Островський, 1990 р.). Талант художниці визнаний у світі. Марія Овксентіївна прожила з родиною все своє життя у тихому поліському селі, яке розташоване у 30-тикілометровій зоні Чорнобиля. Її доля, доля її родини, поєдналась з долею інших людей, котрі так чи інакше потерпіли від атомного лиха. У ті чорні дні чорнобильської трагедії, як і в страшні часи війни, Марія рятувала свої картини. Вона розповідала про ті жахливі події, коли гнали худобу, «як у війну, цілу ніч їхали машини і світили фарами і ніхто нічого не розумів...». Майже всі сюжети Марії Приймаченко народилися саме на цій квітучій поліській землі і розійшлися по всьому світі в назвах картин: «Поліська весна», «Звірі з Болотні», «Поліське весілля», а також серія картин «Болотнянські звірі». Марія Приймаченко любила свою батьківщину віддано і ніжно. «Наше рідне люблю – от і все. Бо то у нас на Україні віками робиться... Все вишите – красиве, і ніхто не повторить його ніде», казала вона. Пишаючись своєю рідною країною, вона в назвах своїх робіт підкреслювала цей нерозривний зв'язок: «Українська корова з кукурудзи», «Українські лошади гуляють по землі», «Українська кобра, як встане то до неба дістане», «Буслики, буслики, як я вас люблю, що ви не покидаєте родину свою». У 1994 році М. О. Приймаченко була нагороджена Почесною відзнакою Президента України. Це перша нагорода від незалежної України і остання в її земному житті. Одна з улюблених тем Марії Приймаченко, до якої вона часто зверталася – це космічна тема. Вона любила зоряне небо і населяла його своїми крилатими істотами – горбокониками, русалками, птахами. Навіть на Місяці вона садила городи, плакаючи свої чарівні мрії – «На місяці, на вершечку, там посіяв Роман гречку, а сонечко осміхається гостям, собі сподівається. Буду гріти і пекти, гостям до мене не дійти». Мрія Марії Приймаченко здійснилася за допомогою професора астрономії К. Чурюмова, на прохання Всеукраїнського благодійного фонду Марії Приймаченко. Зірка №14624, яка розташована між Марсом та Юпітером, отримала ім'я «Марія Приймаченко». Світлоносною Жар-птицею злетіла вона у зоряне небо на своєму крилатому горбоконику і залишилась там назавжди.

Неодноразово своєрідна творчість Марії Приймаченко надихала студентів Миколаївської філії КНУКІМ під час виготовлення дипломних робіт кафедри Декоративно-прикладного мистецтва і дизайну-одягу. До 100- річчя з дня народження Марії Приймаченко проводилися різноманітні виставки у Верховній Раді Автономної Республіки Крим, у м. Києві у Національному

палаці мистецтв «Україна» , у Львівській Академії мистецтв, виставковій залі Миколаївської міської ради.

Художник, поет, вчитель, мислитель, мати, бабуся – неосяжна, геніальна українська мадонна в барвистій хустці. Коли Марії Овксентівні виповнилося 60 років, вона намалювала картину, на якій зобразила себе, одягнену в національне вбрання, начебто вона сидить на стільці біля хати і чекає гостей, а на містку стоять шість молодих дівчат і хочуть підійти, однак міст не дістає берега. Роботу вона підписала «Літа мої молодії. Зупиніться хоч на калиновім мості та прийдіть до мене в гості». Через 20 років художниця повторила роботу і на мосту стояло вісім дівчат. Пішла від нас велика трудівниця 18 серпня 1997 року.

Список використаних джерел:

1. Офіційна сторінка творчості Народної художниці України Марії Примаченко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.prymachenko.in.ua/life-ukr/>. – Назва з екрана.
2. Творчість Марії Приймаченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bondarev.com.ua/pages/view/445>. – Назва з екрана.
3. Марія Приймаченко [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ukrmystetstvo.blogspot.com/2012/07/blog-post_9.html. – Назва з екрана.
4. Казковий, фантастичний і чарівний світ Марії Приймаченко [Електроннийресурс]–Режимдоступу: <http://tsikave.ostriv.in.ua/publication/code-622B5C61E5C09/list-1709F679F27>. – Назва з екрана.
5. Марія Приймаченко: —Літа мої молодії, прийдіть до мене...|| [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://honchar.org.ua/p/mariya-prymachenko-lita-moji-molodiji-pryjdit-do-mene/>. – Назва з екрана.

В.В. ГУЦАЛЕНКО,

студентка 3 курсу факультету
менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.В. ГАВРИЛОВА, кандидат

педагогічних наук, доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИКИ У ТВОРЧОСТІ ІРЕНИ КАРПИ

Активний прихід жінок-авторів у літературу останніми роками став справді помітним явищем культурного життя. Оксани Забужко, Євгенія Кононенко, Люко Дашвар, Ірена Карпа, Марія Матіос, Ірен Роздобудько та інші сучасні майстрині пера мають свій індивідуальний стиль, власний підхід до зображення дійсності. Цікаво, що самі письменниці внутрішньо передумовою цього визначають наступне: "...Пишу про те, що сама хочу читати" [6].

Дана стаття присвячена актуальній у наш час проблемі – особливостям використання лексики у художніх творах як яскравого відображення соціокультурної ситуації та внутрішнього світу особистості автора. Особлива увага приділяється специфіці мови в текстах української письменниці Ірени Карпи: "50 хвилин трави: (Коли помре твоя краса)", "Добло і зло", "Перламутрове порно (Супермаркет самотності)", "Фройд би плакав".

Ірена Карпа є однією з найяскравіших представниць сучасної української жіночої літератури, яка вражає оригінальністю мови у творах з позиції лінгвістичного та культурологічного аналізу.

Як лексичні, так і синтаксичні одиниці, що використовує авторка для передачі ідейно-тематичного задуму своїх творів, неймовірно різноманітні.

Досить часто у творах зустрічаються авторські неологізми, які Ірена Карпа використовує для передачі своїх думок та міркувань. Вони найбільш точно передають задум письменниці, підкреслюючи оригінальність стилю. Наприклад: "*наплюжа доля*" (*доля, яку спалюжили*), "*нене-ординарно*" (*ординарно*), "*на півжиття*" (*життя не на повну силу*), "*підстригальниця*", "*фарбувальниця*", "*відозва*" (*відгук*) тощо [3, с. 57].

Живість, динамічність мови підсилюється застосуванням у творах діалектизмів (більшість із них відображають мову Західної України, де народилася авторка). Частіше вони належать не мові автора і не власній мові героїв, а другорядним персонажам, про яких згадують головні герої і цитують їх. Наприклад: "*Та ніц не було*", "*Та бігме-боже, діти!*", "*Ну нашо ти дівчинку напудила*" (*налякала*) [2, с. 8–9].

У ряді випадків соціальні діалектизми виступають у художніх текстах засобом іронії, гумору або створюють ефект комічного, що залежить від індивідуального світосприйняття автора, від його вміння обіграти ту чи ту комунікативно-прагматичну ситуацію, причому обіграти її таким чином, щоб за допомогою мовних засобів досягти бажаного ефекту, надати їй відповідного іронічного чи гумористичного забарвлення [5; с. 21]. Цікавою особливістю творів Ірени Карпи є те, що вона часто передає суржикову мову героїв так, як вона звучить у дійсності. Наприклад: *"Все, хачу женіцца", "Диви-диви який! Абідився в лучших чувствах"* [2, с. 45].

Взаємодія української культури з іншими підкреслюється застосуванням авторкою іншомовних слів, словосполучень, речень, навіть цілих абзаців. Наприклад: *"How are you doing?" ("Як справи?")* [2, с. 107]; *"I don't wanna swim forever" ("Я не хочу плавати вічно")* [4, с. 21]; *"I remember the time we used to be together" ("Я пам'ятаю час, коли ми були разом")* [3, с. 52]. Досить характерним є те, що поняття, які передають англіцизми, не є сталими, і в нашій мові існують їх відповідники, але можливо, авторка вводить ці запозичення у канву художнього тексту, щоб читання твору не перетворювалося на пасивну розвагу, а ставало інтелектуальною працею. З іншого боку, герої твору – люди сучасні, що підпадають під вплив глобалізаційних процесів. Вони подорожують, розвиваються, знають багато мов і часто мислять не українською. Використані Іреною Карпою англіцизми допомагають повніше охарактеризувати героїв і, взагалі, суспільство.

У текстовій канві письменниці багато жаргонізмів, вульгаризмів і ненормативної лексики. *"Капєц, канєшно", "Це ж, типу, моднєнько", "Круто, просто ульот!"* [2, с. 21]; *"Їхні життя були скинуті на купу. Від купи тхнуло"* [1, с. 5]. Такі прийоми застосовуються для надання експресивності, епатажності тексту, для наближення його до повсякденного життя героїв, до середовища, в якому вони існують. І. Карпа прагне відтворити ту істинну картину, що відбувається сьогодні на вулицях, у спілкуванні між людьми. Звучить це занадто грубо, зате максимально реалістично.

Однією з особливостей індивідуального стилю Ірени Карпи є використання синонімів, побудова великих синонімічних рядів. Наприклад: *"Проте вона читала колись цього листа, тому знову взяла його до рук: випадково, незбагнено, неочікувано, самовільно, стихійно, нахабно"* [3, с. 11].

Крім лексичних засобів, велику роль у творах Ірени Карпи відіграють синтаксичні засоби увиразнення мовлення.

Часто у творах авторки зустрічається інверсія, яка має на меті привернути увагу до інверсованого слова. Це перевірений метод, яким письменниця постійно й користується, таким чином підсвідомо впливаючи на читача.

Наприклад: *"Що не день ходила Євка до того місця, вірячи в свою правоту", "Писати листа до батьків почали Даньо і Євка нарізно"* [3, с. 76].

Іноді можна зустріти порушення граничних узгоджень між словами, тобто анаколуф: *"Ми винні в тому, що весь час комусь чекали (а треба: когось чекали), проповідуючи істину життя"* [4, с. 90]; *"Врешиті Євка полюбляла*

самою собі (а треба: сама собі) ставити діагнози" [3, с. 76]. Такий художній засіб Карпа використовує, коли герой перебуває у стані невизначеності, схвилюваності, стресу.

Багато у творах риторичних фігур, особливо питань. Наприклад: *"В мене була жінка, яку я кохав. Була ж?"* [4, с. 78]. Або: *"Навіщо я тепер тут?"* [4, с. 90]. Саме за допомогою риторичних питань авторка будує градаційні конструкції, наприклад: *"Як ти міг обманути мене? Як я могла повірити тобі? Як я пробачила брехню?!!"* [3, с. 176].

Повтори, які часто використовує у своїх творах Ірена Карпа, слугують для підкреслення конкретної думки, яка часто виражається одним словом, що особливо важливе для героїв твору. Наприклад: *"Вася як символ. Вася як безплатна радість. Вася як об'єкт антропологічного дослідження. Вася як пересувна вечірка. Вася як окраса нашого дому"* [2, с. 134].

Говорити про анафору та епіфору в прозовому творі значно важче, ніж у поетичному. Варто приділяти особливу увагу словесним анафорам та епіфорам, а також тим, що складаються із цілих словосполучень. Такі у творах Ірени Карпи зустрічаються часто. І їхня мета – наголошення, виділення певного провідного поняття, судження, думки, ідеї, що прагне виразити авторка: *"Даньо був прекрасним кулінаром. Євка посередньою журналісткою. Тому вони: мало ходили на тусовки; мало розмовляли про мистецтво; мало розмовляли взагалі; мало спали і на ранок були втомлені"* [3, с. 36]. Єдинопочаток "мало" використовується письменницею для того, щоб наголосити, що будучи посереднім у житті, ти отримуєш малу винагороду.

Також Ірена Карпа використовує і епіфору. Цим добре вдається створити аналогію до римування. Наприклад: *"Все пливе при такій картинці, знаєш. І букви стають курсивом, і волають усі без кінця змінними транспозиціями. Я. Ми. Ями. І плями"* [3, с. 39]. Авторський акцент тут ставиться на тому, що лірична героїня нарешті не відчуває себе самотньою, адже тепер є "ми".

Зустрічаються у творах кільця і обрамлення. Вони виділяють собою абзаци, на які письменниця хоче звернути особливу увагу: можливо, як на ключ до розуміння ідеї твору, можливо, як на носія головної проблеми тощо. Наприклад: *"Я хочу!!! Я хочу собі з ним в гори. Саме з ним, хоч він і не провокує моїх дурнувятих симптомів творчості. Хух, все. Більше цього вербального ... не буде. Як не буде і слова ... Це неетнічно, невиховано, несмачно і ненормально. Але актуально. Але йтиметься про Тих, кого варто кохати. Про нього зокрема... Я хочу!!! Я хочу собі з ним в гори. Саме з ним..."* [3, с. 57].

Отже, мова є найбільш динамічним засобом відображення внутрішнього світу особистості, що формується у конкретному соціокультурному середовищі. Своєрідність стилю мови творів Ірени Карпи є вдалою реалізацією авторського світобачення та світовідчуття, розкриття внутрішніх характеристик персонажів та художніх образів.

Список використаних джерел:

1. Карпа, І.І. 50 хвилин трави: (Коли помре твоя краса) [Текст] / І.І. Карпа. – Харків, 2005. – 239 с.
2. Карпа, І.І. Довго і зло [Текст] / І. І. Карпа. – К., 2008. – 319 с.
3. Карпа, І.І. Перламутрове порно (Супермаркет самотності) [Текст] / І.І.Карпа. – К.,2005. – 216 с.
4. Карпа, І.І. Фрейд би плакав [Текст] / І.І. Карпа. – Харків, 2005. – 238 с.
5. Стишов, О. А. Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації) [Текст]: монографія / Олександр Анатолійович Стишов. – К. : Видавничий центр КНЛУ, 2003. – 387 с.
6. Жіноча доля в жіночій прозі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lib.ber.te.ua/leap/index.cgi?page=107&tlmk=2>. – Назва з екрана.
7. Жінка – одвічна загадка природи [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://hm-library.com.ua/index.php?type=news&id=1014>. – Назва з екрана.

Л.О. ІВАНОВА,

студентка 1 курсу факультету
менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Т.М. БОРКО, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри документознавства та
інформаційних систем ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ТЕКСТ» У КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ТА ЛІНГВІСТИЧНОМУ АСПЕКТАХ

Термін «текст» (від лат. *textus* – тканина, сплетіння, з'єднання) широко використовується в лінгвістиці, літературознавстві, естетиці, семіотиці, культурології. Дослідниці Г. Д. Джунусалієва та Н. А. Ковальська зазначають, що лінгвістика тексту досліджує структуру мовленнєвих творів, їх членування, способи створення зв'язності тексту, його смислово побудову. Предметом стилістики тексту є різноманітні типи текстів, їх стилістичні особливості, способи розгортання інформації, мовленнєві норми в різних функціональних стилях, типи мовлення. Саме досвід цих наук допомагає глибше розкрити особливості тексту [1].

Наприклад, український мовознавець І. М. Кочан визначає текст як максимальну одиницю мови найвищого рівня мовної системи; продукт мовлення; одиницю, що виражає судження; цілісне і зв'язне повідомлення, складене для передавання та збереження інформації; суму, сукупність або множину фраз; структурну і смислово єдність [3].

На думку дослідниць Л. І. Мацько та Л. В. Кравець, текст є писемним або усним мовленнєвим масивом, що «становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних смисловими і формально-граматичними зв'язками, спільною тематичною і сюжетною заданістю» [4].

Текст представляє собою своєрідне явище з культурної точки зору, тому що він описує дійсність, що є зовсім особливою стосовно реального, оскільки вона створюється автором тексту, оскільки «письмовий текст – це в більшості випадків оброблений автором словесний твір з метою оптимального впливу на читача» [5].

Текст є носієм стійких, стабільних відомостей, ідей, думок – осередком духовно-практичного досвіду тих чи інших суспільних груп та окремих особистостей. Місія тексту, у складі культури, полягає в сприянні вільному єднанню як малих людських спільнот, так і цілих народів і всього людства [2].

Проблема функціонування тексту в культурі є однією з важливих у процесі інтерпретації міжкультурного спілкування, яке носить загальний, універсальний характер.

Лінгвістичні закономірності, безсумнівно, діють у тексті, складають важливу частину його організації. Мова диктує не тільки правила побудови словосполучень і пропозицій, але й правила породження текстів. В іншому випадку носії мови виявилися б нездатні створювати елементарні повідомлення (тексти) [1].

Універсальна властивість тексту полягає в стабільності, незмінності, рівності. Трансформуючись, текст багато втрачає, а то й зовсім перестає існувати як такий, замінюючись іншим текстом (хоча і наближеним до початкового). Інколи тексти, зовні схожі, але глибоко різні за своєю суттю. Наприклад, дві формули судового рішення, що відрізняються лише місцем розділових знаків, діаметрально протилежні за змістом: «стратити, не можна помилувати» і «стратити не можна, помилувати».

Таким чином, текст представляє собою надзвичайно складний об'єкт дослідження. Через багатоплановість і багаторівневність тексту важко вкласти в звичні лінійні рамки тієї лінгвістичної науки, яка сформувалася на виявленні певного корпусу одиниць і подальшої їх класифікації. Саме цей фактор, а також міждисциплінарний статус теорії тексту, її зв'язок з цілим рядом наукових дисциплін цілком природно обумовлюють множинність підходів до вивчення тексту і відповідно породжують багато думок відносно його природи.

Список використаних джерел:

1. Джунусалієва, Г. Д. Науковий текст в аспекті культури мови. [Електронний ресурс]: Збірник наукових праць «Український смисл» / Д. Джунусалієва, Н. А. Ковальська. - Режим доступу: <http://ukrsence.com.ua/zmist-zhurnalu/ukra%D1%97nskiy-smisl-1-2012/naukovij-tekst-v-aspekti-kulturi-movi/> (дата звернення 18.03.2016) – Назва з екрана.
2. Корниенко, Е. Р. Текст сквозь призму філософії М. М. Бахтина // Лінгвістика и межкультурная коммуникация. [Електронний ресурс] / Е. Р. Корниенко. - Режим доступу : <http://cyberleninka.ru/article/n/tekst-skvoz-prizmu-filosofii-m-m-bahtina> (дата звернення 18.03.2016) – Назва з екрана.
3. Кочан, І. М. Лінгвістичний аналіз тексту [Текст]: навч. посіб. / І. М. Кочан. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К. : Знання, 2008. – 423 с.
4. Мацько, Л. І. Культура української фахової мови [Текст]: навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 360 с.
5. Лотман, Ю. М. Внутрі мыслящих миров. Человек – текст – семиосфера – история [Текст]. – М.: Языки русской культуры, 1999. - 464 с.

М.В. ІВЕРШИНА,

студентка 1 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ» Науковий керівник:

Л.А. КАЛІНІНА,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурно-дозвіллевої діяльності ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

АМАТОРСЬКЕ ТЕАТРАЛЬНЕ МИСТЕЦТВО ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Значення аматорського мистецтва на сучасному етапі розвитку українського суспільства визначається конкретними цілями та установками та є універсальним засобом відносин між людьми і культурою. Аматорське мистецтво належить до народної художньої творчості, де виконавці є не професіоналами, а є людьми, що займаються творчою діяльністю без користі, у вільний час і не отримують за це матеріальну винагороду. Слід підкреслити, що на відміну від фольклору, аматорське мистецтво є нетрадиційною соціально-культурною формою народної творчості.

Аматорське мистецтво функціонує у сфері самодіяльної діяльності людини. Поняття «самодіяльність» визначають як внутрішньо детерміновану діяльність, тобто діяльність, що не нав'язується зовні, а зумовлюється внутрішніми потребами, інтересами, бажаннями індивіда. Самодіяльність – це засіб вільного і нерегламентованого вияву особистості, вона є умовою і реальністю розвитку людини. Це об'єктивна даність, причому й одна з найвищих цінностей, як для особи, так і для суспільства в цілому [1, с. 56].

Слід зазначити, що аматорське мистецтво – це конкретно-історичне явище, невід'ємна складова частина культури певного суспільства, певного класу, певного соціокультурного середовища. Не змінюючись сутність, в кожному історичну добу, в кожному суспільстві, воно має свої особливості функціонування, свої форми вияву, жанрово-видовий склад.

Аматорство належить до сфери дозвілля. Дозвілля – один із важливих показників культурного життя суспільства, його розуміють як систему конкретних культурних форм. Однією із таких форм і є художнє аматорство. Дозвілля характеризує соціокультурну реальність як прояв суспільного економічного ладу в конкретній повсякденній життєдіяльності людей і соціальних груп. Характер дозвілля відбиває умови життя людей, їх етнічну, класову або станову приналежність, рівень соціального розвитку суспільства. Задоволення духовних (культурних) потреб здійснюється переважно під час дозвілля, де людина вільно виявляє себе як особистість, обираючи види діяльності у відповідності до своїх нахилів та інтересів. У свою чергу,

соціальна значимість театрального мистецтва зростає, коли воно стає невід'ємним компонентом культурного життя суспільства [1, с. 73].

До процесу розвитку театрального аматорства в Україні долучаються все нові творчі колективи, воно стає значно багатограннішим, представницьким, жанрово розмаїтим. Подолання стереотипів, розвиток творчої ініціативи та пошук нових мистецьких, театральних форм і засобів - усе це відчутно вплинуло на художні драматургічні твори, які втілюються на аматорських сценічних майданчиках. Слід зазначити, що аматорські театральні колективи України з кожним роком все більше і більше представляють цікаві акторські та режисерські роботи.

На Україні функціонує 14757 аматорських театральних колективів із загальною кількістю 153975 учасників з них 5877 – це дитячі колективи. На сьогодні характерним для аматорського театру є багатогранність творчих пошуків та стилів, театральних форм і вистав. Спостерігаються риси психологічного і умовно-метафоричного, побутового і поетичного, публіцистичного і ярмаркового театрального мистецтва.

Вистави аматорських театрів є різноманітними за формою: ревію, притча, памфлет, моно-вистава, вистава-хроніка, вистава-пісня, вистава-диспут вистава-репетиція. Вони здійснюються у різних форматах: ярмарок, ігрища, вечорниці та ін.. Слід зазначити, що різноманітним за своїм статусом стає і сам аматорський театр. Навіть в його назвах висловлюється творче кредо колективів: театр-студія, «Театр від ліхтаря», «Театр на долоні», «Театр під сходами», театр-лабораторія та ін..).

Аматорський театр України має свої жанрові ознаки (драматичний театр, навчальний театр, театр клоунади, естрадний шоу-театр, моно-театр, театр ляльок, театр пластичної драми, театр сучасного танку, форум – театр, альтернативний театр, музичний театр, театр поезії, театр читця, пантоміми, танцювальний театр, театр тіней, драми і поезії, опери, комедії, документальний театр, «дикий театр» тощо), вікові ознаки (дитячий театр, театр юного глядача, студентський театр, молодіжний театр).

Слід наголосити на тому, що для аматорського театру сьогодні є властивим експеримент пошуку театральної форми, сценічних засобів виразності, манери гри, організації сценічного простору, прийомів залучення глядачів до сценічної дії, створення атмосфери духовної єдності сцени й залу.

Розвитку і збереженню аматорських колективів України багато в чому сприяє те, що їх роботу координує Український центр культурних досліджень, обласні центри народної творчості, які спрямовують свою роботу на підвищення рівня кваліфікації керівників аматорських театральних колективів, систематично проводять всеукраїнські, обласні театральні огляди, конкурси, фестивалі, які є цікавою театральною школою для учасників аматорських колективів щодо удосконалення акторської та режисерської майстерності [2, с. 123].

Серед найзмістовніших заходів слід назвати: Всеукраїнський фестиваль-лабораторію режисерів молодіжних театрів «Майстер-клас» (м. Тернопіль),

присвячений пам'яті видатного українського режисера Леся Курбаса; традиційний всеукраїнський фестиваль «Від Гіпаніса до Борисфена» (м. Очаків Миколаївської області); традиційний міжнародний фестиваль театрального мистецтва «Добрий театр» (м. Енергодар); Всеукраїнський фестиваль аматорського театрального мистецтва «Рампа» (м. Дніпропетровськ); Всеукраїнське фестиваль-свято театрального мистецтва «Вересневі самоцвіти» (м. Кіровоград); театральний фестиваль «Театральна осінь» (м. Прилуки); Міжнародний театральний фестиваль «Південні маски» (м. Миколаїв).

Головним завданням цих фестивалів є духовне виховання дітей та молоді, а також збагачення аматорського театрального руху України міжнародним досвідом, шляхом інтеграції у всесвітній культурний простір, а також здійснення масштабних благодійних мистецьких акцій.

В Україні створено Всеукраїнський національний центр Міжнародної асоціації аматорських театрів з керівним органом та штаб-квартирою в м. Києві. Україну офіційно визнано членом Міжнародної асоціації аматорських театрів в травні 1995 року. Основною метою діяльності Міжнародної асоціації аматорських театрів є розвиток міжнародних зв'язків у сфері аматорського мистецтва. Державна незалежність надала змогу театральним колективам самостійно встановлювати зв'язки з зарубіжними колегами. Таким чином, аматорські театри отримали можливість за кордоном, на різного роду культурно-мистецьких акціях та заходах, презентувати своє мистецтво.

Слід підкреслити, що аматорські театральні колективи України органічно увійшли у Міжнародний театральний аматорський рух. Розширення і збагачення театрального художнього досвіду аматорських українських театрів призводить до того, що в учасників колективів та глядачів формується та розвивається не тільки готовність до засвоєння інтернаціонального змісту і інтернаціональних форм культури, але й можливість надати світові свій багатий театральний аматорський досвід, що забезпечує стійкість та життєздатність самої національної культури.

Таким чином, українське аматорське театральне мистецтво входячи у всесвітній аматорський рух надає його учасникам не тільки однакової можливості, а й формує їх здатність користуватися духовним багатством світу. І виникає це не тільки через розширення діапазону користувачів театрального мистецтва, а через розширення національного сенсу їх художнього сприйняття[2, с.86].

Аматорський театральний рух спрямований на розвиток аматорських театрів і збагачення досвіду їх діяльності, перш за все має цілий ряд суттєвих відмінностей, характерних для традиційного способу існування культури, зокрема відмінностей у розподілі художніх цінностей між містом і селом, між столичними цінителями мистецтва та невибагливою публікою віддалених окраїн, між національними культурами багатонаціональних країн.

Якщо раніше аматорське театральне мистецтво залишалось здобутком обмеженого кола спеціалістів і любителів, то тепер воно виступає не тільки посередником, але так званім провідником у світ сучасного мистецтва, який

розкриває своїм глядачам театрального мистецтва та поєднує у собі комунікативні та естетико-виховні функції. А серед різних видів естетичної діяльності аматорська театральна діяльність посідає особливе місце, бо вона сприяє формуванню не тільки спеціальних, а й загальних здібностей до творчості. Все це відбувається завдяки багатофункціональності аматорського театру.

Список використаних джерел:

1. Веселовська, Г.І. Сучасне театральне мистецтво [Текст]: навчальний посібник / Г.І. Веселовська. - К.: НДАКК, 2014 .- 143 с.
2. Мельник, О. Аматорський театр [Текст] / О. Мельник // Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г.Яворський та ін., Т. 1: А - Й. — Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2004.— 696 с.

А.О. ІГНАТЕНКО,

студентка 2 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.В. ОРЛОВА,

кандидат культурології, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м.

Миколаїв

ОСОБЛИВОСТІ ПАРКОВОЇ КУЛЬТУРИ КРАЇН ДАЛЕКОГО СХОДУ (НА ПРИКЛАДІ ЯПОНІЇ)

Протягом багатьох століть в Японії культивувалося почуття прекрасного, воно поступово перетворювалося, певним чином, в релігійний культ поклоніння красі, який поширювався серед всіх прошарків населення. Найважливіша риса японського національного характеру - працьовитість та пов'язана з нею старанність у всіх сферах діяльності людини. Відомо, що прагнення японців відпочивати від справ і вдаватися до естетичної насолоди природою - деревами, квітами, птахами, вітром і місяцем. У японській мові є, навіть, такі естетичні поняття, як «ханами» - милування квітами, «цукімі» - милування місяцем і «юкімі» - милування снігом, що виражають суттєву частину повсякденного життя [7].

Справжній японський сад можна назвати витвором мистецтва – мікрокосмом, що відображає світ. Художні враження, що виникають у людини від споглядання краси такого саду, допомагають відчутти закони гармонії всесвіту. Для японського саду характерною є атмосфера таємничості, що й покладено в основу паркового дизайну. Характерними елементами композиції є штучні гори і пагорби, ставки і острови, струмки і водоспади, доріжки і ділянки піску чи гравію, прикрашені камінням незвичайних обрисів. Пейзаж саду формується за допомогою дерев, кущів, бамбука, трав, квітів і моху, що мають передавати відчуття змін пір року. На території саду можуть також розміщуватися кам'яні ліхтарі, альтанки чи чайні будиночки [5]. Характерна ознака японського менталітету — уміння активно сприймати будь-який образ, домислюючи його разом з автором витвору . Це пояснює лаконічність і разом з тим багатозначність, символізм, властиві японським садам.

Головна мета японського саду — допомогти людині відмовитися від всього суєтного і знайти душевну рівновагу в середовищі садово-паркового мистецтва. Історично склалися такі типи традиційних японських садів: палацові, храмові, сади чайної церемонії, сади біля житлового будинку.

Кожен із цих садів може бути плоским або поєднувати плоску поверхню з піднесеністю, великим за площею або зовсім маленьким. Найбільшими за

площею є паркові сади, що прийшли з Китаю в VI–VII ст. До сьогодні вони практично не збереглися через численні війни і стихійні лиха. Як приклад такого саду, можна навести «Парк божественних статуй» в Кіото: у таких паркових садах проводилися змагання музикантів і складалися вірші, придворні каталися на човнах і брали участь в бенкетах. Як правило, паркові сади влаштовувалися на рівнині поряд з природним водоймищем, іноді частиною садів ставали розташовані поряд рисові поля. Після того, як у Японії поширився буддизм, форма паркових садів дещо змінилася, чому неабияк сприяли майстри, що приїжджали з Індії та Китаю. Обов'язковими елементами стали арочні містки та кам'яні насипи, що нагадували буддійську тріаду (великий камінь, середній і маленький поряд) [3].

У період Хейан (XI— XII ст.) з'являються палацові сади з витонченими формами. Ці сади використовувалися для розваги знаті, придворних свят, а також для роздуму і відпочинку. За площею вони займали часом досить значні території. У основі палацового саду лежать озеро та острів. Сухі струмки створюють із гравію і гладких каменів. З точки зору дизайну, такий струмок має таке саме смислове навантаження, що й вода, — не тільки створює контраст поруч із рослинами, що зростають берегами, але й підпорядковує ландшафт єдиному лейтмотиву, дозволяючи використовувати рослини, які у природних умовах ростуть поблизу води. Обов'язковими елементами палацових садів були мости, огорожі, пагоди і композиції з природного каменя — все це повинно було підготувати відвідувача до споглядання і роздумів.

Поява в Японії садів при монастирях тісно пов'язана з дзен-буддизмом, за яким краса природи є однією з форм розуміння істини. Сади при храмах створювалися за принципом монохромної картини, всі елементи якої відповідали одному загальному задуму. Деякі храмові сади призначалися для споглядання з приміщення. Часто при храмах створювалися сади «парі сан суй» — так звані «сухі пейзажі», де гори і озера позначаються аскетичною композицією з каменів і піску. Такий вид саду з'явився в XII — XIII ст. разом з дзенським плоским садом, теж невеликим за площею, іноді оточеним стіною. Головне завдання храмових і монастирських садів — пробудити відчуття причетності людини до життя природи, а також прагнення максимально наблизитися до її ритму. Ченці прогулювалися садом, досягали повної відчуженості від повсякденного життя [2]. Типові японські сади містять у собі кілька обов'язкових елементів, справжніх чи символічних: кам'яний ліхтар серед рослин, вода, острів, міст, що веде до острова, чайний будиночок чи павільйон.

Походження японського чайного саду пов'язане з чайною церемонією, що з'явилася в XVI ст. В цей час виникло поняття «тяло» — шлях сподівань, шлях єднання людей у процесі відсторонення від мирської суєти. Чайний сад (тяніва) складав єдиний ансамбль з чайним будинком, його композиція повинна була справляти враження життя природи в її сезонному ритмі. Чайний сад — це доріжка з каменів неправильної форми, покладених серед мохів, що петляла серед кущів, дерев і приводила до джерела води, де здійснювалося омивання

рук. Чайний будиночок був схожий на простий сільський будинок без будь-яких надмірностей, оскільки людина приходила не для того, щоб милуватися розкішним інтер'єром, а, навпаки, для того, щоб навчитися бачити красу в найпростіших речах.

Отже у японських садах основна увага приділяється деталям, де результат визначається не кількістю, а якістю. Камінь і кілька гілок бамбука — це вже сад, у якому все на своєму місці. Будь-яка неухважність до розташування може порушити гармонію, а вибір рослин вплине на настрій. Основа краси — не в буянні яскравих фарб, а в заспокійливій грі півтонів. Основним атрибутом японського саду є камені. Естетичні властивості необробленого каменя застосовувались в архітектурі «саду каменів». Японський сад каменів — унікальне явище. Основна його площа засипана піском або дрібною галькою, на якій безладно розкидані групи необроблених каменів. Функціонально сади каменів призначені для медитацій, усунення від мирської суєти і повсякденних проблем. Конструкція подібних споруд, за нормами дзен-буддизму, підсилює потяг японців до милування природою, роздумів, усамітнення. Дехто вважає, що сад каменів символізує одвічну боротьбу хаосу і порядку, де чіткі рівні ряди гравію символізують порядок, а групи каменів — хаос. Створенням садів такого типу найчастіше займалися ченці в монастирях [1].

Розмірковуючи над організацією міського простору, нового довкілля людей, архітектори дедалі частіше використовують принципи японського саду, для збагачення вражень жителя великого міста. У зв'язку з бурхливим розвитком туризму, у Японії прискореними темпами будуються нові комплекси розваг, тематичні парки в яких зосереджені світові пам'ятки. Так, газета "Фолксскрант" стверджує навіть, що країна перетвориться "на суцільний парк дозвілля" [3, с.118]. Самі японці вважають, що їм властиве особливе відчуття краси - їх національне надбання, яким іноземці можуть тільки захоплюватися.

Список використаних джерел:

1. Голосова, Є. Сад японській стилі [Текст] / Є. Голосова. – М.: ЗАТ «Фитон», 2003.- 176 с.
2. Елисеєв, У. Японська цивілізація [Текст] / У. Елисеєв. - К., 2008.- 528 с.
3. Ландшафтний дизайн по-японськом [Текст].- К.: «Ексмо», 2009.- 48 с.
4. Лебедева, А. Японський сад [Текст] / А. лебедева // Віче, 2002.- 320 с.
5. Миколаєва, М.С. Японські сади [Текст] / М.С. Миколаєва. – К.: «Арт-Родник», 2005.- 208 с.
6. Японські традиції до оздоблення саду [Текст]. – К.: «АСТ», 2004.- 124 с.
7. Сад в японском стиле. Стилистика японских садов [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.gardenia/pages/sady036.htm. - Назва з екрана.

А.С. ИГНАТЬЕВА,

студентка 4 курса
факультета искусств
ОП «НФ КНУКиИ»

Научный руководитель:

САПАК Н.В.,

кандидат искусствоведения, доцент
ОП «НФ КНУКиИ»,
г. Николаев

РОЛЬ СИМВОЛИКИ В ФОРМИРОВАНИИ ДИЗАЙНА РЕКЛАМЫ

Символы – это легко распознаваемые элементы, которые передают конкретное значение. Сегодня символы чаще всего сохраняются в форме логотипов. Успешность дизайна любой торговой марки основывается на способности внедрить образы о ней в сознание потребителей как легко распознаваемые символы, даже если они абстрагированы или стилизованы до самого основного элемента.

Мы используем символы как, в некотором роде, визуальную стенографию для того, чтобы быстро передавать идеи или понятия. Символы служат надежным "языком" во всех визуальных искусствах. Символика развивается во времени вместе с культурой. Поскольку письменная грамотность населения возрастает, современное общество все меньше полагается на визуальные образы, чтобы передавать идеи. Но современная символика не менее сложная, не менее утонченная – она просто другая.

Символика — совокупность символов, используемых той или иной группой лиц, организацией, общественным или политическим образованием, государством и так далее.

История возникновения символика уходит вглубь времен на сотни тысяч лет, ко времени позднего палеолита, когда люди жили в пещерах, на стенах которых изображали символы своих религиозных верований и представлений о жизни. Первоначально символам приписывалось мистическое, сакральное происхождение и они рассматривались исключительно как нечто непостижимое для человека, априори недоступное его сознанию.

В разные эпохи отношение к символическому было различным. В средневековой Европе символы играли существенную роль в миропонимании людей (обряды, религия, архитектура, геральдика и др.).

В эпоху реформации отношение к символам в корне переменялось в сторону непосредственного, прямого понимания вещей: олимпийская символика, математическая символика, символика звуков речи, гендерная символика.

Абстракция, символика и визуальная метафора – что это? Абстракция – это сведение идеи к ее наиболее упрощенным, распознаваемым линиям, форме или сущности.

Символика и визуальная метафора:

Символика в современном дизайне рекламы переходит от ассоциации с конкретным предметом к концептуальному решению. Мы используем рекламную композицию для того, чтобы передать чувство или эмоцию. Тонкость заключается в том, чтобы создать визуальный образ того, что желает аудитория. Подумайте о том, что хочет приобрести наша аудитория, используя продукт, который мы рекламируем – красота, благосостояние, благополучие, социальный статус, популярность... Эти ощущения являются побуждающими практически для любого человека.

Люди вообще очень часто покупают вещи для того, чтобы удовлетворить скорее эмоциональные потребности, чем физические.

Реклама заполнена намеками, чтобы мотивировать потребителей и влиять на их сознание. Вы можете видеть рекламу и даже не осознавать существование влияния на вас. Примером являются, например, баннеры.

Или, например, реклама показывает хорошо ухоженного молодого человека в смокинге, пригубившего вино, когда он стоит в танцевальном зале со сверкающими люстрами и канделябрами. Визуальные метафоры в этой рекламе говорят нам точно кто такой этот человек. Его прическа безукоризненна, галстук завязан с совершенством, стакан с вином – это дорогой хрусталь – все это подчеркивает лоск и вкус. В большом зале мраморные полы и мерцающие мраморные люстры – это не ваша привычная квартира. Идея рекламы такова, что, если мы купим это вино, значит, мы сможем стоять в таком же элегантном окружении с этим, со вкусом одетым человеком, мы будем подняты до его престижного и завидного статуса. Вы можете считать, что люди не так наивны, но посмотрев вглубь себя, каждый из нас, наверное, поймет, что они действительно таковы. А значит, реклама работает.

Мы воспринимаем белый пластиковый каркас телевизора как более дешевый, чем черный с хромированными боками. Поздравительная открытка ко дню рождения с ромашками или маргаритками годится для девочки, а не для мальчика. Успешный дизайн сосредотачивается на этих типичных психологических реакциях на эмоциональные сигналы. Наша задача, как дизайнеров, состоит в том, чтобы визуально передавать эти сигналы. Чем больше смысла мы вложим в послание, тем более успешным будет дизайн.

Пиктограммы.

Пиктограммы – это графические символы, которые служат тому, чтобы передавать информацию в стилизованной, абстрагированной художественной форме. Пиктограммы должны быть понимаемы повсюду, поскольку они быстро становятся стандартным языком. Пиктограммы часто используются в индустрии путешествий и туризма, в индустрии перевозок, для международных спортивных соревнований и для продвижения товаров на рынок.

В дизайне пиктограмм есть три основных соображения. Во-первых, они должны работать в черно-белом варианте, поскольку большинство из них печатаются именно так. Во-вторых, пиктограмма должна одинаково хорошо работать, когда она большая и маленькая. И наконец, пиктограммы должны быть четкими и простыми, чтобы они были понимаемы повсюду.

Действия с клише.

То, что мы наблюдаем слишком часто, подчас не видим совсем. Когда чрезмерно широко используются символы с каждодневными предметами. Чрезмерно широкое использование делает их неэффективными, они теряют свою способность к коммуникации и воздействию. Они просто визуально игнорируются. Функция дизайнера – воскрешать эти клишированные символы и предметы, интерпретируя их индивидуальными способами.

Каждый знает, что подразумевает символ сердца. Люди не видят сердце реально, форма сердца и красный цвет приводят одной мысли – любовь. Когда мы, дизайнеры, имеем дело с символами и визуальным языком, мы должны овладевать вниманием аудитории, удерживать ее внимание и переносить в ее сознание наше намерение.

В визуальном мире цвет является самым мощным инструментом символов. На уроке по цветоведению мы затрагивали характеристики цветов, но как художники. Теперь рассмотрим их как дизайнеры. Цвет для дизайнера может быть как прямой инструмент воздействия на аудиторию. Понимание и эффективное использование цвета как символического или мотивированного инструмента является ключом к сильной визуальной коммуникации.

Следовательно, мы как потребители не обращаем внимание на то, что не бросается в глаза, к примеру, на большое количество слов на биг-борде. Это не интересно, это не заставляет нас остановиться и прочесть эту массу слов. Это не удобоваримо для нас. А вот символика – это то, что нужно современному дизайну рекламы. Интересный логотип или символ обязательно остановит наш взгляд на себе. Это легкий и быстрый визуальный способ рекламы, который закладывает символы в наше подсознание.

Список использованной литературы:

- 1.Символика [Текст]: Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона: в 86 т. (82 т. и 4 доп.). — СПб., 1890–1907.
- 2.Кнабе, Г.А. Энциклопедия дизайнера печатной продукции. Профессиональная работа [Текст] / Г.А. Кнабе. - М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. - 736 с.
- 3.Иллюстрированная энциклопедия символов - уникальное издание, в котором символы освещаются с разных сторон: традиции, мифа, религии и науки [Текст]. – М.: «АСТ, Астрель», 2003. – 730 с
- 4.Электронный источник [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://paintmaster.ru/lesson3.php.php> - Назва з екрана.

Т.А. КАЗАКЕВИЧ,

студентка 2 курсу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.В. ГАВРИЛОВА,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ТВОРУ ЮРІЯ ВИННИЧУКА «ТАНГО СМЕРТІ»

Актуальність теми. Культурологічний підхід при вивченні української літератури є вимогою таких нормативних документів: Національної доктрини розвитку освіти України у XXI столітті, Державного стандарту базової та повної загальної освіти, Концепції у державному стандарті зазначено, що культурологічний принцип забезпечує «усвідомлення художньої літератури як важливого складника мистецтва; ознайомленню учнів із фундаментальними цінностями світової художньої культури; розкриттю особливостей творів, літературних явищ і фактів у широкому культурному контексті...» та передбачає «висвітлення зв'язків літератури з філософією, міфологією, фольклором, звичаями, віруваннями, культурними традиціями різних народів і національностей» [3].

Розглянувши твір Ю. Винничука «Танго смерті» можна виділити такі складові, які допоможуть розкрити культурні особливості Львівщини у XX-XXI ст.: по-перше це історичні факти та етноособливості м. Львів у повоєнний та після воєнний час; по-друге, містичні та міфологічні аспекти твору; по-третє, особливості етнопсихології, менталітет головних героїв.

Мета роботи – висвітлити особливості культури Львівщини у XX-XXI ст. на прикладі твору Ю. Винничука «Танго смерті».

Творчість Ю. Винничука з різних аспектів досліджували Я. Голобородько, О. Грищенко, С. Олійник, О. Романенко, М. Рябченко, Р. Семків та ін. Але жоден з науковців не ставив собі за мету культурологічний аспект творчості Ю. Винничука «Танго смерті».

Розглянемо роман з позиції його складових: історія, містика, етнографія та менталітет героїв.

Історія. Варто зауважити, що це не історичний роман, проте твір Ю. Винничука дозволяє побачити Львів у повоєнні та після воєнні роки. Автор дає можливість відчувати культурну прірву у Львові за часи Польщі і при Радянській владі.

Символізм і навіть потойбічність пронизує весь текст, не оминувши увагою й назву твору «Танго смерті», що пов'язана з Янівським концтабором.

Під час вбивств у Янівському концентраційному таборі (нім. Zwangsarbeitslager Lemberg-Janowska), створеному 1941 року як табір примусової праці (у деяких джерелах – винищувальний табір), завжди грала музика. Оркестр був із ув'язнених, у їх числі були – професор Львівської державної консерваторії Штрікс, диригент опери Мунд та інші відомі українські музиканти. Вони грали одну і ту ж мелодію невідомого автора – «Танго смерті». «Німці зобов'язали кількох єврейських музикантів створити оркестр і грати різні мелодії приреченим на розстріл. Серед тих мелодій було танго, яке назвали «Тангом смерті» [2, с. 77]. Як зазначає Ю. Винничук: «Це танго – абсолютно безпечне. У Польщі набуло популярності через те, що закохані замовляли це танго в ресторані і під його музику стрілялися. Потім це ж танго виконували в концтаборі. Його грали, коли розстрілювали в таборі людей» [1].

Історична основа твору простежується з початку ХХ століття, охоплює роки Другої світової війни та сучасність. Точність дат вражає. Автор постає перед нами як дослідник і як історик, який намагається передати суть війни і знищення євреїв у м. Львів. Читаючи рукопис, Ярош дізнався про життя і страждання людей, кинутих напризволяще ще у роки війни; він відчував ніби сам усе пережив, але звідки всі ці почуття взялись він не здогадувався.

Містика. Автор знаходить досить цікавий спосіб поєднати історію і містику, показати циклоподібну зміну часу, вказати на вічність музики і людської душі: «Захопившись дослідженням і перекладом арканумських текстів, головний герой Ярош з'ясував, що Арканум мав свою «Книгу Смерті», відмінну від єгипетської і тибетської. Правда, вона збереглася не так добре, мала значні лакуни, але окремі пісні з цієї «Книги» вражали досконалістю. Давні арканумці вірили в те, що кожна людина має дві душі, одну смертну і другу безсмертну, яка й переселяється в іншу людину. Пісні з «Книги Смерті» виконували не після смерті, а перед, тобто людині ще живій, але умираючій, ці пісні мали полегшити перехід на інший світ, ба не тільки полегшити, а виконати роль проводиря, провести безсмертну душу померлого крізь усі митарства потойбіччя і повернути назад для життя» [2, с. 20]. «Танго і стало тією мелодією, яка відігравала роль тунелю для нового перевтілення душі... Нове народження душі відбувалося лише з тими, хто перед смертю чув нашу оркестру. А відтак вони воскресали і жили, і, можливо, досі живуть...» [2, с. 103].

Містицизм у творі займає одне з провідних місць. Слова професора Йосипа Мількера спонукають героїв згадати сенс життя і смерті. Мількер розповідає про зв'язок танго з душею, підкреслює важливість нот танго такими словами «Ми грали відоме усім танго, в яке було вмонтовано усього лише 12 нот з манускрипту. Без цих нот танго втрачало будь яку силу», звертає увагу на свого роду реінкарнацію.

Подорож головного героя бібліотекою є примарною, містичною, обрана автором для того, щоб розгадати загадку і знайти зниклі аркуші. Герой починає свою подорож зі Стелажа під номером 18, і діставшись до десятої полиці узяв третю книгу з лівого краю. Книга доволі важка. Там був аркуш паперу в двос

складений». Знайшовши потрібне герой повірив у свою відчайдушність і прямує до 1000 стелажа, а потім – прямує до третього і четвертого.

Етнографія. Автор підкреслює етноособливості міста Львів і його мешканців через показ Ринку, буркотіння гуцулів, які намагалися вигідно продати свій товар, незвичний День прання, взаємодію друзів – поляка, українця, німця і єврея ...

Досить незвичним Львів постає для сучасних громадян зі спогадів головного героя. Текст прикрашають яскраві описи міста, його звуків та запахів «Місто міняло своє обличчя упродовж дня до невпізнання. На світанку, коли воно ще дрімало, в'їжджали на Ринок вози, наладовані городиною, а інші вози важко торохтіли бруківкою, розвозячи бочки з пивом та різні товари, а потім починали лунати дзвоники трамваїв, цокотіли фіякри, шурхали мітли, після сьомої на вулицях з'являлися учні, прямуючи до шкіл, місто прокидалося уже повністю...» [2, с. 21]. Досить містичним постає перед нами вечірнє місто: «Але найпривабливіше Львів виглядав вечорами, коли запалювалися ліхтарі, блимали яскраві неонові написи й реклами, світилися вітрини, а з ресторацій і каварень долинала музика, тоді залюднювалося корзо, від готелю «Жоржа» і аж до кінця Академічної, починаючи з шостої вечора і геть за дев'яту, сновигали тлуми spacerовичів...» [2, с. 23].

Лексика твору оригінальна, створена поєднанням діалектизмів, наприклад: «Мечку, сервус! Але ти батяр! Як ти ту графиню файно обкрутив! Бодай ті дундер свиснув! Ану хляпни мені ту пару слів на своїй фотці!» [2, с. 29].

Люди. Ю. Винничук показує пересічних львів'ян, які патріотично протидіють нацистському терору, віддано захищають своє місто, культуру та традиції. «Львів'яни кинулися з якоюсь приреченою відчайдушністю і дивовижним запалом в очах барикадувати геть усі вулиці, без жодного плану, керуючись лише самим бажанням будь-що захистити місто... волочили старі авта, поламані столи, подірявлені балії й ванни, драбини, балки, двері, витягали навіть власні меблі з помешкань, валили дерева, штовхали поперед себе важкі візки, на яких були мішки з піском і шутером, знімали каналізаційні люки й ховали так, аби ворог міг провалитися» [2, с. 241]. Місто постає як образ національної єдності та сили. Львів протистояв нацистам цілих десять днів: «За 5 днів німці захопили Голландію, а ще за 5 – Бельгію і Францію, за 7 днів було зламано опір Югославії, за 4 дні німці сягнули польсько-советського кордону на півночі Польщі, за 10 днів улітку 1941 р. вони зайняли всю Західну Україну, а ще за 10 – вийшли на береги Дніпра» [2, с. 244]».

Яскраво простежуються особливості людської природи на прикладі жіночих образів – пані Голди, матері Яроша та бібліотекаря пані Конопельки.

Висновок:

Ю. Винничук у творі «Танго смерті» застосував свій авторський рецепт, вдало поєднавши історію, етнографію, містику, гумор і еротіку. Роман поєднав минуле і сучасне, це свого роду «львівський міф», який допомагає привернути увагу читачів та туристів до історії міста Лева, це роман про відродження міста,

що, немов Фенікс, відроджується через мову, звуки, запахи, проступає через палімпсести пам'яті мешканців і гостей міста.

Твір «Танго смерті» допоможе зрозуміти теми, які довгий час замовчувались – Голокост і історія львівських євреїв.

Список використаних джерел:

1. «Я не описываю секс на полном серьезе» - Юрий Винничук презентовал «Танго смерти» [Електронне джерело]. Режим доступу: http://gazeta.ua/ru/articles/culture/_a-ne-opisyvayu-seks-na-polnom-sereze-urij-vinnichuk-prezentoval-tango-smerti/457373. - Назва з екрана.

2. Винничук, Ю. Танго смерті [Текст]: роман / Юрій Винничук; худож.-оформлювач О. Іванова. – Харків: Фоліо, 2013. – 379 с.

Н.О. КАЛМИКОВА,

студентка 5 курсу факультету мистецтв
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.Л. ТРИГУБ,

старший викладач кафедри дизайну ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КОСТЮМ ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ ОДЯГУ

З давніх часів народний костюм задовольняв не лише матеріальні, а й духовні потреби людини. Розвиток українського костюма відбувався у тісному зв'язку з іншими культурами, особливо зазнавши впливу народів, з якими межує Україна. Тому окремим регіонам притаманні свої особливості носіння одягу, крою та його оздоблення.

Дана стаття базується саме на дослідженні можливостей використання українського народного костюму в якості джерела натхнення у творчості сучасних дизайнерів одягу.

Використання мотивів народного одягу задовольняє потребу населення у різноманітності речей, надає можливість самовираження за умов масової стандартизації сучасного одягу. З набуттям незалежності України повернення до традицій народного костюма стає проявом національної приналежності, вірності національним цінностям та ідеалам. Тому дослідження формування українського народного вбрання, особливостей його крою й оздоблення та використання народного досвіду набуває актуальності у розвитку сучасного костюма [1, 129].

Одяг існує в двох основних проявах: традиційний костюм і сучасна мода. Ряд праць з культурології, історії, етнографії та мистецтвознавства розглядає одяг з позицій або традиційної, або універсальної культури. Так, наприклад, Т. Ніколаєва в монографії «Український костюм. Надія на ренесанс» описує особливості традиційних костюмів різних регіонів України, а Н. Камінська та С. Нікуленко у спільній праці «Костюм в Україні від епохи Київської Русі до XXI століття» приділяють більше уваги історії модного вбрання. Ці дослідження, хоч і не вивчають специфіки поширення українських елементів у тенденціях моди, проте дають джерельну базу для подальшого вивчення можливостей гармонійної взаємодії традиційного костюма і моди [2].

Українці цінують свої традиції. Для них український костюм є багатим джерелом відомостей про українську історію та культуру. Тому значною перевагою є поетичне сприйняття природи, яке повною мірою знайшло відображення в мальовничості, насиченій декоративності виробів народної творчості.

При осмисленні народного костюма фешн-дизайном, традиційні джерела потрібно розглядати як сукупність утилітарних, семіотичних та естетичних функцій, конструктивних, матеріальних і технологічних якостей. Усе це доцільно інтерпретувати так, щоб костюм виконував комерційні та інновативні функції. На етапі такого проектного аналізу та синтезу елементи традиційної культури виступають в якості джерела, а сучасна мода - творчого середовища, що містить такі характеристики, як сезонні тенденції й тренди.

Дизайнер сам обирає наскільки сучасний костюм буде схожий до джерела натхнення. Проте модний одяг, виконаний в етнічному стилі, ні в якому разі не повинен перетворюватися на копію народного костюма. Наприклад, при використанні народної вишивки треба виходити з того, що у традиційному костюмі вона відіграє швидше допоміжну, ніж домінуючу роль, таким чином створюючи композиційну врівноваженість між оздобленням та формою і лише за таким принципом нею варто декорувати модний костюм. Загалом, чим тонший і делікатніший асоціативний зв'язок з джерелом творчості, тим більш досконало і гармонійно виглядає її результат. Основними елементами для розробки модного одягу на основі традиційного є такі характеристики останнього як принципи формотворення, матеріали, технології пошиття та оздоблення.

Якщо раніше у традиційному костюмі вишиванка завжди доповнювалася плахтою, спідницею, запаскою, у залежності від особливостей регіону, то на сучасному етапі ця традиція, проходячи через різноманітні інтерпретації митців та адаптуючись до вимог часу, перетворюється на нове розуміння української краси. За такими принципами працюють Л. Пустовіт, О. Караванська, Р. Богуцька, І. Каравай, В. Краснова, З. Ліхачова та багато інших українських дизайнерів, які світові тенденції моди збагачують використанням національних традиційних компонентів (поєднання кольорів, матеріалів, орнаменталі, пропорцій, композиційних прийомів, способів комбінування елементів костюма).

Лілія Пустовіт у своїх колекціях любить «шукати спільні культурні корені різних народів». В основі стилю Пустовіт - принципи композиційної побудови і крою традиційного українського костюма, які мисткиня поєднує з мінімалістичними урбаністичними формами та геометрично чіткими силуетами. Свої роботи у різні роки вона органічно збагачувала актуальними східними мотивами, елементами панківської субкультури чи американського спортивного стилю.

Львів'янка Оксана Караванська дуже тонко відчуває енергетику української культури, однак її колекції далекі від прямого етнографізму. Вона органічно «переплітає» циганщину, гуцульські та галицькі мотиви, пасхальні писанки та автентичну кераміку. В'язання, вишивка, бісерне плетиво, стьобані вручну тканини стають у неї природними елементами сучасних ансамблів, надаючи їм унікальності та «штучності», дуже цінної в епоху масового виробництва.

Роксолана Богуцька уміло поєднує етніку й сучасність: оздоблює свої творіння вишивкою шовком чи бісером, розписом, інкрустаціями, використовуючи при цьому найновіші матеріали й технології. Незмінними елементами стилю від Богуцької є шкіряні «мережива», виконані за допомогою лазерної різки, різьблені з товстої шкіри аксесуари. В її виробках завжди відчувається вплив гуцульських мотивів. Особливе місце у творчості Богуцької посідає вишиванка, яку вона щоразу стилізує відповідно до останніх тенденцій.

І. Каравай часто використовує у своїй моделях елементи українського народного одягу (перш за все фактуру тканин та деталі), але робить це настільки витончено, що етнічні мотиви майже не помітні і виглядають, швидше авангардними, ніж традиційними.

В. Краснова успіху досягла завдяки власному оригінальному стилю, який поєднав стриману елегантність, елементи традиційного українського крою, оздоблення та кольорових сполучень з високою якістю матеріалів і технологій. Графічно чіткі силуети вона прикрашає вставками, що імітують вишивку, стрічками, накладеними на лінії швів, вишивками, гаптуванням, аплікаціями.

У творчості зазначених модельєрів традиційні вишивка, мережання, гаптування, ткацтво, розпис, вибійка додають їх моделям художньої виразності, оригінальності, «рукотворності». Таке збереження зв'язку з традиціями може стати основою для того, щоб виділитися у світовій моді, сформувати власний стиль.

Українські мотиви також використовуються на всесвітніх подіумах модних показів. Створюються так звані «слов'янські колекції», серед яких неозброєним оком можна пізнати знайомі елементи - геометричні та квіткові орнаменти традиційної української вишивки.

Італійська дизайнерка Фріда Джаніні розробила для Gucci колекцію одягу осінь-зима 2008–2009 року. У цій колекції легко розпізнати елементи традиційного українського одягу. Дизайнер використала геометричні елементи, типові для національних вишивок західної України, особливо Поділля та Гуцульщини. Такі самі елементи можна знайти на розписі писанок вказаних регіонів.

Колекція з величезним успіхом була показана в Мілані. Модний журнал Vogue так прокоментував цю колекцію: «Дизайнерка відійшла від традиційного для модного дому акценту на сексуальність та стиль «вамп». Вона надала перевагу одягу, який легше носити. Водночас, цей одяг є елегантним та розкішним».

Жан-Поль Готьє у 2005 році, після візиту до Києва, створив колоритну українізовану колекцію. Світ побачив, що вишивка може бути високою модою. Більше того, показ своїх моделей дизайнер повністю присвятив Україні. Усі сектори в залі були поділені і названі українськими містами.

Колекцію Джона Гальяно у 2008 році критики назвали «заморожені українські наречені». Для створення довелось тривалий час досліджувати українську літературу та історію, щоб як найточніше передати всю красу народного жіночого вбрання.

Модний будинок «Valentino» на початку 2015 року вразив всіх своєю весняно-літньою колекцією. Хоча творці лінії стверджують, що надихнула їх творчість білоруського художника Марка Шагала, - ніжні сукні з вишивкою та безрукавки з овечого хутра, очевидно, мають в собі українські етно-мотиви.

Зрозуміло, що яскраво виражений вплив саме української культури на світову моду мав обмежений за часом характер - це лише тренд чергового фешн-сезону, але використання етно-елементів практично не виходить з моди і буде помітне ще в багатьох колекціях всесвітньо відомих дизайнерів та брендів.

Список використаних джерел:

1. Мироненко, В.П. Еволюція українського народного костюма в соціокультурному контексті авангарду [Текст] / В.П. Мироненко, А.С.Синицька // Вісник ХДАДМ. – 2009. - №5. - С. 129-135.
2. Тканко, О. Художні особливості костюма в колекціях українських дизайнерів одягу кінця ХХ – початку ХХІ століття [Текст] / О. Тканко // Журнал Віче. – 2010. – №13.
3. Фешн-блог мистецтвознавця Мирослава Мельника Особенности использования элементов традиционного украинского костюма в создании фешн-коллекций [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://modoslav.blogspot.com>. – Назва з екрана).

І.О. КАМІНСЬКА,

студентка 4 курсу факультет менеджменту
і бізнесу ВП «Миколаївська філія
КНУКіМ» Науковий керівник:

Т.В.СИДОРЕНКО,

старший викладач кафедри
документознавства та інформаційних систем
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м.
Миколаїв

СУЧАСНІ ФОРМИ РОЗВИТКУ ЧИТАННЯ МОЛОДІ

Головною тенденцією останніх років стала втрата виняткової ролі читання в житті людей. Без читання немислима інтеграція особистості в багатонаціональну культуру, що включає весь комплекс духовних, матеріальних, інтелектуальних рис, систем світогляду, традицій, що характеризують суспільство. Від рівня культурної компетентності громадян великою мірою залежать економіка, політика, національна безпека і конкурентоспроможність країни.

В умовах інформаційної глобалізації ослаблення інтересу до читання – загальносвітова тенденція. Відбувається не тільки відчуження молоді від книги, падіння загальної книжкової культури, але і втрата національних традицій книжності. Зростання числа «нечитачів», втрата інтересу до книги та читання у різних вікових та соціальних категорій вимагає пильної уваги.

Основна мета підтримки читання – поширення серед громадськості позитивної думки про читання.

Так, у 2009 році Кабінетом Міністрів України схвалена Концепція Державної цільової програми підтримки та розвитку читання на період до 2015 року, яка має на меті виховання потреби у дітей, юнацтва та молоді систематичного читання, підвищення читацької активності та компетентності. На бібліотеки, що обслуговують дітей і юнацтво, покладаються завдання популяризації книги і читання, пошуку інноваційних форм і методів роботи з користувачами. Бажання читати у молоді не постане саме собою, його треба прищеплювати і розвивати, аби поняття «читати» стало синонімом таких понять, як «мислити», «жити». Кожна бібліотека намічає свої шляхи вирішення проблеми читання молоді. Важливим орієнтиром діяльності бібліотеки є читач нового покоління, з його запитамі, потребами та проблемами. Але запорука успіху – це комплексний підхід, систематичність, креативність, партнерські відносини з навчальними і позашкільними установами [3].

До найсучасніших форм залучення до читання можна віднести:

■ Букросинг;

■ віртуальні виставки;

■ буктрейлери;

■ «бібліотеки на колесах»;

■ літературні квести.

Буккроссинг – це процес звільнення книг. Людина, прочитавши книгу, залишає («звільняє») її у спеціально відведеному в бібліотеці або громадському місці (парк, кафе, поїзд, станція метро), для того, щоб інша, випадкова, людина могла цю книгу знайти та прочитати; та у свою чергу повинна повторити процес. Спостереження за «подорожжю» книги здійснюється через спеціальні сайти в Інтернеті.

Віртуальні виставки – новий інформаційний продукт бібліотеки, що представляється як консолідація традиційного книжкового і новітнього електронного способів презентації інформації. Вона компактна, містка і є актуальним провідником у великому потоці інформації. На сьогоднішній день цей вид популяризації читання є найпоширенішим, оскільки легко сприймається користувачами та не передбачає великих фінансових затрат [1].

Буктрейлер – це невеликий відеоролик, що розповідає в довільній художній формі про будь-яку книгу. Мета таких роликів – пропаганда читання, привернення уваги до книг за допомогою візуальних засобів, характерних для трейлерів до кінофільмів. Як правило, тривалість буктрейлер становить не більше 3 хвилин. Такі ролики знімають як до сучасних книг, так і до книг, які стали літературною класикою. Більшість буктрейлер викладається на популярні відеохостінги, що сприяє їх активному поширенню в мережі Інтернет [2].

Треба визнати, що більшість досліджених бібліотечних буктрейлерів – аматорські. Проте, одні автори роблять їх як співробітники конкретної книгозбірні на видання з її фонду, інші – на будь-яку улюблену книгу.

Різноманіття буктрейлерів (як за мультимедійним втіленням, так і за концепцією викладення змісту твору) зумовлює необхідність їх систематизації. Існує велика кількість класифікацій буктрейлерів:

- залежно від поставленої мети: бібліотечні та видавничі;
- за жанром: анонс і відгук;
- за формою виконання: повноцінний відеоролик та слайд-шоу;
- за способом візуального втілення тексту: ігрові, неігрові, анімаційні;
- за змістом: розповідні, атмосферні, концептуальні;
- за формою: ролик з акторською грою, комп'ютерна графіка або мультиплікація, колаж [5].

Провідним науковим підходом щодо дослідження бук-трейлера як медіаресурсу сучасної бібліотеки є соціокомунікативний, що дозволяє розглянути будь-який об'єкт з погляду учасника комунікаційного процесу. Згідно з цим буктрейлер досліджено у системі соціальної комунікації – взаємодії (русі матеріальних та ідеальних об'єктів) між суб'єктами (автором книги, автором буктрейлера та реципієнтом (читачем), що опосередкована об'єктом – буктрейлером.

Якщо ролик доніс інформацію до читача настільки ефективно, що він прийшов за книгою до бібліотеки, то комунікація відбулася. Водночас буктрейлер є не лише посередником між книгозбірнею і читачем, а й між автором книги і читачем.

Отже, культурно-просвітницька функція цього медіаресурсу полягає у поширенні знань, освіти та самовдосконаленні людини. Таким чином, для підвищення комунікаційного впливу буктрейлера на реципієнта, він має:

- 1) реалізовувати чотири базові функції: інформаційну, комунікативну, естетичну та культурно-просвітницьку;
- 2) використовувати всі можливості візуальної мови, надаючи перевагу образу перед словом;
- 3) урахувати інтереси цільової читацької аудиторії;
- 4) виконуватися в креативній, незвичній для реципієнта формі;
- 5) не містити спойлерів – передчасно розкритої важливої інформації про сюжет книги, яка може кардинально змінити враження про твір, знищити інтригу;
- б) не перевищувати хронометраж у три хвилини. Окрім цього, бібліотекар – автор буктрейлера має проводити систематичний моніторинг інших роликів на відомих відеохостингах (передусім YouTube) з метою виявлення найцікавіших для користувачів видів цих медіа-ресурсів [4].

«Бібліотеки на колесах» – це спеціально обладнані транспортні засоби (автомобілі, мікроавтобуси, автобуси), укомплектовані літературою на будь-який читацький смак, а також, за можливості, коп'ютерами та іншим інтерактивним обладнанням. Такі автобуси є частиною певної бібліотеки і, як правило, курсують по невеликим районам і селам, що не мають власної бібліотеки.

Літературний квест (літературне квест-орієнтування) – це один з варіантів гри-пошуку, настільки популярної в наш час в молодіжному середовищі. Маршрут літературного квест-орієнтування пов'язаний з сюжетом і героями запропонованих для читання книг. Кожна зупинка в маршруті – це пам'ятні місця та сюжети літературного твору.

Програми з популяризації книги та читання реалізуються із залученням у бібліотеки всіх категорій населення, але особлива увага приділяється сприянню читання дітей, підлітків та молоді. Необхідною складовою сучасної просвітницької діяльності бібліотек сьогодні повинна стати мотивація дітей та молоді до читання корисної літератури, участі в різних конкурсах, творчої самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Бергер, А. А. Видеть – значит верить: введение в зрительную коммуникацию [Текст] / А. Артур Бергер. – 2-е изд. – Москва: Вильямс, 2005. – 288 с.
2. Воробель, С. Буктрейлер як новий жанр популяризації книги [Текст] / С. Воробель, Б. Кобильник // Шкільна бібліотека. – 2012. – № 21/22. – С. 70–73.
3. Грицай, С. В. Визначення поняття "медіапростір" з позицій междисциплінарного підходу [Текст] / С. В. Грицай // Вісник Харківської державної академії культури. – 2012. – Вип. 36. – С. 235–243.
4. Заїченко, Т. Бібліотечний буктрейлер [Текст] / Тетяна Заїченко // Вісн. Кн. палати. – 2014. – № 4. – С. 52.
5. Косачова, О. Буктрейлер як ефективний медіаресурс сучасної бібліотеки / О. Косачова // Вісн. Кн. палати. – 2014. – № 10. – С. 15–18. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkr_2014_10_7. – Назва з екрана.

К.О.КАРПЕНКО,

студентка 2 курсу факультету менеджменту
і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Г.А.ЄРМОЛАЄВА,

кандидат педагогічних наук, доцент,

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ПРЕС–КЛІПІНГИ ЯК ІННОВАЦІЙНІ ЕЛЕКТРОННІ ДОКУМЕНТИ

Одним з актуальних завдань організацій, підприємств та установ є модернізація та оптимізація їх інформаційної діяльності. Ефективна інформаційна діяльність залежить не тільки від швидкого впровадження нових інформаційних технологій, що визначається фінансовими ресурсами та організаційними можливостями. Альтернативним та ефективним способом оптимізації інформаційної діяльності може бути використання нових інформаційних продуктів і послуг. Експоненційне зростання кількості цифрової інформації зумовлює потребу розширення асортименту електронних аналітичних документів, використання яких має дуже важливе значення на всіх етапах діяльності організації, особливо під час прийняття важливих рішень чи розробки стратегічних планів [1].

Вивчення інформаційних документів, у тому числі аналітичних сьогодні є предметом особливої уваги вітчизняних вчених. Специфіка інформаційно-аналітичних продуктів, їх різновиди та технологія підготовки детально розглядалися в працях, зокрема, Н. Кушнарєнко [4], І. Давидової [2], В. Ільганаєвої [3] та ін.

Провідні інформаційні служби (агентства) у портфоліо аналітичних інформаційних продуктів і послуг включають :

- дайджести;
- оглядові довідки;
- бібліографічні, реферативні, аналітичні і прогностичні огляди;
- звіти (про маркетингові дослідження, про патентні дослідження, про результати комунікативного аудиту, про результати бібліографічних досліджень (рубрикатори перспективних напрямів, атласи напрямів наукових досліджень);
- довідкові видання (адресно-фірмові, бібліографічно-довідкові, статистично-довідкові, цінові довідки, бізнес-довідки);
- бази даних (фактографічні, об'єктографічні, повнотекстові, лексикографічні, числові, текстові, гіпертекстові) [5].

У мережі інтернет, зростає попит на прес-кліпінги – аналітичні документи, що містять результати ретроспективного моніторингу засобів масової інформації, відскановані сторінки друкованих ЗМІ та копії комп'ютерного екрану Інтернет-сайтів з певних тем. Такий моніторинг інформації в ЗМІ має важливе значення,

оскільки дозволяє відстежувати активність конкурентів, їх стратегію, дає можливість ознайомитися з громадською думкою [1, с.56].

Прес-кліпінг надається PR-компаніями, наприклад, у вигляді файлу формату PDF або JPG, може супроводжуватися статистичними даними – місце тексту, площа тексту, площа ілюстрацій, кількість символів у тексті повідомлення.

У професійному моніторингу ЗМІ прес-кліпінг є однією з найбільш зручних та наочних форм передачі важливої інформації. Під час виконання прес-кліпінгу визначаються оптимальні групи джерел і наступна структура презентації результатів моніторингу.

Прес-кліпінг дозволяє ефективно використовувати отриману інформацію у рекламних та презентаційних цілях [5].

Прес-кліпінг є вельми трудомісткою роботою, адже в першу чергу це пов'язано з необхідністю моніторингу великої кількості друкованих видань. Існує дві найпоширеніші на сьогоднішній день помилки щодо прес-кліпінгу. Перше полягає в тому, що всю інформацію можна знайти в мережі Інтернет. На жаль, у деяких ЗМІ досі немає власних сайтів, а на існуючі інтернет-версії викладаються не всі матеріали, опубліковані безпосередньо в газетах і журналах (особливо це стосується невеликих інформацій та анонсів). Друга помилка – це припущення про те, що відразу після опублікування статті на тому чи іншому сайті її можна знайти через пошукові системи. Насправді на це може піти кілька днів і навіть тижнів: спочатку має відбуватися так зване «індексування сторінок пошуковими системами».

Правила створення прес-кліпінгу:

Відстежуються всі самостійні статті, афішні анонси, інформації в оглядах (за винятком малих згадок в афішах) за темами культури. Гарантується 100% пошук публікацій у ЗМІ, за якими проводиться прес-кліпінг, з моменту надходження замовлення.

За результатами клірингу проводиться контент-аналіз публікацій, коригується PR-стратегія, рекламно-інформаційна стратегія компанії, бренду.

Прес-кліпінг передбачає, як добірку публікацій, так аналіз і зведену статистику за публікаціями.

У стандартний звіт прес-кліпінгу включається:

- статистика за кількістю згадок;
- кількість позитивних відгуків;
- кількість негативних відгуків;
- ТОП-10 найактивніших інформаційних каналів (інформаційних джерел);
- ТОП-10 найактивніших авторів публікацій;
- регіональний рейтинг публікацій;
- тексти самих повідомлень (публікацій).

Прес-кліпінг дозволяє продовжити рекламно-інформаційну компанію, за рахунок використання інформаційного фону, публікацій з рекламною або інформаційною метою, наприклад: при розміщенні цих згадок на корпоративному сайті, у галузевих блогах і т.п. [6].

Видова різноманітність аналітичних документів зумовлена диференціацією інформаційних ресурсів, накопиченням великих інформаційних масивів та

необхідністю їх опрацювання за різними критеріями. Розрізняють такі види прес-кліпінгу:

- предметний кліпінг – підбірка публікацій, у яких згадується фірма, товар, бренд, предмет;
- подієвий кліпінг – підбірка матеріалів про подію яка відбулася;
- персональний кліпінг – підбірка публікацій, а також аналіз матеріалів, у яких згадується персона;
- тематичний кліпінг – відбірка інформаційних матеріалів, що публікуються з певної теми;
- галузевий кліпінг – підбірка, новин, публікацій, інформаційних матеріалів про події, людей в межах однієї галузі.

Незважаючи на відносно низьку вартість доступу до матеріалів більшості електронних бібліотек, а також PR-агентств, багато PR-фахівців вважають за краще здійснювати пошук матеріалів самостійно. Це можна робити за допомогою новинних агрегаторів (news. Yandex. Ru і ін.) і пошукових систем.

Прес-кліпінги – інноваційні електронні аналітичні документи, які відрізняються актуальним інформаційним наповненням, оскільки створюються на основі медіа-моніторингу (ефективного способу одержання відкритої інформації про об'єкт дослідження). Вони передають важливу інформацію у зручній та наочній формі та містять консолідований інформаційний продукт, тому вони є цінним ресурсом для прийняття важливих рішень чи розробки стратегічних планів.

Список використаних джерел:

1. Глинянська, М. Прес-кліпінги: створення та використання у віртуальному просторі [Текст] / М.Глинянська, Н.Химиця //Тези доповідей І Міжнародної науково-практичної конференції викладачів, студентів, аспірантів і молодих вчених «Документ кризь віки: актуальні питання доку- ментознавства та інформаційної діяльності». – Львів, 2015. – С.56–58.
2. Давидова, І.О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://avtoreferat.net/content/view/16/>.- Назва з екрана.
3. Ільганаєва, В. Управління інноваційними процесами соціально-культурного розвитку бібліотек / В. Ільганаєва //Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – 2004. – Вип. 12. – С. 7–20.
4. Кушнарєнко, Н.М. Види документів в інформаційно-аналітичній діяльності [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.managerhelp.org/hoks-1468-1.html>.- Назва з екрана.
5. Прес-кліпінг [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B5%D1%81-%D0%BA%D0%BB%D1%96%D0%BF%D1%96%D0%BD%D0%B3>.- Назва з екрана.
6. Проблема оцінки ефективності рекламних та піар-кампаній [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <http://journalismtraining>.– Назва з екрана.

І.М. КОВАЧ,

студентка 4 курсу факультету менеджменту
і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

С.О.ШУЛЯК,

кандидат педагогічних наук, професор
кафедри документознавства та
інформаційних систем

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

БІБЛІОТЕЧНА СКЛАДОВА МЕДІАОСВІТИ

Розвиток інформаційного і медійного простору ставить перед сучасним суспільством завдання щодо набуття нових навичок в орієнтуванні в ньому. Особливої важливості даний факт набуває в процесі роботи з дітьми та підлітками, актуальним стає пошук нових моделей та методів медіа-освіти.

Сучасні шкільні та дитячі бібліотеки, виступаючи стратегічним партнером медіа-освіти, займають активну позицію у її розбудові. Значним в цьому контексті є досвід Херсонської обласної бібліотеки для дітей імені Дніпрові Чайки (далі – Херсонська ОБД).

Удосконалюючи практику організації та проведення бібліотечних уроків (занять із бібліотечного та інформаційного орієнтування, популяризації бібліотечно-бібліографічних знань), бібліотека, відчувала потребу доповнити стару систему уроків сучасними методами та засобами, у відповідь на нові запити користувачів. Прикладом одного з таких підходів до оновлення системи формування інформаційної культури школярів став корпоративний бібліотечний проект «Бібліотека + Інтернет» [3]. Проект реалізовувався впродовж 2007–2010 років Херсонською ОБД у партнерстві з Центральною міською бібліотекою для дітей і бібліотекою ЗНЗ № 30 Херсонської міської ради. Нова програма занять уміщувала сучасні теми та інноваційні форми бібліотечних уроків, що було викликано намаганням дати учням знання та сформувати у них навички пошуку інформації в інтернет-просторі з використанням для цього інформаційно-комп'ютерних технологій. За підсумками цієї роботи було видано збірник сценаріїв інноваційних форм бібліотечних уроків, методичні поради бібліотекарів щодо організації занять. Даний проект сприяв оперативному реагуванню на нові виклики часу, об'єднуючи зусилля публічних і шкільних бібліотек у справі виховання сучасного, медійноосвіченого та озброєного комп'ютерними технологіями школяра [1].

Подальшим етапом розвитку медіаосвітньої практики став корпоративний проект «Основи медіаосвіти: бібліотечна складова» [4], який

стартував у 2013 році. Формат проекту став результатом напрацювань робочої групи у складі провідних фахівців колективу Херсонської ОБД, КВНЗ «Академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради, методичного кабінету при управлінні освіти Херсонської міської ради, учителів-практиків провідних загальноосвітніх закладів міста.

Реалізація проекту передбачала створення орієнтованих програм бібліотечних медіа-уроків для учнів 1-3 класів [5]. Зміст кожної програми сформовано з урахуванням вимог державного стандарту освіти, навчальних програм та інструктивно-методичних рекомендацій із базових дисциплін для певного класу.

Програми були схвалені управлінням освіти Херсонської міської ради та рекомендовані для впровадження у відповідних класах усіх ЗНЗ м. Херсона.

Після вдалого апробування та впровадження медіа уроків у практику школами міста було вирішено розробити наступну серію програм: для 4 і 5 -х (2014–2015 н. р.) 6 і 7-х (2015–2016 н. р.) класів, з метою забезпечення цілісності, послідовності, збалансованості запропонованої системи проведення медіа-занять. До цієї роботи також долучилися провідні фахівці Національної бібліотеки України для дітей, які створили чотири мультимедійні продукти за темами:

- «Пригоди книжки» (знайомство з книгою, структура та художнє оформлення);
- «Від папірусу до книги» (короткий екскурс в історію книги для учнів початкових класів);
- «Бібліотека – дім твоїх друзів»;
- «Енциклопедії та словники – у навчанні помічники».

Інноваційний досвід бібліотек-учасниць корпоративного проекту «Основи медіаосвіти: бібліотечна складова» систематично презентується в інтернет-світлинах на веб-платформі «Медіаосвіта і завдання шкільних бібліотек» [6].

Таким чином, ми можемо констатувати, що дана проектна діяльність є прикладом вдалої спроби об'єднання зусиль педагогів та бібліотечних працівників у сфері медіаосвіти, яка в Україні наразі знаходиться на етапі експериментальних розробок.

Список використаних джерел:

1. Бардашевська, А. І. Бібліотечна складова медіаосвіти: від провінційних практик до міжвідомчого корпоративного проекту [Текст] / Анна Іванівна Бардашевська // Шкільний бібліотечно-інформаційний центр. Бібліотечна робота. – 2014. – № 1. – С. 44–49.
2. Бардашевська, А. І. Медіаосвітній проект херсонських бібліотек: динаміка розвитку // Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю: виховуємо культуру потреб особистості: матеріали VIII Міжнародної

науково-практичної конференції XXII Всеукраїнських педагогічних читань (24-25 вересня 2015 року, м. Херсон): в 3-х ч. Ч. III. – Херсон : б. в., 2015. – С. 9–13.

3. Бібліотека + Інтернет: уроки інформаційного пошуку: за підсумками першого навчального року в рамках пілотного проекту) [Текст] / Херсон. обл. б-ка для дітей, Центр. дит. б-ка Херсон. ЦБС, шк. б-ка ЗНЗ № 30 м. Херсона : упоряд. та ред. Н. Ф. Попова : відп. за вип. А. І. Бардашевська. – Херсон, 2008. – 60 с. : іл.

4. Давида, О. В. Корпоративний проект «Основи медіаосвіти: бібліотечна складова» [Текст] / Ольга Вікторівна Давида // Школа и библиотека: креативные проекты, инновационные программы: сб. статей и материалов. – Херсон, 2014. – С. 11-12.

5. Програма проблемно-цільового навчання «Медіаосвіта і завдання шкільних бібліотек» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.library.kherson.ua/pdf/2013/programme_17-10-2013/pdf. – Назва з екрана.

6. Розділ «Бібліотечні медіауроки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.kherson.ua/lw/?cat=102>. – Назва з екрана.

К.С. КОРОЛЕНКО,

студентка 3 курсу факультету мистецтв
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Н.В. САПАК,

кандидат мистецтвознавства, професор
кафедри дизайну

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

КОСТЕЛ СВ. ЙОСИПА, ЯК ОБРАЗ КАТОЛИЦЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ

Відомо, що в будь-якому місті є культові споруди різних релігійних конфесій, які сусідкують з громадською, житловою та промисловою архітектурою. Як і в минулому, так і в сьогоденні культові споруди не тільки виконують свої релігійні функції, а й мають значну роль в архітектурному середовищі сучасного міста. Не виключенням є і Миколаїв, який було засновано 1789 року князем Григорієм Потьомкіним.

Актуальність даної теми полягає в тому, щоб показати значимість культурних пам'яток в архітектурі сучасного міста, на прикладі католицького храму Святого Йосипа в місті Миколаєві.

Дослідженню цього храму присвятили свої праці такі відомі миколаївські краєзнавці: Д.І. Зоковоротній; Ю.С. Крючков; Н.О. Кухар – Онишко.

З часу заснування міста в складі населення були люди різних релігій. У місті проживали: греки, поляки, євреї, турки, німці та інші. « Найперша, офіційно зареєстрована, релігійна громада в Миколаєві з'явилася вже після трьох років з дня його заснування. Нею була греко – католицька громада, якій 1794 року було виділено досить скромне приміщення, безсумнівно, з метою залучення в місто поселенців цього віросповідання, в основному з країн Західної Європи. Перший католицький храм Святого Йосипа був освячений 20 травня 1796 року. Він перебував на місці двору нинішнього костелу, виходив фасадом на вулицю Молдованську (нині – Декабристів). Вулиця, що перетинає її біля храму, отримала назву: «Католицька», (нині – вулиця Адмірала Макарова). Там раніше знаходився склад» [2].

«У 1880 р., настоятель Миколаївської католицької парафії Никодим Якович Черняхович отримав дозвіл на початок збору грошей для зведення нової будівлі. Значну фінансову підтримку надали італійський підданий К.Л.Аляуді, граф Ламберт, брати - купці барони Мас, промисловець І.Є.Лезевіц, купці брати Муер, інженер Фелікс фон Моттон та ін. Велику допомогу будівництву храму також надала міська дума. Безкоштовно нею була відчужена земля під будівництво, безкоштовно надавався пісок і вода з міського колодязя. За рахунок міста на вулиці, навпроти храму, встановили чавунні ліхтарі,

відреставрували тротуар, також безкоштовно виділили щебінь для облаштування дороги навколо храму і асигнували 500 рублів на спорудження металевої огорожі» [3; с. 19].

Будівельні роботи розпочалися 1891 р. У 1893 році, будівлю було зведено, а в 1895 р. остаточно завершено. Собор побудований в еkleктичному стилі – у найширшому значенні – механічне поєднання в одній споруді різнорідних, органічно – несумісних елементів, які запозичуються з протилежних концепцій (з характерними елементами неороманських і неоготичних стилів), за проектом одеського архітектора В.О.Домбровського.

«Домбровський Владислав Олександрович (1854 – 1916) – архітектор навчався у Санкт – Петербурзі. Від 1885 р. – архітектор будівельного відділення Херсонської губернії. 1890 року переїхав до Одеси, де працював до поч. ХХ ст. Від 1911 р. – у Москві. Твори Домбровського кін. ХІХ ст. здебільшого вирішено у формах неоренесансу, необароко та неоготики. На поч. ХХ ст. за його проектами було побудовано декілька споруд із стильовими ознаками модерну» [1] .

Костел святого Йосипа, який споруджено в Миколаєві, є аналогом нового Католицького костелу в Одесі, також спорудженого за проектом архітектора. Як і Одеський – був побудований з червоної цегли в плані латинського хреста, розміром 45x28 метрів. Фасад прикрашений кам'яними архітектурними деталями. Дві вежі, заввишки 49 метрів, увінчані конусними дахами, були збудовані в такому ж еkleктичному стилі. Вікна, прикрашені вітражами, були виготовлені в Німеччині: три – в Мюнхені, а два – у Фрейбурзі. Бічні каплиці та вівтарну частину прикрашали фрески Антонія Стшалецького (втрачено під час перебудови). По обидві сторони головного нефу були встановлені статуї Серця Ісуса і Марії, а між головним і бічними нефами – святий Антоній Падуанський, що подає хліб жебракові, що сидить біля його стоп. Усі скульптури були виготовлені в майстерні Шпетковського у Варшаві. У церкві був встановлений новий орган німецького виробництва.

В архітектурі Польщі та Німеччини є відомі культові споруди досить схожі з архітектурою Миколаївського костелу. Наприклад, «Церкви святих Петра і Павла, в місті Потсдам (Німеччина)» [5]. Відразу можна побачити збіжності між костелами: це стильова схожість; матеріал; архітектурні та декоративні елементи, а також розташування Потсдамського костелу в центрі міста.

15 вересня 1900 р., стараннями настоятеля о. Никодима Черняховича і допомогою парафіян, було побудовано двоповерхову будівлю з червоної цегли для потреб приходської школи. Знаходилася вона з південного боку костелу. Розміщувалася в ньому не тільки школа, а й притулок.

«Римсько-католицька церква (костел) була передана Миколаївському історико-краєзнавчому музею для розміщення художньої експозиції. У роки окупації музей розграбували. Німці влаштували в костелі-музеї бійню для худоби. Після закінчення війни храм передали Будтрест №44, і в ньому був влаштований клуб будівельників. Коли ж був спеціально побудований Будинок

культури будівельників, костел передали обласному управлінню профтехосвіти» [3; с. 19].

15 лютого 1992 р. храм урочисто було освячено і передано парафіянам для використання за призначенням.

Незабаром частина будівлі Краєзнавчого музею була передана під житло священиків та навчальні класи.

За кінець XIX - XX століття в цій частині міста вирости будівлі різноманітного функціонального призначення, частково змінили свій облік старі будівлі міста. А костел й досі є значною архітектурною домікантою історичною частиною Миколаєва. Його чіткий силует, з гострим завершенням даху, величчю башт, насиченим цегляним кольором, виразними архітектурно – декоративними елементами та гармонійними пропорціями, гордо здіймається і перекликається з новобудовами в окрузі та з житловими кварталами.

Отже, католицький храм Святого Йосипа є невід'ємною складовою архітектури Миколаєва, а його культові форми часу еkleктики гармонійно вписуються в новобудови історичної частини міста.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]: Біографія Домбровського Владислава Олександровича. - Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=20718. - Назва з екрана.
2. Історія Католицького Храму у Миколаєві [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://joseph.mk.ua/istoriya-katolicko%D1%97-cerkvi-u-mikolayevi>. - Історія Католицького Храму у Миколаєві. - Назва з екрана.
3. Заковоротний, Д. И. Храмы Николаева: истор.-докум. изд. [Текст] / Д. И. Заковоротний – Николаев.: Благотворительный фонд, 2001. – 56с.
4. Крючков, Ю.С. История Николаева от основания до наших дней [Текст]/ Ю.С. Крючков. – Николаев: МП «Возможности Киммерии», 1996. – 299 с.
5. Церковь святых Петра и Павла [Електронний ресурс]: Режим доступу.- <http://www.cult-turist.ru/place-interes/one-lace/5947/?q=497&plint=5947>. - Назва з екрана.

Н.М. КРИЖАНОВСЬКА,

студентка 5 курсу факультету менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Г.Г. БОРОДІНА,

кандидат історичних наук, доцент кафедри документознавства та інформаційних систем

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м.

Миколаїв

З ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ МУЗИЧНИХ ВИДАНЬ В УКРАЇНІ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

Засвоєння спадщини минувшини, її критичне осмислення та використання – важливі умови поступу як сучасної науки, так і суспільства в цілому. У цьому контексті актуальним постає вивчення історії розвитку музичних видань в Україні.

Музичний видавничий рух у працях вітчизняних вчених

Відповідні аспекти зазначеної теми розглядалися у працях вітчизняних вчених І. І. Огієнка, Я. Д. Ісаєвича, Т. І. Ківшар, Г. І. Ковальчук, М. С. Тимошика, Л. М. Зеленської та ін.

Однак і досі бракує фундаментального, синтезованого дослідження, в якому б об'єктивно і всебічно висвітлювався вітчизняний музичний видавничий рух.

Період другої половини ХІХ – початку ХХ ст. насичений важливими суспільними подіями, позначений докорінними змінами в соціально-економічному та суспільно-політичному житті країни, що суттєво вплинуло на розвиток науки, культури, мистецтва українського народу.

До 60-х років ХІХ ст. більшість музичної літератури завозилась в Україну з Західної Європи та Росії.

Виникнення просвітницьких товариств, організацій та учбових закладів

Упродовж другої половини ХІХ ст., з метою відродження національної культури, в Україні виникають різноманітні літературно-артистичні культурно-освітні та просвітницькі товариства, організації, які об'єднували для спільної діяльності художників, літераторів, музикантів, науковців та аматорів.

Так, 1863 р. у Києві було засновано відділення Російського музичного товариства, а в 1867 р. відкрито оперний театр.

Визначною віхою у культурно-мистецькому житті стало створення спеціальних музичних учбових закладів в містах України – Києві (1868 р.), Харкові (1883 р.), Одесі (1897 р.), Миколаєві (1900 р.).

Музично-видавнича діяльність

Із розвитком музичної освіти, активізувалася і музично-видавнича діяльність. Провідними центрами музичної літератури стали губернські міста – Київ, Харків, Одеса.

В історії музичного видання почесне місце належить нотновидавничій фірмі Леона Ідзіковського в Києві (1858-1919 рр.). До складу універсального підприємства окрім видавництва, входили книгарня, бібліотека, концертне бюро. Тут створювалися справжні шедеври музичної літератури: праці з теорії музики, оркестрові, хорові та вокальні твори, духовна та народна музика, пісенно-хоровий репертуар для дітей. У цій друкарні видавали твори українських композиторів, зокрема С. Гулака-Артемівського, М. Аркаса, М. Лисенка та багатьох інших. За кількістю видань, якістю нотного репертуару вона є унікальною.

Показовою була і діяльність одеського видавця Юхима Івановича Фесенка (1850 — 1926). Завдяки своїм здібностям, надзвичайній працьовитості і сумлінному ставленню до роботи, він настільки досяг успіху, що у 1893 році був визнаний зразковим першим друкарем на всьому півдні країни. Серед музичних видань Юхима Фесенка - «Український співаник: 100 пісень з нотами» (1904 р.), «Українське весілля: (3 голоси)» (1905 р. та 1908 р.). Ілюстрації до видання 1905 року створив відомий український художник Амвросій Андрійович Ждаха-Смаглій. На окремому аркуші видрукувано: «Посвята Миколі Віталійовичу Лисенкові, на день 35-х роковин його народно-музикальної праці».

Характерною для означеного періоду була і музично-видавнича діяльність друкарні П. Нейфельда в Миколаєві.

Музичні видання у другій половині XIX ст., особливо на початку XX ст. починають займати більш значне місце у фондах книгозбірень та приватних колекціях, поширюється серед читачів.

Таким чином, наведені відомості відкривають перспективи для подальших наукових пошуків з історії вітчизняної культури, складовою якої є музичні видання.

Список використаних джерел:

1. Архимович, Л. Музыкальная культура Украины [Текст] / Л. Архимович, А. Шреер-Ткаченко, Т. Шеффер. – М.: Музгиз, 1961. – 215 с.
2. Грінченко, М. Історія української музики [Текст] / Микола Грінченко. – К.: Спілка, 1922. – 278 с.
3. Зеленська, Л. Розповсюдження музичної книги в Одесі (друга половина XIX – початок XX ст.) [Текст] / Л. Зеленська // Бібл. планета. – 2002. – № 1 (15). – С. 28-30.

Є.І. КРИЛОВА

студентка 1 курсу факультету менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Г.А. ГАРБАР,

д.ф.н., професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ГОТЕЛЬНОГО СЕРВІСУ

Бурхливий розвиток готельної індустрії, підвищення рівня потреб населення до якості готельних послуг в останні роки стали вимагати принципово нового змісту професійної підготовки фахівців для цієї галузі, спрямованого на формування цілісної професійної культури у майбутніх фахівців готельного господарства.

З огляду на це, актуальним в наш час є виховання високої професійної культури на підприємствах готельної індустрії. Оскільки професійна культура особистості знаходиться під значним впливом особливостей та специфіки певної сфери діяльності, то встановлення сутності професійної культури фахівців сфери готельного господарства ми пов'язуємо із з'ясуванням особливостей цієї галузі та специфіки діяльності її працівників.

На сучасному етапі слід відмітити зацікавленість науковців до формування професійних навичок фахівців ресторанного господарства, серед них праці І. Вологдіна, Г. Короткова та І. Довженко. Питання формування професійною культури майбутніх фахівців сфери готельного господарства, на жаль, залишилися поза увагою вчених.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі всіх аспектів професійної культури та діяльності працівників сфери готельного сервісу.

Сервіс як культурний феномен є частиною побутової культури, що протягом багатьох століть створював особливі матеріальні, естетичні, етичні цінності для задоволення повсякденних потреб людини. Сервіс посідає важливе місце в готельному бізнесі, він містить у собі цілі комплекси послуг для туристів. Окрім надання житла він охоплює й харчування, відпочинок, розваги. Це, дійсно, злагоджена командна робота, яка є ключовим чинником у створенні затишної, доброзичливої атмосфери гостинності.

Під готельним сервісом розуміється обслуговування, що приносить задоволення не тільки клієнтам готелів, але й його обслуговуючому персоналу. Говорячи про культуру поведінки працівника сфери готельного сервісу, виділяють дві сторони: контакти з клієнтом і контакти з персоналом, де, в

першу чергу, мається на увазі організація проживання, та найголовніше – спілкування з клієнтом. Готель є підприємством, діяльність якого спрямована на обслуговування вітчизняних та іноземних гостей. Тому, неухильним правилом для персоналу є поважне ставлення до будь-яких культурних традицій і способу мислення. Гордістю будь-якого готелю є персонал, здатний говорити різними мовами і справляти добре враження на гостей рівнем своїх знань.

Якість обслуговування в усіх організаціях готельної сфери залежить від майстерності та свідомої, підготовки фахівця, і його внутрішньої культури.

Професійна культура — це сукупність вмінь працівника, його особистісних та професійно - кваліфікованих якостей [2]. Кваліфікований фахівець повинен поєднувати в собі такі якості, як:

- вміння працювати з людьми;
- високий професіоналізм людини;
- відповідальність і надійність;
- комунікабельність, доброзичливість;
- створення професійного іміджу;
- працездатність, старанність;
- здатність самостійно оригінально мислити в нестандартних ситуаціях;
- високі моральні якості;
- володіння сучасними методами управління;
- знання іноземних мов.

«Фахівець, спеціаліст, професіонал, майстер» - ці слова уособлюють в собі людину, яка володіє конкретними знаннями й навичками в будь-якій галузі, у нашому випадку, і в галузі готельного господарства.

Професійна культура працівника готельної сфери містить в собі всі елементи зовнішньої і внутрішньої культури людини, а саме: правила поведіння і звернення, уміння правильно виражати свої думки, дотримуватися мовного етикету. Постійне навчання і самоосвіта фахівця сфери готельного сервісу це-запорука професіоналізму і створення позитивного іміджу підприємства [4].

На підприємствах готельної індустрії постійно відбувається процес взаємодії між обслуговуючим персоналом та споживачами послуг. Тактовна поведінка готельних працівників складається з ряду факторів. Головний з них – це уміння не помічати помилок і недоліків в поведінці гостей, не акцентувати на них увагу, не виявляти зайвої цікавості до їх одягу, звичаїв, традицій. Високий рівень професійної культури дозволяє сформувати у гостя позитивне враження від перебування в готелі та бажання повернутися ще раз саме в цей готель.

Розглянувши питання професійної культури фахівців сфери готельного господарства, можна сказати, що на сьогоднішній день підприємства сфери гостинності функціонують як складний організм. Ефективність функціонування

й виживання готелів в конкурентній боротьбі залежать не тільки від стратегій, відповідних систем управління, а й від висококваліфікованих працівників.

Отже, професійна культура складається з культури спілкування, культури поведінки, культури обслуговування, корпоративної культури, бездоганного зовнішнього вигляду. Оволодіння професійною культурою в готельній сфері надає можливість повністю розкрити особистість працівника та його професіональні можливості.

Список використаних джерел:

1. Гостиничный и туристический бизнес [Текст]: Учебник / Под ред. Чудновского А.Д. - М.: ЭКМОС, 1998.
2. Котлер, Ф. Маркетинг. Гостеприемство и туризм [Текст]: Ученик для вузов / Ф.Котлер, Дж. Боуен, Дж. Мейкенз / Пер. с англ. под ред. Р.Б. Ноздревой.-М.:ЮННТН,1998.-787с.
3. Роглев, Х. Основи готельного менеджменту[Текст]: Навчальний посібник / Христо Роглев; Київський ун-т туризму, економіки і права. - К.: Кондор, 2005.
4. Федцов, В.Г. Культура готельно-туристського сервісу [Текст] / В.Г. Федцов. - Ростов-на-Дону .: «Фенікс». - 2008.
5. Шевцова, Є. В. Взаємозв'язок професійної та комунікативної культури особистості майбутнього фахівця [Текст] / Є.В. Шевцова // Збірник наукових праць СевКавГТУ. Серія: Гуманітарні науки. - Ставрополь, 2003.

К.О. КРИСЕНКО,

студентка 4 курсу факультету мистецтв
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Н.В.САПАК,

кандидат мистецтвознавства, професор
кафедри дизайну

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

РОЛЬ КОЛЬОРУ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СПРИЙНЯТТІ ЛОГОТИПУ

В сучасному графічному дизайні, зокрема у створенні логотипу, значне місце посідає символіка кольору. Від кольорової гама залежить емоційне та підсвідоме сприйняття інформації. Підсвідомо ми сприймаємо інформацію кольору на 80%, а свідомо на 20%. Кожен колір обов'язково викликає підсвідомі асоціації. Колір може привертати і відштовхувати, вселяти відчуття спокою і комфорту або збуджувати і непокоїти. Підбір кольору для логотипу – одна з головних задач дизайнера.

Питанням впливу кольору на психіку людини займався швейцарський психолог Макс Люшер. Сама процедура тестування полягає в упорядкуванні кольорів за ступенем їх суб'єктивної приємності. Крім звичайних трактувань восьмикольорового ряду можна за тестом Люшера отримати такі інтерпретації, як: характеристика загального настрою; прагнення, мотивовані саморозумінням; характеристика волі і самооцінка; збудливість і імпульсивність; очікування і ставлення до оточення; основна емоційна структура. Протягом 40 років Макс Люшер консультував різні мультинаціональні компанії.

Дослідниками в цьому питанні є також П. Яньшін [5], Р. Мокшанцев [3], Є. Песоцкий [4].

Вплив кольору на споживчий вибір можна проілюструвати наступним експериментом. Домогосподаркам дали продегустувати чотири чашки кави, що стояли поряд з коробками коричневого, блакитного, жовтого і червоного кольорів. Кава у всіх чашках була абсолютно однаковою, але дегустатори про це не знали. Результати: 75% випробовуваних відзначили, що кава, що стоїть поряд з коричневою коробкою, на їх думку, дуже міцна. Майже всі стверджували, що кава, що стоїть поряд з блакитною коробкою, м'яка, а та, що стояла поряд з жовтою коробкою – слабка. Близько 85% випробовуваних визнали каву, що стоїть поряд з червоною коробкою, найароматнішою і смачною. Лише за допомогою одного кольору можна створити потрібне відчуття.

Значення кольорів у логотипах.

Синій колір. Асоціації: нескінченність, вічність, істина, відданість, віра, чистота, цнотливість, духовне та інтелектуальне життя, дипломатія.

Він означає повний спокій, достаток, умиротворення. Він уособлює собою узи, якими людина пов'язує себе з оточуючими; об'єднання, почуття спільності. Він поза часом, і тому є символом традицій, неминущі цінностей, служить для увічнення минулого. Чуттєво синій колір сприймається як солодкість, емоційно – як чуйність.

Жовтий колір. Асоціації: світло сонця, інтелект, інтуїція, віра і божество, легкість, святенність, налаштовує на комунікабельність.

Справляє враження легкості і радості. Висловлює нестриманість, рефлексивність, променистий, нематеріальну радість. Звільняє від тяжкості турбот, проблем, обмежень. Символічно відповідає теплу сонця, веселошам. Цей колір – надія і очікування більшого щастя в усіх його незліченних проявах. Він завжди спрямований у майбутнє, рветься вперед – до нового, сучасного, що розвивається. Чуттєво жовтий сприймається як пікантність, емоційно – повна надій мінливість. Для розробки логотипів чисто жовтий колір практично не використовується, тому що він не утворює необхідного контрасту з білим папером, тому погано помітний на поліграфічній продукції. Однак у поєднанні з іншими, більш темними кольорами (наприклад синім, чорним або зеленим) жовтий колір використовується досить часто.

Червоний колір. Асоціації: пристрасть, сила, впевненість, прагнення, воля.

Символізує стан «витрачання енергії». Він висловлює життєву силу, нервову активність, означає всілякі схильності і прагнення отримувати результати і домагання успіху, імпульсивність, волю до перемоги, жадібне бажання всього того, що може сприяти насиченості буття. Чуттєве сприйняття – апетит, емоційний – бажання. З усіх кольорів, які можуть бути використані в логотипі, червоний має саме сильну дію на психіку споживача.

Зелений колір. Асоціації: інтелект, розум, весна, природа, юність, цілеспрямованість.

Висловлює діяльну волю, завзятість та цілеспрямованість, вказує на сталість поглядів, самосвідомості і високу оцінку свого «Я». Напруженість зеленого кольору діє подібно греблі, за якою накопичується, не отримуючи розрядки, збудження від зовнішніх подразників, при цьому посилюється почуття гордості за себе, влади над подіями і можливістю ними управляти. Це «зелене» у поведінці виражається у скрупульозній точності при перевірці та осмисленні фактів, точній пам'яті, ясності викладу, здатності до критичного аналізу, логічної послідовності аж до абстрактного формалізму. Чуттєво зелений сприймається як терпимість, емоційно – гордість.

Фіолетовий колір. Асоціації: інтелект, знання, містика, святість, тверезість, смиренність, сум, помірність, ностальгія, горе, траур, загадковість, чарівність.

Символізує деякий містичний союз, у результаті якого все мислиме і бажане стає реальністю. Це мрія, що стала дійсністю, магічне стан душі, коли виконуються фантазії. Порівняно нечасто використовується дизайнерами в логотипах, і, як правило, якщо використовується, то у поєднанні з іншими кольорами.

Коричневий колір. Асоціації: земля, негатив, туга, пригніченість.

Вказує на емоції, безпосередньо пов'язані з фізичним організмом. Якщо людина відчуває фізичний дискомфорт, цей колір психологічно набуває для неї все більшого значення. Вкрай рідко вживається у розробці логотипів, частіше в поєднаннях з іншими кольорами.

Сірий колір. Асоціації: нейтральний, нудний, «сірий», тонкий.

Безбарвний, ні темний, ні світлий, абсолютно позбавлений будь-яких стимулюючих чи психологічних тенденцій. Цей колір явно містить у собі елемент приховування. На відміну від багатьох інших кольорів він ніколи не набридне. Часто застосовується в роботах дизайнерів високого класу, що володіють гарним смаком і приділяють велику увагу нюансуванню.

Чорний колір. Асоціації: твердість, печаль, божевілля, мудрість, глибина.

Абсолютна межа, за якою життя припиняється. Він передає ідею небуття, зникнення, колір – це чистий аркуш, на якому ще буде написана історія, а чорний колір – кінець, за яким уже нічого не буде. Білий і чорний – початок і кінець. У логотипах чорний колір виглядає виключно солідно, надійно й урочисто. З огляду на те, що чорний колір відмінно поєднується з більшістю інших кольорів, дизайнери часто використовують його для двоколірних знаків і логотипів. Будь-який логотип повинен мати чорно-білий варіант, адже це суттєво розширює його застосування.

Білий колір. Асоціації: сонце, повітря, прозоріння, чистота, невинність, непорочність, святість, священство, порятунок, духовна влада.

Основним якістю білого кольору є рівність. Білий колір шукає справедливості. Він неупереджений. Білий колір символізує невинність.

Таким чином, колір відіграє в нашому житті важливу роль, впливаючи на нас і підсвідомо налаштовуючи нас на сприйняття інформації. Один і той самий колір у різних умовах передає різну інформацію. Колір є однією з головних складових логотипу вбираючи в себе не менше інформації, ніж текст та символ. Важливо правильно підібрати кольори для створення потрібного впливу та правильної передачі підсвідомої інформації.

Список використаних джерел:

1. Гете-Вчення про цветах. Ліхтенштадт В. Гете. Петербург, 1990.
2. Люшер, М. Закон гармонии в нас. Регуляционная психология профессора Люшера. Какого цвета ваша жизнь. Практическое руководство [Текст] / М. Люшер. – М.: ИКСР, 2008.
3. Мокшанцев, Р. И. Психология рекламы [Текст] / Р.И. Мокшанцев . – М.: "Инфра-М", 2000.
4. Песоцкий, С. Современная реклама: теория и практика [Текст] / С. Песоцкий. – М.: Инфра-М., 2003.
5. Яньшін, П.В. Емоційний колір [Текст] / П.В. Яньшін. – Самара, 1995.

Я.В. КРУГЛИКОВА,

студентка 5 курса факультета
менеджмента и бизнеса

ОП «Николаевский филиал КНУКиИ»

Научный руководитель:

О.Н. ЧЕБОТАЕВА,

кандидат исторических наук, доцент

ОП «Николаевский филиал КНУКиИ»,

г. Николаев

СТРИТ-АРТ И ЕГО ТАИНСТВЕННЫЙ ЛИДЕР БЭНКСИ.

Предметом нашего исследования является **стрит-арт**. Название буквально переводится как **уличное искусство**. Оно отражает стремление современной эстетики максимально приблизиться к человеку, непосредственно включиться в нашу повседневную жизнь. Стрит-арт – это значительное культурное явление 20-го века, насчитывающее тысячи километров задействованной городской площади. Для стрит-арта весь мир является одним огромным холстом. К стрит-арту относятся **граффити, трафаретное граффити, постеры, уличные инсталляции**.

Стрит-арт – это социальное явление, отражающее мысли и устремления общества. Иногда он характеризуется острой злободневностью, выражает несогласие с жизненным укладом, расовым и классовым неравенством, ростом безработицы. Стрит-арт может нести в себе политическое сообщение, мгновенно откликаясь на актуальные события страны и мира. Самый известный уличный художник современности Бэнкси говорит, что стрит-арт – одно из немногих средств самовыражения, которое ты можешь себе позволить, даже если не имеешь ничего [12]. Главное в этом искусстве – вовлечь зрителя в диалог, а не присвоить территорию.

Кроме того, стрит-арт является прекрасным ресурсом, который можно использовать для организации фестивалей и других молодёжных досуговых мероприятий. Например, весной 2016 года в Киеве пройдет фестиваль стрит-арта Mural Social Club. В течение месяца 30 художников из разных стран будут разрисовывать серые стены столичных панельных домов. Прежде всего они возьмутся за многоэтажки спальных районов столицы. Отобранные для муралов дома предварительно утепляют. Киевлянам гарантируют красоту и комфорт их жилья. К участию в фестивале приглашаются также уличные художники со всех регионов Украины [11]. Стрит-арт для серых и однообразных городских окраин становится настоящим спасением. Заброшенные стройки, безликие серые заборы, разрушенные здания – подходящие объекты для картин в стиле стрит-арт. Разноцветные фантазийные граффити, яркие краски, позитивный сюжет должны улучшить настроение тысячи зрителей, проходящих мимо.

Стрит-арт – многожанровое изобразительное искусство. Оно определяет дизайн современной жизни, который в большинстве случаев выполнен не профессионалами, а безымянными самоучками. Художники стрит-арта совершают набеги на объекты городского пространства ночью и создают свои произведения под покровом тьмы. Они сами определяют, будет ли их сюжетная программа протестной или развлекательной. При этом художник стрит-арта должен чувствовать грань между хулиганством и самовыражением, вандализмом и искусством, а также понимать, что может привести к попаданию его работ на галерейные выставки или на страницы журналов, а что – к денежному штрафу или тюремному сроку.

Возникновению стрит-арта предшествовало появление еще в 60-х годах прошлого века на зданиях улиц Филадельфии замысловатых надписей, впоследствии получивших название «тэги». Тэги не имели никакого отношения к искусству, их нужно было написать как можно больше и в самых необычных местах. К концу десятилетия тэги появились в Нью-Йорке, они заполнили все возможные поверхности: стены зданий, вагоны метро, биллборды. Уличные банды с помощью тэгов метили свою территорию влияния.

В 1973 году появилось самое распространенное направление стрит-арта – граффити, предоставляющее гораздо больше возможностей для самовыражения, нежели тэги. Масштабы стрит-арта благодаря граффити сильно увеличились, райтеры украшали стены художественными зарисовками и различного рода лозунгами, но вскоре их деятельность была приравнена к вандализму и запрещена. Стрит-арт на некоторое время покинул улицы и оказался на грани исчезновения. В 1990-х годах в стрит-арте стало больше символов, образов, полотен. Тогда же своими трафаретами, или стенсилами, в стрит-арте прославился Бэнкси, он заработал миллионы на уличном искусстве [12].

Бэнкси (англ. **Banksy**) — это псевдоним скандально известного английского андерграундного художника граффити, политического активиста и режиссёра, чья личность не установлена. Вокруг его биографии и настоящего имени ведётся много споров. Согласно самым распространённым версиям, его настоящее имя Роберт или Робин Бэнкс. Считается, что Бэнкси родился в 1974 году в английском городе Бристоле. В конце 1990-х годов он стал заниматься граффити и довольно долгое время действовал как обычный райтер, но со временем его рисунки становились всё масштабнее, а уходить от полиции ему становилось все сложнее. Однажды, скрываясь от английских полицейских, Бэнкси решил воспользоваться трафаретами для экономии времени на создание своего произведения.

Благодаря таланту художника и остросоциальной тематике своих рисунков, Бэнкси быстро обрел популярность сначала в Англии, а затем и во всем мире. Самое удивительное, что ему до сих пор успешно удается сохранять анонимность и избегать встречи с полицией. Парадокс Бэнкси: быть знаменитостью, чтобы при этом тебя не узнавали на улице. Почти все знают

работы Бэнкси, при этом очень мало кто знает, как выглядит автор. Он непредсказуем и неуловим.

Большинство своих работ Бэнкси может выполнить за пару минут. А пять минут спустя воспроизвести их на соседней стене. И все благодаря технике стэнсилс, то есть трафаретам. Заранее делается картонка с нужными прорезями. Приклеиваешь ее к стене, направляешь балончик в нужную сторону... и все! Сам Бэнкси шутит, что "если портишь чье-то имущество, делать это кое-как – некрасиво" [8]. А с трафаретами можно за 30 секунд сделать красивую, сложную работу. Стэнсилс, которые Бэнкси использует сейчас – это самая сложная многослойная конструкция. Ну и сами работы выполнены так, что не придраться. Когда спорят, Бэнкси перед вами или нет, достаточно рассмотреть работу поближе. Как правило, работы Бэнкси – это сложные, объемные граффити, с тенями, мельчайшими деталями, а главное – на них нет ни единого подтека.

В классической граффити-школе использование трафарета считается недопустимым. Настоящий уличный художник должен рисовать на стенах без спроса (прислушиваясь к вою полицейских сирен), исключительно от руки и используя ворованную краску. Даже использование скотча или бумажки для того, чтобы прямую линию сделать, считается моветоном. Заслуга Бэнкси состоит в том, что он сделал трафареты непозорными и вывел их на совершенно новый уровень. Стоимость работ Бэнкси за десять лет выросла с 50-150 фунтов до 80 000-150 000 фунтов. Его репродукции и оригиналы продавались на выставках в галереях всего мира. Бэнкси уже навсегда вписал себя в историю мирового искусства хотя бы как первый уличный художник, чьи работы попали на художественные аукционы. Еще совсем недавно это было абсолютно немыслимо. А сегодня несколько раз в год знаменитые на весь мир аукционные дома Sotheby's, Christie's и Bonhams под стук молотка распродают работы, выполненные аэрозольными баллончиками. Можно, конечно, поговорить на тему того, что вчерашнее "искусство для всех" превращается в очередное "искусство для толстосумов", но факт остается фактом: стрит-арт признан как арт-движение даже такими консервативными арт-институтами как аукционные дома [8].

Если проанализировать идейное содержание работ Бэнкси, то их можно считать остросоциальными посланиями зрителю. Характерный пример – инсталляция на тему политзаключенных, сидящих в скандально известной тюрьме на американской военной базе Гуантанамо. Бэнкси установил манекен, одетый в форму заключенного, в Диснейленде рядом с аттракционом Big Thunder Mountain Railroad. Кукла простояла там полтора часа, пока ее не заметили работники парка. Дирекция остановила аттракцион, закрыла данную часть парка, ибо "вдруг оказалось, что это очень и очень серьезно". Целью художника было привлечь внимание к положению заключенных после того, как стали известны случаи пыток узников в тюрьме Гуантанамо [3].

Природа не обделила Бэнкси еще и организаторскими способностями. На его счету – несколько очень значимых мероприятий, которые оказали влияние

на развитие стрит-арта. Так, в мае 2008 года он организовал Cans Festival (по аналогии с Каннским кинофестивалем, только —can| на английском - это баллочик). Акция представляла собой бесплатную стрит-арт выставку в заброшенном тоннеле на Leake street в Лондоне. "Чтобы здесь рисовать – не обязательно быть гангстером. Пожалуйста, не надо вести себя, как гангстер, " – гласила табличка у входа. Бэнкси не только договорился с властями города о том, что тоннель можно использовать под граффити, но и привез за свой счет сорок лучших художников стрит-арта со всего мира.

В своем родном Бристоле в 2009 году Бэнкси организовал небольшой сюрприз. Главный музей города летом закрылся на два дня – якобы на профилактические работы. А когда двери музея открылись, то здание, охраняемое государством, было наполнено работами Бэнкси. Бристольская выставка стала второй по посещаемости в 2009 году. Люди ехали со всей Британии и порой стояли по 4 часа в очереди, чтобы попасть внутрь. Музейные сотрудники, работавшие с командой Бэнкси во время организации бристольской выставки, были связаны рядом строжайших обязательств. Например, если бы в случае преступлений пленки с камер слежения пришлось передавать полиции, с них требовалось стереть изображения всех лиц.

В 2010 году Бэнкси выпустил фильм «Выход через сувенирную лавку», в котором рассказывается о сущности и истории стрит-арта. Фильм каким-то образом даже номинировался на премию Оскар. Бэнкси, правда, на церемонию не пустили, потому что он согласился туда явиться исключительно в маске, а организаторы боялись возможных неожиданностей [6].

Подводя итог выше сказанному, ещё раз подчеркнём, что стрит-арт уже давно стал неотъемлемой частью художественно-эстетической и коммуникативной жизни современного города. Возникнув как неформальное демократическое движение, стрит-арт выдвинул из своей среды лидеров, ярко воплощающих специфику и достижения указанного направления в искусстве и привлекающих к нему новых сторонников. Проекты стрит-арта носят в основном некоммерческий характер и представляют широкие возможности для творческой самореализации личности, а также для эстетического преобразования унылого и безликого городского пространства. Опрос, проведенный нами среди 50 студентов специальности «Культурно-досуговая деятельность» Николаевского филиала КНУКиИ выявил, что именно этими обстоятельствами обусловлены симпатии к стрит-арту у абсолютного большинства респондентов (93%). Больше половины из них (62%) выразили своё достаточно большое желание принять личное участие в художественной акции стрит-арта, ещё 12% опрошенных не исключают для себя такой возможности. Вместе с тем 43% опрошенных выразили критическое отношение к такому сопровождающему стрит-арт явлению как вандализм (пачканье непредназначенных для этого поверхностей малохудожественной и просто хулиганской мазней). Средством борьбы против этого, на нашем мнению, может быть только повышение уровня как общей, так и досуговой культуры молодежи, ее эстетическое воспитание, в том числе на примере такого выдающегося райтера как Бэнкси.

Список использованной литературы:

1. Абель, И. Городские послания [Текст] / И. Абель // Архитектура. Строительство. Дизайн. – 2005. – № 1. – С. 72-75.
2. Алисов, Е. А. Формирование сенсорно-экологической культуры подростков и современное молодежное искусство / Е. А. Алисов // Искусство и образование. - 2005. - № 4. – С. 69-76.
3. Аэрография протеста: 10 главных работ художника-партизана Бэнкси [Электронный ресурс]. – Режим доступа http://ria.ru/weekend_art/20131205/981899423.html#ixzz41f4ms1NS. – Название с экрана.
4. Белкин, А. И. Герменевтическое понимание в коммуникации авторов граффити [Текст] / А. И. Белкин // Семейная психология и семейная терапия. - 2010. - N 2. - С. 67-77.
5. Бэнкси, материал из Википедии свободной библиотеки [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Бэнкси>. - Название с экрана.
6. Бэнкси Banksy Стрит-арт, граффити, скульптура, художник. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://valteya.privetbb.ru/t9012-topic>. - Название с экрана.
7. Граффити. Делаем это правильно [Текст] // Арт мозаика. - 2003. - № 10. - С. 24-25.
8. Десять интересностей о Бэнкси и стрит-арте [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://moscowlondon.livejournal.com/635387.html>. – Название с экрана.
9. Калмыкова, В. Граффити: почерк на стене [Текст] / В. Калмыкова // Октябрь. - 2012. - N 1. - С. 153-161.
10. Колосов, А. С. Граффити-движение [Текст] / А. С. Колосов // Библиотека в эпоху перемен: дайджест. - 2012. - N 2. - С. 90-92.
11. Стены киевских многоэтажек преобразят иностранные художники [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.rbc.ua/stylert/dosug/steny-kievskih-mnogoetazhek-preobrazyat-inostrannye-1454753163.html>. - Название с экрана.
12. Стрит-арт на улицах наших городов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://interesnoff.ru/art/strit-art-na-ulicax-nashix-gorodov.html>. - Название с экрана.
13. Тайна Бэнкси раскрыта? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: vltmarine.ru/mag/streetart/history/1448. – Название с экрана.

В.В КУЗНЕЦОВА,

студентка 2 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ» Науковий керівник:

О.В. ОРЛОВА,

кандидат культурології, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

РОЗВИТОК САДОВО-ПАРКОВОГО МИСТЕЦТВА В ПРОСТОРИ СУЧАСНОГО МІСТА

Садово-паркове мистецтво виникло в епоху рабовласницького ладу, коли особливе значення надавалося паркам при різних спорудах: храмах, палацах, садибах [1]. В минулому садово-паркове мистецтво було дуже винахідливим у підході до вирішення своїх специфічних задач. Характер творчості залежав від історичних умов, місцевого ландшафту, рівня культури, самобутніх особливостей народу. Протягом тисячоліть сади створювались і існували лише для задоволення інтересів верхівки і знаті.[6] На своїх маєтках вони будували здоровенні за розмірами садово-паркові комплекси, які потім ставали певною моделлю для формування малих садиб. Так садово-паркове мистецтво стало набувати більш суспільного значення. Парки ставали міськими, та були створені для естетичного поліпшення краєвиду міста та для відпочинку населення.[1]

Розвиток садово-паркового мистецтва визначався ставленням людини до природи на різних етапах розвитку. Сади і парки - витвір культури минулого. Місце спілкування людини як з природою, так і з мистецтвом. Слід зазначити, що це продукт цивілізації, відображення рівня досягнень не тільки в галузі ландшафтної архітектури, а й рівня естетичного розвитку людства, способів світогляду і сприйняття людини у світі. Сади і парки є породженням свого часу і ому, говорячи про садово-паркове мистецтво різних епох і народів, можна судити про їхню культуру. Руїнування старовинних садів і парків - процес природний, на нього впливають загальні закони біологічного розвитку. Зберігання культурних пам'яток є одним з найголовніших завдань для сучасного паркобудівництва.

Сад створювали як праобраз світу, прогулянка ним викликала ілюзію мандрівки різними країнами - звідси існування в романтичних парках античних та готичних споруд, а також будиночків у турецькому та китайському стилі. Головне - сад мав навіювати меланхолічний настрій, нагадувати про швидкоплинність людського життя, неможливість наближення до ідеалу, невідворотність втрат та ударів долі. Досягалося це різними засобами: наявністю пам'ятних знаків на згадку про померлих письменників, філософів; будівництвом усамітнених хиж, так званих ермітажів; створення водних споруд - штучних водопадів з руїнами, джерел, ставків; символікою рослин.

Класичними прикладами романтичних парків в Україні стали "Софіївка" в Умані, Корсунь-Шевченківський та Алупкінський парки. Пейзажні парки створювались милування природою, для створення гармонійного настрою, просто для прогулянок.. Такими є чарівні парки Качанівки, Немирова, Тростянця, Наталіївки, Куянівки, Хотина. З початку ХІХ століття в Україні переважно при навчальних закладах почали створюватися ботанічні сади, в яких збирали і вивчали флору з різних куточків світу. Найбільш славетні і старі - Кам'янецького ліцею, Харківського університету, Акліматизаційний сад Каразіна, Нікітинський, Одеський, Київського та Львівського університетів. Вони не лише використовувались як міські сади, але й були садами музеями, садами лабораторіями, оскільки виконували роль наукових осередків. Зараз до цих садів привозять школярів та студентів, яким проводять екскурсії з курсу біології і не тільки.[1]

На сьогоднішній день садово-паркове мистецтво може запропонувати людям багато можливостей для відпочинку та рекреації. Наприклад дендропарк "Олександрія" у Києві має китайський місток, музей та Палієву гору, звідки відкривається найчарівніший краєвид усієї центральної України. Та це ще не все. У парку проводяться екскурсії, музей можна оглянути самостійно. Також на території парку працює зоопарк та канатний парк "Runcord". У вихідні та святкові дні а також в шкільні канікули зоопарк проводить свята, виставки, конкурси. Парк "Runcord" пропонує відвідувачам прокат велосипедів, скалодром, рафтинг та багато іншого. Після цікавої прогулянки зоопарком та активним відпочинком у канатному парку у вас буде можливість підкріпитися, адже на території парку є кафе "Олександрія". Кафе додатково проводить банкети, корпоративи та дитячі свята, та це дрібниці у порівнянні з тим, що на території парку можна ще й провести весільну церемонію. Поєднання історії з сучасністю сприяє популяризації цього виду відпочинку.[4]

У парку "Софіївка" на вас чекають екскурсії, виставка-продаж "Акванарій", катання човном по підземній річці Ахерон, катання на катамаранах, прогулянка на паромі, катання верхи, на коні каретою, на диліжансі та навіть на санях, запряжених кіньми. Також на території є кафе, ресторан, готель та крамничка з продажу посадкового матеріалу - "Флора Софіївки". Парк "Софіївка" - є найвідомішим і найпопулярнішим парком України. У ньому є дуже багато цікавих місць, які створені для активного відпочинку, в яких треба побувати хоча б раз у житті.[5]

Нікітський ботанічний сад ділиться на декілька парків: Верхній парк, Нижній парк, Приморський парк, на сході заповідник "Мис Март'ян" та парк на мисі Монтадор. Можна ознайомитися з колекцією деревинних і чагарникових культур, з сезонною колекцією квіткових культур в залежності від пори року: тюльпани, іриси, лилейники, троянди, канни, хризантеми, міксборди. Є виставка кактусів і сукулентів в окремій оранжереї, дегустаційний зал фруктів і вин, науковий музей, виставка «Дивовижний світ комах і грибів», розарій і куртини троянд у Верхньому парку, працює рекламно-інформаційний центр НБС і екскурсбюро, аромадегустаційний павільйон у Верхньому парку. Також є магазин «Світ

здоров'я» на початку маршруту екскурсій, магазин «Квітковий» в кінці маршруту, теплично-парниковий комплекс. Сувенірні та торгові точки, а також кафе на початку і кінці екскурсійного маршруту

При відвідуванні арборетуму можна придбати фірмову продукцію саду, популярну літературу і рослини. Тим, хто хоче відпочити, зробити довгу, пішохідну прогулянку, дізнатись про щось нове, буде корисно відвідати Нікітський ботанічний сад.[7]

Заповідник "Асканія - Нова" у Херсонській області має колекцію рідкісних рослин, занесених в червону книгу. На кінець 20 століття колекція рослин досягла 1000 чагарників та дерев. Краєвиди саду підсилені ставком і павільйоном Грот, де колись знімали стару кінострічку «Діти капітана Гранта». Заповідник утримує близько 800 різновидів диких копитних та гібридних форм свиней, оленів, коней Пржевальського, бізонів, антилоп, баранів, биків, верблюдів, лам, віслюків куланів, шотландських поні. **У заповіднику функціонують: заповідний степ, ботанічний парк, зоопарк чапельський під. Якщо міська суєта і шум вам набридли, якщо ви хочете доторкнутися до природи, хочете побачити дивовижних птахів, звірів, химерні рослини і багато іншого, то не роздумуючи відвідайте цей чудовий заповідник. Це буде по-справжньому хороший, душевний відпочинок і кілька годин єднання з матінкою-природою.**

Качанівський парк по іншому ще Національний історико-культурний заповідник «Качанівка» — садиба в селищі Качанівка Ічнянського району Чернігівської області на берегах річки Смош. Створений 1981 року на основі палацового ансамблю та парку дворянської садиби, заснованої в 1770-х роках, яка на сьогодні є єдиною серед українських садиб, що збереглася в комплексі. Урочище Качанівка розкинулось на околиці села у горбистій місцевості. Верхнє плато займає палацовий комплекс будівель, які є пам'ятниками архітектури, нижнє — мальовничий парк з 12 ставками, павільйонами, скульптурами, парковими містками, «руїнами», амфітеатром. Заповідник є доступним для перегляду у Google Street View. На території парку є Павільйон Глінки, Георгіївська церква та господарська споруда. Качанівський парк, площею 560 га, виплеканий трьома поколіннями Тарновських, є одним із найбільших пейзажних парків в Україні та Європі. Виник на основі природного лісу і нараховує понад 50 порід дерев і 30 видів чагарників. У формуванні художнього образу парку особливу роль відіграють хвойні породи, акліматизовані в лісостепу. Парк поділяється на дві частини — регулярну та пейзажну. Ландшафтна частина значно більша, складається із гаїв і дібров, що чергуються з полянами і дзеркалами озер, розташованими на нижньому плато. Тут збереглись паркові мости, Гірки Кохання і Вірності, «романтичні руїни» на березі Великого ставу, які є пам'яткою садово-паркового мистецтва XVIII століття. Численні живописні алеї і доріжки перетинають парк у всіх напрямках.

У заповіднику проводять наукову, пошукову, дослідницьку, культурно-просвітницьку й експозиційну роботу. З 2004 року започатковано проведення щорічного літературно-мистецького свята «Качанівські музи». Впорядковано чотири туристичні маршрути, налагоджено екскурсійне обслуговування, на основі

фондових матеріалів створені нові виставки. У цьому парку можна буде оглянути палацовий ансамбль та відвідати виставку.

Стрийський парк є одним із найстаріших та найгарніших парків Львова, пам'ятка садово-паркового мистецтва національного значення. Розташований у місцевості Софіївка Галицького району. Вважався найгарнішим парком міжвоєнної Польщі. Парк займає понад 52 гектари. Він розташований у Галицькому районі Львова, між вулицями Івана Франка, Стрийською, Уласа Самчука і Козельницькою. Складається з трьох ландшафтних частин: зона нижніх партерів — по дну балки, лісопаркова зона — на схилах балки, верхня тераса, яка фактично є територією колишньої виставки «Східні торги». Основою планування паркової території є глибока ерозійна долина, якою протікав струмок Сорока; тепер тут пішохідна доріжка, яка зв'язує верхню терасу з нижньою частиною парку.

У Стрийському парку налічується понад 200 видів дерев і рослин, є оранжерея, альпінарій, платанова і липова алеї. Тут зростають червоний дуб, тюльпанове дерево, магнолія, сосна Веймутова, японський бузок, маньчжурська аралія, гінкго дволопатева.

Неподалік від головних воріт розташований ставок з лебедями. У парку є також спортивні корпуси Львівської політехніки, головний корпус Української академії дизайну, кінотеатр «Львів», три ресторани, Львівська торгово-промислова палата, бібліотека № 18 та скейт парк. Цей парк також дуже підходить до прогулянок та рекреації [1].

Отже, садово-паркове мистецтво не можна розділити на історію та сучасність. Те, що будувалося тоді, перейшло до наших рук. Наше завдання не тільки зберегти, але й підняти рівень культури якомога вище. Зараз на територіях старовинних садово-паркових комплексів знаходяться нові, більш сучасні комплекси розваг, які відповідають нормам сучасної людини, та не дивлячись на це, відвідувачі завжди будуть пам'ятати коріння цих дивовижних садово-паркових комплексів. У ході доповіді було розглянуто багато парків та садово-паркових комплексів. Хочеться сказати, що всі ці парки об'єднує одна мета - відпочинок від буденності, пізнання культурних цінностей наших предків за допомогою старовинних пам'яток культури та гарні розважальні комплекси, які надають життєвих сил та радості людям.

Список використаних джерел:

1. Шедеври садово-паркового мистецтва XIX ст.
<http://www.litopys.com.ua/encyclopedia/tovaristva-ta-viznachn-mitts/shedevri-sv-tovogo-sadovo-parkovogo-mistetstva-xix-st/>
2. Найдивовижніші шедеври садово-паркового мистецтва України за 6 годин <http://iloveukraine.com.ua/pathes/post/15>
3. Офіційний сайт парку "Софіївка" <http://sofiyivka.org.ua/index.html>
4. Офіційний сайт парку "Олександрія" <http://www.alexandria-park.com.ua/>
5. Канатний парк "Runcord" <http://www.runcord.com.ua/>
6. Зародження садово-паркового мистецтва
<http://homehelper.in.ua/history/zarodzhennya-sadovo-parkovogo-mistetstva.html>
7. Нікітський ботанічний сад <http://www.nbgns.com/>

К.Г. КУРЧЕНКО,

студентка 2 курсу факультету мистецтв
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
Науковий керівник:

В.Л. ІВАНОВА,

кандидат дапедогогічних наук, доцент кафедри
музичного мистецтва

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м.
Миколаїв

САМОВИЗНАЧЕННЯ ФЛЕЙТИ ЯК КОНЦЕРТНО-СОЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТУ

Історія появи і розвитку флейти в музиці є важливою віхою у формуванні творчості багатьох композиторів. Незважаючи на різні думки про цей інструмент, критики його звучання і технічних можливостей, флейта посідає почесне місце як праматір всіх духових інструментів. Флейта є першим музичним інструментом, який стали використовувати люди.

Об'єктом нашого дослідження є флейтове мистецтво, а предметом – самовизначення як концертно-сольного інструменту.

Зокрема, практично всі великі композитори епохи бароко залишили твори для флейти і за її участі. В епоху романтизму, наприклад, композиторський інтерес до інструменту був мінімальним.

У період Ренесансу в Венеції створювалися найкращі духові інструменти. До XVI століття в моді були поздовжні флейти, з таких флейт збирали ансамблі до 20 чоловік. На початковому етапі свого становлення, флейта, в основному, застосовувалася в ансамблях та оркестрах.

У XVII столітті почали виникати перші оркестри. Клаудіо Монтеверді став першим композитором, який ввів в оркестр флейту в опері «Орфей».

Основною роллю флейти того часу, було виконання безтурботних мелодій, створення пастуших награвань. Згодом флейта стала використовуватися як супровід до співу.

Перша поперечна флейта виникла в Німеччині в XVII столітті. Вона мала ніжний, м'який, але не сильний за звучанням звук, хоча в порівнянні з поздовжньою флейтою, звучала набагато яскравіше. Поперечну флейту стали вводити і в театральні вистави.

Епоха Відродження, що охоплює XVIII століття - початок XIX століття, є кульмінаційним періодом в історії розвитку флейтового виконавства. Трактати і твори таких музикантів, як І.Кванца, І.Тромліца, А.Фюрстенау, Т.Бьома, стали основою всіх наступних флейтових виконавських шкіл. Важливим центром розвитку флейтової школи став Берлін, при дворі Фрідріха II, який сам був флейтистом.

Серед шедеврів флейтового репертуару епохи Бароко найзначнішими є твори І.С. Баха. «Потрійний концерт» для флейти, скрипки і клавіру, Бранденбурзькі концерти (№№2 і 5), де флейті відводиться сольне виконання. Крім І.С. Баха, яскраву спадщину флейтового бароко залишили його старший син К.Е. Бах (потрійні концерти, сонати для флейти і клавесина) і Г.Ф. Телеман (тріо, квартети, дивертисмент, концерти, тріо-сонати, сюїти, фантазії).

В епоху класицизму величезний вплив на флейтове виконавство зробив В.А. Моцарт. Свої можливості флейта також проявила в творчості інших композиторів віденської школи - Й. Гайдна і Л. Бетховена. У симфоніях Бетховена флейта виступає не в своєму звичайному амплуа («пташка» або пастуший наспів), а інструмент, який передає гострі і напружені душевні переживання [3].

У ХІХ столітті традиція флейтового музикування не переривалася. Опуси для флейти і з флейтою не переставали з'являтися. На ній демонстрували свою виконавську майстерність багато композиторів-романтиків. Флейтові соло звучали в оперних і симфонічних творах ХІХ століття. Нарешті, саме в ХІХ столітті Т. Бьом, випередивши свій час, робить корінний переворот в конструкції інструменту, відкриваючи в ньому безмежність невикористаних можливостей.

Однак, незважаючи на ці факти, процес розвитку флейтової романтичної музики видається дещо уповільненим - відчувається, що «золотий вік флейти» минув. Видатні твори поодинокі. У «Трактаті про інструментування» Г. Берліоз стверджує, що «флейта - інструмент, майже позбавлений специфічної виразності» [1, с. 284]. М. Римський-Корсаков пише про «легковажність і деяку холодність» флейтового звучання [4; с. 18].

Причини стриманого ставлення до інструменту бачаться нам в наступному. Звукообраз флейти, що склався в європейській культурі до ХІХ століття, являє цей інструмент як пасторальний. У меншій мірі розкрито романтиками бойовничий потенціал флейти, яка має пронизливий, закличний тембр. Таким чином, семантичне «поле» флейти, підтримане віковими традиціями в міфології, здається романтику, що шукає специфічних звучань, недостатньо різноманітним і обмежує творчу фантазію.

Ще однією причиною є інноваційне ставлення романтиків до тембру. Найбільш яскраві новатори ХІХ століття віддавали перевагу змішаним тембровим фарбам, працювали над досягненням гігантської потужності оркестрового звучання або вводили в ужиток рідкісні і маловживані раніше інструменти. Природне, монотемброве звучання флейти було менш бажано для романтика-новатора, ніж поєднання арф і скрипок, валторн і фаготів, новоствореного саксофону.

Важливим представляється нам і негативне ставлення музикантів-сучасників до реформи Т. Бьома, яка змінила конструкцію і звучання інструменту. Консервативно налаштовані музиканти вважали, що вона викликала втрату специфічного флейтового тембру.

Стрімкіше виявився зліт флейти в культурі ХХ століття. Зміна естетичних парадигм, яка спричинила за собою народження і зростання нових художніх напрямків, високо підняла на своїй хвилі престиж флейтової музики. Реформа Бьома не тільки отримала високу оцінку, а й стала імпульсом до подальшого

вдосконалення флейти у відкритому їм напрямку. Інструмент з переважно оркестрового знову стає концертним, віртуозним, самодостатнім.

Свідченням популярності флейти на початку ХХ століття стає поява в мистецтві цілого ряду опусів, що містять яскраві образи гри на флейті та флейтиста, поетизують флейту і навіть перетворюють її в характерний персонаж. Інтерес до інструменту зріс. Вона звучить в музичному театрі, в оркестрі, з оркестром, в ансамблях і, нарешті, соло. Істотно оновлюються виразні ресурси інструменту і виконавські прийоми.

Колосальним імпульсом до відродження флейти послужила творчість К.Дебюссі. Саме з-під його пера ще в 1890-і роки виходить етапне для історії флейтової музики твір, що викликав широкий відгук і став відправною крапкою музичного імпресіонізму - оркестрова Прелюдія до «Післяполудневого відпочинку фавна» (1892-1894).

Красиві і виразні оркестрові поєднання за участю флейти залишив і Р.Штраус. Важливим є те, що композитор вводить нові прийоми гри на флейті. У симфонічній поемі «Так говорив Заратустра» (1896) звучить тремоло на одному звуці з ударом язиком. У «Дон Кіхоті» (1897) використовується прийом Flatterzunge для ілюстрації шуму млину. Отже, «останні могікани» романтизму внесли свою лепту у формування «нового флейтового буму».

Визнаний лідер неокласицизму І.Стравінський охоче використовує флейту в різних творах для специфічного інструментального складу, які особливо часто з'являються у нього в 1920-і роки. У виборі інструментарію автор віддає перевагу саме духовим інструментам.

Флейта - активний учасник симфонічних, камерних і концертних складів в творах Хіндеміта, Мійо, Пуленка, Тайфер, де вона звучить як соло, так і в ансамблі.

Отже, до початку ХХ століття флейта пройшла величезний шлях еволюції від суто оркестрового інструменту до сольного. Спочатку оркестровий інструмент, який співає діатонічну кантилену, здебільшого в ключі пасторальної семантики, стає оркестровою фарбою. Одним з ключових моментів є відокремлення флейти як сольного інструменту. Як наслідок флейта виступає в якості віртуозного ансамблевого і концертного інструменту, освоює складні виконавські та композиційні завдання.

Список використаних джерел:

1. Берлиоз, Г. Большой трактат о современной инструментровке и оркестровке [Текст] / Г. Берлиоз. - М.: Музыка, 1972. -286 с.
2. Качмарчик, В.П. Немецкое флейтовое искусство XVIII–XIX вв [Текст] / В.П. Качмарик. - Донецк, 2008.
3. Левин, С.Я. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры. – [Текст] / С.Я. Левин. - М.: Музыка, 1973.
4. Римский-Корсаков, Н. Основы оркестровки. С партитурными образцами собственных сочинений [Текст] / Под редакцией Максимилиана Штейнберга; Репринт издания 1913 года, Том 1. Elibrion Classics. - Берлин, Москва, С.-Петербург: «Российское музыкальное издательство». - 2001. - 198 с.

К. М. МАЛЕВАНОВА,

студентка 5 курса факультета

менеджмента и бизнеса

ОП «Николаевский филиал КНУКиИ»

Научный руководитель:

О.Н. ЧЕБОТАЕВА,

к. и. н., доцент ОП «Николаевский филиал

КНУКиИ»,

г. Николаев

ЭНДИ УОРХОЛ КАК ЗНАКОВАЯ ФИГУРА В ИСКУССТВЕ XX СТОЛЕТИЯ

XX век вошел в историю как время радикальных перемен в самых разнообразных сферах жизни, в том числе в области художественной культуры. Один из очень значимых эстетических переломов был неразрывно связан с именем Энди Уорхола – на сегодняшний день, пожалуй, самого известного основателя и классика **эстетики поп-арта**. В целом поп-арт определяется как направление в художественной культуре Западной Европы и США, для которого характерно использование и переосмысление образов массовой культуры. Поп-арт появился в 1950-е годы в Великобритании и США и воплотился сначала в живописи и скульптуре. Специфика поп-арта выражалась в эстетизации внешнего предметного мира, в утверждении культа вещи. После длительного господства абстракционизма как беспредметного искусства в контекст художественного переживания, осмысления и воплощения опять вернулись предметы, но на этот раз такие, которые не привлекали внимание художников ранее: продукты массового промышленного производства (маскультная кинопродукция в том числе). Можно согласиться с Ричардом Гамильтоном, который характеризовал поп-арт как популярное искусство, рассчитанное на массовую аудиторию, недолговечное, изменчивое, легко распространяющееся и так же легко забываемое – **искусство дешевое, молодое, остроумное, сексуальное, трюковое** и, наконец, такое, от которого **«пахнет крупным бизнесом»** [9].

Немало критиков отказывали поп-арту в праве считаться искусством. В этом была своя логика – ведь поп-арт и не стремился быть искусством в традиционном понимании. Он искал середину между искусством и жизнью или, точнее, пытался соединить искусство и жизнь. **Для поп-арта был характерен призыв к расширению понятия искусства**. Все может быть рассмотрено как искусство, достаточно только назвать тот или другой факт или объект «искусством». Слово «арт» могло появиться на любом предмете и обозначить его как артефакт. При этом акцент ставился на искусственном характере происхождения всей человеческой культуры, возникающей в качестве оппозиции природе.

Нередко поп-арт рассматривается как чисто американское явление, воспроизводящее определенный (именно американский) стиль жизни, стиль общества потребления и рекламы. Здесь «звездой» первой величины по праву считается Энди (Эндрю) Уорхол (1928–1987), который происходил из семьи карпатских украинцев–русинов Андрея и Юлии Варголов, эмигрировавших в США в начале XX века. Сам Энди родился в американском городе Питсбурге (штат Пенсильвания), но крестили мальчика в тамошней украинской греко-католической церкви. Известная львовская исследовательница-искусствовед Е. Шемчук поставила Е. Уорхола (сохраняя украинскую транскрипцию его фамилии – Варгола) в ряд тех **украинских художников**, которые, по её мнению, **были движущей силой международного художественного авангарда** [8]. Забегая вперед, скажем, что какой-либо связи с традиционным искусством, выражающим украинскую ментальность, лично мы в творчестве Е. Уорхола не обнаруживаем, но это и не удивительно, ведь разрыв с традициями был принципиальной установкой авангардистов.

В детстве наш герой был болезненным ребенком, много времени проводившим в одиночестве. К счастью его мать смогла рано распознать талант своего сына и всячески поощряла его к творчеству. После окончания в 1949 г. Питсбургского технологического института Энди Уорхол переезжает в Нью-Йорк. Работает иллюстратором в изданиях «Glamour», «Harper's Bazaar» и других журналах мод. Так начинается блестящая карьера художника. Созданные им модели обуви для компании «1 Миллер» не только произвели сенсацию, но и обеспечили материальный достаток. Делая себе имя в Нью-Йорке, Уорхол вел насыщенный и активный образ жизни: посещал библиотеки, балетные и оперные спектакли, галереи, музеи. Этот ценный опыт позже трансформировался в его творчестве.

В 1956 г. Энди Уорхол впервые выехал из Соединенных Штатов, отправившись в большое путешествие по миру. Он побывал в Японии, Камбодже, Индии, Египте и Италии. В итоге художник пришел к выводу, что его художественные амбиции выходят далеко за рамки коммерческого искусства. Впервые после студенческих лет обучения Уорхол возвращается к станковой живописи, заводит друзей в художественной среде центрального Манхэттена, начинает интересоваться авангардными формами новых для себя видов искусства, в частности, танца, театральных представлений и кино.

Создавая картины «Кока-кола» (1960-1962), «Телефон» (1960) и «Консервные банки с супом» (1960-1962), художник отталкивается от образов, найденных в газетных и журнальных рекламах, комиксах и других продуктах массовой культуры. Уорхол проявил поразительное знание людской психологии. Да, люди хотят яркого и кричащего. Да, **они хотят видеть те жизненные символы**, те предметы, которые их окружают, те устоявшиеся стереотипы, **которые делают их представителями именно того социального слоя, о котором они мечтали**. В этом смысле творчество Энди Уорхола стало художественно-эстетической формой отражения содержания массового сознания американского общества середины и второй половины XX века.

Очень точно охарактеризовал Уорхола – живописца его современник – культовый музыкант Мик Джаггер, который заметил: «Если хочешь узнать, что было самым популярным в тот или иной период, посмотри, что в это время рисовал Уорхол» [5,с.281]. Характерной визитной карточкой художника стали монументальные полотна с банкой томатного супа «Кэмпбелл». «Он дал нам почувствовать, что даже в самой ничтожной и обыденной безделице скрыт большой смысл. Его банки полны поэзии, они обнажают суть вещей», – писал нью-йоркский критик Симс Паттерсон [6,с.157].

В 1962 г. Уорхол новаторски применил технику шелкографической репродукции для переноса образа непосредственно на полотно, используя при этом в качестве объектов рекламные трафареты, кадры из фильмов и фотографии. Его портреты Элвиса Пресли, Элизабет Тейлор и Мэрилин Монро стали настоящими символами американского поп-арта. В 1972 г., когда визит президента США Ричарда Никсона в Китай привлек внимание всего мира, Уорхол воплощает образ китайского лидера Мао Цзэдуна в монументальных картинах, гравюрах, рисунках.

Начало 1980-х годов ознаменовано для Энди Уорхола связанными между собой сериями работ, в которых он использовал образы ружей, ножей, крестов и долларовых знаков. Эти серии, состоящие из крупных и малых по размеру картин, выходили за пределы художественного исследования популярных образов. Внимание в них сосредоточено на символике объектов и знаков. В сериях «Ружья» и «Ножи» Уорхол продолжил традицию своих довольно смелых натюрмортов. Таких как «Череп» и «Молот и Серп» (70-е годы). Серии же «Кресты» и «Знаки доллара» обозначены абстрактной образностью, характерной для художника на протяжении всех 1980-х годов. Как многое другое в творчестве Уорхола, эти картины обманчиво и даже провокационно простые по форме. Существует мнение, что их мощная образность вызывает ассоциации с остервенением и бездуховностью, присущими определенным аспектам современной западной культуры [12].

В течение десяти лет (с 1963 по 1972) Энди Уорхол также активно работал и как кинематографист. За это время он отснял сотни метров пленок и создал более 60 фильмов, которые позже, в 1972г., изъял из публичного показа. Некоторые исследователи утверждают, что за этот короткий период он навсегда изменил представление о кино как об искусстве. «...Я не знаю, где кончается искусственное и начинается реальное», – эти слова самого Уорхола можно считать выражением глубинной сути его кинематографического метода «подглядывания» (неподвижная камера много часов подряд снимает как бы реальную жизнь) [7,с.10-12]. Вершиной ранних минималистских произведений Уорхола стал фильм «Эмпайр» . В нем Уорхол стационарной кинокамерой, только перезаряжая пленки, восемь часов снимал Эмпайр Стейт Билдинг. История кинематографа той поры не знала попыток таким образом использовать реальное время и столь существенно продлить продолжительность изображения, чтобы достичь более глубокого постижения действительности. Среди многочисленных кинолент Уорхола есть и нечаянные

сюжетные рассказы, и кинопортреты посетителей его знаменитой мастерской – **«Фабрики»**. Данное название не без подтекста использует сегодня крупнейший культурно-развлекательный центр г. Херсона.

Кинематографический этап творчества Уорхола завершился в 1976 г. фильмом «Плохой», а вот культовая, эпатажная фигура самого классика поп-арта по сей день продолжает интересовать мир кино. Достаточно назвать такие фильмы о его жизни и творчестве, как «Я стреляла в Энди Уорхола» (1995), «Баския» (1996) (Уорхола сыграл не менее культовый певец Дэвид Боуи), «Я соблазнила Энди Уорхола» (2005). Известный украинский кинорежиссер Олесь Санин в одном из интервью также сообщил, что готовит сценарий игрового фильма об Уорхоле [10].

Таким образом, в лице этнического украинца Энди Уорхола-Варголы мы видим наиболее яркого, плодовитого и разностороннего представителя поп-арта, ставшего идеологом и одним из главных модераторов массовой американской культуры. На всех этапах своей сорокалетней карьеры Уорхол, трансформируясь из коммерческого иллюстратора-рекламщика в радикального новатора, из кинематографиста – в мастера портретной живописи, из скромного обозревателя – в звезду международного масштаба, **играл ведущую роль в утверждении художника как главной фигуры американской жизни. Дисциплину, изобретательность и разнообразие технических средств творческой деятельности Уорхол развил как коммерческий художник, график-дизайнер и иллюстратор. Приобщившись так же к кино и видео, к миру моды, танца, музыки и издательского дела, он доказал практическую неограниченность возможностей творческого процесса.**

Значение наследия Уорхола выходит далеко за рамки его многочисленных и разнообразных произведений. **Он оставил после себя ту свободу творчества, которую позволял самому себе и к которой поощрял других, а так же отношение к искусству как к серьезной работе, бизнесу, которое утвердилось благодаря его успехам.** Продемонстрировав, как важно во всем быть художником, Уорхол поднял авторитет художника в обществе, заставив уважать его самого и его творчество. В мире существуют как ценители его таланта, так и критики. Но при этом творчество Уорхола никого не оставляет равнодушным. На наш взгляд, оно удовлетворяет **реальные** социально-культурные потребности **широких** слоев современного общества, игнорировать которые невозможно и даже опасно.

Список использованной литературы:

1. Инграм, К. Гениальный Уорхол: жизнь и творчество в иллюстрациях Уорхола и Эндрю Рэ [Текст] / К. Инграм; пер. с англ. Т. Л. Платоновой. – Москва : Эксмо, 2014. – 80 с.

2. Колачелло, Б. Священный ужас: Энди Уорхол крупным планом [Текст] / Б. Колачелло. – Нью-Йорк : Харпер Коллинз, 1990. – 190 с.

3. Лесли, Р. Поп-арт: новое поколение стиля [Текст] / Р. Лесли; пер. с англ. О. Г. Белошеева. – Минск : Белфакс, 1998. – 128 с., [103] л.: ил.
4. Обухова, А. Живопись без границ. От поп-арта к концептуализму [Текст]: альбом / А. Обухова, М. Орлова. – Москва: Галарт: Олма-пресс, 2001. – 175 с. – (История живописи. XX век).
5. Steven Watson. Factory Made : Warhol and the Sixties. – New York : Pantheon, 2003. — 490 pp. [Уотсон, Стивен. Сделан на Фабрике [Текст] : Уорхол и шестидесятые / С. Уотсон. – Нью-Йорк : Пантеон Букс, 2003. – 490 с.]
6. Уорхол, Э. Попизм. Уорхоловские 60-е [Текст] / Э. Уорхол, П. Хэкетт. – Москва : Амфора, 2009. – 352 с.
7. Хан-Магомедова, В. Простота и многозначность видеопортретов Уорхола [Текст] / В. Хан-Магомедова // Декоративное искусство. – 2009. – № 2. – С. 68–70.
8. Шемчук, Е. Спостереження за мистецьким досвідом 70-80-х років у Львові [Текст] / Е. Шемчук // Образотворче мистецтво. – 1995. – № 2. – С. 5.
9. Ричард Гамильтон об Энди Уорхолье [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ru.scribd.com/doc/293740404/119-POP-ART#scribd>, свободный (дата обращения: 15.03.2016). – Загл. с экрана.
10. Санин планирует снять фильм об Уорхолье [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://newsukraine.com.ua/news/99977/>, свободный (дата обращения: 15.03.2016). – Загл. с экрана.
12. Уорхол Энди / Warhol, Andy [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://torrents.net.ua/forum/viewtopic.php?t=45964>, свободный (дата обращения: 15.03.2016). – Загл. с экрана.

П.А. МИХАЙЛОВ,

студент 1 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»
Науковий керівник:

Т.М. ПРОНЬ,

доктор історичних наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

ІВАН ФРАНКО – МОГУТНЯ ПОСТАТЬ УКРАЇНСЬКОЇ / ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Влітку 2016 р. минає 160 років від дня народження символу української нації, одного з архітекторів національного державотворення, видатного прозаїка, драматурга, історика, філософа, перекладача, громадсько-політичного діяча та творця першої в Галичині партії європейського зразка – Івана Яковича Франка (1856-1916).

Майбутній літератор, вчений і політик народився 27 серпня 1856 року в селі Нагуєвичі Самбірського округу (суч. Івано-Франківської обл.) в сім'ї коваля. З дитинства проявив схильність до мов та філософських роздумів. З часом захоплювався творами світових класиків – Гомера, Шекспіра, Гете, Толстого. Навчався на філософському факультеті у Львівському університеті, отримав науковий ступінь доктора наук [1].

Багатогранність таланту та широкий діапазон плідної діяльності Івана Франка вражав як його сучасників, так і нинішні покоління. Літературна і наукова спадщина геніального літератора («велетня», «титана думки, слова і праці»), неперевершеність якого визнавали у всьому світі, складає понад 6 тисяч найменувань (художні твори, поезія, оповідання, повісті, драматургія, перекладна література; праці – наукові, публіцистичні, суспільно-політичні). Загалом це – 50 томів упорядкованих і виданих робіт [2].

Титан українського письменства безмежно любив свій народ, ніколи не відділяв себе від нього, вірив в його національне визволення і гідне місце серед інших народів. Цілком слушно стверджує Максим Рильський: «Іван Франко – це розум і серце нашого народу. Це боротьба, мука і передчуття щастя України. України і людськості. ...Франко живе в народній пам'яті як великий Каменяр...» [3]. Свідомо взявши на себе місію громадянського поета, він все своє життя віддав служінню поневоленому народові, допомагав знайти йому шлях до омріяної країни, щастя і волі. «...Титанічна діяльність Франка відбила національні воління розірваної між імперіями Романових і Габсбургів української землі... Шевченко народив, а Франко виховував українську націю...», – зауважує про велич праці поета Дмитро Павличко [4].

Філософські роздуми Франка щодо єдності українського народу в боротьбі за волю й незалежність, висловлені в повісті «Захар Беркут», у якій розповідається про героїчну боротьбу Тухольської громади в Карпатах проти монголо-татарських нападників [5], спроектовані в сучасну автором українську дійсність та напрочуд актуальні сьогодні. З драматургії відмітимо п'єсу «Украдене щастя».

І. Франко в основному писав про український народ і свої революційно-демократичні переконання, які підтримувала прогресивна молодь, студенти та селяни. В 70-ті роки ХІХ століття в Галичині зародився страйковий робітничий рух [6]. Франко не раз виїжджав до Дрогобича і Борислава, ночував у робочих бараках, на власні очі бачив страшні картини з життя і праці робітників. Побачене і пережите стало темою його «Бориславських розповідей», які відкрили нову сторінку в українській літературі – зображення життя народжуваного робітничого класу.

Визначною подією в національній літературі у 1887 р. став вихід збірки його поезій – «З вершин і низин». Вона відкрилася віршем-гімном «Вічний революціонер» у якому відображається самостійницький дух українського народу. Поетичне вираження Франком протесту проти гніту і рабства збудило громадське життя Галичини. Він став творцем першої в Галичині політичної партії європейського зразка («радикальної партії»).

Могутність впливу слова Каменяра підтверджує і публіцистична творчість митця. Звернімо увагу хоча б на такі праці, як «Одвертий лист до галицько-української молоді» (1905), «Між своїми» (1910), в яких викладені думки вченого на минуле і майбутню долю України [7]. Загартований боротьбою і постійними переслідуваннями Франко, налагодив зв'язки з революційним визвольним рухом в Росії. Найбільш повно вони відбилися на сторінках журналу «Життя і слово», який з 1894 по 1897 рік він видавав. Цей журнал був єдиним друкованим органом, що об'єднував прогресивні літературні сили всієї України [8].

Одночасно Франко був співробітником близько 50-ти різних європейських періодичних видань, до яких додавав численні праці, написані різними мовами. Практично, не було такого журналу чи газети, де б він не висловив своїх ідей. Його муза, як він сам казав: «...хотіла обняти весь круг людських інтересів». На думку О. Гончара «Іван Франко зараз ...серед тих, кого звемо совістю світу» [7].

Значне місце у творчості Івана Франка займали переклади з європейських літератур. Він не мав собі рівних за кількістю перекладеного матеріалу, адже був одним із не багатьох у світі авторів, який вільно писав на трьох (українською, польською та німецькою) і перекладав із 14 мов [9]. Він перекладав на українську мову праці видатні твори європейської і світової літератури, серед слов'янських – його найбільше приваблювала російська література.

В науковій діяльності Франка також захоплювало все, що працювало на майбутнє народу. Він досліджував античні та середньовічні манускрипти і

писав революційні гімни, друкував томи апокрифів і підручник з політичної економії, записував і досліджував народні пісні та складав власні поетичні твори, які ставали народними піснями, вивчав і узагальнював спадщину класиків та ретельно аналізував літературні спроби молодих своїх сучасників.

Вчений Франко прихильно ставився до європейських стандартів, європейської інтелігенції і до Європи в цілому. Вдивляючись у майбутнє українського народу, він бачив його в колі народів Європи, цивілізованих народів світу. В усій творчій діяльності Франка послідовно осмислюється взаємопроникнення національного й вселюдського. Він вважав, що передумовою національного відродження відповідно є зростання самосвідомості, яка насамперед конструюється навколо проблем історії, культури й мови українського народу. Філософ і мислитель добре розумів, що національно-мовна свідомість об'єднує народ не тільки в науково-культурному житті, а й суспільно-політичному, тому з повагою ставився до інтелігенції, оскільки такий негативний наслідок бездержавності як асиміляція, в першу чергу торкається верстви населення, котра служить панівній н

ації. Захищаючи українську мову від голосливих звинувачень у непридатності для літератури та науки, І. Франко першим почав вживати, замість термінів «росіянин», «російська», слова – «українська», «український» [10].

Роздуми Франка про долю України, історичні екскурси, які він робив при вивченні її суспільних процесів, постійна увага до європейського (в першу чергу, слов'янського) контексту, в якому проходило формування української нації, дали йому право висунути перед українцями вимогу перспективного плану: «Ми мусимо навчитися чути себе українцями – не галицькими, не буковинськими українцями, а українцями без офіційних кордонів» [11, с. 894]. Франко також ставить перед співвітчизниками завдання «витворити з величезної етнічної маси українського народу – українську націю, суцільний культурний організм... без яких сьогодні жодна нація і жодна, хоч і як сильна держава, не може отстоятися».

Споглядаючи на життєвий шлях Франка, можна зазначити, що він не змарнував жодного свого дня, залишився вірним взятому на себе обов'язку бути провідником українського народу :

Хто вас хлібом накормить,
Хто враз з хлібом піде до гною;
А хто духа накормить у вас,
Той зіллється зі мною.

Саме у цьому гармонійному злитті вождя з народом Каменярь вбачав найголовніше покликання й найсуттєвішу якість лідера нації. Поет розкрив усі свої якості пророка, який має глибше, ніж інші, бачення та розуміння життя, але не має повної підтримки народу, заради якого несе свій подвижницький хрест. Та саме в цьому і полягає сила самовідданого служіння народові, любов до нього і жертвність, розуміння його достоїнств і хиб.

З усього вищезазначеного, Іван Якович Франко видається могутньою постаттю української та європейської культури. Його подвижницькі ідеї живили прагнення народу до національної самостійності. Він умів знайти нове слово не лише для власного, але й європейських народів та всього людства.

Список використаних джерел:

1. Іван Франко. Біографія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.abc-people.com/data/franko/dat2.htm>. – Назва з екрана.
2. Арсенич П. Титан праці і слова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lib.if.ua/franko/1312195036.html>. – Назва з екрана.
3. Проект «Українці в світі». Цитати [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrainians-world.org.ua/142/132/>. – Назва з екрана.
4. Вислови про Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dovidka.biz.ua/vislovi-pro-ivana-franka/>. – Назва з екрана.
5. Українська література / гол. ред. С. С. Литвин, Н. В. Заблоцька, Ю. В. Міщенко. – К.: Вид-во «Освіта», 2001. – 336 с.
6. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://histua.com/knigi/istoriya-ukraini-zaruba-vaskovskij/nacionalno-vizvolnijruх-na-zahidnoukrainskih-zemlyah>. – Назва з екрана.
7. Здоровега В. Іван Франко і українська публіцистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/ivan_franko_i_ukrayinska_publitsistika.html. – Назва з екрана.
8. Енциклопедія життя і творчості Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.i-franko.name/uk/Biography.html>. – Назва з екрана.
9. Іван Франко перекладач [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/>. – Назва з екрана.
10. Біографія Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://franko.at.ua/index/biografija_i_franka/0-4. – Назва з екрана.
11. Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького; Редкол.: Ю.І. Римаренко (відп. ред.) та ін. – К.: Довіра: Генеза, 1996. – 942 с.

В.Р. ОЩЄПКОВА,

студентка 1 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

В.С. ДОНІЙ,

викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

ЖИТТЄВІ ІСТИНИ У ДРАМІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «ЛІСОВА ПІСНЯ»

Усе людське пізнання спрямоване на досягнення істини. Однак шлях цей нелегкий, за словами Ж.-Ж. Руссо: «тисячі шляхів ведуть до омани, і лише один до істини». Поняття істини є ключовим в загальній системі світоглядних проблем. Істина асоціюється з такими поняттями, як «справедливість», «добро», «сєнс життя». Пізнання істини завжди є не легким і значущим процесом в усі історичні періоди.

Питання щодо сенсу життя розглядається багатьма науками, зокрема, філософією, теологією, літературознавством, соціологією тощо. В своїх творчих доробках до цієї проблематики зверталися й генії української літератури – Т. Шевченко, І. Франко, Л. Українка, О. Довженко, Л. Костенко, І. Драч тощо.

Шлях пошуку істини відкриває і видатна українська письменниця, поетеса, драматург Леся Українка у драмі-феєрії «Лісова пісня».

Метою нашої наукової розвідки є дослідження та відображення життєвих істин у драмі-феєрії Л. Українки «Лісова пісня».

Серед багатї творчої спадщини Лесі Українки драма-феєрія «Лісова пісня» є визначним набутком української і світової драматургії, яка характеризується своєю унікальністю та самобутністю. Проблематика драми завжди буде актуальною, адже, питання любові до рідного краю, духовної краси та сенсу людського життя ніколи не втратять своєї значущості для суспільства.

Драма-феєрія «Лісова пісня» – це відображення глибокої філософії взаємодії добра і зла, співіснування красивого і потворного. Такі філософські мотиви поетеса перенесла на взаємини людей і природи. Для Лесі Українки людина і природа – це єдине ціле. Природа виступає у драмі як найвища краса і гармонія. Вона є активним учасником у розвитку сюжету, допомагає героям у розкритті їх характерів, взаємовідносин, переживань.

У драмі-феєрії Леся Українка ставить та намагається вирішити вічні питання: життя і смерті, кохання та ненависті, вірності та зради, пошуку правди і справедливості. У творі оспівано духовну красу, яка, на думку поетеси, є невід’ємною частиною сенсу людського життя.

Філософські роздуми над цією та іншими загальнолюдськими проблемами завжди хвилювали поетесу. Створюючи шедевр – драму-феєрію «Лісова пісня», митець вже добре знає ціну багатьом життєвим істинам, бо пройдено тернистий шлях пізнання. Устами Мавки Леся Українка утвердила невмирущу силу мистецтва і незламну віру у своє безсмертя:

«Так, вона знала, що не помре:
Ні! Я жива! Я буду вічно жити!
Я в серці маю те, що не вмирає.»

Лесі Українці відкрилися таємниці людського життя, смерті і безсмертя. Головні герої Мавка та Лукаш – це представники людства та природи. Образ Мавки є ідеалом гармонійної людини, яка живе вільним, духовним життям, у повній злагоді з природою, яку вона любить і береже. Чарівний образ юної красуні втілює роздуми письменниці про роль краси і вірності, про роль мистецтва у пробудженні духовних сил людини, у її піднесенні до розуміння власного призначення на землі.

Образ Мавки – це втілення краси, а краса невмируща. Вона від початку і до кінця твору, незважаючи ні на що, втілює в собі все чистосердечне, щире, вірне, волелюбне; її взаємини з Лукашем є чудовим прикладом справжнього кохання, адже, вона любить вірно, щиро і самовіддано. Але цьому кохання не судилося бути щасливим, бо Мавка – лісова дівчина, а Лукаш – людина.

Тому, на відміну від лісової красуні, Лукаш демонструє нам свою духовну красу лише на початку твору. Бо, на жаль, буденність руйнує в Лукашеві кращі людські чесноти. Життя Лукаша – це важкий шлях пізнання істини через зраду самого себе, через усвідомлення свого місця в світі. «Смутно, що не можеш ти своїм життям до себе дорівнятись», – докоряючи Лукашеві, говорить Мавка. Нерозривна єдність з природою допомагає досягти гармонії душі та пізнати життєві істини.

Леся Українка прагнула довести, що природа – це не просто дім, в якому ми живемо, а це те, що живе поруч з нами, що є супутником людського життя. Природа вступає у взаємини з людиною, допомагає чи шкодить їй, завжди за все віддячує взаємністю. Лише краса й любов врятовують нас від фізичної й духовної смерті. Тільки тоді настане гармонія в наших взаєминах з могутньою й величною Природою. Таким чином, провідним мотивом «Лісової пісні» є сенс людського життя.

Тому, можна зробити висновок, у драмі-феєрії «Лісова пісня» авторка утверджує життєві істини, а саме любов до рідного краю, шанобливе ставлення до природи, звеличує, вірність, правду та справедливість. Зазначені чесноти майстерно втілені в образах головних героїв драми-феєрії – Мавки та Лукаша. Мавка стала уособленням мрій про вільне, гармонійне, духовно багате життя, а в образі Лукаша відображено людину з суперечливим характером, роздвоєною душею, обмежену і бездуховну. Силою свого кохання Мавка врятувала Лукаша

і повернула йому людську подобу та загублену душу. Тому можна стверджувати, що краса і високі моральні цінності завжди перемагають.

Список використаних джерел:

1. Зборовська, Н. Моя Леся Українка: Есей [Текст] / Н. Зборовська. - Тернопіль, 2002. - 232 с.
2. Скупейко, Л. Міфопоетика «Лісової пісні» Лесі Українки [Текст] / Л. Скупейко. – К.: Фенікс, 2006. – 414 с.
3. Сенс життя [Текст]: словник групи лакановського психоаналізу.- Санкт-Петербург, 2008.
4. Поліщук, Я. «Лісова пісня» Лесі Українки: неопоганство і семантика міфу [Текст] / Я. Поліщук // Дивослово. - 2000. - №3. - С.34-37.
5. Хропко, П. Українська література [Текст]: підручник для 10 кл. / П. Хропко. - К., 2004р.
6. Філософський мотив сенсу людського життя у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.parta.com.ua/composition/view/418/>. – Назва з екрана.
7. Проблеми істини в філософії [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrbukva.net/48793-Problemy-istiny-v-filosofii.html>. – Назва з екрана.
8. Пошук істини [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikibooks.org/wiki/> – Назва з екрана.

Є.О. ПОНОМАР,

студентка 2 курсу факультету менеджменту
і бізнесу ВП «Миколаївська філія
КНУКіМ» Науковий керівник:

Л.А. КАЛІНІНА,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри культурно-дозвіллевої
діяльності ВП «Миколаївська філія
КНУКіМ», м. Миколаїв

КУЛЬТУРНІ ТРАДИЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНЩИН МИКОЛАЇВЩИНИ (НА ПРИКЛАДІ БОЛГАРСЬКОЇ ГРОМАДИ)

Останнім часом значно підвищився інтерес болгарського населення України до рідної мови, національних духовних цінностей, історії свого народу та його народнопоетичної творчості. За роки державної незалежності України болгарська етнічна меншина послідовно реалізує свої національно-культурні прагнення, користується створеними в Україні умовами щодо збереження та розвитку власної культури, мови та традицій.

Болгарська діаспора в Україні – досить організоване співтовариство людей. Велику роль у цьому відіграли й відіграють створені по всій Україні болгарські культурно-просвітні суспільства та організації, членами яких є самі активні і родолюбиві болгари [3].

Головною метою їх діяльності були й залишаються: збереження та розвиток національних болгарських традицій і культури, вивчення рідної болгарської мови, історії Болгарії та переселенців. Ці суспільства об'єдналися в Асоціацію болгарських культурно-просвітніх товариств і організацій України, реорганізовану потім в Асоціацію болгар України. Ця Всеукраїнська громадська організація тепер представляє й захищає інтереси болгар України.

За даними перепису 2001 р. на Миколаївщині мешкають 1264,7 тис. чоловік, які є представниками 133 національностей, серед них українці становлять 81,9 %. 18,1 % населення належить до національних меншин. Це росіяни (177530 чол.), молдовани (13171 чол.), білоруси (8369 чол.), болгари (5614 чол.), вірмени (4277 чол.), євреї (3263 чол.), корейці (1751 чол.), азербайджанці (1482 чол.), роми (цигани) (1449 чол.), поляки (1317 чол.), татари (1255 чол.), німці (1220 чол.) та інші (чехи, дагестанці, грузини, греки, курди, месхетинські турки тощо) – менше 0,1 %. В області також мешкають болгары, месхетинські турки, курди, чехи.

Історія Миколаївської області кінця XVIII - поч. XIX ст. тісно пов'язана із заселенням його чисельними етнічними групами, адже активне освоєння цих земель почалося після російсько-турецької війни кінця XVIII століття. З того часу на території Миколаївської області поселилися українці, росіяни, німці, греки, євреї, болгары, поляки, чехи тощо [1].

З кінця 80-х – початку 90-х років ХХ століття почалося активне відродження національної самосвідомості не тільки українців, а й представників етнічних спільнот Миколаївщини. Виникають перші національно-культурні об'єднання (німецьке, єврейське, болгарське, вірменське та інші), які ставлять за мету зберегти та передати нащадкам рідну мову і культуру. На Миколаївщині розгорнули діяльність Товариство російської культури, Дружество болгарської культури ім. Христо Ботева, Товариство вірменської культури ім. М. Маштоца, Товариство єврейської культури та інші національно-культурні товариства.

У 1992 році створена Рада національних товариств Миколаївської області, яку очолив голова товариства - земляцтва «Дагестан» Султан - Мурад Джамалутдинович Каймаразов. Рада координує діяльність товариств, що входять до її складу, у збереженні національно-культурних традицій, а також сприяє ознайомленню населення області з культурою різних народів та формуванню культури міжнаціонального спілкування. Головним завданням Ради стало представлення інтересів національних меншин регіону в царині розвитку їхньої мови та культури, захисту прав, методичної допомоги товариствам, науково-дослідницької та просвітницької роботи. Місією організації було визначено збереження в суспільстві міжнаціонального миру й злагоди.

Сьогодні до складу Ради входять 20 національно-культурних товариств та культурно - просвітницьких організацій, накопичено значний досвід роботи, сформовано цілісну систему діяльності організації. До її складу, крім національно-культурних товариств, входять Пушкінський клуб, Миколаївське обласне відділення товариства дружби та культурних зв'язків з Німеччиною «Україна – ФРН» і центр тюркомовних та інших східних народів [1].

Етнічні громади відкривають недільні школи, створюють самодіяльні творчі колективи, організують концерти, надають допомогу ветеранам війни та праці, налагоджують зв'язки із країнами, звідки колись приїхали в Україну їх предки. Доброю традицією стало проведення фестивалю національних культур «Дружба».

З ініціативи Ради національних товариств у вересні 2001 року відбулася науково-практична конференція «Національні меншини в Україні: історія та сучасність». В останнє десятиліття поживалося релігійне життя національних меншин Миколаївщини. В умовах демократизації українського суспільства вони отримали можливість створювати релігійні громади, облаштовувати та використовувати за призначенням повернуті їм церковні споруди або будувати нові.

Болгарська національна меншина. На північній околиці м. Миколаєва, на березі р. Мокра Тернівка, розташований мікрорайон Тернівка, заселений ще у 1802 році болгарським населенням - переселенцями з Странджанського краю (південний схід сучасної Болгарії). У той час цей край входив до складу Османської імперії, і переселення відбулося в результаті постійних набігів так званих «кирджалій» (по імені їх ватажка Кирджалі) – розбійничих угруповань,

які орудували в кінці VIII, початку XIX століття на півдні Балканського півострова. Таким чином, Тернівська діаспора вже 213 років проживає з зовні меж прабатьківщини

В мікрорайоні проживає 11000 мешканців, з яких близько третину складають жителі болгарського походження. Ще третина - це українці, і на третину припадають представники ще близько 30 національностей.

В жовтні 2013 р групою однодумців було прийнято рішення створити громадську організацію «Болгарський культурно-просвітницький центр» «ГРНОВКА». З самого початку цілі і завдання цієї громадської організації полягали в збереженні і розвитку культурної спадщини Тернівських болгар, зміцнення культурно-освітніх зв'язків з Болгарією і залучення якомога більшої кількості людей будь-якої національності до болгарської культури (цей пункт спочатку прописаний в статуті Організації).

Для вирішення цих завдань було застосовано комплексний підхід і вже є певні напрацювання, є цікавий досвід та досягнення, а саме .

- з метою запобігання асиміляційних процесів, пріоритетною стала передача культурної і мовної традиції підростаючому поколінню за допомогою культурно-освітніх програм;

- з 2015 р на базі Центру була створена Болгарська недільна школа «Грновка», де за Національною програмою «Рідна мова і культура за кордоном» Міністерства освіти Болгарії, діти вивчають рідну мову і літературу, історію і фольклор, краєзнавство;

- з моменту створення Організації при Центрі працюють безкоштовні курси болгарської мови;

- створені і плідно працюють театральні, танцювальні та музичні гуртки; • створено ансамбль болгарської пісні «Чучуличкі», який за три роки став неодноразовим лауреатом багатьох міжнародних конкурсів і фестивалів в Україні і Болгарії, і дав друге життя Тернівському пісенному фольклору;

- протягом трьох років, при безпосередній фінансовій підтримці Центру, існує Тернівський музей болгарської культури, що дозволяє проводити постійні екскурсії, знайомлячи мешканців області та гостей з історією Тернівки, а також залучати як дорослих так і дітей до історичної пошукової діяльності;

- центр працює у взаємодії з іншими національними меншинами і об'єднаннями Миколаєва.

Одним із досягнень Центру болгарської культури є Ансамбль болгарської пісні - «Чучулички», який було створено ще за довго до створення «Болгарського культурно-просвітницького центру» у 2011 році. Власними силами, були пошиті перші костюми, та найважливіше, відбулась робота над 2 болгарськими піснями – «Долното кладинче», «Залюбили са хубавіці». Саме з цими двома пісенними композиціями, а також танцювальним номером, який супроводжував спів, «Чучулички» вперше поїхали підкорювати простір прабатьківщини – Болгарію, м. Каварно на фестиваль «С Болгария в серцету». Завдяки своєму таланту, дівчата вибороли «Гран-прі». Подальша діяльність

«Чучулички» є не менш цікавою. Була здійснена робота ще над 4 болгарськими піснями, пошито учасників ансамблю для виконання 3 пісень.

Ансамбль став частим гостем на міських святах, а також на конкурсах та фестивалях у Болгарії. Вже склалась гарна культурна традиція, коли раз на рік, ансамбль «Чучулички» відвідує Болгарію та прославляють не лише болгарську культуру, але й Україну взагалі. За останні 5 років ансамбль «Чучулички» був на гастролях у таких містах Болгарії як: Каварно, Варна, Малко Тирново, Бургас, Золоті піски. Склад колективу постійно змінювався, але це не заважало творити справжню культуру і нести її у світ.

Отже, болгари – окремий елемент серед безлічі етнічних груп, що склали культурну мозаїку поліетнічного регіону, а також їх міжетнічну взаємодію. Болгари, що проживають в Україні, на Миколаївщині, займають певне місце в суспільстві. Діаспора, яку вони формують, тільки посилюється і зростає, за підтримки материнської держави та співпраці з Україною. Представники діаспори беруть участь у політичному та соціально-економічному житті нашої країни та регіону, впливають на всі процеси, що протікають в Україні. Своєю діяльністю діаспора намагається зберегти, відтворити функціонування та розвиток рідної спільноти.

Молодь бере активну участь в етнічних святах, створюються музичні колективи, що виконують народну музику та пісні, в «етнічних» школах організують гуртки, в яких діти вивчають «народні промисли» і створюють «вироби» у стилі відповідних етнічних груп тощо. Велике значення для української культури мають і культури меншин (болгарської зокрема), з якими відбувається синтез. Характер сплетення культур, наявність як творчих елементів, так і елементів механічного взаємопроникнення та запозичень може постати як питання подальших більш детальних досліджень.

Список використаних джерел:

1. Євтух, В. Етнічність [Текст]: глосарій / В. Євтух. – К., 2009. – 32 с.
2. Заставний, Ф. Д. Географія України [Текст] / Ф. Д. Заставний. – Львів, 1994. – 415 с.
3. Пеливан, К. Некоторые размышления о роли болгарской диаспоры в Украине в связи с ситуацией, возникшей вокруг Всеукраинского болгарского культурного центра [Текст] / К. Пеливан // Украина: Българское обозрение. – 2008. – 26 січня.
4. Україна і Болгарія: віхи історичної дружби [Текст] // Матеріали міжнародної конференції, присвяченої 120-річчю визволення Болгарії від османського іґа / [за ред. В. Н. Станко]. – Одеса, 1998. – 134 с.

М.Б. ПОПОВИЧ,

студент 3 курсу Інституту архітектури,
будівництва та туризму Національного
технічного університету нафти і газу
Науковий керівник:

О.В. ПОБИГУН,

кандидат географічних наук, доцент
кафедри туризму оого Національного
технічного університету нафти і газу, м.
Івано-Франківськ

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЦЕНТРІВ ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Позашкільна освіта покликана забезпечити сприятливі умови для всебічного розвитку дитини, формування в неї компетентностей та особистісних якостей, необхідних для активної участі в суспільному житті, свідомому виборі професії, подальшому життєвому розвитку. Вперше в історії 2013 рік був проголошений «Роком дитячої творчості», що мало сприяти розвиткові цього напрямку української освіти.

Серед напрямів позашкільної освіти, передбачених Законом України «Про позашкільну освіту» [1] - туристсько-краєзнавчий та військово-патріотичний. Туризм і краєзнавство мають великий виховний потенціал, суттєво впливають на формування особистості дітей та підлітків. Туристські походи, краєзнавчі експедиції, екскурсії, змагання, зльоти, масові акції – важливі чинники як патріотичного виховання, так і фізичного загартування. Саме тому туристсько-краєзнавчий напрям користується популярністю серед дітей різних вікових категорій.

Робота центрів туризму і краєзнавства учнівської молоді, станцій юних туристів (далі – центри туризму) ведеться за декількома напрямками. Це методична робота, організація масових заходів, робота з підготовки кадрів тощо.

Їх головною метою є прищеплення вихованцям позитивних ціннісних морально-етичних та інтелектуальних пріоритетів, забезпечення умов для зміцнення фізичного здоров'я дитини.

Дитячо-юнацький туризм і краєзнавство комплексно впливає на формування морального і фізичного здоров'я молоді, її інтелектуальний розвиток шляхом залучення до активного пізнання світу й самого себе в світі.

Успішна самореалізація особистості в період навчання та після його закінчення, її соціалізація в суспільстві, активна адаптація до швидкозмінних соціально-економічних, культурологічних, інформаційно-інтелектуальних, науково-технічних процесів, збереження високих духовно-моральних принципів життя є найголовнішим завданням навчальних закладів.

Основним об'єктом навчання і виховання в позашкільному навчальному закладі є конкретна дитина, її можливості, інтереси, нахили, психофізичні особливості, стан здоров'я. Відсутність примусу, свобода вибору заняття робить позашкільний заклад привабливим для дітей різного віку. Індивідуально-особистісний підхід реалізується не в намірах чи принципах, а на практиці, безпосередньо через спілкування, що є безцінним для розвитку особистості.

Нагальною потребою сьогодення стає запровадження сучасних методик виявлення обдарованих учнів, їх навчання, виховання та надання соціально-педагогічної підтримки, а також пошук шляхів ефективної реалізації їх творчих здібностей.

Позитивним є також використання для ознайомлення з методичними наробками можливостей мережі Інтернет: ряд центрів туризму розміщує методичні матеріали на власних сайтах в режимі вільного доступу. Нині методичні розділи з можливостями вільного доступу до повних текстів розробок існують, зокрема, на сайтах Дніпропетровського дитячо-юнацького центру міжнародного співробітництва [2], Волинського центру туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій [3], Вінницького центру туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій [4], Запорізького центру туризму і краєзнавства учнівської молоді [5], Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді [6], Івано-Франківського обласного державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді [7], Миколаївського обласного центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді [8], Львівського обласного центру краєзнавства, екскурсій і туризму учнівської молоді [9], Сумського центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю [10], Полтавський обласний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді [11], Харківської обласної станції юних туристів [12], Тернопільського обласного комунального центру туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді [13], Хмельницького центр туризму і краєзнавства учнівської молоді [14] та інші.

Важливими дієвими засобами реалізації пізнавальних інтересів учнівської молоді та залучення підростаючого покоління до активної пошукової та дослідницької роботи з вивчення історичної та культурної спадщини українського народу, природного довкілля рідного краю є масові заходи краєзнавчої спрямованості. Основними формами роботи цього напрямку є історико-краєзнавчі конференції, конкурси, вікторини, експедиції тощо.

З метою впровадження нових форм і методів туристсько-краєзнавчої роботи з учнівською молоддю в навчально-виховний процес педагогами Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю розроблено освітньо-виховний проект «Стежками Слобожанського краю». Проект спрямовано на ознайомлення з природними багатствами рідного краю, історією та культурою, літературною спадщиною, пам'ятками архітектури, мистецтва.

Чернівецьким обласним центром туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді було організовано та проведено пересувний наметовий табір для вихованців туристсько-краєзнавчих гуртків позашкільних навчальних закладів на території Вижницького пансіонату «Черемош».

У Тернопільській області активно працює програма національно-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді, в рамках якої проводяться відповідні змістовні масові заходи. Щорічно проводиться обласний етап гри «Сокіл» («Джура»). Здійснюється активна пошукова робота з запису спогадів ветеранів Великої Вітчизняної війни.

Значною мірою про загальний рівень знань, умінь та навичок юних туристів-краєзнавців щодо оформлення дослідницького матеріалу за вибраною темою свідчать складені експедиційними групами учнівської молоді звіти, що подаються на Всеукраїнський конкурс на кращу туристсько-краєзнавчу експедицію учнівської молоді з активним способом пересування «Мій рідний край».

За підтримки Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді проводяться всеукраїнські конференції учнівської молоді, під час яких діти демонструють свої перші краєзнавчі дослідження.

Важливим напрямом роботи центрів туризму традиційно є організація та проведення змагань зі спортивного туризму та орієнтування. Проводяться змагання в приміщеннях з пішохідного та гірського туризму, зі скелелазіння.

У багатьох регіонах зберігаються традиції проведення так званих «зоряних» походів. Ці заходи іноді включаються і до програми зльотів та змагань (наприклад, Волинська область). Водночас, у ряді регіонів традиційними стали масові сходження на вершини, які присвячуються історичним подіям.

Не менш важливою є робота центрів щодо організації та проведення спортивних туристських походів. На жаль, за останній рік кількість туристських спортивних походів скоротилася.

Продовжується робота центрів туризму по розширенню міжнародних зв'язків. Співпраця ведеться за декількома напрямками: спортивний туризм, краєзнавчо-пошукова робота, обмін досвідом роботи, пропаганда та популяризація туристсько-краєзнавчого напрямку, організація та проведення спільних семінарів для педагогів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів з питань розвитку даного напрямку діяльності.

Для вирішення проблем в дитячо-юнацькому туризмі потрібно:

- ужити заходів щодо розширення мережі комплексних і профільних позашкільних навчальних закладів, залучення більшої кількості дітей до занять у туристсько-краєзнавчих гуртках (не менше 2/3 дітей шкільного віку);

- удосконалити нормативно-правову базу для забезпечення цього напрямку діяльності, зокрема підготувати проект Закону України "Про дитячо-юнацький туризм і краєзнавство", розробити проект Державної програми розвитку позашкільних навчальних закладів України;

- забезпечити в повному обсязі позашкільні навчальні заклади туристсько-краєзнавчого напрямку сучасними навчальними комп'ютерними комплексами та підключення їх до інформаційної мережі Інтернет;

- ужити заходів щодо зміцнення матеріально-технічної бази туристсько-краєзнавчої роботи в загальноосвітніх, професійно-технічних і позашкільних навчальних закладах;

- ужити заходів щодо здійснення модернізації приміщень діючих центрів туризму, дитячих турбаз, придбання якісного спеціального спорядження для проведення навчально-тренувального процесу на належному рівні;
- ужити заходів щодо створення умов для гармонійного розвитку особистості шляхом налагодження ефективної, злагодженої діяльності позашкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладів;
- розробити комплексні екскурсійно-краєзнавчі багатоступеневі програми з урахуванням фізичного розвитку, освітнього рівня та вікових особливостей учнів з метою реалізації їх творчих здібностей засобами туризму та краєзнавства;
- з урахуванням прогнозованих демографічних змін ужити заходів щодо відкриття філій туристсько-краєзнавчих позашкільних навчальних закладів, дитячих турбаз, особливо в сільській місцевості.

Список використаних джерел:

1. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст.393//Закон України «Про позашкільну освіту».
2. kolobok-center.dp.ua - Дніпропетровський дитячо-юнацький центр міжнародного співробітництва
3. vctse.lutsk.ua - Волинський центр туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій
4. vintravel.vn.ua - Вінницький центр туризму, спорту, краєзнавства та екскурсій
5. zotkum.ucoz.ua - Запорізький центр туризму і краєзнавства учнівської молоді
6. centour.karpat.org/ua - Закарпатський центр туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді
7. tourismcenter.if.ua - Івано-Франківський обласний державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді
8. nikturcentr.mkstat.net - Миколаївський обласний центр туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді
9. locketum.lviv.ua - Львівський обласний центр краєзнавства, екскурсій і туризму учнівської молоді
10. osro.sumy.ua - Сумський центр позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю
11. poltavatourism.ucoz.com - Полтавський обласний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді
12. st.kharkov.ua - Харківська обласна станція юних туристів
13. centr-tur.at.ua - Тернопільський обласний комунальний центр туризму, краєзнавства, спорту та екскурсій учнівської молоді
14. otstkum.km.ua - Хмельницький центр туризму і краєзнавства учнівської молоді.

Х.І. ПРОКОПІВ,

студентка 2 курсу Інституту
архітектури, будівництва та туризму
Національного технічного університету
нафти і газу Науковий керівник:

С.А. ПОБІГУН,

кандидат економічних наук, доцент
кафедри маркетингу та контролінгу Івано-
Франківського національного технічного
університету нафти і газу, м. Івано-
Франківськ

АНАЛІЗ СТАНУ І ВИКОРИСТАННЯ ФОРТИФІКАЦІЙНИХ СПОРУД ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Одним з пріоритетних напрямів розвитку туристичної індустрії в Україні неодмінно повинен бути замковий туризм, в основі якого лежить використання об'єктів фортифікаційного зодчества. Метою даного дослідження є аналіз сучасного стану та визначення перспектив розвитку замкового туризму в Івано-Франківській області в контексті застосування світового досвіду.

Фортифікація (від лат. *fortificatio* - зміцнення) — галузь військово-інженерного мистецтва, що охоплює теорію і практику укріплення (фортифікаційне обладнання) місцевості, як при завчасної військово-інженерній підготовці театрів воєнних дій і території країни, так і в ході війни з метою підвищення боєздатності Збройних сил, збільшення їх бойової ефективності, захисту військ, органів управління, населення та об'єктів господарства від впливу засобів ураження противника [1].

Оборонна споруда — вид фортифікаційних споруд, що зводяться (влаштовуються) на місцевості з метою забезпечення військам умов для ведення оборони, зменшення їх втрат і ускладнення наступу супротивника[2].

Доктор історичних наук Орест Мацюк розробив таку класифікацію оборонних споруд України:

- давньоруські укріплені городи;
- міста-фортеці — укріплена фортифікаційна споруда з міцними капітальними спорудами, постійним гарнізоном, великим запасом провіанту та озброєння; призначена для протидії довготривалій облозі та перебування у круговій обороні;
- замки-укріплені будівлі феодалів, що використовується для захисту від ворога та зазвичай служить командним центром. Як правило, замок займає найвигідніше (з військової точки зору) положення на місцевості. Фортифікація оборонного будівництва замкнутого типу. Його обов'язковими елементами є дитинець, башти, мури, вали і заповнені водою глибокі рови[3];
- оборонні монастирі;

- церкви, костели, синагоги;
- військові укріплення;
- сторожові вежі;
- оборонні дзвіниці;
- оборонні палаци.

Нами пропонується вдосконалена класифікація оборонних споруд, яка базується на напрямі використання в туризмі.

Клас А: Замки і фортеці придатні для використання під історико-архітектурні заповідники і музеї.

Клас Б: Замки і фортеці придатні для використання під заклади відпочинку (тематичні готелі, лицарські ресторани, анімаційні театри скансени).

Клас В: Замки фортеці, палаци, монастирі придатні для часткового використання (відведення окремого приміщення під міні готелі).

Клас Г: Замки, фортеці, палаци, впорядкування яких сприяє їх фізичному збереженню й охороні історичного ландшафту.

На основі цієї класифікації нами проаналізовано стан фортифікаційних споруд Прикарпаття і визначена приналежність до певного класу. Виявилось, що більшість оборонних споруд можуть використовуватися, на жаль, тільки для збереження історичного ландшафту.

Загальна кількість проаналізованих оборонних споруд в Івано-Франківській області становить понад 150 [4]. Враховуючи етнографічні особливості території області на рисунках подано стан фортифікаційних споруд Покуття, Бойківщини, Опілля, Гуцульщини (рис.1,2).

Можна виділити два основні напрями розвитку замкового туризму в Прикарпатті:

1. Передача об'єктів замково-фортифікаційної спадщини туристичному бізнесу і перетворення їх після реконструкції у готелі, відпочинкові комплекси, розважальні заклади ресторанного сектору туризму у старовинному середньовічному стилі тощо.

2. Розробка конкурентоспроможного туристичного продукту на внутрішньому ринку, в основі якого лежать пізнавальні тури до об'єктів історико-культурної спадщини з використанням цікавих екскурсійних програм та стимулювання попиту на такі тури.

Результати проведеного аналізу фортифікаційно-замкової спадщини Прикарпаття, дають змогу впевнено зробити висновок про забезпеченість території замковим потенціалом, але в переважній більшості оборонні споруди повністю зруйновані, дуже мало залишилось тих, що можуть бути придатні для використання в туризмі. Також спостерігається байдужість суспільства до нагальної потреби відродження замків, як мовчазних свідків багатогранної української історії.

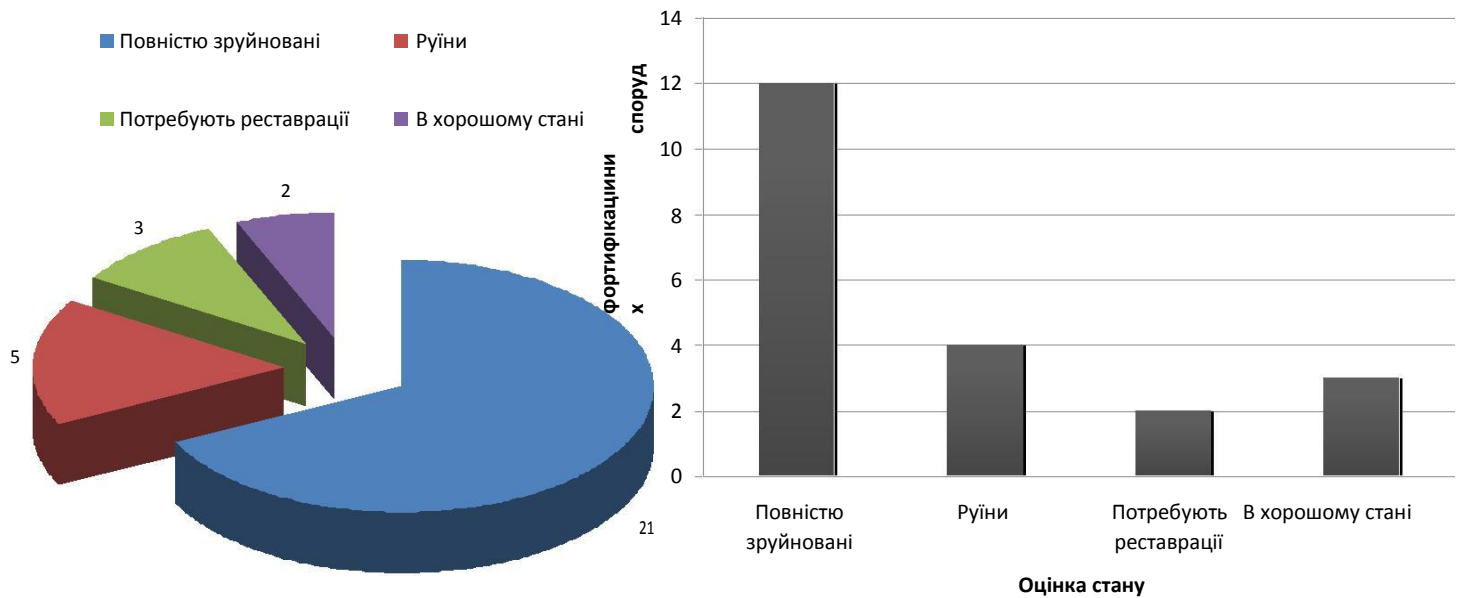

Рисунок 1 - Стан фортифікаційних споруд Покуття та Бойківщини

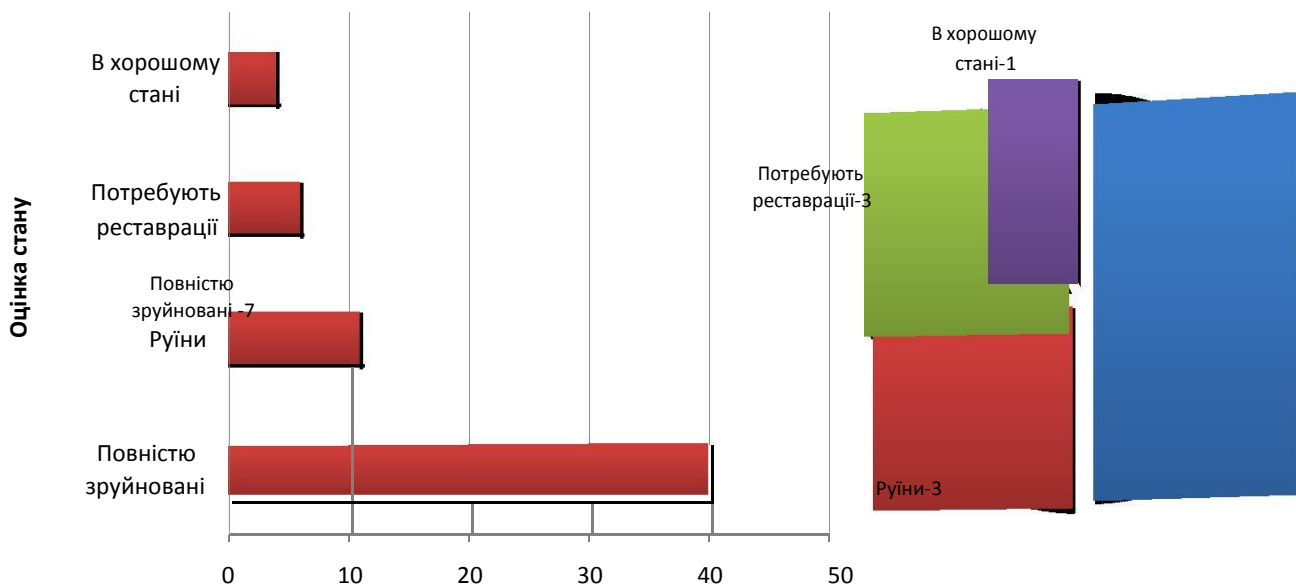

Рисунок 2 - Стан фортифікаційних споруд Опілля та Гуцульщини

Список використаних джерел:

1. Туристичне краєзнавство: Навч. посіб. — 2-ге вид., виправл. / Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. — К., 2008. — 575 с.
2. Коваль П.Ф., Алешугіна Н.О., Андреева Г.П., Зеленська О.О., Григор'єва Т.В., Пархоменко О.Г., Дудко В.Б., Михайловський М.О., Бондар С.І. В'їзний туризм. Навчальний посібник: Ніжин, Видавництво Лук'яненко В.В., 2010. — 304 с.
3. Історичне Прикарпаття [Електронний ресурс]. — Режим доступу: history.iv-fr.net - Назва з екрана.
4. Офіційний сайт Україна Інкогніта [Електронний ресурс]. — Режим доступу ukrainaincognita.com - Назва з екрана.

Н.О. РОЖКОВА,

студентка 5 курсу

факультету менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

А.І. СИДОРЕНКО,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри документознавства

та інформаційних систем ВП «Миколаївська

філія КНУКіМ», м. Миколаїв

ПИТАННЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕК

Важливим питанням сьогодення є кадрове забезпечення бібліотек висококваліфікованими спеціалістами, які будуть активно працювати в умовах інформаційно-комунікаційного середовища. Важливість цього питання підтверджує той факт, що кадрова криза вже стала реальністю, адже лише чверть працівників бібліотек є професіоналами [1].

Глобальні зміни переживає ринок праці і кадрів. Виникнення дефіциту бібліотечних кадрів можна пояснити їхнім відтоком у сферу виробничої і кооперативної діяльності. На зміну їм до бібліотек приходять працівники інших галузей, не завжди з потрібним рівнем підготовки та досвіду.

З появою нових систем комунікації та їх інформаційного забезпечення змінилися функції бібліотечно-інформаційних працівників. На цей процес мають вплив декілька факторів, які і формують нові професійні вимоги. Перш за все це комп'ютеризація бібліотек, яка вимагає від спеціалістів вміння використовувати універсальне прикладне програмне забезпечення, знання особливостей текстових редакторів та вміння їх використовувати, застосування електронних таблиць в професійній діяльності, навички роботи із сервісами Інтернету для вирішення професійних завдань [1, 3].

Працівник сучасної бібліотеки повинен володіти принципово новими знаннями, вміннями та навичками, адекватними викликам та потребам інформаційного суспільства. Йому необхідно бути освіченим спеціалістом, який володіє крім своєї професії, навичками суміжних галузей знань та сфер діяльності: інформатики, психології, педагогіки, соціології, правознавства, культурології та багато ін. Бібліотекар нової формації - це не тільки хранитель документальної культурної спадщини, служитель книги, знавець літератури, вихователь культури читання, організатор культурно -освітньої діяльності. Сучасний бібліотекар це також аналітик, який вміє здійснювати пошук та оцінювати якість інформаційних ресурсів з врахуванням потреб користувачів, інформаційний посередник в системі електронних документальних комунікацій, спеціаліст в галузі соціальних комунікативних

технологій [2, 3].

Перехід на підготовку бакалаврів і магістрів слід розглядати як позитивне явище, оскільки це сприяє включенню вітчизняної бібліотечно-інформаційної освіти в загальносвітовий освітній простір, дає можливість для реального співробітництва в даній галузі, стандартизації бібліотечно - інформаційної освіти та забезпечення конвертованості дипломів бібліотекарів [2].

Одним з напрямків загального процесу управління бібліотекою є кадрова політика, яка передбачає підбір і просування кадрів, підготовку і безперервне навчання, розстановку працівників відповідно до структури бібліотеки та аналіз кадрового потенціалу. Керівник бібліотеки не може не враховувати індивідуальних рис, здібностей, мотивів та стимулів кожного співробітника.

Питання кадрового забезпечення впливає на імідж бібліотечної професії, що також виступає однією з найболючіших проблем бібліотечної справи. Кожного року до бібліотек приходять значно менше випускників. Відсутність позитивного іміджу приводить до найгіршого сценарію із всіх можливих: кадровому зубожінню та підтвердженню стереотипу «вимираючої професії» [1].

Вищі навчальні заклади випускають значну кількість дипломованих бібліотекарів та інформаційних спеціалістів, але бібліотеки на сьогоднішній день вимушені конкурувати із все зростаючою кількістю більш високооплачуваних місць роботи в приватних фірмах, і ця конкуренція надзвичайно серйозна навіть в умовах уповільнення темпу росту економіки.

В ситуації з кадрами бібліотек існують наступні проблеми:

- сукупні знання, вміння та навички працівників бібліотек сьогодні явно відстають від динамічних інформаційних комунікацій і далеко не завжди відповідають новим завданням реформування галузі;
- низький рівень заробітної плати працівників бібліотек, соціальна незахищеність приводять до того, що перспективні бібліотечні спеціалісти йдуть до інших сфер з більш високою оплатою праці;
- скорочення прийому на бібліотечно-інформаційні факультети вищих навальних закладів (бюджет) за останнє десятиріччя;
- система професійної перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів діє не в повному обсязі [1];
- невідповідність кадрового забезпечення бібліотек, а саме: старіння кадрів, недостатня кількість кваліфікованого персоналу для реалізації сучасних напрямів діяльності бібліотек [4] та ін.

Підготовка й перепідготовка у галузі бібліотечної справи необхідні як дипломованим фахівцям бібліотеки, так і тим практикам, які не мають спеціальної бібліотечної освіти. Необхідність в професійному навчанні як правило виникає в трьох основних випадках. По-перше, коли працівник прийнятий на роботу в бібліотеку; по-друге, коли працівника призначають на нову посаду; по-третє, коли виявляється невідповідність між

професійними знаннями і навичками, якими повинен володіти працівник на конкретному робочому місці, і тими знаннями, вміннями та навичками, якими він дійсно володіє. Проте є багато факторів, що негативно впливають на ситуацію з підвищенням кваліфікації бібліотечних кадрів. Це відсутність стимулів, які спонукали б працівника навчатися у закладах, що підвищують кваліфікацію (а саме залежність професійного зростання та підвищення рівня оплати праці, успішне проходження атестацій тощо); обмежені можливості вибору для організованих форм навчання бібліотечних працівників; негативне ставлення певної категорії бібліотечних працівників до навчання; відсутність у окремих бібліотечних фахівців сформованої пізнавальної потреби, відсутність бажання навчатися та ін.

Підтримую думку фахівців, що спеціалістам з вищою освітою треба надати можливість отримати додаткову освіту з управління, психології, права. В свою чергу, для бібліотекарів з вищою не бібліотечною освітою створити умови для отримання другої вищої освіти за фахом [1,3].

В останнє десятиліття спостерігається значний внесок Української бібліотечної асоціації (УБА) в неформальну бібліотечну освіту та підвищення кваліфікації. УБА створила мережу тренінгових центрів для бібліотекарів, навчальні програми, бібліотечні школи, спеціальні семінари та дистанційні курси [4].

Таким чином, можна зробити висновок про важливість здійснення моніторингу наявних і перспективних потреб бібліотек у кадрах, продовжувати та удосконалювати зміст безперервної професійної освіти із залученням провідних фахівців бібліотечної галузі, створювати системи матеріального і морального заохочення молодих спеціалістів. Динамічні перетворення в усіх сферах життя змінюють не лише суспільну роль бібліотек, а й роль бібліотекаря в цьому процесі. Тому назріла необхідність у фахівцях, які добре розуміються на новітніх технологіях, спроможні продукувати оригінальні ідеї. З огляду на це, якісне кадрове забезпечення бібліотек є одним з головних завдань сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Кадрове забезпечення бібліотек вузів: проблеми та перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.nung.edu.ua/kadrove-zabezpechennya-biibliotek-vishchikh-navchalnikh-zakladiiv-problemi-ta-perspektivi.html>. – Назва з екрана.
2. Бабич, В. До проблеми підготовки кадрів бібліотечно-інформаційної сфери [Текст] / В. Бабич // Бібліотечний вісник. – 2005. – №2. – С. 5-11.
3. Макеєва, І. Методологічні підходи до організації внутрішньо бібліотечної системи підвищення кваліфікації кадрів бібліотек ВНЗ [Текст] / І.Макеєва // Бібл. вісник. – 2008. – № 5. – С. 29-33.
4. Стратегія розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 року: проект. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ula.org.ua/images/documents/3181/Strategy_Text_07_2015_3.pdf. – Назва з екрана.

Л.В. РУДЕНКО,

студентка 1 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Т.М. ПРОНЬ,

доктор історичних наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

«ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ» М. ГРУШЕВСЬКОГО – СВДОЦТВО ІСТОРИЧНОЇ ГІДНОСТІ ТА ВЕЛИЧІ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

У вересні 2016 року на державному рівні відзначатиметься 150-річчя від дня народження видатного українського державного та політичного діяча, першого голови української держави в ХХ ст., історика та організатора української науки – Михайла Сергійовича Грушевського (1866-1934). Він усе своє життя відстоював національне відродження, створення незалежної української держави, відновлення генетичної пам'яті українського народу та свідоме визнання власної історії [1, с. 173].

Немає сумніву, що це одна з найвидатніших постатей новітньої української історії та вчений світового рівня. Його творча спадщина нараховує близько двох тисяч праць з історії, історіографії, соціології, літератури, етнографії, археології та фольклору. Він автор таких ґрунтовних праць як «Історія України-Руси», «Нарис українського народу», «Ілюстрована історія української літератури» та ін. [2, с. 122]. Безумовно, не всі праці вченого рівноцінні за характером, змістом, глибиною викладу матеріалу, ідейним спрямуванням. Серед них є роботи суто наукового характеру, науково-популярні розвідки, рецензії та публіцистика.

На жаль, наукова, культурницька, педагогічна, громадська та політична діяльність М. С. Грушевського, за радянського часу подавалася у викривленому віддзеркаленні. З усіх бібліотек республіки було вилучено й утаємничено в спецховищах сотні його наукових праць [3, с. 134]. Лише за доби незалежності частина з них побачила світ, стала загальним надбанням. Бурхливе зростання інтересу до історичного минулого нашого народу та криза в Україні ставить перед фахівцями в сфері книгознавства завдання, глибше опанувати знання з історії, культури, усвідомлювати роль своїх провідників та діяння певної історичної постаті, добре орієнтуватися в літературі, зацікавлювати інших й сприяти інтелектуальному зростанню нації.

У цьому зв'язку, важливим є знайомство з фундаментальною працею М. С. Грушевського «Історія України-Руси» (1898-1936) у 10 томах, 12 книгах, яку справедливо називають національною метрикою українського народу [4, с. 5]. В

ній найбільш повно відбито наукові та громадсько-політичні погляди вченого. Філософський підхід до історії визначив структуру, зміст і стиль праці. Вперше в історіографії найбільш повно та узагальнююче викладено історію українського народу від найдавніших часів до другої половини XVII ст. За оцінкою фахівців, наукова концепція вченого ґрунтується на органічній єдності високого професіоналізму викладу матеріалів, глибоких знаннях літератури і джерел та оригінальності їх трактування [5, с. XVIII]. Ця праця стала основою сучасної офіційної концепції історії України. Вчені вважають, що до сьогодні ми не маємо більш глибокої і достовірнішої праці, ніж дослідження Грушевського [6, с.184]. Закладене в ній цілісне бачення історії Української держави засвідчує усьому світові, що українці це державний народ із унікальною історією, багатою культурою та великим майбутнім.

Запропонована вченим-енциклопедистом концепція відзначалася оригінальністю мислення, заперечувала пануючу тоді в офіційній російській історіографії схему розвитку історичного процесу. Грушевський переніс центр ваги в дослідженнях з історії держави на історію народу, суспільства [5, с. XXI]. Він вбачав початки українства в літописних антських племенах і доводив відмінність історичного розвитку українців і росіян, вважаючи, що вони є не тільки різними, але і є різновекторними народами, з різним етногенезом та історичною державою. На його переконання осердям українців є черняхівська культура. Саме вона «несе у собі весь український етнос». Генетичну основу «великорусів» він бачив у фінно-угорському населенні. Спростовуючи теорію походження українців, росіян, білорусів з єдиної давньоруської народності, вчений наголошує, що спадкоємцем давньоруської спадщини є виключно «українсько-руська народність», оскільки саме вона створила Київську державу. На його ж думку, головна роль у заселенні Придніпров'я належить «місцевому населенню, яке до кінця нікуди не пропадало» [7, с. 252-256].

Керуючись настановами свого вчителя Володимира Антоновича, засновника «київської школи» істориків, яка заклала підвалини сучасної історичної науки, він використав термін «Україна-Русь», щоби підкреслити спадкоємність нового етнотопоніму «Україна» від Русі. Вчений доводить, що «общерусской історії не було й не може бути, як немає —общеруської народності», може бути історія всіх —руських народностей», або історія східного слов'янства [5, с. XX]. Для того, щоб об'єктивно відтворити історію Східної Європи він вважав, що слід окремо досліджувати національні історії українців, білорусів і росіян.

Вартими уваги є й інші думки вченого реалізовані в процесі написання «Історії України-Русі», зокрема про безперервність і нерозривність українського історичного процесу від доісторичної доби до нового періоду історії України, який охоплював державні і недержавні періоди. В періодизації історії України він виокремлює ранній, середньовічний, литовсько-польський, козацько-гетьманський періоди історичного розвитку українського народу і його державності, який завершується національним відродженням XIX ст. та

новою українською державою УНР в ХХ ст. Вперше по новаторськи пов'язав у єдине цілий княжий і козацький період історії України [4, с. 5].

Сьогодні вітчизняні вчені широко користуються квінтесенцією авторських роздумів М. Грушевського. Наведемо, кілька з них:

1) Усі періоди історії Русь-України є «тісно й нерозривно сполучені між собою... а одні й ті змагання народні, одна й та ж головна ідея переходить через увесь той ряд віків, в так одмінних політичних і культурних обставинах»;

2) «Народ, маса народна зв'язує їх в одну цілісність і єсть, і повинна бути альфою і омегою історичної розвідки. Він – із своїми ідеалами і змаганнями, успіхами і помилками – ось єдиний герой історії»;

3) «Зрозуміти його стан економічний, культурний, духовний, його пригоди, його бажання й ідеали – єсть мета нашої історії»;

4) «Устрій державний по всі часи цікавий нам переважно тим, оскільки він впливав на стан народу, оскільки сам підпадав впливу громади й оскільки сам відповідав її бажанням і змаганням».

5) «Культура, що розвивається у верхніх верствах народу, цікава нам головним чином не так сама в собі, як тим, що відбивається в її загальнонародного».

6) Київська держава переходить в ХІ ст. «у форму, яку за Костомаровим, часто тепер зємо федералізацією» [8, с. 7].

У загальному огляді історії України Грушевський не оминає опису культурного життя українського народу в усі його періоди. У першому томі історик подає виклад матеріальної (хліборобство, скотарство, ловецтво, промисли та інше), побут (поживу, одержу, житло) і духовної культури (фізичні і психічні типові риси, релігію і культу, похоронний обряд, шлюб, родинне і суспільне життя (рід, плем'я, громада) українських племен у період розселення і після заселення [9, с. 638-644].

У другому й третьому томах перед читачем постає картина культурного розвитку всіх українських земель від Заходу до Сходу. Грушевський не тільки висвітлює різні сфери української культури: артистичну творчість, шкільництво й освіта, книжність і літературну творчість, перекладне й оригінальне письменство в Галицько-Волинській державі та Подніпров'ї в другій половині ХІІІ – на початку ХІV ст., але і родинні відносини українців, їх морально-етичні норми, образ життя, культурні впливи християнства [10, с. 626-632; 11, с. 578-585]. Він докладно висвітлює релігійні та національні традиції українського народу в ХІІІ-ХV ст. та культурний розвиток в Україні ХІV-ХVІІ ст. побут, шкільництво, освіта, книжність і письменство і культурний рух братств [12, с. 661-665].

З усього того, що подано можна зробити висновок, що «Історія України-Руси» М. С. Грушевського – це не просто бібліографічний раритет, по суті – це «історична Біблія українського народу» [13, с. 6]. Фундаментальний твір вченого є справжнє свідцтво вагомого внеску працелюбного українського народу у світову культуру і цивілізацію.

Гідно оцінити подвижницьку працю Михайла Сергійовича Грушевського можна лише взявши до уваги історичні обставини її написання. Наприкінці XIX ст., коли почалася дослідницька робота корифея української історичної науки, широко побутували переконання, що український народ спіткала історична амнезія, що він пам'ятає лише окремі епізоди своєї біографії, але їхній правильний порядок ще треба встановити, а прогалини між ними заповнити. Писання національної історії, відтак, ставало чимось на зразок повернення народу його справжньої пам'яті, його дійсної біографії. Заслугою Михайла Грушевського було те, що він максимально наблизився до вивчення історії України «...повернув... мільйонам «непомнящих» їхню пам'ять, а з тим і їх національне ім'я і національну свідомість... Мих. Грушевський поклав міцні підмурівки під українське національне відродження, спричинився в великій мірі до того, що українська нація себе віднайшла, щоб ніколи себе не втрачувати», – зазначав відомий український вчений-діаспори Євген Онацький [14, с. 8].

У переддень 150-ої річниці від дня народження М.С. Грушевського, на вшанування пам'яті про нього, варто більш докладно познайомитися з працею вченого «Історія України-Руси», глибше осягнути нашу історію та культуру .

Список використаних джерел:

1. Історія України / упоряд. В. Г. Сарбей. – К.: Освіта, 1992. – 271с.
2. Малий словник історії України / відп. ред. В. Смолій. – К.: Либідь, 1997. – 464 с.
3. Харченко Т.Н. 100 знаменитих людей України / Т.Н. Марченко, О. Ю. Очкурова, И.А. Рудічева. – Харьков: Фолио, 2004. – 511 с.
4. М.С.Грушевський: Коротка хроніка життя та діяльності. –К.: Либідь, 1996. – 144 с.
5. Смолій В.А., Сохань П.С. Видатний історик України / Грушевський М.С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. 1. – С . VIII-XXXIX.
6. Усі видатні постаті історії України. – Х.:ТОРСІНГ ПЛЮС, 2008. – 352 с.
7. Тельвак В. Перший том «Історії України-Руси» М.Грушевського (до проблеми еволюції історико-теоретичних поглядів) // Наукові зошити історичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка. Збірник наукових праць. – Львів, ЛНУ ім. Франка, 2000. – Вип. 3. – С. 252-256.
8. Михайло Грушевський / упорядн. С. Панькова, В. Шевченко, О. Будзинський, М. Кучеренко. – К.: Вид-во «Бібліотека українця», 1998. – 152 с.
9. Грушевський М.С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. I. – 736 с.
10. Грушевський М.С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. II. – 640 с.

11. Грушевський М.С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. III. – 592 с.
12. Грушевський М.С. Історія України-Руси: В 11 т., 12 кн. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. VI. – 680 с.
13. Михайло Грушевський :Фотоальбом / авт. тексту Л.В. Решодько. – К.: Україна, 1996. – 140 с.
14. Стрельський Г. Михайло Грушевський, його сподвижники й опоненти / Г. Стрельський, А. Трубайчук. – К.: Четверта хвиля, 1996. – 192 с.

Я.В. СЕМЕНОВА,

студентка 2 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник :

Г.А. ГАРБАР,

д.ф.н., професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ТУРИЗМ МІСТА МИКОЛАЄВА: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Історико-культурний туризм – це різновид туризму, метою якого є відвідування місцевості, пов'язаної з історією та історичною спадщиною. Він не тільки приносить прибуток регіону, але й дає місцевому населенню підставу пишатись своєю унікальною спадщиною і можливість ділитися нею з туристами. Якщо суспільство буде це враховувати, то зможе створити систему раціонального використання унікальних ресурсів для туризму.

Цей вид туризму знайомить з культурно-історичними пам'ятками, цінностями, традиціями, а також сукупністю характерних елементів матеріального та духовного життя націй, народів, етносів, які проживають на певній території, у історико-хронологічних рамках.

Мета дослідження полягає в аналізі сучасного стану історико-культурного туризму м. Миколаєва та визначенні перспектив його розвитку.

Сучасний розвиток історико-культурного туризму в м. Миколаєві є складовою процесу відродження і збереження культурно-історичної спадщини Півдня України. Проблеми та перспективу розвитку цього виду туризму значно впливають на загальний стан національної культури нашої країни.

У процесі дослідження було з'ясовано, що завдяки розташуванню м. Миколаїв має високий рекреаційно-туристичний потенціал, що надає місту значних можливостей для розвитку туризму в цілому.

Своєрідністю краю є унікальне поєднання пам'яток історії, монументального мистецтва та архітектури. Найбільш туристично-привабливі об'єкти історико-культурного надбання є: Національний історико-археологічний заповідник «Ольвія», краєзнавчий музей «Старофлоцькі казарми», Миколаївський Флотський бульвар, будинок «Адміралтейства», городище «Дикий сад», Миколаївський некрополь.

На основі вивченої літератури з проблеми дослідження визначено, що розвиток історико-культурного туризму в м. Миколаєві ускладнено низкою проблем, а саме:

- відсутність організаційно-економічної стратегії, що впливає на слабкий імідж міста як туристичного центру;
- невідповідність переважної більшості історико-культурних пам'яток, які поступово приходять у занепад, міжнародним стандартам і вимагають значних інвестицій;

- повільні темпи зростання обсягів інвестицій у розвиток матеріальної бази для розвитку історико-культурного туризму;
- необхідність охорони особливо цінних пам'яток. природних територій та ресурсів, а також традиційного ландшафту.

На нашу думку, зазначенні вище проблеми можуть бути вирішені шляхом:

- створення сучасної дорожньої інфраструктури на основних туристичних маршрутах;
- впровадження сучасних методів рекламно-презентаційної діяльності;
- підвищенні ефективності використання рекреаційних ресурсів та об'єктів історико-культурної спадщини;
- підготовки та випуску якісної рекламної продукції та сувенірів.

Варто зазначити, що, на жаль, сьогодні у законодавстві України не враховується завдання, пов'язане з ефективним використанням історичного та культурного потенціалу країни для покращення якості національного туристичного продукту.

Відповідно до мети дослідження, нами розроблено екскурсійний маршрут «Куточками старого міста».

Метою екскурсії є ознайомлення туристів з основними історичними пам'ятками та духовною культурою міста, відтворення в їхній уяві образу міста Святого Миколая.

Об'єкти показу: кафедральний собор Різдва Пресвятої Богородиці, Римо-Католицький Костел св. Йосифа, Миколаївський яхт-клуб, Миколаївська обсерваторія. Завдяки такій екскурсії, на нашу думку, місто буде розглянуто не тільки як осередок суднобудівничої галузі, а й як центр духовної культури.

Отже, на основі теоретичного аналізу та власного досвіду, з'ясовано, що на території м. Миколаєва розташована велика кількість історико-культурних пам'яток, які є основою історико-культурного туризму.

У процесі дослідження було виявлено проблеми, які ускладнюють розвиток туризму та розроблено і запропоновано шляхи їх вирішення. Представлено власний екскурсійний маршрут, як засіб підвищення туристичного потенціалу міста.

Список використаної літератури:

1. Квартальнов, В.А. Туризм [Електронний ресурс] . – Режим доступу: http://tourlib.net/books_tourism/zorin01.htm. – Назва з екрана.
2. Історичний туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Історичний_туризм. – Назва з екрана.
3. Крючков, Ю. С. Старый Николаев и его окрестности [Текст]: Топонимический словарь-справочник / Ю. С. Крючков.-Николаев: Дикий сад, 1991. – 127с.
4. Крючков Ю. С. Град Святого Николая. Путеводитель по старому Николаев [Текст] / Ю. С. Крючков. – Николаев: Возможности Киммерии, 2003. – 252 с.
5. Колесник А. М. Туристскими тропами Николаевщины [Текст] / А.М. Колесник. – Одесса: Маяк, 1987. – 96с.

Т.В.СЕНЕТА,

студентка 2 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ» Науковий керівник:

Т.М.БОРКО,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри документознавства та інформаційних систем ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м. Миколаїв

РЕДАГУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-ДОКУМЕНТОЗНАВЦЯ

Суспільні трансформації сьогодення зумовлюють кардинальні зміни функціональних обов'язків майбутнього фахівця-документознавця. Окрім звичного знання засад діловодства, документознавець повинен володіти іноземними мовами, бути глибоко обізнаним у сучасному програмному забезпеченні, основах законодавства, управління бізнесом. Крім того, зміст професійних завдань майбутнього фахівця-документознавця складають обов'язки по забезпеченню інформаційних зв'язків, веденню службової документації, внутрішньому адміністративному координуванню. Оскільки питання змісту підготовки майбутнього документознавця активно ввійшли в царину досліджень лише останнім часом, переважна увага фахівців зосереджувалася на аспектах кваліфікаційної характеристики даної категорії спеціалістів [1].

Натомість проблема редакторської підготовки майбутнього фахівця-документознавця досі не розроблена. Успішність документознавця значною мірою залежить від його редакторського хисту, хоча літературне редагування не є основною функцією таких фахівців. Проте в практиці документознавчої діяльності доволі часто виникає необхідність коригування текстів різноманітного змісту і функціонального призначення. Це зумовлює потребу опанування майбутнім фахівцем-документознавцем основних вимог логіки побудови текстів; розуміння сутності композиції як системно-структурної організації твору; мовностилістичних прийомів тощо.

Специфіка редакторської діяльності майбутнього фахівця-документознавця пов'язана, головним чином, із редагуванням службових (управлінських) документів, що вирізняється рядом особливостей, передбачуваних типовим формуляром документа. Обсяг, внутрішня структура, загальна форма, стиль документів не припускають значних відхилень від загальноприйнятого стандарту. Редагування ділових документів являє собою аналіз тексту, уточнення і перевірку всіх відомостей, що в ньому наводяться, усунення помилок, приведення стилю і форми викладу матеріалу у відповідність з вимогами, які існують до подібних документів.

Редакторська робота завжди унікальна: один текст вимагає повної переробки, а в іншому – достатньо виправити друкарські помилки. Особливу увагу, звичайно ж, необхідно приділяти офіційно-діловому стилю, що відрізняється консерватизмом та стабільністю. Для нього притаманні дуже повільні мовні зміни, тому майбутній фахівець-документознавець повинен застосовувати ті моделі синтаксичних конструкцій, що є найбільш уживаними у діловому листуванні для вираження прохань, побажань, згод, відмов, мотивації тощо [4].

У текстах документів і службових паперів особливо важливий рівень логічної чіткості й принцип несуперечності мислення. Майбутньому фахівцю-документознавцю необхідно володіти основними законами логіки, що допоможе знаходити і виправляти в тексті логічні помилки, причинами яких є: поєднання логічно несумісних слів; використання зайвих слів; заміна особової форми дієслова активного стану зворотним дієсловом; неправильне чергування низки однорідних членів речення; неправильна координація присудка зі складеним підметом; порушення порядку слів (частин речення) у реченні; вживання дієприслівникових зворотів замість підрядних речень; порушення смислового зв'язку між окремими висловлюваннями у тексті; невміння поділити текст на абзаци [3].

Для ділового тексту характерна чітка послідовність та підпорядкованість частин. Редакторська робота над композицією ділового тексту вимагає наступних кроків: усунення повторів, адже порівнюючи однакові або схожі твердження, приклади, факти, висновки, слід надавати перевагу більш чітким і переконливим; введення при необхідності рубрикації для простоти сприйняття.

Деякі ділові папери повинні вміщувати заголовок або коротке формулювання теми, що сприятиме чіткому розумінню сутності розглядуваної проблеми. Заголовок має бути точним, ясним, коротким й таким, що повністю відображає зміст [2].

Підсумовуючи вищевикладене, зазначимо, що процес редагування для майбутнього фахівця-документознавця як компонент документознавчої діяльності передбачає власне літературне редагування текстів службових документів, тобто доведення їх до стандартів вільного читацького сприйняття та забезпечення вільного розуміння користувачем сутності повідомлення, а також «корпоративно-мовне» редагування, а саме: дотримання певних традиційно чи ситуативно ustalених норм слововжитку, правопису чи орфографії.

Список використаних джерел:

1. Варенко, В. Референтна справа [Текст]: навч. посібник для студентів ВНЗ / В. Варенко. – К.: Кондор, 2009. – 212 с.
2. Завгородня, Л. В. Основи літературного редагування та коректури [Текст]: навч. посібник / Л. В. Завгородня. – Черкаси: Брама – Україна, 2010. – 164 с.
3. Партико, З. В. Загальне редагування: нормативні основи [Текст]: навч. посібник / З. В. Партико. – Л. : ВФ Афіша, 2006. – 416 с.
4. Степанюк, О. В. Редагування як напрям діяльності референта [Текст] / О. В. Степанюк // Поліграфія і видавнича справа. – 2008. – № 2. – С. 106-110.

Г.М. СЕРБІН,

студентка 1 курсу факультету
менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

Т.М. БОРКО,

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри документознавства та
інформаційних систем ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ», м. Миколаїв

«ТЕКСТ» У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА РЕДАКТОРСЬКИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Розроблення наукових основ редагування спирається на фундаментальні знання про текст, його теорію. Сам термін «текст» – багатозначний, й порівняно недавно виокремилась окрема галузь знань – текстологія. Текстологія (від лат. *textum* – тканина, зв'язок і грец. – слово) – допоміжна літературознавча дисципліна, яка займається дослідженням і тлумаченням художніх текстів, щоб донести їх до читача в первісному, задуманому автором вигляді.

У практиці наукових досліджень текст мовного твору тривалий час вважався специфічним об'єктом аналізу літературознавства, а текст як об'єкт лінгвістики був у більшості випадків обмежений рамками пропозиції.

У теорії редагування текст дедалі частіше розглядають як основний об'єкт редакторського аналізу, розмежовуючи поняття «текст» і «твір». «Твір – це продукт мовної діяльності людини, найчастіше закріплений у тексті. Текст – це лише графічно-знакова фіксація твору». В. В. Різун наголошує на такій важливій думці: «Принциповим для літредактора є розуміння того факту, що журналістський матеріал як авторський твір існує у ЗМК здебільшого у вигляді тексту». Однак, З. В. Партико майже завжди в цьому випадку уживає замість «текст» інші терміни – «рукопис», «оригінал», що, можливо, з погляду загального редагування є виправданим, але не завжди належно зорієнтовує редакторів ЗМІ. Деякі дослідники (А. Е. Мільчин і Е. І. Огар та інші) визначають текст як «інформацію, художні образи», «передані за допомогою слів, об'єднаних у речення», «нарешті, твір».

Структурна лінгвістика поширила свої спостереження на такі мовні одиниці, що оформились згодом як самостійна дисципліна – лінгвістика тексту, – як надфразова єдність і текст у цілому, трактуючи його як «організований на основі мовних зв'язків і відносин відрізок мови, що змістовно об'єднує синтаксичні одиниці в якесь ціле».

Розвиток теорії комунікації, вивчення реальних умов функціонування мови зробили можливим визначення: «текст – це мовний твір», де текст розглядається

як результат взаємодії плану вираження і плану змісту, як система, що передбачає двох учасників – автора і адресата (відправника і одержувача).

На відміну від широкої концепції тексту, коли текст «відкритий» і в ньому в будь-який момент можна поставити крапку, текст у розумінні редактора завжди обмежений рамками літературного твору, конкретний і завершений. Проте в теорії редагування термін «текст» спеціально не розшифровувався й уживався в обмеженому значенні; дослідники віддавали перевагу терміну «авторський рукопис» або «текстовий оригінал». Текстом, виходячи з особливостей редакційного процесу, називали як будь-який представлений автором для публікації рукопис статті або книги, так і частину готового рукопису, аж до окремої її фрази або абзацу, над яким працює редактор. Таке визначення не відображало – і не ставило своїм завданням відобразити – складну природу феномена «текст» і не могло служити основою для наукового підходу до вироблення практичних рішень.

Зауважимо, що основні характеристики тексту були предметом розгляду багатьох науковців. Теорією тексту виявлено його основні характеристики, з яких для редагування першорядне значення мають *цілісність, зв'язність, закріпленість в певній знаковій системі, інформативність*. Розуміння суті цих характеристик важливе редактору не тільки в плані теорії.

Дослідники наголошують, що методика аналізу тексту як системи не тотожна методиці аналізу його частин, оскільки цілісність тексту як літературної єдності не співвідноситься безпосередньо з лінгвістичними одиницями і має психолінгвістичну структуру. Вона досягається єдністю задуму і точністю побудови тексту, цілісністю образного осмислення матеріалу, ясністю логічного розгортання думки, стилістичною єдністю тексту. Цілісність тексту при редакторській праці вимагає збереження смислової тотожності при переході від одного ступеня компресії мовного вислову до іншої, глибшої, стійкості щодо побічних, сторонніх впливів. Практичне значення цих спостережень психологів для редактора очевидне.

Список використаних джерел:

1. Галич, О. А. Теорія літератури [Текст]: підручник / Олександр Анатолійович Галич, Віталій Миколайович Назарець, Євген Михайлович Васильєв / [за наук. ред. О. Галича]. – Київ: Либідь, 2001. – 488 с.
2. Накорякова, К. М. Литературное редактирование [Текст] / Ксения Михайловна Накорякова. – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 432 с.
3. Черняк, В. Д. Трансформация классического художественного текста как феномен современной массовой литературы [Текст] / В. Д. Черняк, М. А. Черняк // Этика и социология текста : Сборник статей научно-методического семинара «TEXTUS». – Вып. 10 / [под ред. д-ра филол. наук проф. К. Э. Штайн]. – СПб-Ставрополь : Изд-во СГУ, 2004. – С. 128–132.

І.Є. СМИК,

студентка 2 курсу напряму підготовки
«Туризм» Науковий керівник:

Л.М. АРХИПОВА,

доктор технічних наук, професор, завідувач
кафедри туризму Івано-Франківського
національного технічного університету
нафти і газу, м. Івано-Франківськ

ІМПЕРАТИВИ ФОРМУВАННЯ ТУРИЗМУ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Постановка проблеми. В сучасних умовах розвитку Івано-Франківщина займає провідне місце на ринку внутрішньо регіонального і міжрегіонального туризму. Сучасний етап розвитку туристичної галузі свідчить про необхідність стратегічного планування розвитку туристичної галузі Карпатського регіону.

Головною метою, на наш погляд, у формуванні туристичної галузі в Івано-Франківській області та всьому Карпатському регіоні має стати питання створення нових елементів туристичної інфраструктури. Перш за все, варто звернути увагу на подальший розвиток гірськолижного туризму, лікувально-оздоровчого туризму, сільського зеленого туризму, спортивного туризму, релігійного туризму та екологічного туризму. Попри значну привабливість Прикарпаття в галузі розвитку туризму, ми зіштовхуємося з проблемами деструктивного природокористування, що призводять до подальшого розвитку проблеми екологічної безпеки середовища туризму. Тому варто врахувати негативні тенденції розвитку туристичної галузі та вплив промисловості та інших економічних і антропогенних факторів, що впливають на розвиток туристичної галузі не тільки Карпатського регіону, але й всього західного регіону України. До прикладу, дослідники Єльського університету визначили, що Україна посідає 102 місце серед 132 країн світу за ефективністю державної політики у сфері збереження екосистем [1].

Спостерігаємо, що на сучасному етапі розвитку туристичної галузі Івано-Франківщина стикнулася також з проявами системної кризи, як політичної, економічної так і культурно-психологічної. Вкрай складна політична ситуація та економічний дисбаланс негативно вплинули на розвиток туристичної галузі Карпатського регіону протягом 2013 – 2016 років. Бачимо, що туристична галузь вкрай залежна від фінансово-економічного рівня розвитку регіону і болісно реагує на зміни кон'юктури ринку. Тому, досліджуючи та аналізуючи тенденції розвитку туристичної галузі Івано-Франківщини потрібно також враховувати фактори економічної і екологічної безпеки, які напряму впливають на розвиток туристичної галузі та віддзеркалюють рівень розвитку туризму у всьому регіоні. Також видаються загрозливими тенденції високого рівня ризику Івано-Франківської області від масштабних наслідків надзвичайних ситуацій метеорологічного походження [2].

Аналіз попередніх досліджень. Аналізуючи дослідження, пов'язані з тенденціями формування туристичної галузі нам доволі цікавими видалися праці таких дослідників, як Б.М.Данілішина, О.М.Трофімчука, А.Г.Шапара, Т.І.Ткаченко, В.М.Шестопалова, М.С.Мальованого, А.Б.Горстка та ін. [3],[4].

Мета дослідження. Висвітлюючи проблематику та тенденції розвитку туризму в Івано-Франківській області та проводячи компаративний аналіз розвитку туристичної галузі України варто дослідити основні фактори, тобто імперативи, що коригують та трансформують туристичну галузь західного регіону. Саме такий підхід дозволить чітко висвітлити ті проблемні питання та допоможе реалізувати план дій на випадок дестабілізації туристичної галузі Івано-Франківщини. Вважаємо доцільним провести дослідження використовуючи саме такий підхід до сприйняття туристичної галузі, як ключового елементу розвитку Прикарпатського регіону. Відтак вважатимемо, що саме туристична галузь є провідною і ключовою ланкою для економіки Карпатського регіону.

Основні результати дослідження. Досліджуючи та аналізуючи основні тенденції розвитку Карпатського регіону, потрібно звернути увагу перш за все на необхідність збереження рекреаційних зон, від рівня якості котрих залежатиме розвиток туристичної галузі. Доволі складним залишається питання збереження та якісного використання природних водних ресурсів. Адже завдяки вдалому підходу до використання водних ресурсів можливо:

- забезпечити сталий розвиток природних зон та рекреаційних комплексів;
- зберегти цілісність екосистеми та забезпечити збереження флори і фауни регіону, котра на даний час перебуває у стані часткового знищення;
- забезпечити достатній рівень життя для місцевого населення, котре також піддається негативним впливам під час споживання неякісної води;
- зберегти якість ґрунтових вод, котрі впливають на родючість ґрунтів та їхню якість.

Отже, пріоритетним напрямком для забезпечення сталого розвитку Карпатського регіону залишається питання раціонального використання водних ресурсів, від котрих залежатиме подальше збереження рекреаційних та туристичних зон Прикарпаття. Відповідно також у цьому контексті потрібно звернути увагу на комунально-побутове споживання водного комплексу. Зазначимо, що на одного туриста в середньому лише на питні, комунально-побутові та оздоровчо-лікувальні цілі в закладах розміщення витрачається від 300 до 500 л води щодобово [4]. Від ступеня очищення стічних вод туристичних комплексів залежатиме якість водного середовища, що має доволі значне значення для забезпечення сталого рівня розвитку туризму Івано-Франківщини.

Наступним елементом забезпечення сталого туристичного розвитку Прикарпаття варто зазначити проблему раціонального та конструктивного використання лісових ресурсів, адже від якості та кількості лісових масивів Івано-Франківщини залежить обсяг рекреаційного потенціалу, котрий відповідно пропорційно впливає на розвитку туризму.

Природним багатством Карпат є її лісова флора та фауна. За даними державного обліку лісів, площа земель лісового фонду в Україні становить 10,8 млн га, з яких 9,5 млн га вкриті лісовою рослинністю. Лісистість (частка

вкритих лісовою рослинністю земель у загальній площі території країни) становить 15,6% у 2004 та 15,9% у 2012 р. і є нижчою, ніж у багатьох країнах Європи. До того ж цей показник значно коливається в регіональному розрізі [5]. Відповідно завдяки раціональному використанню лісових ресурсів також можливо забезпечити не тільки збереження флори і фауни регіону але й:

- завдяки сталому та виваженому підходу до використання лісовими ресурсами можливо забезпечити надійний та екологічно безпечний розвиток туризму;

- використовуючи якісний та конструктивний підхід з виваженими рішеннями до вирубки лісових масивів можливо, забезпечити приріст лісового масиву в Карпатському регіоні;

- аналізуючи та прогнозуючи наслідки вирубки та збереження лісового ресурсу, можливо конструктивно вплинути також на дотримання високого екологічного рівня водних ресурсів;

- виважений економічний підхід до використання лісових ресурсів у рекреаційній галузі спроможний конструктивно вплинути на іміджеві показники регіону та підвищити його рівень інвестиційної привабливості.

Висновки. Зазначимо, що провідними для розвитку туристичної галузі і забезпечення екологічної безпеки регіону є саме раціональне використання водних та лісових ресурсів. Завдяки збереженню цих ресурсних рекреаційних комплексів та їхнього потенціалу можливим є не тільки розвинути туристичний комплекс регіону, але й підвищити фінансово-економічні показники.

Вважаємо, що є доцільним підкреслити значущість нашого дослідження для Івано-Франківської області, адже залишається проблемним використання водних ресурсів та забруднення води приватними сільськими зеленими садибами в межах регіону. Забезпечення сталого розвитку лісового господарства також конструктивно впливатиме на туристичну галузь Івано-Франківщини. Лісовий ресурс нашого краю є доволі важливим, як для рекреаційного комплексу, так і для туризму загалом.

Отже, сталий розвиток туризму Івано-Франківщини повинен спрямовуватись на економічний приріст від рекреаційної діяльності при покращенні стану довкілля Карпатського регіону.

Список використаних джерел:

1. Environmental Performance Index 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://epi.yale.edu/>. – Назва з екрана.
2. Качинський, А. Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращання [Текст] / А. Б. Качинський. – К.: НІСД, 2001. – 312 с.
3. Биченок, М. М. Проблеми природно-техногенної безпеки в Україні [Текст] / М. М. Биченок, О. М. Трофімчук – К.: УІНСіР, 2002. – 179 с.
4. Водні ресурси на рубежі ХХІ ст.: проблеми раціонального використання, охорони та відтворення [Текст] / За ред. академіка УЕАН, д.е.н. професора М. А. Хвесика. — К.: РВПС України НАН України, 2005. – 460 с.
5. Малиш, Н. А. Ефективні механізми формування державної екологічної політики [Текст]: монографія / Н. А. Малиш. – К.: К.І.С., 2011. – 348 с.

Н. І. СТАСЮК,

студентка 1 курсу факультету менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

С. В. ПРОНЬ,

доктор історичних наук, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних дисциплін

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ», м.

Миколаїв

ГЕНІЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ / КУЛЬТУРИ:

Т. ШЕВЧЕНКО, Л. УКРАЇНКА, І. ФРАНКО

У кожного народу світу є свої національні символи. В цьому сенсі український народ не поступається іншим народам, скоріше навпаки має величезну перевагу. В нього є «три великі генії української мови та культури: Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко. Вони створили мову, а мова створила державу», – як справедливо зазначив Президент Міжнародного благодійного фонду національної пам'яті України Ігор Юхновський [1]. Ці величні постаті були для України завжди більше, ніж просто поети, письменники та громадські діячі. В історичному розвитку нашої держави Т. Шевченко, Л. Українка, І. Франко – явище незвичайне, як за своєю обдарованістю, так і місцем у літературі, мистецтві й культурі. Їхня багатогранна творчість і талант проявилися у час, коли могутні імперії розділили між собою український народ і методично знищували волю, мову, звичаї та дух [2].

Поезія Тараса Шевченка возвеличила найбільш покривджених «рабів німих», повернула їм національну свідомість. Вони заговорили рідною мовою. Поступово з безликої маси виділилася спільність борців за власну людську гідність. Відтак, поет постає перед нами неперевершеним генієм мови й просвітителем свого народу. Його поправу називають – «духовним батьком» українців, чиє ім'я стало візитною карткою Української держави, а його «Кобзар» – літературною «Біблією» [3]. Звертання поета до України сповнені високими почуттями. Він називає її «ненькою», «вдовою-сиротиною», «небогою», яка плаче, бо колись панувала «в широкім полі воля», а тепер «лихо», скрізь «у ярма запрягли пани лукаві її дітей». Шевченка вражає картина духовного занепаду й пасивності українців. І тоді в його особі Україна, немов стражденна мати, народжує свого рятівника, котрий будить націю й кличе до боротьби за волю вогненным словом:

Свою Україну любіть,
Любіть... во врем'я люте,
В останню тяжкую минуту,
За неї Господа моліть.

Великий поетичний доробок Т. Шевченка як за змістом, так і за формою свідчить про геніальність поета. Першим заявив про це у пресі П. Куліш: «У його віршах мова наша зробила той великий крок, який робиться тільки спільними зусиллями цілого народу протягом тривалого часу або чарами генія, що в своїй особі втілює вроджену художність рідного племені» [4]. Сам пророк України визначив самобутність і рівноправність російського та українського народів у сфері мови й літератури таким чином: «... нехай вони собі пишуть по своєму, а ми по-своєму. У них народ і слово, і у нас народ і слово. А чиє краще, нехай судять люди» [5, с. 207].

Мова творів Т. Шевченка як художнє явище стала родоначальною мовою нової української літератури. Виступаючи прекрасним зразком, мова «Кобзаря» сприяла міжрегіональній етномовній консолідації українців Наддніпрянщини, Галичини, Буковини і Закарпаття. Тому пізнання Шевченка, його творчої спадщини, усвідомлення місця митця в українській та світовій культурі – процес постійний і необхідний [4].

Геніальною постаттю в українській мові й культурі була й Леся Українка. Оптимізм, віра в силу людського духу – найприкметніші риси Лесиного слова. Її поетичні образи не дають знудьгувати людському серцю. Вони будять думку, опромінюють радістю й вірою в перемогу добра над злом: зоря рожева, погляд огнистий, думка огниста, рани огнисті. Навіть вода в розбурханому морі видається їй «плавним багаттям», на гребені хвиль дев'ятого валу «тремтить вогнем» [6, с. 184-185]. Свою улюблену метафору Леся Українка переносить і на слово. Огнисті пісні, огнисте слово – не фальшивий образ, відчужений від особистості поетеси, а втілення її духу. Саме тому вона з особливою відповідальністю ставилася до слова.

Вигострю, виточу зброю іскристу

Скільки достане снаги мені й хисту.

(«Слово, чому ти не твердая криця», Леся Українка)

Поезія, за переконанням Лесі Українки, мусить бути опорою для всіх знедолених, всіх поневолених. Шевченкове «я на сторожі коло їх Поставлю слово», слугувало підґрунтям естетичного ідеалу поетеси. Кожне її слово сповнене незгасного вогню Прометея. Поетеса вірить, що не безнадія й розпач судилася нам, бо «в нас вогонь титана ще не згас» [7]. Вірш «Contra spem spero» (1890 р.) блискуче демонструє довершене володіння поетеси українською мовою. Песимістичні образи – «думи, ви хмари осінні», «в жалю, в голосінні», «серед лиха», «без надії», «думи сумні», «на вбогім сумнім перелозі» – виступають контрастом до образів «весни золотої», «молодих літ», «веселих пісень». Композиційна логіка її поезії переконує в перемозі оптимістичного образного ряду:

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись, Буду жити! Геть думи сумні!
(«*Contra spem spero!*», *Леся Українка*)

У цьому маніфесті таємниця безсмертя поетичного слова Лесі Українки. Унікальний мовленнєвий хист також проявився в перекладацькій діяльності. Вона переклала українською мовою Гейне, Байрона, Гомера, Данте, Шекспіра, поезію Стародавнього Єгипту, гімни «Рігведи» та інші [8].

У цілому, вся творчість та життя Лесі Українки це – зразок мужності, а сила її духу – взірець для наслідування. Леся виявляла геніальність і ліричність поетеси, розум філософа, душевну красу, любов, вірність своєму народові і стала поетом свободи й справедливості.

Заслуга Лесі Українки перед народом України величезна. Завдяки її творчості українська література зайняла одну з найвищих позицій у світовій культурі, а про українців і Україну заговорили у всьому світі, захоплюючись різючими картинами життя цього великого, самобутнього, гостинного і разом з тим сміливого, відважного народу, нескореного тими бідами, які довелося пережити йому за свою довгу і славу історію. Леся Українка різко розсунула традиційні жанри української літератури. Основна тема її творчості – це національно-визвольна боротьба українського народу, впевненість у його перемозі. Створюючи драми в стилі античності і середньовіччя, письменниця тим самим прилучала свій народ до скарбів світової культури і разом з тим, показувала світові самобутність і унікальність українців. Письменниця прославила рідну Україну, яку палко любила і за щастя, якої вона по своєму боролася. Коли побачила світ перша збірка віршів поетеси, ще задовго до появи її драматичних поем, Іван Франко висловив пророчу думку: «Україна, на наш погляд, нині не має поета, щоб міг силою і різносторонністю свого таланту зрівнятися з Лесею Українкою» [9].

Відаючи належне наданій Іваном Франком оцінці Лесі Українки, пам'ятаймо, що його також вважають генієм рідної мови. Як поет, він був дуже вигадливим у своїх віршових формах. Наприклад, жоден із 61 вірша збірки «Зів'яле листя» не повторює іншого за формою. Цікаві спогади щодо вражень української інтелігенції від книги залишив Богдан Лепкий: «Ці вірші були найщиріші й найкращі в світі, такі гарні, що нічого гарнішого й бути не може. Читали ми їх з найвищим захопленням...» [10].

Франко широко використовував у своїй творчості поетику народної пісні, її символіку та форму. Прикладом цього може бути вірш «Червона калина, чого в лузі гнешся?». Проте народнописенні образи набувають в Івана Франка нового значення. Зв'язок творчості поета з народною піснею завжди взаємний. Збагнувши всі чари пісні й від неї навчившись їх, поет втілює свій досвід у власних віршах. Прикладом може бути перетворення на пісні, зразків його громадянської лірики, сповненої патріотичних почуттів.

Франко – не лише митець слова, але й видатний учений свого часу, з чим пов'язане його загальноєвропейське визнання. «В українській історії два імені претендують на цей статус: це Олександр Потебня, представник Слобожанщини, та Іван Франко – представник Галичини, – стверджує Богдан Тихолоз [11].

Франка ще вважають фундатором наукового шевченкознавства (саме йому належать перші серйозні наукові праці про Тараса Шевченка) та основоположником українського перекладознавства (теорії й історії перекладів).

Аналізуючи творчість і діяльність І. Франка, розуміємо, що він є однією з найбільш видатних фігур української і світової літератури, науки та державотворення кінця ХІХ– початку ХХ ст.

Підсумовуючи, можна впевнено констатувати, що Т. Шевченко, Л. Українка й І. Франко є геніями української мови. Їх творчість – це дзеркало та визначальна складова культури України. Якщо розбити дзеркало, то знищимо мову, що є рівносильне знищенню держави.

Список використаних джерел:

1. На Львівщині, у родинному селі Івана Франка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lvivnews.net/>
2. Форум Українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uaforum.ucoz.ua/publ/ukrajina/vidatni_ukrajinci/taras_grigorovich_shevchenko/4-1-0-27
3. Стогнушко П. Значення творчості Тараса Григоровича Шевченка для відродження української державності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://h.ua/story/343339>
4. Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському контексті / За ред. Ю.П. Богуцького. – К.: Знання, 2007. – 679 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://art.lib.kherson.ua/>
5. Шевченко Т. Зібрання творів: У 6 т. – К.: Наукова думка, 2003. – Т. 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
6. Українка Л. Зібрання творів у 12 тт. – К.: Наукова думка, 1975. – Т. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://litopys.org.ua/>
7. У пошуках ідеалу (за поезіями Лесі Українки) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.misto.kiev.ua/>
8. Енциклопедія життя і творчості Лесі Українки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.l-ukrainka.name/>
9. З правдивою жіночою впертістю. Львівська національна бібліотека ім. В. Стефаніка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/>
10. Лепкий Б. Іван Франко Зелені свята в Поручині й «Захар Беркут» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.if.ua/>
11. Тихолоз Б.С. Психодрама Івана Франка в дзеркалі рефлексійної поезії: Студії. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. – 180 с., іл. («Франкознавча серія». Вип. 7) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.if.ua/>

Е.О. ТАДЖИБАЕВА,

студентка 5 курса факультета

менеджмента и бизнеса

ОП «Николаевский филиал КНУКиИ»

Научный руководитель:

О.Н. ЧЕБОТАЕВА,

к.ист.н., доцент ОП «Николаевский филиал

КНУКиИ», м. Миколаїв

ЕДА КАК ФЕНОМЕН КУЛЬТУРЫ

Феномен еды определяется как важнейшая часть культурно-бытового уклада жизни человека. «Человек есть то, что он ест». Данное положение на сегодняшний день имеет не только сугубо биологический и физиологический смыслы. Из базовой потребности человека с развитием цивилизации еда превратилась в некий концентрат культурных смыслов, отождествляющих человека и общество в их взаимосвязи. Процесс принятия пищи – это культурный ритуал, посредством которого человек либо осознает себя частью одной культуры, либо обособляется от другой.

Культурные смыслы процесса принятия пищи начали формироваться еще в первобытном обществе. Уже в те далекие времена первобытные люди, съедая убитое животное, как бы приобщались к природе, перенимая ее силу. Считалось, что вся сила и мощь животного переходила к человеку, который его съел. Употребление растительной пищи также понималось как растворение в природе, частью которой мыслился человек.

С появлением развитых религиозных систем человек стал наполнять еду еще большими символическими значениями. Религиозные догматы и традиции питания оказывают огромное влияние на формирование тех или иных представлений о пище, формируют особые символические смыслы. Практически во всех религиях жертвоприношения богам осуществлялись с помощью определенных продуктов питания. В современном христианстве основное таинство – причастие осуществляется с помощью хлеба и вина, олицетворяющих плоть и кровь Христа[8].

Системой религиозных представлений предписываются также определенные пищевые ограничения. Так, Великий пост перед Пасхой у христиан длится семь недель. Он является наиболее строгим в традиции христианской церкви. Запрету подлежит любая пища животного происхождения, частично под эти ограничения попадает также растительное масло. Под пищей животного происхождения надо понимать не только мясо различных животных, рыбу и птицу, но и яйца, молоко и продукты, полученные в результате их переработки. Три дня в неделю – в понедельник, среду и пятницу – в пищу можно употреблять только сырые продукты без добавления масла – один раз в сутки, в вечернее время. Тепловая обработка

продуктов допускається во вторник и четверг. Употребление в пищу растительного масла допускается только в выходные или праздничные дни.

Великий пост перед Пасхой символизирует покаяние человека, готовность принести жертву. Одновременно он является напоминанием о муках, перенесенных Иисусом Христом. В последнюю неделю поста христиане мысленно обращаются к одному из важнейших моментов земной жизни Христа – **Тайной вечере** его с учениками накануне распятия: именно здесь было установлено таинство **евхаристии**, то есть причастия. Исполненный величайшего трагизма данный евангельский сюжет впоследствии многократно воплощался в произведениях как классического, так и современного искусства – например, знаменитая фреска в **трапезной** монастыря Санта-Мария делле Грацие в Милане работы великого Леонардо да Винчи (1495-1498гг.), сюрреалистические полотна Ромено Гаццеры (1930г.) и Сальвадора Дали (1955г.), поп-артовский проект Энди Уорхола (1986г.). Не менее значимым для истории искусства является изображение ветхозаветной Троицы в виде **трапезы** трех странников у праотца Авраама и его жены Сарры под дубом мамврийским. Эта трапеза стала прообразом евангельской Тайной вечери. Непревзойденным шедевром ее художественного воплощения до настоящего времени остается икона «Троица» древнерусского мастера Андрея Рублева (1427г.), хранящаяся в Третьяковской галерее в Москве.

Согласно традиции христианской Пасхи, Великий пост завершается торжественной пасхальной службой в храме, в ходе которой освящаются пасхальный хлеб **артос**, раздаваемый верующим как благословение, а затем – куличи, творожные пасхи, яйца и мясо для праздничной трапезы.

Трапеза – это не просто процесс совместного принятия пищи. Это особая форма общения людей, один из наиболее универсальных и вместе с тем многозначных архетипов культуры. Платоновские пиры и пирушки, субботние трапезы в иудаизме, средневековые пиршества и гастрономический ритуал «галантного века», райская трапеза сэра Грегори Парслоу из «Перелетных свиней» П.Г. Вудхауза запечатлели не только антропологические, религиозные, социокультурные представления, свойственные их эпохам, но и тот образ чистой радости, высокого общения, который в европейском культурном сознании всегда создавался «пиршественными понятиями». Пир одухотворяет материальное, открывает сакральность обыденного, напоминает об изначальном смысле трапезы как дара, в несвободные времена становится символом «тайной свободы», примиряет враждующих, хотя бы на время восстанавливает изначальную **цельность мира** и **единство** между пирующими [7].

Функция пищи как средства коммуникации, типология трапез и специфика проявления в них ритуальных действий, подкрепленная системой знаково-символического значения, определяет **традиционную систему питания каждого конкретного этноса**. Она регламентирует не только то, что именно люди едят или как они готовят пищу, а еще и поведенческие аспекты потребления пищи, проявляющие весь комплекс человеческих отношений с их

этикой и эстетикой. Используя определенный набор продуктов, наделенных культурным смыслом, каждый народ сохраняет свои корни, свои самобытные черты. Таким образом, еда способствует формированию этнического самосознания, выявляет черты национального характера и своеобразия. Вспомним, как колоритно описывает казацкий «бенкет» в своей «Энеиде» Иван Котляревский :

*Тут їли різніі потрави,
І все з полив`яних мисок,
І самі гарнії приправи
З нових кленових тарілок:
Свинячу голову до хрину
І локшину на переміну,
Потім з підливою індик;
На закуску куліш і кашу,
Лемішку, зубці, пурю, квашу
Та з маком медовий шулик.*

*І кубками пили слив`янку,
Мед, пиво, брагу, сирівець,
Горілку просту і калганку,
Кутивсь для духу яловець.
Бандура горлиці бриньчала.
Сопілка зуба затинала,
А дудка грала по балках;
Санжарівки на скрипці грали.
Кругом дівчата танцювали
В дробушках, в чоботах, в свитках.*

Сегодня интерес к знакомству с традиционной кухней разных народов мира выражается в популярности различных гастрономических туров и фестивалей. «Гуцульская брынза», «Бычковые голубцы», «Золотой гуляш», «Колочаевская репьянка», «Сливовый леквар», «Фест кукурузы», «Ягодный», «Праздник меда», «Красное вино», «Белое вино», «Солнечный напиток» – это далеко не полный список фестивалей, которые предлагает сегодня только один из уникальных регионов Украины – Закарпатская область[6].

В то же время, следует отметить негативную тенденцию снижения культурологического потенциала еды в результате повсеместного распространения унифицированного, глобализированного фаст-фуда – гамбургеров, чизбургеров, газированных напитков. Опыт организации «Брячины» в центре г. Николаева также разочаровывает его низким уровнем и недостаточной эстетичностью мероприятия. А ведь с помощью продуктов питания и напитков можно создавать настоящие художественные шедевры. Данное направление в искусстве получило название «**фуд-арт**». Его далеким предтечей можно считать итальянского художника XVI века Джузеппе Арчимбольдо, создававшего необыкновенно фантазийные портреты, в том числе из овощей и фруктов[6]. Основными направлениями фуд-арта являются:

1. Съедобные портреты

Вместо красок используется практически все – разнообразные соусы, вино и шоколад, фрукты и овощи, – список можно продолжать до бесконечности. Серию «съедобных» портретов знаменитостей создал в 2015 г. украинский художник из Днепропетровска Павел Бондар. Арт-проект получил название «Вкусные лица». Выбор тех или иных ингредиентов художник связывает с личностью героев своих работ. Так, портрет Винсента Ван Гога выполнен из хлебных крошек, корок и чая – намек на долгие годы полуголодного существования гениального живописца.

Портрет певицы Лары Фабиан создан в технике акварели с помощью растворимого кофе. Экспериментируя со степенью густоты и растворения, Павлу Бондару удалось получить насыщенные разноплановые оттенки, что позволило передать всю красоту и глубину образа талантливой певицы. Фруктовый экзотический микс, дополненный сочной свиной отбивной – это непредсказуемая Lady GaGa. В создании портрета были использованы киви, зерна граната, кожура банана и апельсиновый сок. А вот сдержанный и благородный портрет английской королевы Елизаветы II – овсяные хлопья и ничего больше. С помощью хлопьев разного помола и размельченной овсянки художнику удалось добиться плавных переходов светотени. Необычные ингредиенты художник выбрал для портрета китайской актрисы Чжан Цзыи, получившей всемирную известность благодаря фильмам «Крадущийся тигр, затаившийся дракон», «Дом летающих кинжалов», «Мемуары гейши». Это съедобные водоросли нори, красная икра, рис, имбирь, васами, соевый соус – все, из чего делают суши[10].

Ксения Березовская – известный российский стилист, на счету которой сотрудничество с такими изданиями как Elle, Elle Girl, Marie Claire и Forbes. В 2012 г/ для русской версии журнала «L'Officiel» она подготовила серию – портретов на тарелке под названием «Jewellery story», героями которой стали всемирно известные модельеры. Среди них – признанный гений моды, возглавляющий дома Chanel и Fendi, Карл Лагерфельд; креативный директор Модного дома Lanvin талантливый и романтичный Альбер Эльбаз; один из наиболее авторитетных дизайнеров современности американский модельер и создатель собственной марки Марк Джейкобс. Портреты выполнены с помощью шоколада и бальзамического соуса, дополнены продуктами питания и украшены изысканными ювелирными изделиями[10].

2. Рисунки на тарелке

Анна Кевилл Джойс, фуд-стилист и иллюстратор, стала популярна благодаря серии рисунков на тарелках, выполненных с помощью разнообразных продуктов питания. В новом проекте «Иллюстрируя Восточную Европу» она представила свое видение столиц Польши, Чехии, Румынии и Венгрии. Художница использует незамысловатый арсенал продуктов – рис и макароны, зерна кукурузы, сахар, яйца и, конечно же, разноцветные фрукты и овощи. Вся эта богатая палитра дает возможность создать живописные пейзажи. Рассказывая о проекте, автор отметила, что столкнулась с некоторыми трудностями. Так, было сложно передать тусклый свет фонарей и туманную дымку, нависшую над пражской улицей, рябь на реке Дунай в Будапеште, воссоздать национальные орнаменты в Бухаресте и шпиль в бескрайнем варшавском небе[10].

3. Дринк-арт

Молодая запорожская художница Ксения Добровичинская создает портреты, пейзажи, изображения животных и цветов с помощью кофе, красного вина и других хмельных напитков. Свою технику она называет термином «дринк-арт». В качестве основы использует бумагу для рисования. Чтобы

получить нужный оттенок, Ксения смешивает разные напитки и наносит их в несколько слоев. К примеру, абсент дает насыщенный зеленый цвет, водка делает винные краски ярче, а дешевый портвейн порой смотрится на картине лучше, чем элитный алкоголь. Материалы для творчества художнице часто привозят друзья из путешествий. Выставка–продажа произведений Добровичинской была открыта в октябре 2015 г. в запорожской Афина-галерее и называлась «Палитра вкуса». Стоимость картин – от 30\$. Одну из композиций нашей соотечественницы – лошадей, написанных вином – итальянские коллекционеры купили за 2000\$[1].

4. Латте – арт

Современный термин латте-арт (от итал. latte – молоко и art – искусство) определяет целую субкультуру в творчестве кофе-мейкеров и обозначает искусство создания рисунков на поверхности кофейного напитка. Латте-арт развивался независимо во всех странах и появлялся вслед за развитием культуры эспрессо. Но родиной латте-арта считается Италия. Опытные мастера заметили, что при добавлении в кофе-espesso вспененного горячим паром молока на поверхности кофе появляются причудливые узоры. Добавив к этому фантазию и художественное мастерство, умельцы стали создавать оригинальные рисунки, которые, по аналогии с итальянской живописью по сырой штукатурке, можно назвать «кофейными фресками». Развивая свое искусство, бариста создают портреты знаменитостей, образы животных, пейзажи. Лучшие кофейные бармены собираются на ежегодные чемпионаты по рисованию на кофе. Один из последних чемпионатов мира по латте-арту выиграл австралиец Скотти Калаган, который оформил 6 чашек с идентичным рисунком, выполняя их за спиной. Не обошлось в латте-арте и без популярного интернет-мема «котики». Некоторые латте с этим рисунком поражают своей реалистичностью. Напитки, где 3D-фигурки, сделанные из пенки латте изображают популярных «котиков», можно назвать Котачино (Кот+Капучино). Японский дизайнер кофе Nowtoo Sugi, в свою очередь, придумал «Color Latte Art». Создавая рисунки на капучино, он использует некоторые пищевые красители, чтобы создать цветные иллюстрации из манги или диснеевских мультфильмов. Детям очень нравятся напитки с цветными портретами полюбившихся героев сказок [9].

Таким образом, мы видим, что наша пища, как и процесс ее потребления, является важным полифункциональным феноменом культуры. Она удовлетворяет не только базовую потребность физического выживания человека, но и широкий круг его духовных потребностей. Еда в любой культуре имеет символическое значение, обусловленное системой религиозных верований и социальных коммуникаций. Тема еды является также одной из фундаментальных в истории художественной культуры. Достаточно оригинально она модифицируется в современном искусстве на основе эстетических принципов постмодернизма. Фундаментальное и многообразное значение еды в нашей жизни закономерно делает ее как предметом научного

культурологического исследования, так и обыденного познания, которое включено в популярные досуговые практики.

Список использованных источников:

1. Гоголь ищет компанию [Текст] // 2000. – 2015. – №29–30 (743). – 9 октября. – С. 1.
2. Костяев, А.И. Вкусовые метафоры и образы в культуре [Текст] / А. И. Костяев. – Москва: Изд-во ЛКИ, 2007. – 156 с. – Библиогр.: с. 147–155.
3. Котляревський, І. «Тут ілі різніі потрави,... В дробушках, в чоботах, в свитках» [Текст] / І. Котляревський // Енеїда : поема / І. Котляревський. – Київ, 1989. – С. 13.
4. Марушкина, Н.С. Пища людей: культурологический аспект [Текст] / Н.С. Марушкина // Мир науки, культуры, образования. – 2013. – № 3 (40). – С. 327–328. – Библиогр.: с. 328.
5. Шандор, Ф. Закарпатці веселяться ... серйозно [Текст] / Ф. Шандор // Українська культура. – 2014. – № 5. – С. 59–63.
6. Шовская, Т. Мастер празднеств Джузеппе Арчимбольдо [Текст] / Т. Шовская // Искусствознание. – 2013. – № 3/4. – С. 378–389.
7. http://professional.ru/Soobschestva/zhurnalistika_i_kommunikaciya/davajte_ustrom_pir_obrazy_trapczy_v_kulture_20643422/
8. Амирбемян, Р. Еда: сакральность и средство коммуникации [Электронный ресурс] / Р. Амирбемян // МосТ : научно-популярное приложение к газете "Голос Армении". – Режим доступа: <http://mostga.am/kultura/eda-sakralnost-i-sredstvo-kommunikatsii-417.html>, свободный (дата обращения: 27.03.2016). – Загл. с экрана.
9. Кофе как источник вдохновения: латте-арт [Электронный ресурс] // ARTотека еды. – Режим доступа: <http://www.art-eda.info/kofe-kak-istochnik-vдохnoveniya-latte-art.html>, свободный (дата обращения: 27.03.2016). – Загл. с экрана.
10. Съедобные портреты [Электронный ресурс] // ARTотека еды. – Режим доступа: <http://www.art-eda.info/sedobnye-portrety.html>, свободный (дата обращения: 27.03.2016). – Загл. с экрана.

ТІЛАБОВА А.М.,

студентка групи КДД-14(М)
факультету менеджменту і бізнесу
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»
Науковий керівник:

КАЛІНІНА Л.А., кандидат
педагогічних наук, доцент кафедри
культурно-дозвілєвої діяльності
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

РЕГІОНАЛЬНІ УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ТА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ)

Народні традиції, звичаї та обряди українського народу є соціокультурним феноменом, що формувався протягом століть. Під впливом роздробленості українських земель ще за існування Київської Русі та розподілом у різні часи між різними державами слов'янських земель – українська культура в цілому не втратила своєї ментальності, а навпаки – набула нових, запозичених рис.

Велику роль у зміні світосприйняття українців відіграла подія 988 року – Хрещення Русі. Змінюючи релігію, українці мусили змінити свої бачення світу, обряди, традиції та звичаї, відмовитись від усього язичницького. Але, як показує історія, українці й сьогодні святкують запозичені язичницькі свята – Коляда (День зимового сонцестояння), Меланка, Василя, Щедрий вечір, свято Стрітєння, зимове свято Андрія, Івана-Купала. Слід підкреслити, що християнське свято Пасха також має язичницьке походження.

В умовах радянської сучасності, в умовах швидкого соціально-економічного розвитку людської цивілізації, усі звичаї, традиції та обряди відійшли на другий план. Якщо провести паралель між минулим і сучасністю, то ми побачимо, що для попередніх поколінь ці свята та дійства були не обов'язковими, незважаючи на їх святковість та релігійність. І сьогодні відстежується тенденція того, що сучасні молоді покоління відносяться до цього культурного феномену як до чогось тривіального, примітивного. Але на сучасному етапі, у зв'язку з останніми подіями на території України (Революція гідності, війна на окупованих територіях, анексія Криму, виникнення вимушених переселенців) більшість громадян України згадало та повернулось до своїх народних звичаїв, традицій та обрядів.

Особливістю геополітичного положення України є те, що воно визначається її розташуванням у зоні між Заходом і Сходом (знаходиться між західноєвропейською та східноєвропейською культурами), між католицькою і православною гілками християнства.

Продовжується формування двох типів європейських культур – західної і східної, синтез яких найбільш яскраво проявився у період Київської Русі та козацької держави.

Геополітичне положення України як специфічної зони між різними культурологічними системами Заходу і Сходу, Півдня і Півночі сприяло тому, що Україна органічно ввібрала в себе цінності різних культур, а це відкриває широкі можливості як для її внутрішнього розвитку, так і для здобуття гідного місця у світовому співтоваристві.

Історичний вплив різних культур на розвиток українського суспільства сприяв тому, що в Україні сформувалося система взаємозв'язаних в єдину цілісність регіонів зі своїми специфічними історичними, економічними, географічними, демографічними та культурними особливостями [3, с. 31].

Національна свідомість – це сукупність соціальних, економічних, політичних, моральних, етичних, філософських, релігійних поглядів, норм поведінки, звичаїв і традицій, ціннісних орієнтацій та ідеалів, в яких виявляються особливості життєдіяльності націй та етносів.

Складові національної свідомості:

- сприйняття оточуючого світу та ставлення до нього;
- усвідомлення національно-етнічної належності;
- ставлення до історії та культури своєї національно-етнічної спільноти;
- ставлення до представників інших націй і національностей;
- патріотичні почуття та патріотична самосвідомість;
- усвідомлення національно-державної спільноти.

Що до існування рівнів національної свідомості, то виокремлюють два рівні національної свідомості. Перший рівень – це буденна свідомість – багаторівневе, багатогранне, суперечливе і рухливе утворення, що є результатом синтезу природно-біологічного і соціального розвитку багатьох поколінь представників національно-етнічної спільноти; другий рівень – це теоретична свідомість – узагальнена, науково обґрунтована, соціально і політично зорієнтована система поглядів про життєвий шлях, місце і мету розвитку нації.

До структури буденної свідомості належать:

- осякденні потреби, інтереси, система цінностей, установок, почуттів і настроїв і т. ін., які виявляються у національному характері людей;
- звичаї та традиції, в яких закодована соціальна пам'ять народу і які виступають нормативами його діяльності, передаючись із покоління в покоління.

Структура теоретичної свідомості містить:

- норми, цінності та зразки поведінки представників певної національно-етнічної спільноти;
- ідеологію нації;
- національну ідею.

За змістом національна свідомість виступає як єдність загальнолюдського й національного, де загальнолюдське виявляється у неповторному бутті нації.

Існує, і на сучасному етапі часто вживається, поняття національна ідентичність – це усвідомлення людиною власної належності до певної національної групи, що має свою назву, власну історичну територію, спільні міфи, історичну пам'ять, спільну масову громадську культуру, свою мову, спільну економіку, однакові для всіх юридичні права та обов'язки.

Одним із способів вивчення спадщини є аналіз сутності традицій, які зберігались і передавались з покоління в покоління через живий досвід, усне слідування і практику сімейного життя.

Традиція – це досвід, звичаї, погляди, смаки, норми поведінки, що склалися історично і передаються з покоління в покоління.

Звичай – це загальноприйнятий порядок, правила, які здавна існують у громадському житті і побуті певного народу, суспільної групи, колективу.

Кожна епоха вносить у їх зміст свої корективи, розвиває і доповнює старі традиції, заперечує ті, які втратили свою актуальність і суспільну значущість. У нерозривній єдності з традиціями перебувають народні звичаї. У простому розумінні звичай – це те, що стало звичним, засвоєним, насущним.

Однією з першооснов усної народної творчості є обряд.

Обрядами (або ритуалами) називають такі форми поведінки, що склалися історично, для яких характерні:

1) стереотипність, повторюваність без змін;

2) символічність (кожна обрядова пісня щось символізує), наприклад, «Засівання» на Новий рік символізує майбутню сівбу і багатий урожай [6, с. 43]. Проаналізуємо два різні, але водночас схожі, регіони України: Буковина та Миколаївщина.

Буковина (Чернівецька область) – найменша за територією площа в Україні, історичний регіон, розташований між середньою течією річки Дністр та головним Карпатським хребтом у долинах верхньої течії Пруту та Сірету. 16,7% населення – це населення непрацездатного віку; 69,7% населення працездатного віку; 13,6% – старше працездатного віку.

В основному населення області складає молодь, яка в умовах економічної кризи масово виїжджає за кордон. Етнічний склад населення регіону: українці, румуни, поляки, молдовани, росіяни, євреї, білоруси, цигани. Населення – у більшій мірі релігійне, в основному розмовляють українською, менше – російською, а також румунською, молдовською, польською, угорською мовами, Стараються дотримуватись звичаїв своїх предків та зберегти їхню початкову форму.

Миколаївщина – розташована на півдні країни, у межах Причорноморської низовини в басейні нижньої течії ріки Південний Буг. На заході межує з Одеською, на півночі з Кіровоградською, на сході та північному сході з Дніпропетровською областю, на південному сході з Херсонською областями. На півдні територія регіону омивається водами Чорного моря.

Населення: в основному люди працездатного віку. Національний склад населення: українці, росіяни, білоруси, болгары, молдовани, євреї, німці, поляки, вірмени. Мовний склад: українська, російська, молдовська, болгарська

та ін. Слід зазначити, що населення Миколаївського регіону менш релігійне, ніж на Заході України. Звичаї і традиції українського народу дещо на другому плані, тут їх дотримуються менше.

Обидва регіони мають різну історію, різний склад населення, різні мовні та релігійні особливості. Звичаї, традиції та обряди обох регіонів дещо відрізняються, мають свої характерні риси, але й мають різне значення для самого населення. Не зважаючи на всі відмінності між регіонами, усі звичаї та традиції мають однакові витоки.

Слід наголосити на тому, що усна народна творчість також може служити класичним прикладом єдності між усіма українськими землями. Ця спільність мови та звичаїв завжди була тими вузлами, які зв'язували наш народ, коли він був штучно поділений державними кордонами. Не випадково в Україні існує повір'я, що духи всіх дітей – живих і мертвих, забутих і без вісти пропалих – на Святий Вечір злітаються до своїх матерів на таємну вечерю, і ніякі віддалі, кордони, кам'яні мури і залізні брами цьому не можуть перешкодити [5]. Як бачимо, звичаєвий обряд «Святої Вечері» символічно об'єднує усіх людей, які належать до одного народу, однієї нації.

Українці масово почали звертатись до старовини після Революції Гідності. В історії були випадки, коли після переворотів, стрімких змін у державі, у народі пробуджувалась національна свідомість та єдність. У звичаях і традиціях українського народу є певна святість сім'ї, народу, мови, шанування предків. Звичаї та традиції, як і мова, є тим чинником, який об'єднує людей в одну народність, в одну соціальну групу, в яких є спільне минуле, а отже – спільне майбутнє.

Висновки. Звичаї народу – це ті прикмети, за якими розпізнається народ не тільки в сучасному, а і в його історичному минулому. Народні звичаї охоплюють усі ділянки громадського, родинного і суспільного життя. Звичаї – це ті неписані закони, якими керуються в найменших щоденних і найбільших національних справах. Звичаї, а також мова – це ті найміцніші елементи, що об'єднують окремих людей в один народ в одну націю.

Список використаних джерел:

1. Кучинський, М.В. Роль усної народної творчості у розвитку молодших школярів [Текст] / М.В. Кучинський // Початкова школа. – 1995. – № 1. – С. 13–19.
2. Лозова, В.І. Теоретичні основи виховання і навчання [Текст] / В.І.Лозова, Г.В. Троцько – Харків, 1997. – 338 с.
3. Любар, О.О. Історія української педагогіки [Текст] / О. О. Любар, М.Г.Стельмахович, Д. Т. Федоренко – К., 1998. – 357 с.
4. Медвідь, Л.А. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні [Текст] / Л. А. Медвідь – К.: Вікар, 2003. – 335 с.
5. Мишанич, С.В. Усна народна творчість [Текст] / С.В. Мишанич // Культура і побут населення України. – С. 169–174.
6. Моковенко, О. Народні символи України [Текст] / О. Моковенко // Початкова школа. – 1998. – № 8. – С. 57–60.

В.В. ХОВАНСЬКА,

студентка 1 курсу факультету
менеджменту і бізнесу ВП «Миколаївська
філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

В.С. ДОНІЙ,

викладач кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін ВП
«Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ЖИТТЄСТВЕРДЖУВАЛЬНІ МОТИВИ У ПОЕЗІЇ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «CONTRA SPERM SPERO!»

Леся Українка увійшла до когорти видатних постатей України, завдяки її багатогранному таланту. Ця неординарна особистість всесвітньо відома як поет-лірик, драматург-новатор, автор ліро-епічних поем, публіцист, критик.

Багато труднощів і перешкод випало на долю цієї тендітної жінки. Яскравим прикладом як не кортитися обставинам, відновити життєві сили, віднайти віру є поезія Лесі Українки «Contra spem spero!», яку поетеса написала під час загострення своєї важкої хвороби. Особливого звучання вона набуває і сьогодні. Адже, тисячі людей щодня потрапляють у складні життєві обставини, через що нерідко втрачають віру та надію на краще.

Поетичну творчість та життєвий шлях Лариси Петрівни Косач досліджували досить багато науковців, літературознавців та вчених, серед яких: Агеева В. П., Гончар О. Т., Дзюба І. М., Діба А. Г., Драй-Хмара М. О., Забужко О. С., Кулінська Л. П., Левченко Г. Д., Франко І. Я. та інші.

У даному дослідженні ставимо собі за мету визначити життєстверджувальні мотиви в поезії Лесі Українки «Contra spem spero!» та проаналізувати засоби їх відображення.

Зазвичай, так званій «жіночій поезії» притаманні ніжність, м'якість, особлива задушевність, мрійливість і доброта ліричної героїні. Такі риси досить яскраво виражені у творах Лесі Українки. Проте, не слід забувати, що як поет-лірик поетеса сформувалася в бурхливу епоху, що привело до постійних пошуків нової особистості – борця і героя, мислителя і мрійника. Саме тому, в симфонії її поетичного слова, овіяного жіночністю, звучать виразні життєстверджувальні, оптимістичні мотиви, мотиви уславлення мужності і сили людського духу.

Поезія «Contra spem spero!», стала не тільки творчим, але й життєвим кредо поетеси. Ця надзвичайно мужня жінка понад усе цінувала незламність сили людського духу, вміння людини подолати себе й обставини, і сама була прикладом цього – вела тривалу і виснажливу боротьбу за повноцінне життя. З самого дитинства вона була впевнена в тому, що «сором хилитися, долі

коритися!» [1]. Леся не дозволяла опускатися «безсилим рукам» [2], прагнула праці без відпочинку, знаючи, що «людині боротьба і праця милі» [2].

Таким чином, постать Лесі Українки завжди буде асоціюватися з образом героїні її поезії «*Contra spem spero!*», рядки якої вражають драматизмом і водночас оптимізмом молодої дівчини.

Літературознавець Музичка А.В. у своїй праці «Леся Українка: її життя, громадська діяльність і поетична творчість», доречно зазначає: «...І починається дійсна боротьба за життя, боротьба завзята, у якій не раз бачимо приступи сумнівів і страхів, бачимо, як її обгортає тяжке безвір'я, розпука, цілковита втрата бадьорості та змоги боротися, то знову виходить із неї героїня, тверда мов криця, сильна нова людина, що кличе: «жити хочу! геть, думи сумні!» [3]. Ця фраза є яскравим відображенням настрою Лесі Українки під час написання поезії «*Contra spem spero!*».

Можемо лише уявити, наскільки незламним було прагнення жити, адже, як тільки можна співати веселу пісню, коли серце розривається від туги, а все тіло страждає від нестерпного болю. Здається, що сподіватися на світле майбутнє, сподіватися без надії неможливо, коли життя перетворюється на постійні долання: долання обставин, долання важкої недуги.

У поезії «*Contra spem spero!*» образи автора і ліричного героя співпадають. У цьому вірші Леся Українка висловлює оптимістичну віру в своє покликання. Поезія захоплює своєю витонченістю, стрункістю форми, думкою, висловленою точно і афористично. Вірш «*Contra spem spero!*» звучить як гімн боротьби за життя, за світло і за добро.

Цей «безнадійно-надійний» вірш поетеса будує на контрастних образах: з одного боку, відчуття гнітючості та зневіри, з іншого – оптимістичний настрій та сподівання. За допомогою образів суму передано зневіру: «думи, ви хмари осінні», «вжалю, в голосіні», «сльози гіркі», «серед лиха», «без надії», «думи сумні», «на вбогім сумнім перелозі» [4]. Протилежними до цього ряду виступають оптимістичні, радісні образи: «весна золота», «мелодії літа», «сміятись», «співати пісні», «жити хочу», «барвисті квітки» [4]. Поєднання цих контрастних ліній формує образну систему твору, в якій голос поетеси звучить виразно й піднесено. За допомогою цих засобів відображається прагнення молодої жінки жити нормальним, повноцінним життям, навіть тоді, коли на заваді стають особисті й суспільні перешкоди. В кожному слові поезії міститься максимальна кількість щирості, життєвого вогню та любові до життя.

Ключовим для розкриття теми призначення митця у цьому світі є образ «сліз». Коли людина відчуває нестерпну фізичну неміч, душа продовжує співати і плакати. Голос душі – це поезія, єдина відрада у житті. Ці поетичні сльози здатні розтопити навіть льодову міцну кору непорозуміння, несправедливості, жорстокості. Саме так уявлялась дійсність Лесі Українці в образі міцної льодової кори, морозу. Цим могутнім силам природи вона робила справжній виклик, висловлюючи готовність «сіяти квітки на морозі»,

«лить на них сльози гіркі» [4], поки не розтане той лід і не зійдуть квіти – квіти добра, радості і щастя для людей.

Пролиті сльози омили душу і вирвали зі зраненого серця переможний спів та нові пісні. Тільки людина незламної волі здатна сіяти барвисті квітки радості, надії, сподівання на сумнім перелозі або морозі й поливати їх гіркими сльозами. Тільки той, хто не боїться подивитися небезпеці прямо в очі, спроможний нести на круту гору камінь і супроводжувати свою важку роботу веселими піснями. І тільки справжній романтик, для якого кожна мить життя є безмежним святом краси, ніколи не втратить надії віднайти свою зірочку щастя.

Можна спробувати відійти від особистісного контексту, який пов'язаний із тяжкою долею самої Лесі Українки. Тоді перед нами постає образ ліричного героя – справжньої особистості, яку не здатні зламати навіть несприятливі життєві обставини. Сам вірш звучить як гордий виклик всьому злому та болісному на цьому світі. Це надзвичайне життєствердне, оптимістичне звучання і відповідно позитивний вплив на читача посилюється повторенням одного й того самого мотиву у другій та останній строфі. Причому, у другій строфі поетеса використовує заперечну частку, а в останньому-стверджувальну: «Ні, я хочу крізь сльози сміятись...» [4]. Цей рядок поезії прочитується так: мені надзвичайно боляче, дуже сумно, але я не хочу дозволяти стражданню назавжди оселитися в моєму серці. Я буду боротися, обов'язково, бо життя дуже прекрасне – і я не маю бажання його втрачати. Вже в останній строфі ця думка утверджується остаточно: «Так! я буду крізь сльози сміятись...» [4]. Якщо у другій строфі звучить несміливе, невпевнене утвердження «Жити хочу!», то в останній ці слова набувають величезної сили, сміливості, відваги: «Буду жити! Геть думи сумні!» [4].

Отже, поезія «*Contra spem spero!*» на зламі дев'ятнадцятого та двадцятого століть набула великої популярності, проте, і в наш час життєстверджувальні та оптимістичні мотиви не втратили своєї актуальності. Жити необхідно за будь-яких умов, мабуть, у цьому і полягає основний зміст людського існування — не зламатися і гідно пройти крізь всі буреломні та несприятливі обставини.

Цей неймовірний вірш, як і вся творчість письменниці є яскравим свідченням титанічного духу Лесі Українки. Поезія «*Contra spem spero!*», дійсно є заклик до боротьби:

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть думи сумні! [4]

Список використаних джерел:

1. Андрій Музичка - Лесина хвороба [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.l-ukrainka.name/uk/Studies/Muzychka/Illness.html> – Назва з екрана.
2. Леся Українка — Contra spem spero! [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.l-ukrainka.name/uk/Verses/NaKrylachPisen/ContraSpemSpero.html> – Назва з екрана.
3. Леся Українка – Мі [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lesya.artiweb.org.ua/works/verses/nkp/03mi.html> – Назва з екрана.
4. Леся Українка – Епілог [електронний ресурс] –Режим доступу: http://bukvoid.com.ua/library/lesya_ukrainka/epilog/ – Назва з екрана.
5. Рисак О. Творчі повтори як ознака стилю Лесі Українки [Текст] / О. Рисак // «Високе світло імені та слова...»: Леся Українка в дослідженнях О. Рисака : зб. наук. пр. / вступ. ст. Н. Стащенко. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. – С. 163 – 169.
6. Українка Леся [Текст]: Зібрання творів: у 12-ти т. / Українка Леся. – К. : Наук. думка, 1975– 1979. – Т. 12 : Листи (1903–1913). – 1979. – 696 с.

В.О. ЧЕЛОУСОВА,

студентка 2 курсу факультету менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.В. ОРЛОВА,

кандидат культурології, доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін ВП

«Миколаївська філія КНУКіМ», м.

Миколаїв

СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ДОЗВІЛЛЄВИХ ЦЕНТРІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

Протягом останніх десятиліть соціально-культурна обстановка спричиняє ряд гострих змін у сфері духовного життя людей: зміна духовно-моральних орієнтирів, знижений інтерес у молодого покоління до культури і мистецтв, істотне скорочення фінансової забезпеченості установ культури, у тому числі й діяльності сучасних культурно-дозвіллевих центрів, основними завданнями яких стали формування розвитку соціальної активності та творчого потенціалу особистості, організація різноманітних форм дозвілля і відпочинку, а також створення умов повної самореалізації у сфері дозвілля.

Варто зазначити, що з кожним роком збільшується потреба постійного оновлення змісту діяльності установ культури, поліпшення методів її здійснення, пошуку, інноваційних дозвіллевих технологій, зміни у формуванні дозвіллевої культури у населення, особливо у сучасної молоді.

Сучасні культурно-дозвільні центри дають широкі можливості регуляції молодіжної субкультури, можливості безперервного підвищення рівня та вдосконалення міжособистісних контактів, ведуть роботу щодо раціонального використання людьми вільного часу [1, с.240].

Вивчення вдосконалення діяльності культурно-дозвіллевих центрів з організації дозвілля молоді підтверджує, що в даний час вони переживають досить складний період, який характеризується наступними (негативними) процесами: недостатнє фінансування, падіння інтересу у населення до діяльності дозвіллевих установ; наслідок цього низька їх відвідуваність, багато форм дозвіллевих занять просто застаріли та ін.

Такі зарубіжні вчені, як: Р. Стеббинс, Д. Белл, Дж. Брунер, Д. Міллер, Ж. Піаже, К. Роберте, займались вивченням дозвіллевих центрів, та зрозуміли, що широка перспектива загальної політики керівництва більшості традиційних установ дозвілля і, як результат, успішна адаптація стратегічних завдань культурно-дозвіллевих закладів до умов сучасності, розширення сукупності послуг і напрямів діяльності стали причиною перетворення закладів культури вузького спрямування на багатофункціональні рекреаційно-

дозвіллеві установи, спроможні обслуговувати велику кількість відвідувачів, незалежно від соціального чи професійного складу, віку, релігійних чи політичних вірувань [2].

Після Другої світової війни: у кожному місті, сільському населеному пункті, районі будувалися установи клубного типу – осередки культури молоді Франції. Їх завданням було об'єднати, налагодити контакти між людьми різного походження, різних професій.

Особливістю молодіжних установ у Болгарії (як і у Франції) було дотримання масштабу, що відповідало призначенню (немає гігантоманії і показності). Їх головна мета – невимушений виховний процес і визначення інтересів молоді.

В Японії – молодіжні центри винесені, за межі міста (молодіжний комплекс у префектурі Сіга, молодіжний центр на острові Окінава), вирішують проблему розважального відпочинку; у межах міста центри виконують ще й освітні, навчальні функції (громадський центр і будинок молоді в м Тітібу).

Центр дозвілля в м. Краутрі (Велика Британія) надає комплекс соціальних, культурних, функціональних послуг, охоплюючи майже 1 млн осіб щорічно. На його території розташовані кілька басейнів (один з них для любителів серфінгу), спортивні приміщення, майданчики для активного та пасивного відпочинку, конференц-зал, кімнати для гурткових занять, мережа кафе та барів, нічний клуб, міні-магазини, ігрові зали [3].

Особливим аспектом ефективного функціонування будь-якого закладу дозвілля комплексного типу, що фокусується на прагненні найкращого задоволення та розвитку потреб відвідувачів, є упорядкованість його організаційних компонентів, яка спроможна раціонально змінювати та реалізовувати завдання установи відповідно до зовнішніх та внутрішніх обставин і відзначається творчою мобільністю, гнучкістю та функціональною динамічністю.

Істотний внесок у розкриття рекреаційного, пізнавально-освітнього, естетичного потенціалу дозвілля, в обґрунтування погляду на культурно-дозвіллеву діяльність, як суттєвий резерв розвитку особистості внесли такі вітчизняні вчені: А. Аріарський, С. Артановський, Г. Бирженюк, І. Болотников, Е. Зазерський, С. Іконникова, Т. Киселева, Ю. Кротова, А. Марков, В. Орлов та ін.

В Україні у 1990 році одним з перших виникає Одеське об'єднання молодіжних клубів. Воно згуртувало 18 клубів за інтересами, 9 дискотек, студії відео і звукозапису, павільйони комп'ютерних ігор, сучасні фотолабораторії. У структуру об'єднання входила асоціація кооперативів, що займалась дозвіллям, масовими заходами, рекламою, спонсорськими послугами, соціологічними дослідженнями.

Вже у 1992 році існувало понад 100 клубних установ нового типу. Це – центри дозвілля, центри культури, центри національних культур, культурно-спортивні, соціально-творчі об'єднання та спеціалізовані культурно-дозвіллеві заклади типу будинків фольклору, будинків кіно, сімейних клубів.

До складу багатопрофільних центрів дозвілля входили театральні концертні колективи, дискотеки, студії звукозапису, зали ігрових автоматів, любительські об'єднання, спортивно-оздоровчі школи та ін. Усе це значно розширило технологічні можливості закладів культури.

Як свідчить досвід, існуючі Центри дозвілля створювались у різний спосіб: на базі державних і профспілкових клубів (Ужгородський, Харківський); на базі парків культури і відпочинку (Херсонський, Сумський, Енергодарський Запорізької області) і на базі любительських об'єднань (Первомайський Миколаївської області) [4, с. 34].

З 2016 року у м. Миколаєві в рамках стратегії стійкого розвитку Миколаївського рекреаційного регіону вже розробляється ідея проекту створення культурно-дозвіллевого закладу.

Ключовим компонентом розроблення проекту побудови культурно-дозвіллевого центру комплексного типу стає ґрунтовний аналіз відповідного географічного розміщення установ: максимального наближення до центру населеного пункту, наявності зручної транспортної розв'язки. Перед ініціативною групою, яка займається відкриттям установи, постає три основні альтернативи: купити ділянку землі; використати існуюче місце, яким володіє муніципалітет; придбати земельну ділянку від третьої сторони (комерційної чи приватної особи).

Наступним кроком у створенні центру дозвілля є збір об'єктивних даних про матеріальний, соціальний, демографічний, культурний стан району; вивчення рівня зацікавленості майбутніх клієнтів у роботі закладу; вияв мотивів небажання брати участь у культурно-дозвіллевій діяльності; визначення складу потенційної аудиторії закладу з притаманними їй диференційованими інтересами [5].

Отже, вдосконалення діяльності культурно-дозвіллевого центру з організації дозвілля сьогодні є актуальною проблемою. І її рішення має йти активно в усіх напрямках: вдосконалення господарського механізму, розробка концепцій установ культури в нових умовах, планування і управління установами сфери дозвілля. Таким чином, сучасний етап розвитку культурно-дозвіллевого закладу, характеризується переходом від критики існуючого положення до конструктивних рішень.

Об'єктивна оцінка діяльності культурно-дозвіллевих закладів зарубіжних країн допоможе створити принципово нову модель вітчизняної установи культури, що відповідатиме новітнім тенденціям суспільного прогресу, сприятиме удосконаленню функціонуючої соціокультурної системи на основі сучасних світових досягнень науки та передової практики й поживить теоретичні та практичні дослідження з вивчення та розвитку вітчизняних культурно-дозвіллевих установ комплексного типу.

Список використаних джерел:

1. Андрєєва, Г.М. Соціальна психологія [Текст] / Г. М. Андрєєва. – М.: Аспект прес, 1998. – С.1-303.
2. Сучасний етап організації культурно-дозвілєвої Діяльності в країнах зарубіжжя [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.convdocs.org/docs/index-84313.html?page=4>. – Назва з екрана.
3. Социально-исторические особенности развития досуговых центров для молодежи в нашей стране и за рубежом [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://banauka.ru/2824.html> – Назва з екрана.
4. Ключко ,Ю.М. Культурно-дозвілєва сфера України і динаміка змін і перетворень [Текст] / Ю. М. Ключко, В. Д. Ковтун, Л. О. Троєльнікова, Н. М. Цимбалюк. – К., 2003.
5. Соціально-історичні особливості розвитку сучасної системи культурно-дозвілєвої діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tourlib.net/books_ukr/bocheluk23.htm. – Назва з екрана.

О.М. ШВАЙКОВНИК,

студент Миколаївського
будівельного коледжу КНУБА.

Науковий керівник:

І.Г. ЧЕРКЕСОВА,

Заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри дизайну
ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,
м. Миколаїв

НАНОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ДИЗАЙН – ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Мета: Зробити аналіз переваг та недоліків нанотехнологій у дизайні архітектурного середовища.

Предмет дослідження: створені людиною нанотехнологій та їх застосування у середовищі буття людини. Переваги нанотехнологій та недоліки застосування нанотехнологій в архітектурному середовищі буття людини або у системі «людина – штучна природа».

Розумний дім (електронний котедж) – приміщення, будинки які мають якісні системи забезпечення та операційний multi-room. За допомогою останнього, функціонально пов'язуються між собою усі електроприлади будівлі, якими можна керувати централізовано – з пульта-дисплею. Прилади можуть бути під'єднані до комп'ютерної мережі, що дозволяє керувати ними за допомогою ПК та надає віддалений доступ до них через Інтернет. Завдяки інтеграції інформаційних технологій у домашні умови, усі системи та прилади узгоджують виконання функцій між собою, порівнюючи задані програми та зовнішні показники (обстановку).

Нанотехнології розвиваються та набирають обертів дуже швидко. Їхнє використання стає дедалі частішим тому, що людина бажає досягти максимального комфорту та зручності для свого існування. Людина прагне зменшити, що зусилля для того, щоб задовольнити свої потреби й не замислюється над тим, що це принесе не тільки користь.

Переваги нанотехнологій:

1. Створення нанотехнологічних матеріалів з запрограмованими якостями (відштовхування води, бруду, пилу; самоочищення: знищенні небезпечних бактерій, сприяння оздоровленню людини, вплив на клімат-комфорт тощо).

2. Забезпечення архітектурного середовища нанотехнологіями означає утворення безпеки, очищення, забезпечення інформаційними комунікаційними системами.

3. Значне полегшення контролю над об'єктом, в якому відбувається життя, існування людини.

Недоліки використання нанотехнологій:

1. Негативний вплив на здоров'я людини, збільшення кількості електромагнітного випромінювання. Тривалий за часом вплив надмірно

посиленого електромагнітного поля здатне провокувати зростання онкологічних пухлин, знижує розумові здібності й пам'ять, розвиває імпотенцію та безплідність, викликає мутацію хромосом та провокує вроджені каліцтва у дітей, матері яких під час вагітності просиджували багато часу за комп'ютером. Електромагнітні хвилі можуть спровокувати викидень або завмирання плода, недорозвинення головного мозку у плода. Постійно підвищений електромагнітний фон стає причиною хвороби Альцгеймера, Паркінсона, змінює психіку людини. Електромагнітне поле, впливаючи на людину постійно, послаблює у нього імунітет, заподіює шкоду ендокринної, серцево-судинної та нервової систем, знижує сексуальні функції.

2. Велика вартість обладнання, що є недоступним багатьом людям.

3. Негативний вплив на психофізіологічний стан людини. Усі види діяльності, здійснюваної людиною, підкоряються єдиним фізіологічним закономірностям, тому для розуміння особливостей розумової праці слід проводити аналогію з відомими особливостями праці фізичної. Підвищення продуктивності розумової праці досягається тренуванням, поступовим зростанням навантаження, підтриманням її високого рівня. Тривалі періоди бездіяльності негативно відбиваються на продуктивності. Як спортсмен, що припинив тренування, так і школяр після канікул з початком занять відчують великі утруднення. Тому відпочинок в процесі розумової праці розумний лише у вигляді зміни форми розумової праці або зниження навантаження.

З вищевикладеного можна зробити такі висновки:

По-перше: якщо не можливо зупинити наукову думку та розвиток високих (нано) технологій, то потрібно забезпечити дієвий контроль за використання високотехнологічних об'єктів у середовищі (архітектурному середовищі) життєдіяльності людини.

По-друге: постійно досліджувати та відслідковувати ефект нанотехнологій протягом певних термінів часу для з'ясування користі або шкоди людині.

По-третє: застосування нанотехнологічних матеріалів потрібно зосередити на користі використанні для людей з особливими потребами.

Віктор Папанек, всесвітньо відомий теоретик та практик дизайну, експерт ВОЗ у галузі забезпечення людей з особливими потребами зручними матеріальними формами для підвищення якісного рівня життя, вважав, що фахівці архітектури й дизайну повинні уважно ставитися до розробки дизайнерських проектів для таких людей. [1]

Так, на нашу думку, нанотехнології здатні допомогти зробити життя більш комфортним, а з часом й технологічним прогресом допомогти у лікуванні та у підвищенні якості життя.

Тому, архітектори повинні враховувати позитив нанотехнологій та застосовувати їх у проектній діяльності.

Список використаних джерел:

1. Папанек, В. Дизайн для реального мира [Текст] / Виктор Папанек. – Пер. с англ. – М.: Издатель Д. Аронов, 2004. – 416 с.

Н.С. ЯКОВЛЄВА,

студентка 2 курсу

факультет менеджменту і бізнесу ВП

«Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

О.В. ОРЛОВА,

кандидат культурології, доцент кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін ВП

«Миколаївська філія КНУКіМ», м.

Миколаїв

ПАРКИ УОЛТА ДІСНЕЯ ЯК ТУРИСТИЧНА АТРАКЦІЯ

В останні десятиліття у світі спостерігається стійка тенденція підвищення інтересу до нових сучасних технологій у галузі дозвілля. Це обумовлено тим, що раціональне використання вільного часу дає можливість людині зняти соціальне напруження, а також відновити свої психологічні та фізичні сили. Останнє в свою чергу приводить до зростання ролі парків, що стають необхідними природними осередками, створюють сприятливий мікроклімат для повноцінного функціонування їх як культурно-рекреаційних центрів.

Сьогодні найбільш популярні парки розваг відвідує так багато людей, що вони могли б скласти ціле місто. У першу чергу це відноситься до найголовнішого серед всіх подібних закладів – Світ Діснея у Флориді та й іншим паркам Діснея.

Розглянемо декілька тематичних парків присвячених Діснею.

Світ Уолта Діснея – цей парк розваг не тільки найпопулярніший у світі, але й найбільший. Знаходиться він у Флориді, загальна площа парку становить 121,7 км². Це вже не просто місце для відпочинку, а ціле місто-казка. Складається він з чотирьох тематичних парків та ще двох водних. У Діснейленді розташовується цілих 33 готелі, численні ресторани і 5 полів для гольфу.

Відкрився цей парк 1 жовтня 1971 року, через 5 років після смерті Уолта Діснея. На жаль, він так і не зміг побачити своє грандіозне творіння. Адже розробка цього парку почалася ще за життя легендарного мультиплікатора. Щоб проект відбувся, брат мультиплікатора і за сумісництвом президент The Walt Disney Company, Рой Дісней, завершив працю розпочату Уолтом Діснеєм [1].

Паризький Діснейленд. Є свій великий парк розваг від Діснея і в Європі. Знаходиться він в паризькому передмісті Марн-ля-Вале, що в 32 кілометрах від столиці. Відкрився парк 12 квітня 1992 року, а його площа становить 1943 гектари. Тут знаходяться два тематичні парки – Діснейленд Парк, відкритий в 1992 році, і Уолт Дісней парк-студія, що з'явився через 10 років. Є тут розважальна село Діснея, яка включає в себе нічні клуби, дискотеки, ресторани і бутіки. Воно працює всю ніч. У парку можна пограти в гольф і теніс, навіть

позайматись у дитячій футбольній школі Манчестер Юнайтед. У Діснейленді наявні власні діловий і житловий квартали, а також вокзал.

Парк пропонує гостям розміститися в готелях різної категорії: На території парку гості можуть зупинитися у готелях різної категорії: «Disneyland», «New York», «Newport Bay Club», «Sequoia Lodge», «Cheyenne», «Santa Fe», «Davy Crocket Ranch», «Kyriad Hotel», «Mytravel's Explorers Hotel», «Holiday Inn», «Movenpick Dreamcastle». А недалеко звідси знаходиться село «Валь Дюроп», яка має досить великий торговий центр, акваріум і готель «Elise Val d'europe». Паризький Діснейленд за рік відвідує в середньому 12,5 мільйонів чоловік [3].

Діснейленд в Токіо – таку назву носить одна з частин величезного діснейвського парку розваг, розташованого в передмісті Токіо, Ураясу. Це став перший парк компанії, відкритий нею за межами Америки, а сталося це ще в 1983 році. Другою ж частиною зони відпочинку став тематичний парк Токуо DisneySea. Тут також повним-повно туристів. У цілому це місце розваг є третім за кількістю туристів, поступаючись лише паркам у Флориді і Анахаймі. Важливо відзначити, що обидва тематичні парки, як і сам курорт, компанії «Дісней» не належать. Ліцензією володіє «Oriental Land Company», так що цей Діснейленд є ще і єдиним у світі, що не належать компанії.

Спочатку на курорті був єдиний тематичний парк – Діснейленд, тільки він тут і був. З часом з'явився вже і DisneySea. Парк займає площу в 465 тисяч м², головний його вхід виходить на залізничні станції Maihama і Tokyo Disneyland. А дизайн парку багато чого запозичив від будівель у Флориді та Каліфорнії. Тут існує сім тематичних зон, чотири з яких повторюють аналогічні в інших Діснейлендах [2].

Діснейленд в Анахаймі – цей парк є найпершим з усіх Діснейлендів у світі. Відкрився він у каліфорнійському місті Анахайм, який входить до складу Великого Лос-Анджелеса. Уперше люди прийшли в цей парк ще в 1955 році. Місцевий Діснейленд став єдиним втіленням мрії Уолта Діснея про великий тематичний парк розваг, який мультиплікатор побачив на власні очі за своє життя. Парк був задуманий ще в 30-40-і роки, але зайнятість його будівництвом вдалось лише у 50-ті, коли компанія змогла придбати 65 гектарів землі в Анахаймі.

Будівництво тривало відносно недовго, близько двох років. Сьогодні історія відомого Діснейленду налічує вже понад 50 років. Цей парк переніс безліч перебудов і удосконалень, але тим не менше він все одно залишається другим за популярністю у світі. А ось за кількістю відвідувачів йому немає рівних – Діснейленд в Анахаймі прийняв вже понад 600 мільйонів осіб. Саме на його основі будувалися інші парки розваг Діснея. Тут присутні 8 тематичних зон, деякі з яких стали вже класичними для інших Діснейлендів [4].

Гонконгський Діснейленд – цей парк розваг від Діснея наймолодший і найменший у порівнянні з іншими. Тим не менш, увесь парк атракціонів, розташований на острові Лантау. Він є одним з найбільших в Азії. Сюди за новими враженнями їдуть багато мандрівників з дітьми. А відкрився він у

вересні 2005 року, зайнявши площу 126 гектар навколо величезного природного озера. Щоб побудувати такий парк розваг, Гонконг виклав 1,8 мільярда доларів. Гостям тут можна розташуватись в одному з двох готелів – «Гонконг Діснейленд» або «Дісней Голлівуд готель».

Зважаючи на те, що Діснейленд і створений за мотивами американських мультфільмів, не обійшлося і без китайського колориту. Так, Аліса з країни чудес співає свої пісні китайською мовою, а в кафе і ресторанах пропонуються в основному китайські національні страви. Сам парк побудовано так, щоб дотримуватись традиції фен-шуй – центральний вхід звернений до моря, а сам парк розташовано між горами і пагорбами, що створює ілюзію захищеності [4].

Отже, ми бачимо, що діснеївська концепція паркового дозвілля передбачає високу естетичність паркового середовища, кваліфікований персонал та відповідну якість роботи, цілісність усіх елементів паркової території, організацію дозвілля для сім'ї, а не окремих її членів, суворе дотримання правил, визначених для парку, поєднання різних видів та форм дозвіллевої діяльності, своєчасне врахування бажань та потреб відвідувачів і їх якісне задоволення, постійні технічні удосконалення, оновлення тематичних заходів та вистав, доповнення в наданні розважальних послуг [1].

Список використаних джерел:

1. Петрова, І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах [Текст]: підручник / І.В. Петрова –К., 2005. – 408 с.
2. Діснейленд в Гонконге (Disneyland Hong Kong) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tourister.ru/world/asia/hong-kong/city/hong_kong/parks_ent/4362. – Назва з екрана.
3. Сказочный Діснейленд в Париже [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lifeglobe.net/blogs/details?id=619>. – Назва з екрана.
4. Найвідоміші парки розваг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://molomo.com.ua/inquiry/amusement_parks.html. – Назва з екрана.

А.О. ЯНКОВИЧ,

студентка 2 курсу факультету
менеджменту і бізнесу

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»

Науковий керівник:

С.О. ШУЛЯК,

кандидат педагогічних наук, професор
кафедри документознавства та
інформаційних систем

ВП «Миколаївська філія КНУКіМ»,

м. Миколаїв

БУКТРЕЙЛЕР ЯК ІНОВАЦІЙНА ФОРМА РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КНИГИ В СУЧАСНИХ БІБЛІОТЕКАХ

В умовах інтенсивного розвитку сучасного суспільства перед бібліотеками постає завдання постійного пошуку нових ідей, форм та методів роботи. Ефективним засобом позиціонування, створення позитивного іміджу бібліотек, промоції книги та читання є інтерактивні моделі бібліотечно-інформаційного обслуговування. Аналіз досвіду роботи сучасних бібліотек, дозволяє стверджувати, що переваги в роботі з користувачами надаються презентаційним та мультимедійним формам, особливої популярності серед яких набули буктрейлери.

Буктрейлер (від англ. *book* — книга, англ. *trailer* — тягач, причіп) — короткий відеоролик за мотивами книги, кліп по книзі. Метою створення буктрейлера є спонукання до прочитання книги. Його особливістю є те, що розповідь про книгу подається в образній, інтригуючій формі.

Перші відеоролики про книги почали з'являтися у 2002 році і набули популярності з розвитком YouTube та йому подібних сервісів. У 2003 році відбувся перший публічний показ буктрейлера — про десятий роман вампірської саги Крістін Фіхан «Темна симфонія». Розвиток соціальних мереж, блогів, серверів відеоінформації на зразок YouTube та іншого привело до того, що у розвинутих країнах представлення кожного бестселера здійснюється разом з буктрейлером. В Україні буктрейлери ввійшли у вжиток з 2009 року [3].

Метою таких відео-роликів є промоція читання (розказати про книгу, зацікавити, заінтригувати читача), привернути увагу до книги за допомогою візуальних засобів, характерних для трейлерів до кінофільмів.

Різноманіття буктрейлерів зумовлює необхідність їх систематизації. Існує велика кількість класифікацій буктрейлерів:

- залежно від поставленої мети: бібліотечні та видавничі ;
- за жанром: анонс і відгук;
- за формою виконання: повноцінний відеоролик та слайд-шоу;
- за способом візуального втілення тексту: ігрові, неігрові, анімаційні;

- за змістом: розповідні, атмосферні, концептуальні ;
- за формою: ролик з акторською грою, комп'ютерна графіка або мультиплікація, колаж.

Таким чином, ми можемо констатувати, що нові інформаційні технології, що так стрімко увійшли в практику роботи бібліотек, зробили бібліотеки більш привабливими. Впровадження інноваційних та презентаційних форм в процес бібліотечно-інформаційного обслуговування дозволяють позиціонувати читання як невід'ємну складову життєдіяльності успішної людини та допомагають зробити книгу більш привабливою і актуальною.

Список використаних джерел:

1. Буктрейлер в бібліотеці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.kherson.ua/buktreylet-v-bibliotetsi.htm> – Назва з екрана.
2. Буктрейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/ Буктрейлер](https://uk.wikipedia.org/wiki/Буктрейлер) – Назва з екрана.
3. Косачова, О. Буктрейлер як медіаресурс сучасної бібліотеки [Текст] / О. Косачова // Вісник книжкової палати. – 2014.- № 10.- с. 3.

ДЛЯ НОТАТОК

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Частина II

II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні»

Посвідчення № 636 від 14 грудня 2015 р. про реєстрацію проведення II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стан та перспективи розвитку культурологічної науки в Україні» видане Українським інститутом науково-технічної і економічної інформації (УкрІНТЕІ)

Редакційна колегія

Голова:

Федотова Н.В. – директор ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв», Заслужений працівник культури України, доцент.

Члени редакційної колегії:

Гаврилова О.В., к.п.н., доцент з/н

Доній В.С., викладач

Чеботаєва О.М. – к.і.н., доцент

Шуляк С.О. – к.п.н., доцент

Технічний редактор:

Огієнко М.М. – к.т.н., доцент.

Надруковано у видавничому відділі Миколаївської філії
Київського національного університету
культури і мистецтв» вул. Декабристів, 17
тел. (0512) 47-11-40

